

เรื่องมหัศจรรย์
พระพิมพ์ลือลั่น

โดย กิตติศักดิ์ ศรีจำเริญ

สัตยาธิษฐาน

นโม ตัสส ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นโม ตัสส ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นโม ตัสส ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

โอม สิทธิการิยะ ข้าพเจ้าขอน้อมนมัสการองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระ
ธรรม พระอริยสงฆ์ และสมมติสงฆ์ผู้ทรงธรรมวินัยอันดี คุณบิดามารดา คุณครู
อาจารย์ ขอบารมีคุณทั้งปวงจงปกป้องคุ้มครองรักษาให้ข้าพเจ้าผู้รวบรวมและเรียบ
เรียงหนังสือเล่มนี้ ได้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมความมุ่งหมาย

ข้าพเจ้า ขอให้ สัตยาธิษฐาน ปฏิญาณ ต่อพระบารมีคุณ ทั้งปวง ดัง กล่าว ว่า
ข้าพเจ้ากระทำด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรมตามประสพการณ์ที่อุบัติขึ้น หามุ่งที่จะ
ให้เกิดความเสียหายหรือเช็ดชুবกคลผู้หนึ่งผู้ใดด้วยความลำเอียงแม้แต่ประการใดไม่
มุ่งที่จะ รวบรวม เหตุการณ์เพื่อ ผู้อ่านจะได้ใช้ วิจารณ์ญาณ ประกอบ ด้วย เหตุ ผลตาม
สมควรแก่สติปัญญาของท่าน มิได้มุ่งเพื่อให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ชนะและอีกฝ่ายหนึ่งเป็น
ผู้แพ้ แต่ถ้าหากเกิดสามัคคีธรรมแก่สังฆมณฑลได้ ก็จะเป็นที่ปลาบปลื้มแก่ชาว
พุทธและชาวไทยทุกถ้วนหน้า ทั้งคณะสงฆ์ คณะรัฐบาล และประชาชน คงจะแช่ซ้อง
สาธการ หากเป็นผลดังกล่าวข้าพเจ้าก็จะยินดีเป็นที่ยิ่ง ขออุทิศส่วนกุศลอันจะ
พึงมีแด่ผู้มกุศลจิตมุ่งปรารถนาดีต่อประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ตลอด
ทั้งสามัคคีธรรมทุก ๆ ท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบและพร้อม
ที่จะแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ๆ ทุกประการ ขอบุณแก่ท่านผู้อุปการะให้หนังสือเล่มนี้
ได้ปรากฏเผยแพร่ไพศาลไป ความบริสุทธิ์และยุติธรรมย่อมบังเกิดแก่โลกเป็นนิตย์
เว้นแต่มนุษย์ผู้มีใจลามกไม่ยอมละความพยายามที่จะพอกสิ่งสกปรกโสมนมและความ
ลำเอียงอาชรรมิชนกรอบคลุมไว้ ความบริสุทธิ์และยุติธรรมจึงปรากฏชัดแจ้งได้ยาก
แต่ผู้มีปัญญาพึงเห็นได้ด้วยตนเอง ไม่ยอมให้คนพาลหลอกลวงตนได้ โดย
ไม่ต้องเสียเวลาไปหาหนวดที่เต่า เขาที่กระต่ายให้เสียเวลา.

เบื้องหลังคดีพระพิมลธรรม

รวบรวมโดย

นาย กิตติศักดิ์ ศรีอำไพ

สำนักงาน ประกาศิต ทนายความ

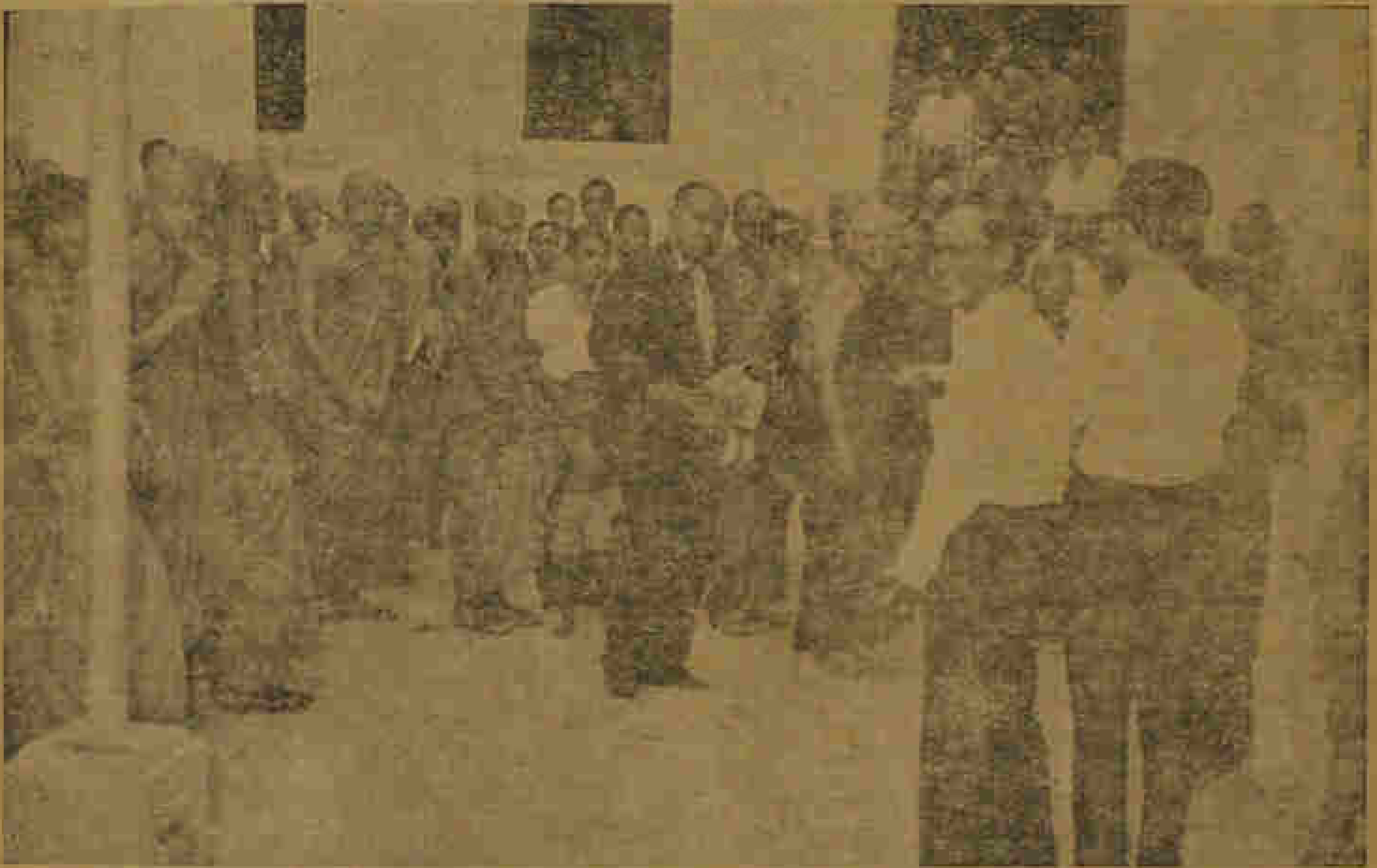
221 ถนนเฟื่องนคร สี่แยกพระยาสุร

โทร. 27678 พระนคร

เรื่องของสงฆ์ มรณวาสอ่านแล้วอาจเข้าใจสับสน

จึงขอได้โปรดอ่านบทนำเพื่อความแจ่มแจ้งในหนังสือเล่มนี้ด้วย

๗
๘๒
๑๗๑๓
๑๑๓๓ ๑๑๖

ขราวาส^{๗๕} ^{๗๔} ก่อ พ.ท. ประเสริฐ สุดบรรทัด อดีต ร.ม.ต. ช่วยกระทรวง
คมนาคม ^{๗๕} ผู้ซึ่งบวชในวัดธรรมยุต แต่มาให้การเป็นพยานแก่อดีตพระพิมลธรรม
ภาพน^{๗๕} เมื่อ พ.ท. ประเสริฐ อดีต ส.ส. สระบุรี อดีตรองประธานสภา
ผู้แทนราษฎร รับมาจากศาลทหารกระทรวงกลาโหม มายังวัดมหาธาตุ

๑๓ ต.ค. ๒๕๔๑ 115828

บทนำ

พระโศภิต สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร ได้แสดงไว้แต่กาลอดีต เป็นที่จับใจอยู่มาก เกี่ยวกับคตินิยมของบ้านเมือง โดยเฉพาะผู้มีอำนาจปกครองแผ่นดิน พระองค์ท่านดำรัสว่า “ผู้ปกครองที่ไม่ตั้งอยู่ในศีล ย่อมประพฤติกุศล ทำผู้อยู่ในปกครองให้เดือดร้อนด้วยกรรม ปราศจากเมตตากรุณา คนสามัญทั่วไปในชนชั้น ขิงท่าผาค่อย เพราะไม่รู้ความผิด ถ้ายอมปล่อยไปเช่นนั้น ไม่ศึกษา ก็จักเป็นผู้ไม่รู้จักชอบ ไม่รู้จักผิด ไม่อาจปฏิบัติถูกต้องได้ ผู้ปกครองผู้เป็นหัวหน้า เมื่อทำผิดด้วยอำนาจชอบบ้าง ด้วยอำนาจขงบ้าง ด้วยอำนาจกลัวบ้าง ด้วยอำนาจหลงบ้าง ผู้อยู่ในปกครองก็เดือดร้อนอยู่เป็นทุกข์....” พระโศภิตทรงน พระองค์ดำเนินตามสังฆกรรมแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้ เป็นวาจาสิ่งที่ไม่ตาย แม้พระองค์จะสิ้นพระชนมชีพไปช้านานแล้ว

มีขอเท็จจริงได้พิสูจน์ให้เห็นสำหรับประเทศชาติของเรา ในสมัยที่ผู้ปกครองบ้านเมืองใช้อำนาจทุจริต เบียดบังฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ตั้งอยู่ในศีล ไม่ตั้งอยู่ในยุติธรรม ด้วยอำนาจหลง ด้วยประพฤติกุศลต่าง ๆ เป็นเหตุให้ประเทศชาติต้องสูญเสียทรัพย์สินแผ่นดินประมาณกว่า ๖๐๐๐ ล้านบาท อาณาประชาราษฎร์เดือดร้อนเป็นทุกข์ พระสงฆ์องค์เจ้าพลอยได้รับทุกข์ทรมาน บ้านเมืองประสพแต่กาลนิโยค ไม่มีความสงบสุขทั้งทางกายและใจด้วยกรรม

อันความทุกข์เดือดร้อนที่ประชาราษฎร์ได้รับนั้น ก็เป็นกรรมตาอยู่สำหรับผู้อยู่ในปกครอง ถือว่าเป็นเรื่องของฆราวาสผู้ดำรงชีพอยู่ด้วยการชวนชวยขูดเงิน เพื่อแก้ปัญหาของโลกภายนอก แต่ความทุกข์เดือดร้อนที่ตอกลงไปถึงพระสมณเพศ ทำให้ผ้าเหลืองซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสงบเยือกเย็น ตอกรอนด้วยเพลิงผลาญของผู้ไม่ยุติธรรม ดังนั้น ความเดือดร้อนย่อมแผ่ขยายวงกว้างออกไปทุกหย่อมหญ้า เพราะคนไทยเรานั้นเคารพเทิดทูนพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้แทนแห่งพระพุทธองค์ ที่ได้ชอนหนทางสว่างของชีวิต บาปบุญคุณโทษ ได้เป็นทั้งดับความร้อนกระวนกระวายทางโลกเข้าหาความสงบ

ร่วมเขียนในพระธรรม ในชีวิตของคนไทยแต่ละบุคคลนั้น ถือว่าโดยตชายผ้าเหลืองของพระ
บรรพชิตศาสนาแล้ว ย่อมเป็นหลักเป็นกึ่ง ระวังความเดือดร้อนกระวนกระวาย เกี่ยวกับ
ปัญหาชีวิตประจำวันของเขาได้ ทำให้จิตใจสงบ มีสติ ก็เมื่อในพระบวรพระพุทธศาสนา
ต้องพลอยประสพกับความทุกข์เข็ญ พระสงฆ์ครองผ้าเหลืองต้องเดือดร้อนเป็นทุกข์ เพราะผู้
ปกครองบ้านเมืองใช้อำนาจด้วยหลง ไม่ยุติธรรม ความทุกข์เดือดร้อนที่เกิดขึ้นแก่บ้านเมือง
นั้นย่อมเป็นระส่ำระสาย ประชากรราษฎรปราศจากหลักอันเป็นหลักกึ่งที่เห็นชอบโดยแท้

ดั่งกรณี ~~อดีตพระพิมลธรรม~~ เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ จังหวัดพระนคร เป็นตัว
อย่างของความทุกข์เดือดร้อน ซึ่งไม่ใช่แต่เฉพาะราษฎรผู้เป็นฆราวาส แม้แต่ในอาณาจักร
ของผู้ประพฤติพรหมจรรย์ก็พลอยเดือดร้อนเศร้าหมองไปด้วย เพราะด้วยอำนาจหลงของผู้
อำนาจหรือมิใช่?

ยังคงจำกันได้ว่า เมื่อเวลาสี่ปีมาแล้ว อดีตพระพิมลธรรม เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ
ต้องทนทุกข์เวทนาอยู่ในที่คุมขังของตำรวจ โดยคำสั่งของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้า
คณะปฏิวัติ และโดยตำแหน่งเป็นผู้รักษาการอธิบดีตำรวจ ให้จับกุมคุมขังอดีตพระพิมลธรรม
ไว้ในข้อหาว่า มีกบฏกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ และขยงส่งเสริม โฆษณาชวนเชื่อให้
ประชาชนก่อการกระด้างกระเดื่อง บ่อนทำลายรัฐบาลอยู่เนือง ๆ คำสั่งจับกุมคุมขังตั้งแต่วันที่
๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๕ และในกาลต่อมาได้มีคำสั่งให้เลิก อดีตพระพิมลธรรม เขา
โดยอำนาจผลการ โดยตั้งข้อหาอุกฉกรรจ์ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและระเบียบวินัย
ของสงฆ์ เป็นเหตุให้อดีตพระพิมลธรรม มีฐานะเป็นเพียง นายช่าง ดวงมาลา บุตรชนผู้ต้อง
หาคดีอาญาของแผ่นดินคนหนึ่ง ความไม่ยุติธรรมของการใช้อำนาจด้วยหลง โดยเอากิจ
ของรัฐบาลเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจของสงฆ์ อันเป็นการล่วงละเมิดกฏกฏาย ดั่งนั้นแหละ ย่อม
เป็นผลให้เกิดปฏิกิริยาในอาณาจักรสงฆ์ต้องสะเทือนสั่นไหวด้วยอยุติธรรม แต่อย่างไร
ก็ดี ตามชาวชนชั้นว่า อดีตพระพิมลธรรมผู้ถูกปลดจากการครองจีวรออกจากกาย ด้วยมือ
ที่แปดเหมือนโล่สมของกิลเลสราคะ โลก โกรซ หลง นั้น ยังดำรงมจิตเห็นชอบแน่นมั่นคง
ไม่ย่อหย่อนอ่อนไหว เป็นศิษย์แห่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแท้จริงแน่นอน อดีตพระ
พิมลธรรมกล่าวอย่างหนักแน่นเด็ดเดี่ยว ต่อหน้ากลุ่มผู้ใช้อำนาจ ว่าถึงแม้ท่านจะดึงผ้าเหลือง
ออกจากเรือนร่างของอาตมาภาพได้ แต่หากได้คงหัวใจแห่งความเลื่อมใสศรัทธาในพระ

พุทธศาสนาออกไปด้วยไม่ ดังจะเห็นได้ว่า ตลอดเวลาที่มีแห่งความทนทุกข์ทรมานในทีฆะมขัง
อดีตพระพิมลธรรมบุตรของหา ได้ครองผ้าขาวแห่งผู้บริสุทธิ์ โทณศีลระ ฉันทเพล สอดมนต์
ปาฏิโมกข์ และถือเอาห้องกุมสังคารวจสันติบาลเป็นที่จำพรรษา

อดีตพระพิมลธรรมมานั้น อายุปัจจุบัน ๖๓ ปี มีพรรษา ๔๐ พรรษา เป็นเปรียญ
๘ ประโยค เคยเป็นเจ้าของอาวาสวัดสุวรรณาภิราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเจ้าคณะ
ภาค ๕ เป็นสมาชิกสังฆสภา และได้เป็นสังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การศึกษา และเคยเป็น
อธิบดีสงฆ์มาก่อน เป็นผู้เริ่มในการเปิดสอบพระปริยัติธรรมในต่างประเทศเป็นครั้งแรก คือ
ประเทศสหพันธรัฐมาลายา หรือประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ต่อมาในปี
พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้เป็นสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง และได้ย้ายมาเป็นเจ้าอาวาสวัด
มหาธาตุ จังหวัดพระนคร และโดยตลอดเวลา ได้ปรับปรุงและดำเนินกิจการเผยแผ่พระ
พุทธศาสนาให้เข้าถึงประชาชน โดยเป็นผู้ริเริ่มเปิดโรงเรียนสอนวิชาบาลีสันสกฤต ให้บุคคล
ทั่วไปได้เรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนาโดยแพร่หลายยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะสงฆ์ไทย ผู้นำพระไตรปิฎกฉบับ
สยามรัฐ ไปมอบให้คณะสงฆ์พม่า ต่ออีก ๑ ปี ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ไทยและ
รัฐบาลให้เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนคณะสงฆ์ไทยไปร่วมในการทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๖
ที่ประเทศพม่า ได้ปฏิบัติหน้าที่สำเร็จไปด้วยดี

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้เดินทางไปประชุมขบวนการส่งเสริมศีลธรรมหรืออีกนัยหนึ่ง
เรียกขบวนการ M. R. A. ที่ประเทศอเมริกาและสวิตเซอร์แลนด์ แล้วเดินทางต่อไปเผยแผ่
พุทธศาสนาทั่วโลก ได้เป็นพระอุปัชฌาย์ให้การอุปสมบทแก่ฝรั่งชาวเยอรมันสองรูป คือ
ภิกขุจิมโลและภิกขุธรรมมิโก ที่นครกรุงสตอกโฮล์ม ประเทศอังกฤษ และเยอรมัน

ยังคงจำกันได้ว่า เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน - เปรียบเสมือนสายฟ้าฟาดลงกลาง
อาณาจักรของสงฆ์ สมัยนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ลงนามในคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่สองนาย ไปจับอดีตพระพิมลธรรมมาคุมขัง ณ ที่ห้องขังตำรวจสันติบาล เมื่อวันที่
๑๘ เมษายน ๒๕๐๕ ด้วยข้อหาสำคัญดังนี้ "ผู้ต้องหาเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา
ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๓ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๔ ผู้ต้องหาได้เตรียมและจัดทำ
สถานที่สำหรับฝึกอาวุธให้แก่พรรคพวก เพื่อกระทำการก่อวินาศกรรม ทำลายสถานที่

ราชการสำคัญต่าง ๆ อันเป็นแผนการเตรียมเพื่อการกบฏโดยล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลง
รัฐธรรมนูญ ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เลิกล้มระบอบ
การปกครองอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และนอกจากนั้น ระหว่างวันที่ ๓ เมษายน
๒๕๐๕ ถึงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๕ ผู้ต้องหาได้ขังอาจกลางคืนโดยรัฐบาล โฆษณาชวน
เชื่อต่อพระภิกษุและประชาชน เพื่อให้เลื่อมใสในลัทธคอมมิวนิสต์ โดยกล่าวว่า รัฐบาล
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นเผด็จการ คณะสงฆ์อยู่ภายใต้อาณัติของรัฐบาล รัฐบาลใช้
ทหารซึ่งไม่มีความรูปร่างรัฐธรรมนูญ ขูดรีดประชาชนชั้นภาษา รัฐบาลควรเอาที่ดินมาแบ่ง
ปันโดยทั่วหน้า คนจนก็จะไม่มี ทุ่งนาคือของห้ามเจตนาที่จะให้เกิดความปั่นป่วนกระด้างกระ-
เดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดจะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร”

พียงสิ่งเหล่านี้ ข้อหาของทางราชการดำรงหรืออันยหนึ่งของรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์
ธนะรัชต์ เป็นข้อหาในคดีอุกฉกรรจ์อยู่ และอยู่ในข่ายมาตรการธรรมนูญการปกครอง โดย
คำสั่งของคณะปฏิวัติ มาตรา ๓๗ คือ ยิงเป้า! แต่การทงนกันขบเป็น โชคดีอย่างประเสริฐ
จะว่าเป็นส่วนกุศลผลบุญของผู้ต้องหา อดีตพระพิมลธรรม ก็เป็นได้ จึงดลบันดาลบัดเป้าให้
พระคุณเจ้าได้แคล้วคลาด จากคำสั่งถึงตาย ในขณะที่ข้อมทำได้! จะเป็นไปได้โดยอำนาจ
แห่งคุณพระศรีวิจิตรไตรภพ ส่งผลให้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยให้ศาลสถิตยุติธรรม
แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นตุลาการพิสูจน์และชี้กฟ้องความบริสุทธิ์ โดยผู้ต้องหา
อดีตพระพิมลธรรม ก็มีความประสงค์เช่นนั้น แล้วด้วยจิตใจแน่วแน่ อดกลั้นและอดทนต่อ
ความทุกข์เวทนาในคุกกักคุมขัง เป็นเวลาถึง ๔ ปี เพื่อต้องการให้ศิษยานุศิษย์ และ
ประชาชนผู้ศรัทธาในดวงท่าน ได้เห็นจริงประจักษ์แจ้ง โดยท่านกล่าวในฐานะผู้ต้องหาที่ศาล
ทหารว่า “ถือความเป็นการดีทีเดียว เมื่อถูกหาว่า เป็นผู้ไม่บริสุทธิ์ ก็ต้องพร้อมที่จะให้เขา
ชี้กฟ้อง พิสูจน์ เพื่อความบริสุทธิ์”

และบัดนี้ วันประวัติศาสตร์ในเหตุการณ์ของอาณาจักรของผู้ประพฤติพรหมจรรย์
ก็ได้บังเกิดชนแล้ว เพื่อความบริสุทธิ์แห่งผากาสาวพตย์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งศิษย์พระ
ตถาคตนั้น ตุลาการศาลทหารกรุงเทพฯ ในกระทรวงกลาโหม ได้พิพากษาคดีนี้ เมื่อเช้า
วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๐๘ นี้ โดยศาลได้พิเคราะห์พยานหลักฐานใจที่กำเลยแล้ว เห็นว่า
คดีนี้เป็นคดีที่สำคัญยิ่งคดีหนึ่ง เพราะเป็นคดีที่กระทบกระเทือนต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นคดี

ที่กระทบกระเทือนต่อกันหลายฝ่าย ทั้งพระภิกษุสงฆ์และชาวพุทธฯ จึงจำเป็นต้องพิจารณากัน โดยละเอียดรอบคอบเป็นที่สุด รวมทั้งประวัติเดิมของจำเลยในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็น เครื่องชี้ให้เห็นว่า จำเลยได้ประกอบภารกิจในทางศาสนาไว้เป็นอย่างมากดังกล่าวแล้ว นอก จากนี้ยังหยบยกเอาคำให้การซึ่งมีทั้งฝ่ายปรั้งปราและฝ่ายไม่ปรั้งปราขึ้นพิจารณาด้วย

คำให้การของนายสัญญา ชรรมศักดิ์ ประธานศาลฎีกา (ประมุขฝ่ายตุลาการ) ซึ่ง ยกขึ้นมาสนับสนุนข้อวินิจฉัยของศาลอย่างละเอียด โดยพยานปากกันให้การว่า พยานเป็น นายกพุทธศัมาคม พยานรู้จักจำเลย และว่าจำเลยได้ตั้งวัดสังฆารามฐาน ณ สถานที่ต่าง ๆ อันเป็นผลดีต่อพระพุทธศาสนา และเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ทำประโยชน์ไว้มาก ไม่เห็นมีเบี่ยงหลัง ในทางการเมืองแต่อย่างใด เมื่อจำเลยถูกจับในคดีดังกล่าว แล้วถูกถอด จากตำแหน่งเจ้าอาวาส สัมณศักดิ์ และสละพรหมจรรย์เช่นนี้ จึงเป็นเรื่องที่น่าเศร้าใจ

ครั้นแล้ว นายที่แห่งการตัดสินพิพากษาก็มาถึงตามวาระ ศาลได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ ให้เห็นต่อหน้าพระภิกษุสงฆ์และประชาชนกว่าเรือนหมื่น ที่แออัดยัดเยียดกันเขาฟังคดีนี้ด้วย ความศรัทธาอันใจ ศาลสถิตยุติธรรมได้ประกาศคำพิพากษาประกาศคดีว่า "จากหลักฐาน ของใจที่ค้านั้น ไม่ปรากฏพยานหลักฐานใด ๆ เลยว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา แต่มูลการณทั้งหลายที่จำเลยถูกจับในข้อหาดังกล่าวและไม่ได้กระทำความผิดนั้น ศาลขอให้อภัย ธิอว่าเป็นคราวเคราะห์กรรมที่แก้ตัวกัน อันเป็นความผิดทาง "สังสารวัฏฏะ" ซึ่งเรื่องพี่จำเลย ได้อยู่ในสมณเพศมานานแล้ว ควรสงฆ์ใจได้ และพยายามสร้างกรรมดี ให้ตั้งอยู่ในคุณ ธรรมของบัณฑิตในทางศาสนาสืบไป ด้วยเหตุผลดังกล่าว ศาลจึงพร้อมกันพิพากษาให้ยก ฟ้องโจทก์ ปลดปล่อยจำเลยพ้นข้อหาไป"

คำพิพากษาของศาลสถิตยุติธรรมจบลงอย่างสละสลวยหมดจดงดงามยิ่ง สูงส่งด้วย คุณธรรม ศาลสถิตยุติธรรมเท่านั้นยอมเป็นที่พึ่งของสาธุชน ศาลสถิตยุติธรรมของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น ที่จะช่วยคุ้มครองความยุติธรรม และชกฟอกความบริสุทธิ์ของ มนุษยชน ให้เที่ยงตรงคงไว้ด้วยหลักประกันที่เที่ยงแท้แน่นอน ด้วยความยุติธรรมอย่าง เที่ยงแท้ดังกล่าวนี้ ได้ช่วยให้สาธุชนคนไทยทั้งหลายประสบกับแสงสว่างในหนทางชีวิต ใน ขณะที่บ้านเมืองของเราขมดมนอยู่กับการบบคณคุกคามของผู้อำนาจ ซึ่งใช้อำนาจด้วยหลง ความยุติธรรมของแผ่นดินไทยเรานี้ ยังไม่สิ้นไร้ไม้คอกเสียทีเดียว ยึดติดพระพิมพ์ธรรม จำเลยผู้ต้องหา ในคดีอุกฉกรรจ์ของบ้านเมือง ได้ถูกชกฟอกและพิสูจน์แล้ว เป็นผู้บริสุทธิ์

สาธุ..... มือแห่งความยุติธรรมได้เข้ากุมกรงและอุตรังพระคุณเจ้าให้หลุดพ้นจากห่วงวน-
สังสาร ที่สุดแสนจะทรมาน ทรมันทารุณ ระทมทุกข์ แสงฟ้าเหลืองแห่งคุณธรรมที่ส่องมอ
นเป็นประกายกับความเค็มกราดเหงื่อ ซึ่งเปรียบเสมือนแสงแห่งดวงจันทร์เมื่อคราอมืดมิดด้วยเมฆ
บดบังนั้น บัดนี้ความมืดทมิฬของหมู่เมฆได้กระจายสลายไปแล้ว แสงแห่งพระจันทร์จง
เปล่งแสงสุกสกาวดวงดับแก่ชาวโลก

และที่บริเวณสนามหญ้าหน้าศาลทหารในกระทรวงกลาโหมนั้น เมื่ออดีตพระ
พิมลธรรมเป็นผู้บริสุทธิแท้ และ "ตัวกูคือตัวกู" เป็นผู้บริสุทธิ์จริง ด้วยทนทุกข์ทรมาน อด
กลั้นขันค้อยู่ในบ่วงกรรมเป็นเวลาเกือบ ๕ ปี จนกาลเวลาแห่งความยุติธรรมได้พิสูจน์ให้
ประจักษ์แล้ว บริสุทธิ์จริง อดีตพระพิมลธรรมก็สวมแว่นร่างด้วยกาสาอพัตร กลับครองตน
เป็นพระภิกษุสงฆ์เหมือนอย่างที่เคยแล้วแต่อดีต ภิกษุสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ และสาธุชน
จำนวนกว่าหมื่น ได้หอมล้อมเข้ากราบไหว้ชายผ้าเหลือง บ้างจับและจูบชายผ้าเหลืองนั้น
ต่างฝากใจด้วยจิตศรัทธาปลาทะ อย่างหาตัวได้ยาก ถึงความอดทน ดนตุนใจ ยินดี มุมตาคิด
ทงปัญหาที่ใดถกเถียงกันอยู่ว่า อดีตพระพิมลธรรมจะกลับคืนสู่สมณศักดิ์เดิมหรือไม่? จะ
กลับครองผ้ากาสาอพัตรในรูปพระภิกษุสงฆ์ได้หรือไม่? ปัญหาตั้งนี้ ได้ถูกสลัดตัดทิ้งไปจาก
ความรู้สึกรองปวงชนชั่วคราว คงเหลือแต่ปัญหาเฉพาะหน้า ที่คิดได้ รู้สึกได้ ถึงความเป็น
จริง เมื่อไม่ผิดแล้ว เป็นผู้บริสุทธิแล้ว โฉนจะกลับครองผ้ากาสาอพัตรไม่ได้แล้ว !!

น.ส.พ. เกียรติศักดิ์ ฉบับวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๐๙
พ.อ. ปิ่น มุกกันต์ อธิบดีกรมการศาสนา กล่าวว่า ส่วน
การจับสึกนั้น เกิดเรื่องก่อน พ.ร.บ. ส่งขมิ้นบังคับ การ
ที่มหาอาจารย์ร่วมทำสังฆกรรมที่พระอุโบสถวัดมหาธาตุ ท่าม
กลางเจ้าอาวาสและหมู่สงฆ์ในวัดนั้น ก็เท่ากับว่าหมู่คณะ
สงฆ์ไม่ได้รังเกียจการเป็นพระภิกษุของมหาอาจารย์ การ
พิจารณาของมหาเถรสมาคม ก็อาจจะไม่ต้องพิจารณากัน
อีกก็ได้แล้ว

ก่อนอื่นผู้ทำหน้าที่เขียนนี้ ประารถนาจะให้ท่านผู้อ่านได้
ทราบรายนามของพระเถระสมัยสังฆมนตรี ชุดที่เกิดขึ้น
ขึ้นว่ามีใครบ้าง เพื่อจะได้เห็นฝีมือ จึงได้นำรายงานการ
ประชุมคณะสังฆมนตรีมาให้ท่าน

รายงานการประชุมคณะสังฆมนตรี

ครั้งที่ ๔
ครั้งที่ ๘/๒๕๐๓

วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

ณ พระที่นั่งทรงธรรม วัดเบญจมบพิตร พระนคร

สังฆมนตรีที่มาประชุม คือ

๑, สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า	สังฆนายก (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช)
๒, พระธรรมวโรดม	สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง วัดสังเวศวิศิษยาราม
๓, พระธรรมวราภรณ์	สังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การปกครอง วัดบวรนิเวศวิหาร
๔, พระธรรมคุณาภรณ์	สังฆมนตรีว่าการองค์การศึกษาศึกษา วัดสามพระยา
๕, พระธรรมปาโมกข์	สังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การศึกษาศึกษา วัดราชผาติการาม
๖, พระธรรมวโรดม	สังฆมนตรีว่าการองค์การเผยแผ่ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
๗, พระธรรมจินดาภรณ์	สังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การเผยแผ่ วัดราชบพิธ
๘, พระอุบาลีคุณูปมาจารย์	สังฆมนตรีว่าการองค์การสาธารณูปการ วัดราชบพิธ
๙, พระธรรมทัศนาธร	สังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การสาธารณูปการ วัดชนะสงคราม
๑๐, พระธรรมมหาธีรราชเจ้า	สังฆมนตรี วัดไตรมิตรวิทยาราม

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า สังฆนายก เป็นประธาน

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๒๕ น.

เรื่องที่ประชุมคือ

๑, รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๐๓ หน้าปกของเลขาธิการคณะสังฆมนตรี
เสนอรายงานการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๐๓ ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๓ ถวายที่
ประชุมเพื่อรับรอง ที่ประชุมรับรองโดยมิได้แก้ไขประการใด

๒, เรื่องเสนอพิจารณาประเภท ก. เกี่ยวกับนโยบาย

(๑) เรื่องหลักนโยบายบริหารการคณะสังฆมนตรีของคณะสังฆมนตรี สันติ
สังฆนายกเสนอว่า "คณะสังฆมนตรีชุดนี้ จะดำเนินการบริหารโดยถือหลักการของ
ชาติเป็นแม่บทแห่งนโยบายทั้งหลาย" ด้วยการถวายการขอและส่งเสริมพระเกียรติของ
สมเด็จพระสังฆราชทุก ๆ ประการ เพราะทรงเป็นประธานในสังฆมนตรีที่พระราชอาณาจักร
ผู้ใดจะละเมิดพระเกียรติแม้แต่ประการใดมิได้และ

(๒) ถือเป็นข้อสำคัญอันดับแรกก็คือ การสอดส่องป้องกันมิให้
คอมมิวนิสต์แทรกซึมเข้าอยู่ในวัด หรืออาศัยวัดเป็นแหล่งเผยแพร่หรือบัญชาการ ทั้งนี้
ได้ร่วมมือโดยใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเช่น ตำรวจ เป็นต้น

(๓) คอบคุมวัดทั้งหลายให้แก่อุปถัมภ์ต่าง ๆ ทั้งส่วนการพระอาราม
และความประพฤติของพระภิกษุบรรพชิตให้เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา ความเลื่อมใสของชาวบ้านยัง
ชน และขจัดเหตุแสดงความเห็นเป็นปรักภัยแก่พระพุทธศาสนา หรือพฤติการณ์ขัดแนว
นโยบายแห่งชาติของรัฐบาล

(๔) ปรับปรุงการศึกษาของพระภิกษุสามเณร และส่งเสริมให้พระภิกษุ
สังฆตามวัดต่าง ๆ ได้สนับสนุนการพัฒนากองถน หรือพัฒนาการศึกษาของทางราชการเท่า
ที่ไม่ขัดกับพระวินัย ทั้งนี้ได้รับความเห็นชอบจากท่านนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีด้วย
แล้ว ที่ประชุมรับทราบ

๓, เรื่องเสนอพิจารณาประเภท ข. เกี่ยวกับการปฏิบัติ

(๑) เรื่องขออนุญาตสร้างวัด ในจังหวัดต่าง ๆ รวม ๔ ราย คือ ๑.๓.๑

(๒) เรื่องขออนุญาตเปลี่ยนชื่อวัด ในจังหวัดสระบุรี ที่ประชุมลงมติไม่
อนุมัติ เพื่อรักษาไว้ ซึ่งประวัติของวัด ที่ได้สร้างมานานแล้ว และชื่อเป็นที่รู้จักกันมานานแล้ว
แม้จะย้ายมาตั้งใหม่ก็ยังใกล้หมู่บ้านเดิม

(๑) เรื่องการประชุมพระภิกษุช่วยสอนโรงเรียนประชาบาล ปรีक्षा
เรื่องกรมสามัญศึกษาแจ้งมายังกรมการศาสนาว่า ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
เรื่องพระภิกษุช่วยสอนโรงเรียนประชาบาลและเทศบาล กำหนดกรรมการสั่งขังเป็นกรรมการ
ที่ปรึกษาไว้ ๔ รูป ตามมติคณะสั่งขังมนตรีคือ

- ๑, พระธรรมโกศาจารย์
- ๒, พระธรรมมหาวิธานวัตร
- ๓, พระธรรมจินทิภรณ์
- ๔, พระเทพวิสุทธิโมลี

บัดนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะสั่งขังมนตรีใหม่ ไม่ทราบว่ากรรมการที่ปรึกษาชุดเดิมจะ
ได้รับข้อมติเห็นชอบจากคณะสั่งขังมนตรีชุดปัจจุบันหรือไม่ และกำหนดจะเปิดการประชุม
อบรมรุ่นที่ ๒ ในวันที่ ๓๐ ถึง ๓๖ มิถุนายน ๒๕๐๓ ขอให้กรมการศานาให้นำเสนอกณะ
สั่งขังมนตรีพิจารณา กรมการศาสนาสั่งให้นำเสนอกณะสั่งขังมนตรี จึงขอเสนอที่ประชุม
พิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว ลงมติให้กรรมการที่ปรึกษาชุดเดิมคงเป็นกรรมการที่
ปรึกษาต่อไปและให้แต่งตั้งพระธรรมปาโมกข์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นอีก ๑ รูป ส่วน
การประชุมอบรมรุ่นที่ ๒ นั้นเห็นชอบให้ดำเนินการได้

- (๔) เรื่องหนังสือสุทธิของพระภิกษุสามเณร ๑ ล ๑
- (๕) เรื่องการแก้ไขระเบียบไปต่างประเทศของพระภิกษุสามเณร ๑ ล ๑
- (๖) เรื่องแต่งตั้งเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ๑ ล ๑
- (๗) เรื่องขอแต่งตั้งเลขานุการสั่งขังนายกและเลขานุการสั่งขังมนตรี ๑ ล ๑
- (๘) เรื่องงบบัดนาคำสนัสมบัคกลางประจำเดือนเมษายน ๒๕๐๓ ๑ ล ๑

(รวม ๘ หัวข้อ)

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๕ น.

พระตำราล้นเกล้าพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
ในพิธีเปิดประชุมแห่งสังฆสภา

พุทธศักราช ๒๕๐๔

วันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๔

ณ ศาลาบัณเฑาะฐสภา วัดเบญจมบพิตร

ท่านสมาชิกสังฆสภาทั้งหลาย

วันนี้ เป็นวันเปิดประชุมแห่งสังฆสภาประจำปี ๒๕๐๔ ตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๓๔ อันกำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง

ท่านทั้งหลายย่อมทราบอยู่ดีแล้วว่า การประชุมนี้ย่อมจะมีการพิจารณาร่างสังฆาณัติปรับปรุง แก้ไข และรักษาหรือกันตตามวิถีทางแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งท่านทั้งหลายเชื่อว่ากำลังบำเพ็ญอุปการิตานุกรม อันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อมของหมู่คณะ ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรเจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย

กิจการคณะสงฆ์ของชาติของขบวนการพระธรรมวินัยเป็นหลักในการปฏิบัติ กฎหมายคณะสงฆ์ กติกา สังฆาณัติ และระเบียบใด ๆ ที่ตั้งขึ้นก็เพื่อเป็นการสนับสนุนเชิดชูพระธรรมวินัย บัญญัติ พระธรรมและพระวินัยจึงเป็นสิ่งที่ต้องรักษาไม่เพิกถอนหรือเฉยเมยเสีย เพื่อความไพบูรณ์แห่งคณะสงฆ์และประโยชน์สุขแก่ตน แก่บุคคลอื่น และแก่โลกทั้งมวล

ท่านทั้งหลายล้วนแต่เป็นพระเถระผู้ใหญ่ เจริญด้วยวิญญูธรรมและคุณธรรม มีหน้าที่และตำแหน่งในการบริหารการปกครอง เมื่อประพฤติปฏิบัติชอบด้วยตนเองแล้ว ก็พึงสนใจในการอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรอันที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตนให้ประพฤติธรรมตามสมควรแก่ธรรมและรักษาพระธรรมวินัยด้วย จึงจะเป็นการเชิดชูพระพุทธศาสนาให้ปรากฏ เป็นความดี เป็นความเจริญ และเป็นถาวรอนุบำรุงพระศาสนาให้สถิตสถาพรดำรงมั่นเป็นมิ่งขวัญของชาติและชาวโลก

ฉะฉาน ผู้ทรมศีลสามัญญาตาและทฎฐิสามัญญาตาแล้ว ย่อมเพ่งธรรมและวินัยเป็น
ใหญ่ ย่อมร่วมแรงร่วมใจกัน พร้อมเพรียงกันเป็นสमानฉนท ในสิ่งที่เป็นอรรถเป็นสาร
เป็นประโยชน์และประกอบให้ชอบด้วยธรรมวินัย เพราะถ้าปราศจากสามัคคีธรรมแล้ว จะมี
ความสุขมาแต่ไหน สามัคคีธรรมจะเชิดชูพระศาสนาธรรมให้แผ่ไปสู่ชาวโลกไม่มีจำกัด ไม่มี
ประมาณ

ด้วยอำนาจแห่งพระไตรรัตนวิคุณ และคารวะจิตอธิษฐาน ขอให้ท่านทั้งหลาย
มีพลานามัยสมบูรณ์ สามารถในอันที่จะประกอบศาสนกิจให้เจริญรุ่งเรือง เป็นศรีเป็นมิ่ง
ขวัญเป็นรากแก้วแห่งพระศาสนา และถึงความงอกงามไพศาลย์ในธรรมทอของชน เพื่อ
ประโยชน์และความสุขอันเป็นคุณเกือกกุลแก่สัตว์โลกทั้งมวล และเป็นไปเพื่อพัฒนาแห่ง
พระบวรพุทธศาสนา ดุจพระจันทร์ในวันเพ็ญลอยเด่นอยู่ ณ กลางนภคณ ตลอดจนกาลนิรันดร
กาลเป็นโอกาสอันสมควรแล้ว จึงขอเปิดประชุมสามัญญาแห่งสังฆสภา ณ บัดนี้

สุนทรพจน์

ของ

สังฆนายก

เนื่องในพิธีเปิดประชุมสังฆสภาสมัยสามัญแห่งสังฆสภา

วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

ท่านประธาน และ ท่านสมาชิกสังฆสภา

ตามที่ได้มีพระบัญชาให้เปิดประชุมสมัยสามัญแห่งสังฆสภา ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ สังฆสภาได้ประชุมมาจนถึงเวลาจะสิ้นปีแล้ว และบัดนี้ได้มีพระบัญชาให้ปิดการประชุมแล้วในนามคณะสังฆมนตรี ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณสถานที่ที่ได้อนุมัติรับหลักการร่างสังฆาณัติระเบียบพระคณาธิการ พ.ศ. ๒๕๐๔ และร่างสังฆาณัติระเบียบการบริหารการคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๔ กับได้อนุมัติให้กรรมการพิจารณา ร่างสังฆาณัติทั้งสองนี้ ดำเนินกิจการของสภานอกสมัยประชุมได้ ทั้งได้อนุมัติกิจการคณะสงฆ์อย่างอื่น ถึงแม้จะมีคำอภิปรายหรือที่ค้านั้น ๆ เป็นการที่แสดงออกด้วยความหวังดี และเพื่อมุ่งกิจการคณะสงฆ์และพุทธศาสนาส่งไปให้เป็นที่พอใจ เพราะการอภิปรายกันด้วยปรารถนาความเจริญในหลักการคณะสงฆ์เช่นนี้ จัดเป็นการให้ความคิดความเห็นในทางที่ดีที่ชอบ เป็นเหตุความเจริญของหมู่คณะ ข้าพเจ้าได้ร่วมกันทำความเจริญให้แก่พระพุทธศาสนาส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ควรอนุโมทนาสาธุการยิ่ง

ในการประชุมสมัยสามัญแห่งสังฆสภาประจำปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ สถานที่ได้ให้ผ่านสังฆาณัติกำหนดเขตภาค พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งได้กำหนดเขตภาคเป็น ๓๒ ภาค ในภาคหนึ่ง ๆ ให้มีเจ้าคณะตรวจการประจำองค์นั้น ๆ และให้ขึ้นตรงต่อสังฆมนตรีแห่งองค์การนั้น ๆ เหตุฉะนี้จึงจำเป็นต้องแก้ไขสังฆาณัติระเบียบพระคณาธิการ และสังฆาณัติระเบียบการบริหารการคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค เพื่อให้สอดคล้องกัน และเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังปรากฏรายละเอียดร่างสังฆาณัติทั้งสอง ซึ่งสถานที่ได้รับหลักการแล้ว เมื่อสังฆาณัติทั้งสองยังมีได้แก้ไข

กษัตริย์ต้องการแต่งตั้งเจ้าคณะตรวจการและตำแหน่งที่ซึ่งขาดตั้งรูปให้เจ้าคณะตรวจการแต่งตั้ง
คงใจก่อน ในระยะเวลา^{*} ก็ได้มอบหมายให้สังฆมนตรีแห่งองค์การปกครองปฏิบัติ
การในหน้าที่แห่งเจ้าคณะตรวจการไปพลาง ^{๕๕} หงนม ได้มีความมุ่งหมายจะหวัง
เพ็ญวการตั้งเจ้าคณะตรวจการไว้เลย มีความมุ่งหมายจะรีบแต่งตั้งโดยเร็ว แต่เพราะ
มีความขัดข้องตรงกลางข้างต้นคือ จะต้องแก้ไขซึ่งขาดตั้งสองก่อน การแก้ไขก็ประสงค์จะ
ให้เสร็จโดยเร็ว เมื่อพิจารณาโดยละเอียดก็กลายเป็นเรื่องใหญ่ เพราะเห็นควรจะต้องแก้ไข
เพิ่มเติมโดยตลอด คณะกรรมการก็ได้เร่งทำงานเรื่อยมา จนเสร็จทันเส้นอสังขสงฆาในสมัย
ประชุมครั้ง^{๕๕} ซึ่งขาดตั้งสองนี้เป็นเรื่องใหญ่และมีความสำคัญอย่างไร ย่อมเป็นที่ประจักษ์
แก่ท่านสมาชิกทั้งหลายอยู่แล้ว ขอแสดงความขอบคุณท่านสมาชิกที่คำนึงด้วยความหวังโยใน
พระวินัยและกฎหมาย ขอรับรองว่าการปฏิบัติทุก ๆ อย่าง ได้คำนึงถึงพระวินัยและกฎหมาย
อยู่เสมอ ทั้งได้หารือผู้รู้กฎหมายในเรื่องต่าง ๆ อยู่โดยใกล้ชิด ยิ่งได้ฟังอภิปรายตั้งกล่าว
ก็ยิ่งเพิ่มความสนใจในพระวินัยตลอดถึงกฎหมาย ทั้งจะปฏิบัติมิให้เกิดความกระทบกระทั่งใด ๆ
จะรักษาความสามัคคีสามานฉันท์ให้ยิ่งขึ้นตามพระวินัย

อนึ่ง ในบัดนี้ได้เริ่มปฏิบัติงานตามโครงการเขตชุมชนและบำรุงพระพุทธศาสนา ใน
ด้านพัฒนาการบำรุงรักษาวัดแล้ว จึงขอเรียนแก่สภานี้ และขอความร่วมมือร่วมใจในการ
ปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จตามโครงการ

การบริหารการคณะสงฆ์เท่าที่ใดเป็นมาแล้วก็ดี ที่กำลังดำเนินอยู่และที่จะดำเนิน
ต่อไปก็ดี กิจการนั้น ๆ จะดำเนินไปด้วยดี ก็ด้วยอาศัยบารมีความที่ท่านสมาชิกสังฆสภา
ทุกท่านซึ่งเป็นผู้ใหญ่และเป็นประธานในการปกครองคณะสงฆ์ในส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่ ได้
ช่วยกระทำและสนับสนุนให้เป็นที่เรียบร้อย คณะสังฆมนตรีเป็นกลุ่มชนส่วนน้อย ย่อมจำกัดด้วย
บัญชาได้ไม่ทั่วถึงในวงการปกครองทั่วไปนอกจากจะได้อาศัย ท่านทั้งหลายร่วม กุศลจิตที่ในอัน
จะแนะนำค้ำค้ำเตือนสั่งสอนบังคับบัญชา พระภิกษุสามเณรในปกครองในฐานะเป็นพระเถระ
ผู้ใหญ่ให้ภิกษุสามเณรนั้น ๆ ได้ประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยเพราะการ ปกครองคณะสงฆ์
ของเรา แต่ไหนแต่ไรมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนปัจจุบันนี้เราปกครอง
กันตามพระวินัย ส่วนลัทธิจารีตประเพณีพิธีการหรือขนบธรรมเนียม

และพระราชกำหนดกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวกับการคณะสงฆ์นั้น เป็น
เพียงหลักประกอบเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงหวังในความร่วมมุกุศลนั้นระสามัคคี
แห่งท่านทั้งหลาย ในอันที่จะช่วยปกครอง ดูแลแนะนำพร่ำสอนและตักเตือนพระภิกษุสามเณร
เพื่อสหธรรมิก ให้มีจตมโนอยู่ในการประพฤติปฏิบัติ โดยถือพระธรรมวินัยเป็นหลัก มีใช้ต่อ
ลัทธิประเพณีเป็นสำคัญกว่า เพราะเราทั้งหลายก็ได้ศึกษาตามหลักอภิพริหายธรรมแล้วว่า
“ยาวกัวยญจ ภิกขเว ภิกขุ อปยุตตัตถิ น ปยุตตเปสฺส สนฺติ ปยุตตัตถิ นทสมฺมุจฺฉินฺนทิสฺสนฺติ
ยถา ปยุตตเตสฺส ลิกฺขวาปเทสฺส สมหาทาย วตฺติสฺสนฺติ วุฑฺฒิเชว ภิกขเว ภิกขุณฺโณ ปาญฺญิกฺขวา
โน ปรีหานิ” ดังนี้

ในนามคณะสงฆ์มนตรี ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณท่านสมาชิกสังฆสภาทุก ๆ ท่านที่ได้
มาร่วมประชุม โดยพร้อมเพรียงเป็นสังฆสามัคคี ทำให้เป็นผลดีแก่การประชุมและทำให้การ
ประชุมได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เป็นที่ตั้งแห่งธรรมปฏิบัติประจักษ์แจ้งในสังฆนิบาตนี้แล้ว

ในโอกาสที่ได้มีพระบัญชาให้ปิดประชุมสมัยสามัญแห่งสังฆสภา ประจำปีพุทธ-
ศักราช ๒๕๐๕ ในวันที่ ในนามคณะสงฆ์มนตรี ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้เห็นความพร้อม
เพรียงสมัครสมานสามัคคีแห่งท่านสมาชิกสังฆสภาทั้งหลาย ที่มกุศลจิตเจตนาเพื่อความ
เจริญวัฒนะสถาพรแห่งกิจการคณะสงฆ์สืบอายุพระพุทธศาสนา จึงขออวยพรให้ท่านสมาชิก
ทั้งมวลและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในการประชุมนี้ จงเป็นผู้อนาภาพคุณพระศรีรัตนตรัย
และอันสิ่งดีผลแห่งบุญกุศลทั้งหลายอภิบาลแล้ว เป็นผู้เจริญยิ่งด้วย อายุ วรรณะ สุขะ
พละ ปฏิภาณ ชนสารสมบัติ สิริสุขสวัสดิ์ มีใจผ่องใสรื่นรมย์ในธรรมอันพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้าประกาศแล้วทุกเมื่อเทอญ ฯ

หลังจากสุนทรพจน์ของสังฆนายกจบลงด้วยถ้อยคำอันน่าสรรเสริญ ผู้รวบรวม
จึงให้อักษรตัวเป็นที่สะกุดตาไว้ เพราะท่านได้พูดถึงพระธรรมวินัยตั้งแต่สมัย
พุทธกาลนั้น ถึงปัจจุบัน แต่แล้วเพียงไม่กี่วันต่อมา เห็นจะเป็นเพราะสงฆ์บาง
รูปนอกวรรคนอกรอยพระธรรมวินัยนั่นเอง มันถึงได้ทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นในหมู่
คณะของสงฆ์ท่านเอง เฮ้อ! อ่อนใจ...

บันทึกรายงานการประชุมกระทรวง

ครั้งที่ ๓๘/๒๕๐๓

วันพุธที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

ณ ห้องประชุมกระทรวงมหาดไทย

รายนามผู้เข้าประชุม

๑. พล.อ. ประภาส จารุเสถียร	ร.ม.ต. ว่าที่อธิบดีกระทรวงมหาดไทย ประธาน
๒. พล.ต.อ. หลวงชาติตระการโกศล	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
๓. นายถวิล สุนทรศารทูล	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
๔. พ.ต.อ. ชูมนครรัฐเขตต์	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
๕. นายศักดิ์ ไทยวัฒน์	อธิบดีกรมที่ดิน
๖. หลวงยุกตเสวีวัฒน์	อธิบดีกรมโยธาเทศบาล
๗. พล.ต.ท. อุทัย ยะคะสินธุ	รักษาราชการแทนอธิบดีกรมตำรวจ
๘. นายเจริญ มโนพัฒนะ	รักษาราชการแทนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
๙. นายสาย หุตะเจริญ	รักษาราชการแทนอธิบดีกรมมหาดไทย
๑๐. นายศิริ วรรณารถ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. ชูทรัพย์ วิจิตรวิจิตร	ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. นายพินิจ โพธิพันธ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
๑๓. พล.ต.ท. ประจวบ กิริติบุตร	ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล
๑๔. พล.ต.ท. จำรัส วัฒนากุลานนท์	ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
๑๕. พล.ต.จ. นิตย์ สุขุม	รักษาราชการแทนผู้บัญชาการตำรวจภูธร
๑๖. ชูทระยานราญรอน	เลขาธิการ ร.ม.ต. มหาดไทย
๑๗. นายจำรูญ ปิยะมุตตะระ	ผู้ช่วยเลขาธิการ ร.ม.ต. มหาดไทย
๑๘. นายนันท์ ศิริสัมพันธ์	หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง—

—เลขาธิการ

เรื่องกรณีเกี่ยวกับพระภิกษุ

ประธานที่ประชุมแจ้งว่า เนื่องจากได้มีแถลงการณ์ของรัฐบาลและคณะสงฆ์เกี่ยวกับพระภิกษุบางรูป จึงใคร่ให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ได้ทราบข้อเท็จจริงไว้ สำหรับพระพิมลธรรม เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ทางตำรวจได้สืบทราบและมีพยานหลักฐานแน่ชัดว่าได้ปฏิบัติผิดพระวินัยชั้นปาราชิก จึงได้เสนอเรื่องไปยังคณะสงฆ์ ซึ่งในชั้นแรกคณะสงฆ์ได้ให้พิจารณาตัวเอง เพื่อสาธิตภาพท เมื่อดำเนินการกำหนดเวลาที่ไม่ปฏิบัติตาม จึงได้สั่งให้พ้นจากการเป็นเจ้าอาวาส แต่ก็ยังไม่ยอม และยืนยันว่าไม่ผิด ส่วนพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส ได้มีพระภิกษุในวัดร้องเรียนปาราชิกกับหญิงคนหนึ่ง โดยมีพยานหลักฐานทางคณะสงฆ์ก็ได้ดำเนินการไปเช่นเดียวกัน ซึ่งในชั้นแรกเมื่อได้รับทราบก็จะยินยอมปฏิบัติตาม ครั้นเมื่อทราบว่าพระพิมลธรรมไม่ยอมก็เอาอย่างบ้าง แต่คงสำนึกตัวดีกว่า ดังเช่นในการพระภิกษุ ก็ไม่ได้ไปร่วมสังฆกรรมด้วย ในกรณีเกี่ยวกับพระภิกษุนี้ ได้มีการกล่าวกันว่า รัฐบาลได้เข้าไปยุ่งกับพระ ความจริงมีความไม่เรียบร้อยมาตั้งแต่คราวแต่งตั้งพระสังฆราชแล้ว ในฐานะรัฐบาลก็ต้องป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ขณะนี้ได้รับหนังสือจากคณะสงฆ์ขอให้ดำเนินการกับพระภิกษุดังกล่าวให้ออกจากสมณศักดิ์ เพราะต้องอธิกรณ์และไม่ยินยอมทั้งคำสั่งคณะสงฆ์ ทางราชการจึงต้องนำเสนอมูลนิธิสำเร็จราชการไป ซึ่งก็เป็นเรื่องน่าเศร้าที่สุด ฉะนั้น หากมีโอกาสที่ใดยินยอมใดกล่าวคดีเขียนรัฐบาลไปในทางไม่ถูกต้อง ก็ขอให้ช่วยกันชี้แจงว่า ทางรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายปกครองและตำรวจไม่ได้ไปเกี่ยวข้องเป็นเรื่องของคณะสงฆ์จัดการกันเอง

บันทึกรายงานการประชุมนี้ เวียนมาตามกรม-กองต่างๆ (เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ ๕ ที่พูดในห้องประชุม เห็นเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระจึงคัดลอกมา) ได้รับบันทึก วันอังคารที่ ๒๒ พ.ย. ๑๓ เวลา ๑๕.๐๐ น.

(สำเนาบันทึกข้อความ)

เรื่อง กรณีเกี่ยวกับพระภิกษุ

ที่ ๑๖๘๑๘ / ๒๕๐๓

พบ ก.พ. เขต ๔

เนื่องด้วยการประชุมกระทรวงฯ ครั้งที่ ๓๘ / ๒๕๐๓ เมื่อ ๒ พ.ย. ๒๕๐๓ พณฯ
 ร.ม.ค. มหาศไทยประธานที่ประชุมแจ้งว่า "เนื่องจากได้มีแถลงการณ์ของรัฐบาลและคณะสงฆ์
 เกี่ยวกับภิกษุบางรูป จึงใคร่ให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทราบข้อเท็จจริงได้ สำหรับพระพิมล
 ธรรมเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ทางตำรวจได้สืบทราบและมีพยานหลักฐานแน่ชัดว่าได้ปฏิบัติ
 ผิดพระวินัยชั้นปาราชิก จึงได้เสนอเรื่องไปยังคณะสงฆ์ซึ่งในชั้นแรกคณะสงฆ์ได้ให้พิจารณา
 ด้วยตัวเองเพื่อลาสิกขาบท เมื่อถึงกำหนดเวลาก็ไม่ปฏิบัติตาม จึงได้สั่งให้พ้นจากการเป็นเจ้า
 อาวาส แต่ก็ยังไม่ยอมและยืนยันว่าไม่ผิด ส่วนพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส
 ได้มีพระภิกษุในวัดร้องเรียนว่าต้องปาราชิกกับหญิงคนหนึ่ง โดยมีพยานหลักฐาน ทางคณะ
 สงฆ์ก็ได้ดำเนินการไปเช่นเดียวกัน ซึ่งในชั้นแรกเมื่อได้รับทราบก็จะยินยอมปฏิบัติตาม
 ครั้นเมื่อทราบว่าพระพิมลธรรมไม่ยอมก็เอาอย่างบ้าง แต่คงสำนึกคิดว่า ดังเช่นในการ
 พระภิกษุนี้ไม่ได้ไปร่วมสังฆกรรมด้วย ในกรณีเกี่ยวกับพระภิกษุนี้ได้มีการกล่าวกันว่า รัฐ-
 บาลได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพระ ความจริงมีความไม่เรียบร้อยมาตั้งแต่ในคราวแต่งตั้งพระสังฆ-
 ราชแล้ว ในฐานะรัฐบาลจะต้องป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ขณะนั้นก็ได้รับ
หนังสือจากคณะสงฆ์ให้ดำเนินการกับพระภิกษุดังกล่าวให้ออกจากสมณศักดิ์ เพราะ
ต้องอธิกกรรมและไม่ยอมฟังคำสั่งคณะสงฆ์ ทางราชการจึงต้องนำเสนอมูลสำเร็จราชการ
 ไป ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าเศร้าสลด ฉะนั้น หากมีโอกาสที่ได้ยินผู้ใดกล่าวติเตียนรัฐบาลไป
 ทางไม่ถูกต้อง ก็ขอให้ช่วยกันชี้แจงว่า ทางรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายปกครองและตำรวจไม่ได้เข้าไป
 เกี่ยวข้อง เป็นเรื่องของคณะสงฆ์จัดการกันเอง

ฉะนั้น ให้ทราบรับทราบและชี้แจงให้ผู้ได้บังคับบัญชาถือปฏิบัติตามบัญชาของ
พล.ร.ม.ต. มหาตไทยต่อไป

(ลงชื่อ) พล.ต.ท. ป. บุรณชนิค

(ประสา บุรณชนิค)

ผบช. ภ.

๓๓ พ.ย. ๒๕๐๓

หมายเหตุ คังจะเห็นได้ว่ารัฐบาลชุดนี้^{๕๕๕}มอดระอาดพอทไม่ยอมเป็นเครื่องมื่อของผูใดที่จะแตะ
ต้องกับคณะสังฆ แต่เนองด้วยคณะสังฆเองนั้นแหละที่พยายามยึดเยียดเอาสิ่ง
ปฏิกุศลมาขายมือเสียจนได้ คังจะเห็นข้อความที่ผู้รวบรวมได้ขีดเส้นใต้ไว้ ขอ
ท่านผู้อ่านได้โปรดทำใจให้เป็นธรรม และหลับตาคิดดู...

(สำเนา)
บันทึกข้อความ

แผนกหนังสือ (หนังสือ).....เรื่องพระพิมพ์ลธรรม วัดมหาธาตุ ต้องหาด้วยศิลาวิบัติ

ในราชการ แผนก, กอง, กรม.....

วันที่

ขอประทานกราบทูล ได้ฝ่าพระบาท ทรงทราบ

เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๐๓ ทางการดำรงสันติบาลมรดกของมูลนิธิสงเคราะห์สงเคราะห์สันติบาล
เป็นหัวหน้าพร้อมผู้กำกับการดำรงสันติบาล ได้นำพยานเรื่องพระพิมพ์ลธรรม วัดมหาธาตุ
เสด็จเมณฑกทางเวียงมรรค และทำอัฐมาจารย์ปล่อยสู่กกระ มายินคำรับรองให้การของตน
ต่อหน้ากรรมการสงฆ์ มีเกล้ากระหม่อม พระธรรมรัตนากร ซึ่งสมมติว่าการองค์การปกครอง
และพระธรรมคุณากรณ์ เจ้าคณะจังหวัดพระนคร โดยเจ้าหน้าที่ดำรงอยู่ทำการสอบสวนได้
จับบันทึกไว้ ได้อ่านให้พยานฟังทีละคนในฐานะเป็นผู้เสียหายและเป็นพยาน พยานทุกคนให้
การยืนยันรับรองว่าเป็นความจริง และคนหนึ่งได้ให้การเพิ่มเติมว่าพระพิมพ์ลธรรม ได้เสด็จ
เมณฑกทางเวียงมรรคของตน ๓ ครั้ง เจ้าหน้าที่ได้บันทึกรายงานประชุมไว้พร้อม และได้ลงนาม
รับรองไว้เป็นหลักฐาน ดังสำเนาที่ถวายเป็นพร้อมแล้ว

คณะกรรมการฝ่ายสงฆ์เห็นว่า พระพิมพ์ลธรรมต้องศิลาวิบัติ ชาติจากความเป็น
ภิกษุแล้ว ไม่สมควรทรงเพศเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนา และไม่สมควรดำรงสมณศักดิ์
ต่อไป จึงขอประทานเสด็จฝ่าพระบาท เพื่อทรงจัดการในชั้นปกครอง

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

๓ กย. ๐๓

พร้อมกันนี้ เกล้าฯ ได้แนบสำเนาคำให้การของเจ้าทุกข์และพยานถวายเป็นประกอบ
พระดำริดำเนินการด้วยแล้ว

เกล้าฯ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

๓ กย. ๐๓

สำเนาถูกต้อง
พระสุวิมลธรรมาจารย์

๖ กันยายน ๒๕๐๓

ถึง ท่านพระพิมลธรรม

ด้วยทางการตำรวจได้ทำการสอบสวนเรื่องความประพฤติของท่าน ได้มีความ
ประจักษ์แล้ว จึงเสนอเรื่องถวายสมเด็จพระสังฆนายก ฯ ได้เรียกประชุมคณะกรรมการ พร้อม
ด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นพยานสอบสวนปากคำพยานผู้ให้การได้ มารับรองคำให้การของ
ตน ต่อหน้าคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นพยานอีกครั้งหนึ่ง ก็ได้ความ
เป็นหลักฐานตรงตามการสอบสวนที่ทางการตำรวจได้ทำการสอบสวนมาแล้วนั้น

คณะกรรมการฝ่ายสงฆ์ เห็นว่า ท่านถึงศีลวิบัติ ขาดจากความเป็นภิกษุแล้ว ไม่
สมควรทรงเพศบรรพชิตในพระพุทธศาสนา และไม่สมควรดำรงสมณศักดิ์ต่อไป

ฉะนั้น จึงสั่งบันทึกของสมเด็จพระสังฆนายก รายงานการประชุมคณะกรรมการ
และสำเนาคำให้การมายังท่าน ขอให้ท่านพิจารณาตนด้วยตน ขอให้ท่านออกเสียจากสมณเพศ

และหลบหายตัวไปเสีย จะเป็นการดีกว่าที่จะปรากฏ
โดยประการอื่นๆ เพื่อรักษาตัวท่านเอง และเพื่อเห็นแก่วัดแะ

พระศาสนา และขอให้ปฏิบัติกิจการตามคำแนะนำนี้ ภาย

ในกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ปรากฏในลิขิตนี้

(ลงพระนาม) สมเด็จพระอริยวงศ์ ส.ร.

(สมเด็จพระอริยวงศ์าคตญาณ)

(หมายเหตุ) วันที่ได้แก่จาก วันที่ ๖ เป็นวันที่ ๘

สำเนาถูกต้อง
พระสุวิมลธรรมอาจารย์

๒๒ กันยายน ๒๕๐๓

ขอประทานกราบทูล ได้ฝ่าพระบาท ทรงทราบ

พระลิขิตนำบันทึกของสมเด็จพระสังฆนายก ลำเนาคำให้การของพยาน และทรงพระกรุณาแนะนำเกล้ากระหม่อม ให้พิจารณาตน ด้วยตน ภายใน กำหนด เวลา ๓๕ วันนั้น
เกล้ากระหม่อมได้รับทราบแล้วด้วยความรู้สึกพระกรุณาอย่างสูง

ก่อนอื่นเกล้ากระหม่อมขอพระวโรกาสกราบทูลความรู้สึก ในตนของตนและเหตุผล โดยสังเขป ขอได้ฝ่าพระบาทได้โปรดอาศัยพระกรุณาทรงพิจารณาด้วยพระเมตตา เพื่อความ
ร่วมเย็นของเกล้ากระหม่อม และเพื่อความสวัสดิ์ของวัดมหาธาตุ จักเป็นพระกรุณาธิคุณอันมี
คุณค่ายิ่ง

เมื่อเกล้ากระหม่อมได้อ่านบันทึกของสมเด็จพระสังฆนายกและลำเนาคำให้การของ
พยานแล้วรู้สึกเศร้าสลด ใจเป็นอย่างยิ่ง และรู้สึกแปลกประหลาดใจเป็นที่สุดด้วยเกล้ากระ
หม่อมคาดไม่ถึงว่าเหตุการณ์จะได้แปรรูปอย่างเลวร้าย ไปถึงเช่นนั้น เพราะเกล้ากระหม่อม
มิได้เคยประพาศสิ่งที่ชั่วลามกมากน่ายกตสันดานนั้น และมีได้นำความเสื่อมเสียมาสู่วงการ
คณะสงฆ์แต่ประการใด ตรงข้ามเกล้ากระหม่อมได้ชวนช่วยพยายามทุกวิถีทาง เพื่อความ
สวัสดิ์ของคณะสงฆ์และเพื่อ ได้ฝ่าพระบาท ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน แม้เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
แก่วัดมหาธาตุและเกล้ากระหม่อมเองอย่างหนักหน่วงตลอดมา เกล้ากระหม่อมก็พยายามส่ง
ไว้ ไม่ชวนช่วย ไม่กระตือรือร้นในทางต่อต้าน ไม่คิดและไม่ปฏิบัติในทางที่ลบหลู่หมิ่น
แท้งจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่วัดมหาธาตุและเกล้ากระหม่อม ในระยะเวลาที่ผ่านมา
มาแล้ว อาทิ กรณีใบปลิวเถื่อน กรณีคอมมิวนิสต์ ถิ่นบ่อว่าเป็นการร้ายแรงอย่างที่สุด ซึ่ง
ไม่เคยมีมาในกาลก่อน เป็นเหตุให้มหาชนวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในด้านดีและด้านเสีย เป็นผล
ให้เสื่อมเสียแก่วงการคณะสงฆ์อย่างหนักหน่วงที่ไม่เคยมีมา ทั้งนี้ ด้วยการกระทำที่ไม่สุจริต
รอบคอบด้วยสันตวิธี ก็เป็นมูลฐาน เกล้ากระหม่อมยืนยันด้วยความจงรักภักดีว่า ภายใน
จิตใจตนก็ไม่เคยเกิดขึ้นในเกล้ากระหม่อมในการที่จะกระทำเช่นนั้น แม้ในกรณี
คอมมิวนิสต์ก็เช่นเดียวกัน ถ้าจะได้พิจารณากันด้วยความเป็นธรรมตามข้อเท็จจริงแล้ว ก็จัก
เป็นไปได้ตามข้อกล่าวหาและที่เลื่องลือออกนอกร่างกายนอก

ส่วนในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเกล้ากระหม่อมโดยเฉพาะ ตามที่ได้ฝ่าพระบาท มีพระบัญชา
ไปนั้น เกล้ากระหม่อมรู้สึกซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณเป็นอย่างสูง แม้จะทรงบัญชาไปใน
ทางเสียหายแก่เกล้ากระหม่อมอย่างร้ายแรง แต่ก็จำต้องทรงพระบัญชาตามข้อเสนองของ
สมเด็จพระสังฆนายก ในเมื่อยังมีได้ทรงทราบขอลกตนจากเกล้ากระหม่อมมิได้มากกราบทูล
ก็ด้วยเกรงว่าโลกภายนอกจะสำคัญผิดเป็นอย่างอื่น และจะเป็นการรบกวนพระทัย ได้ฝ่า
พระบาท มีแต่หวังว่า เมื่อไรได้ฝ่าพระบาทจะทรงพระเมตตาประทานพระโอวาทพระอนุสาสน์
อันเป็นบรมรินชื่นเย็น เป็นเสมือนคนปรานีบอกทรัพย์สินแก่คนทุกขณะนันทานัน

ตามที่ได้ฝ่าพระบาทมีพระบัญชาแนะนำเกล้ากระหม่อมให้พิจารณาด้วยตน ให้
ออกเสียจากสมณเพศและหลบหายตัวไปเสีย เพื่อรักษาตัวเอง และเพื่อเห็นแก่วัดและ
พระศาสนาใน เกล้ากระหม่อมได้พิจารณาด้วยความตระหนักในพระกรุณาธิคุณ และเล็งผล
ได้ผลเสียส่วนตนและส่วนรวมแล้ว เห็นว่าถ้าปฏิบัติตนจนไม่เป็นผลดีแก่วัดและพระศาสนา
ส่วนรวม ทั้งจักเป็นผลเสียหายแก่ส่วนตัวอย่างไม่เป็นธรรมยิ่ง

อนึ่ง ในฐานะที่เกล้ากระหม่อมเป็นพระเถระผู้ใหญ่ และได้ทำคุณประโยชน์แก่
พระศาสนาและประชาชนมาพอสมควร ดังที่ทรงทราบในได้ฝ่าพระบาท เมื่อมีเหตุสำคัญชนิด
คอขาดบาดตายเกิดขึ้นแก่เกล้ากระหม่อมเช่นนี้ ในฐานะที่ได้ฝ่าพระบาททรงเป็นพระสังฆมนตรี
สมควรที่จะทรงพระเมตตาเปิด โอกาสให้ เกล้ากระหม่อม ได้ใช้ความพยายามปลดเปลื้องมลทิน
ของตนโดยเสรี โดยความเป็นธรรม ไม่ควรที่เร่งรีบเลือกได้ไล่ส่ง ในเวลาอันจำกัดและจำเป็น
เช่นนั้นเลย แม้แต่เกล้ากระหม่อมซึ่งได้ร่วมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเสนาองานคณะสงฆ์และส่วน
พระองค์อยู่ร่วมเป็นร่วมตายมาถึงเพียงนี้ ก็ยังไม่ได้รับพระเมตตาปรานีในทางที่ชอบที่ควร
แล้ว ผู้น้อยซึ่งอยู่ในภายใต้อบรมพระบารมีจะเห็นเป็นอย่างไร

ฉะนั้น เกล้ากระหม่อมจึงขอพระอโศกกราบทูลมา เพื่อได้ฝ่าพระบาทได้ทรง
พระเมตตาพิจารณาสั่งให้ ความเป็นธรรม แก่เกล้ากระหม่อมโดยชอบธรรม วินัยและระเบียบ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัตย์ของวัดมหาธาตุ ซึ่งขณะปัจจุบันนี้ได้ฝ่าพระบาทเป็นร่มโพธิ์ทอง
เพียงพระองค์เดียว

ศกรมิศวรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรด
(ลงชื่อ) เกล้ากระหม่อม พระพิมลธรรม

๒๔ กันยายน ๒๕๐๓

ขอประทานกราบทูลใต้ฝ่าพระบาท ทรงทราบ

ตามที่ใต้ฝ่าพระบาท กับคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมสมเด็จพระสังฆนายกเป็นประธาน
อาศัยหลักฐานจากพยานหลักฐาน ๓ ปาก แล้วมีมติและพระบัญชาวินิจฉัยชี้ขาดว่า ท่าน
เจ้าคุณพระพิมลธรรมเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุต้องสละวัด แล้วส่งมอบให้ท่านออกจากสมณ-
เพศและหลบหายตัวไปเสียภายใน ๓๕ วันนั้น

พวกเกล้ากระหม่อม คณะสงฆ์วัดมหาธาตุมีความเสียใจอย่างสุดซึ้ง เหลือที่จะ
อดกลั้นยับยั้งงงนอนใจเป็นอุเบกขาอยู่ได้ ด้วยวิธีการปฏิบัติเช่นนั้น ไม่เป็นแต่เพียงเพื่อ
ทำลายเจ้าอาวาสให้ตายทั้งเป็นเท่านั้น แต่เป็นการทำลายวัดมหาธาตุซึ่งเป็นชีวิตจิตใจของ
พวกเกล้ากระหม่อมด้วย

การที่ผู้ใหญ่มีอำนาจจะใช้อำนาจโดยทางหนึ่งทางใด เพื่อลงโทษเจ้าอาวาสและ
สภานัดนั้น ก็สุดแต่ท่านผู้ใหญ่จะพึงเมตตากรุณา ใช้ดุลพินิจโดยรอบคอบถ่วงถ่วงรอบคอบด้วย
เห็นกาลไกล สอนด้านพระธรรมวินัยนั้น พวกเกล้ากระหม่อมยังขมขื่นอยู่ว่า ท่านเจ้า
อาวาสของพวกเกล้ากระหม่อมเป็นผู้บริสุทธิ์ ทรงไว้ซึ่งศีลสัมบัติควรแก่การกราบไหว้ เคารพ
บูชาของพวกเกล้ากระหม่อมอยู่ด้วยความสนิทใจ

ท่านเจ้าอาวาสนั้น เมื่อว่าโดยคุณสมบัติซึ่งมีต่อพวกเกล้ากระหม่อม ท่านเป็นผู้
เต็มเปี่ยมชุ่มชื่นด้วยความเมตตาปรานี คอยปกป้องให้ได้รับความร่มเย็นตลอดมา เป็น
เสมือนพ่ออกับลูก พี่กับน้อง และท่านบำเพ็ญตนเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของทายกทายิกาสาธุชน
ตลอดตั้งแต่เด็กเล็กเด็กน้อย ทั้งภายในวัดและภายนอกวัด แม้ในด้านการศึกษา การปฏิบัติ
และการสร้างซ่อมวัดวาอาราม ท่านก็ได้ชักจูงนำพาในภาระหน้าที่เหล่านั้นโดยเข้มแข็ง ทำ
ให้สภานัดวัดมหาธาตุบริบูรณ์ด้วยการศึกษาและการปฏิบัติ และเป็นสัปปายะแก่บรรพชิต
และคฤหัสถ์ทั้งหลาย ทั้งชาวกรุงและหัวเมือง ทั้งคนในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่รู้
จักกันดีทั่วไปในหมู่ผู้ที่มีความใคร่ต่อการศึกษาและการปฏิบัติ เป็นผลให้พวกเกล้ากระหม่อม
ผู้อยู่ภายในใกล้ชิดและภายในร่มเงาบารมีธรรมของท่าน ได้รับความร่มเย็นเป็นสุข และ
รู้สึกกระหม่อมใจในศักดิ์ศรีของวัดมหาธาตุตลอดมา

เพราะฉะนั้น พวกเกล้ากระหม่อมซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้ชิด จึงขอประทานกราบทูลยืนยัน
ความบริสุทธิ์และปฏิปทาของท่าน โดยพวกเกล้ากระหม่อมมิได้มีความรังเกียจในดั่งท่านไม่
ว่าจะด้วยประการใด ๆ และขอยืนยันว่าจะเคารพยึดถือท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรตลอดไป

จึงขอประทานกราบทูล เพื่อทรงทราบได้ฝ่าพระบาท

ควรมิควรสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรด

เกล้ากระหม่อม คณะสังฆวัดมหาธาตุ คือ.....

สำเนาถูกต้อง

พระสุวิมลธรรมมาจารย์

ควนมาก

วัดมหาธาตุ พระนลวง

๒๕ กันยายน ๒๕๐๓

เรื่อง ขอลาพักเพื่อความเป็นธรรม

เจริญพร พณ ฯ ท่านนายกรัฐมนตรี และ อธิบดีกรมตำรวจ

ด้วยสมเด็จพระสังฆราชและคณะกรรมการฝ่ายสงฆ์ มีตั้งนายภเป็นประธาน
อภัยหลักฐานจากพยานคดีที่ ๓ ปาก แล้วมีมติและมีพระบัญชาวินิจฉัยชี้ขาดว่า ท่าน
เจ้าคุณพระพิมลธรรม เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ต้องลี้ภัยและสั่งบังคับท่านให้ออกจากสมณ-
เพศและหลบตัวไปเสียภายใน ๑๕ วัน ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

อาตมาภาพคณะสังฆวัดมหาธาตุ ผู้มีนามข้างท้ายนี้ความเสียใจอย่างสุดซึ้งซึ่งเหลือ
ที่จะอดกลั้นขยงนงเป็นอุเบกขา ด้วยวิธีการปฏิบัติเช่นนั้นไม่เพียงแต่เพื่อกำลายเจ้าอาวาส
ให้สิ้นตายทั้งเป็นเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำลายสถาบันวัดมหาธาตุอันเป็นชีวิตจิตใจของพวก
อาตมาภาพด้วย

ท่านผู้ใหญ่มีอำนาจ จะใช้อำนาจโดยทางหนึ่งทางใดเพื่อส่งโทษเจ้าอาวาสและ
ทำลายวัดมหาธาตุนี้ ก็สุดแต่ท่านจะพึงเมตตาพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ ส่วนที่เกี่ยวกับ
พระธรรมวินัยหรือศีลนั้น อาตมาทั้งหลายขอยกตนอยู่ว่า เจ้าอาวาสของอาตมาทั้งหลายยัง
เป็นพระสงฆ์ผู้ทรงศีลควรแก่การกราบไหว้เคารพบูชาด้วยความศรัทธาใจ ไม่เป็นทวิงเกียจ
ด้วยสังฆกรรมตามพระวินัยแต่อย่างใด

คณะสงฆ์มณฑลชชาติไทเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุลาสิกขาบทนั้น มิได้กระทำการ
สอยส้วนด้วยตนเอง เจ้าหน้าตาดารจงเป็นผู้กระทำโดยตลอด แล้วฝ่ายพระสังการภายหลัง
การสอยส้วนก็เป็นการกระทำล้มหลังฝ่ายเดียวโดยท่านเจ้าทุกขไม่รู้เรื่อง อาจทำให้เข้าใจ
ว่า เป็นการสร้างสถานการณ์ขึ้นด้วยเจตนาจะกลืนแก่งทำลายท่านเจ้าคุณเป็นส่วนตัว และ
ทำลายวัดมหาธาตุเป็นส่วนรวมก็ได้ ประกอบกับคณะสงฆ์ไทรทณฯซึ่งให้ลิกกไม่มีอำนาจ
หน้าที่จะกระทำได้ เพราะการให้พระภิกษุใด ๆ ลิกกนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะ
วินัยธรฝ่ายสงฆ์โดยเฉพาะ พระภิกษุผู้ใดเป็นพระวินัยธรไม่มีอำนาจให้ลิกกได้
การที่คณะสงฆ์ลงมติและสั่งให้เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุลาสิกขา และหลบหายตัว ไปเสียภายใน
๓๕ วันนั้น เป็นการกระทำในสิ่งที่ไม่อำนาจหน้าที่ตามสังฆานตประมวธระเบียบวธิ
พิจารณาจนจดยอชกรณ พ.ศ. ๒๔๘๖ แม้จะอ้างว่ากระทำได้ตามอำนาจปกครองก็ฟังไม่ขึ้น
เพราะกรณีสงฆ์ให้ลิกกนั้น ได้ถูกห้ามแล้วโดยสังฆานตดังกล่าว มิให้ใช้อำนาจปกครอง
ตั้งนั้นคำสั่งให้เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุลาสิกขาบทโดยฟังความข้างเดียว และยังมีได้ฟ้องร้องตาม
ทางการพระวินัยและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ จึงเป็นคำสั่งที่สร้าง ความครันคร้าม
ขามขยาดแก่องการคณะสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง คณะสงฆ์วัดมหาธาตุหวังได้รับอารักขาจาก พณฯ
ท่านในกรณีคำสั่งอน ใช้อำนาจนทง ในเวลาและเวลาภายหลังด้วย

การที่คณะสงฆ์ดำเนินกรเรื่องนี้ ใช้อำนาจอย่างกว้างขวางอย่างไม่เคยมีมาแต่
กาลก่อนก็เพราะอาศัยเจ้าหน้าตาดารจงเป็นกำลัง อาตมาภาพคณะสงฆ์วัดมหาธาตุ ไม่อาจ
ถือเอาคณะสงฆ์ดำเนินกร ในเรื่องนี้เป็นทพงได้ ในสถานการณ์อันประกอบด้วยมหาภย
เห็นมีแต่ พณฯ ท่านผู้เดียวในแผ่นดิน จะเป็นทพงบรรเทามหันตภยอนกาลังคุกคามอยู่ยงได้
จึงพร้อมกันเจริญพรขออารักขาค้อ พณฯ ท่าน เพื่อโปรดสั่งเจ้าหน้าตาดารจงพิจารณาสั่ง
สนับสนุนแก่สังฆนายกและสังฆมนตรีบางท่าน เฉพาะในทางที่ขอบทคจว คือขอย่ำให้สนับสนุน
ทางทพตคธระเบียบประเพณีปฏิบัติ อันเป็นลักษณะเฉพาะของคณะสงฆ์ซึ่งเป็นสถำบนอยู่แล้ว
มีฉะนนั้นจะเป็นการสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายหวาดกลัวแก่คณะสงฆ์และประชาชนทั่วไป และ
เพื่อ พณฯ ท่านได้หาทางบ้องกันและปราบปรามมหันตภยด้วยคณะสงฆ์อันจะมาสู่ประเทศชาติ
คำสนา อาตมาภาพทงหลายขอถ้อวโรภาสนั้นเจริญพร ให้ พณฯ ท่าน ตั้งข้อสังเกตวิชบริหาร
คณะสงฆ์ของสังฆนายก และของสังฆมนตรีบางท่าน ในกรณีต่อไปนี้

๓. การปฏิบัติงาน ได้กระทำอยู่กระเบื้องครบองค์ประชุม สังฆมนตรีรู้จักกันทั่วถึง หรือทำการเป็นหย่อม ๆ คือรูปร่างไม่รูปร่าง

๔. การปฏิบัติงานชอบด้วยพระธรรมวินัย และกฎหมายหรือไม่เพียงไร

๕. ขณะนี้พระสงฆ์และประชาชนในกรุงเทพฯ หัวเมืองทุกจังหวัด มีความรู้สึกเลื่อมใสหรือครั่นคร้ามต่อการบริหารงานคณะสงฆ์ของสังฆนายก และสังฆมนตรีบางท่านเป็นการสถานใด

๖. กิจกรรมที่สังฆนายกและสังฆมนตรีบางท่าน ได้ปฏิบัติในกรณีสังคายนา สังฆออก และสั่งสอบสวนพระสงฆ์และพระเถระผู้ใหญ่ในขณะนี้ จะเป็นเหตุ นำความเสียหายและความวุ่นวายมาสู่พระศาสนา และบ้านเมืองหรือไม่ เพียงไร

ขอเจริญพร

อาตมาภาพคณะสงฆ์วัดมหาธาตุ ก่อ.....

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

๒ กันยายน ๒๕๐๓

ขอเจริญพร พล.ฯ จอมพล นายกรัฐมนตรี ทนบถอย่างขบ

อาตมาภาพยังมีสมณสัญญาว่า ตนเป็นพระสงฆ์ผู้ทรงศีลโดยปกติ อาตมาภาพกต การงานที่อยู่ในภายใต้การกระทำของอาตมาภาพกต ขอรับรองโดยสมณสัญญาว่า ไม่เป็นภัยแก่ชาติแก่พระศาสนาแต่อย่างใด ดังที่ผู้เห็นไม่ตรงกันสำคัญผิดอยู่ในขณะนี้

ฉะนั้น จึงขอเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และขอถวายความอุปถัมภ์ให้อาตมาภาพได้มีโอกาสปฏิบัติกรณียกิจนั้นๆ ให้สำเร็จผลประโยชน์แก่ชาติและพระศาสนา โดยสะดวกตามควรแก่เหตุ และขออารักขาอย่าให้ผู้เห็นไม่ตรงกันและผู้มุ่งร้าย ใช้กำลังเข้าเกียดกันและตัดหนทางเสียเลย จักเป็นมหาทุกข์อันประเสริฐของ พล.ฯ และเป็นคุณประโยชน์แก่ชาติศาสนา อันอยู่ภายใต้ความอุปถัมภ์โดยตรงของ พล.ฯ

ขออำนาจพระมาด้วยความเมตตาธรรม

(ลงชื่อ)

(พระพิมลธรรม)

คำแถลงการณ์ของคณะสงฆ์

เรื่องข่าวลือต่าง ๆ เกี่ยวกับวัดมหาธาตุ

ด้วยได้มีข่าวลือต่าง ๆ เกี่ยวกับวัดมหาธาตุ พระนคร อาจเป็นเหตุให้เกิดความ
กระวนกระวายหรือชวนชวายเป็นทางที่ผิด เพราะความเข้าใจผิดหลงเชื่อข่าวลือต่าง ๆ ซึ่ง
ปรากฏแพร่หลายอยู่ในขณะนี้

ทางคณะสงฆ์จึงขอแสดงความจริงในเรื่อง อันเกี่ยวกับสถาบัน วัดมหาธาตุ ให้พระ
สงฆ์สามเณรและพุทธศาสนิกชนทราบโดยทั่วกันดังต่อไปนี้

สมเด็จพระสังฆราชองค์สังฆมณฑลภาค ก คณะสงฆ์มณฑลภาค ก หาได้มีอนุศาสน์จิตคิดทำลาย
สถาบันวัดมหาธาตุ หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์วัดมหาธาตุ หรือสถาบันวิปัสสนากรรมฐาน วัด
มหาธาตุ โดยการใด ๆ ไม่ แต่ได้มุ่งมั่นที่จะรักษาและส่งเสริมสถาบันทั้ง ๓ ซึ่งตั้งอยู่ด้วยกัน
ให้เจริญรุ่งเรืองไปพร้อมกันมิให้มีทางเสื่อมสลาย ขอนี้จะพึงสังเกตเห็นได้ด้วยการที่รัฐบาลได้
ให้งบประมาณแผ่นดินเป็นค่าก่อสร้างอาคารสถานศึกษา และค่าบำรุงการศึกษากลับเป็นประจำมี
นอกจากนี้คณะสงฆ์มนตรี ได้อนุมัติ งบประมาณ ค่าสนาสมทบกลาง เป็นค่าบำรุงมหาวิทยาลัย
สงฆ์ วัดมหาธาตุ โดยมีได้ตัดทอนมิแต่เพิ่มให้โดยตลอดมา ทั้งนี้ด้วยเห็นว่าวัดมหาธาตุ
เป็นวัดสำคัญของคณะสงฆ์ไทย เป็นที่สถิตของสมเด็จพระสังฆราชและสมเด็จพระราชาคณะ
หลายองค์ แต่ตั้งกรุงเทพมหานครที่เดียว ทั้งนี้เป็นพระอารามหลวงมหาวชิราลงกรณชั้นเอก
และเป็นวิทยาลัยพระปริยัติธรรมใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งมีนักเรียนมากที่สุด ในปัจจุบัน
เป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ด้วย เป็นที่ตั้งสำนักศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานด้วย ทั้ง
เป็นวัดกลางพระนครหลวง เป็นที่ประชุมสังฆกรรมของประชาชนทุกชั้นด้วย จึงเป็นสถาบัน
ที่สมควรส่งเสริมอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่ดีมีคุณมากควรแก่การเทิดทูน

และเพราะเหตุเป็นสถาบันอันควรเทิดทูนดังกล่าวแล้ว ดังนั้น หากปรากฏว่ามีผู้
ใดผู้หนึ่งจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ก็ตามที่ปราศจากหิริ โสดีปะ เข้าไปแอบแฝงประกอบ
กรรมอันเป็นผิดทางพระวินัยหรือกฎหมายบ้านเมือง อันเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่
พระศาสนา หรือชาติบ้านเมือง ก่อกวนเป็นหนาทของผู้ที่รู้เห็น จะเป็นคณะสงฆ์ก็ตาม

รัฐบาลก็ตาม ตลอดถึงประชาชนพุทธบริษัท ผู้มีหน้าที่รวมบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา จัก
ต้องรับช่วยกันป้องกันหรือยับยั้งตามควรแก่กรณี จะนิ่งเฉยดูตายเสียหายเป็นการสมควรไม่
เพราะจะกลายเป็นประหนึ่งช่วยกันส่งเสริมความเสื่อมทรามให้แก่พระศาสนาและชาติบ้านเมือง

ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ ตามระเบียบการบริหารคณะสงฆ์ จึงมีบทบัญญัติระเบียบวิธี
ดำเนินการต่าง ๆ ขึ้นไว้ เพื่อความเรียบร้อยดีงาม และความบริสุทธิ์ผุดผ่องของสังฆมณฑล
เป็นต้นว่า หากจะมีผู้กล่าวโทษพระคณาธิการ ในรูปใดรูปหนึ่ง เมื่อคำกล่าวโทษนั้นมีหลัก
ฐานที่ฟังได้ตามหลักพระวินัย ท่านก็ให้ดำเนินการตามวิถีทางที่กำหนดไว้เป็นหลักปฏิบัติได้

เนื่องด้วยทางคณะสงฆ์มีระเบียบเป็นหลักปฏิบัติดังกล่าวมาเช่นนั้น ดังนั้น เมื่อมีคำ
กล่าวโทษพระคณาธิการบังเกิดขึ้น ในวงคณะสงฆ์ จึงตกเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์จะพึงดำเนิน
การไปตามอำนาจหน้าที่ควรแก่กรณีทั้งที่เกิดขึ้น กล่าว โดยเฉพาะ ในกรณีทั้งที่เกิดขึ้น ใน
ครั้งมีพยานถึงพระคณาธิการบางรูปอยู่ และเห็นมีเรื่องมีมูลตามหลักพระวินัย แต่ใครจะ
ดำเนินการเป็นเรื่องภายในก่อน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องที่บังเกิดขึ้น จึงได้นำเรื่อง
ขึ้นกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชทรงทราบแล้ว ทรงกังวลพระหฤทัยเป็นอย่างมาก ทรงใคร่
จะได้มาซึ่งสันติเป็นการภายใน จึงกัตความขยายตัวของเรื่องราวที่บังเกิดให้อยู่ในวงจำกัด
อันเป็นพระมหากรุณาธิคุณ และเป็นเรื่องที่ทรงเห็นการณ์ไกล ซึ่งจะพึงบังเกิดขึ้นเป็นคุณ
แก่สังฆมณฑลเป็นส่วนรวม สมเด็จพระสังฆราชจึงได้ทรงมีลายพระหัตถ์ถึงส่วนพระองค์แนะนำผู้
ใหญ่ให้ผู้นกล่าวโทษให้พิจารณาตนด้วยตน ทรงนถเพียรศึกษาสถาบันวัดมหาธาตุไว้ให้คุ
ควรแก่การเตือนใคร่หรือผู้ใดผู้หนึ่งหาได้มีเจตนาทำลายหรือมีเจตนาเป็นอกุศลแต่อย่าง
ใดอย่างหนึ่งไม่

ขอให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรทั้งหลาย และประชาชน ได้ทราบเหตุผลและความ
จริงต่าง ๆ ดังได้แถลงมานี้ อย่าได้เชื่องอ้อยคำปลุกปั่นและข่าวอกุศลต่าง ๆ ขอให้ตั้งอยู่ใน
ความสงบโดยทั่วกัน

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๐๓

๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

กราบเรียน พระเดชพระคุณพระสังฆนายก ที่เคารพอย่างยิ่ง

ด้วยตามทูลสำนักสังฆนายกได้ออกแถลงการณ์เรื่องชาวลือต่างๆ ซึ่งเกี่ยวกับวัดมหาธาตุทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อคืนวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๐๓ ต่อมาหนังสือพิมพ์หลายฉบับได้แพร่ข่าวนี้ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมตั้งเป็นที่ทราบกันอยู่อย่างกว้างขวางโดยทั่วไปนั้น

ในคำแถลงการณ์นั้น มีข้อความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงอยู่หลายตอน อาจเป็นเหตุให้คนส่วนใหญ่เข้าใจคลาดเคลื่อนไปตาม แล้วเกิดความเสียหายแก่พระคณาธิการในวัดมหาธาตุ ตลอดถึงวัดมหาธาตุและกิจการพระพุทธศาสนาที่สถาปนาวัดมหาธาตุไว้โดยชอบอยู่โดยประการทั้งปวง ดังนั้น พวกเกล้าฯ คณะกรรมการสังฆวัดมหาธาตุ ในนามคณะสังฆวัดมหาธาตุ จึงขอกราบเรียนถวายข้อเท็จจริงเพื่อพระเดชพระคุณและท่านผู้ทรงอำนาจได้โปรดทราบด้วยพิจารณาแล้วดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง อันจักเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ พระพุทธศาสนา และพวกเกล้าฯ ชา่วัดมหาธาตุ และจักเป็นกุศลอันประเสริฐสำหรับพระเดชพระคุณท่านผู้ทรงอำนาจต่อไป ขอได้โปรดพิจารณาใคร่ครวญด้วยความเมตตาพิจารณาญาณด้วยเถิด พวกเกล้าฯ จักยินดีและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ข้อความที่คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงนั้น ขอประทานกราบเรียนเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีที่กระทำแก่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุในครั้งนี้ ปรากฏว่ามีได้กระทำขึ้นด้วยมติคณะสังฆมนตรีผู้บริหารการคณะสังฆ หรือคณะรัฐมนตรีผู้เป็นองค์อุปถัมภ์พระศาสนา แต่เป็นการกระทำขึ้นด้วยอำนาจคณะบุคคลเท่านั้น ส่วนในคำแถลงการณ์ของสำนักสังฆนายก ได้อ้างเอาคณะสังฆมนตรีและคณะรัฐมนตรีมาพัวพัน เป็นการเสริมสร้างเรื่องเล็กให้เชื่อง เพื่อปกปิดข้อเท็จจริงของคณะบุคคลผู้กระทำนั้น และเป็นการชักลวงหาผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ถูกกล่าวหาให้เสียหาย หรือให้สำคัญผิดแล้วเกิดความอ่อนแอและเสื่อมคลายความเคารพนับถือต่อท่านเจ้าอาวาสผู้ถูกกล่าวหา

อนึ่ง การแถลงการณ์โดยอ้างเอาอำนาจคณะสังฆมนตรี และคณะรัฐมนตรีมา
ใช้บังคับข้อเท็จจริงนั้น อาจเป็นเหตุให้เสื่อมเกียรติศรีของสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์ของชาติและ
ศาสนาอีกสถานหนึ่งด้วย เพราะโดยแท้จริงแล้ว พณฯ นายกรัฐมนตรีผู้มั่งจาวรณญาณ
มองเห็นเหตุผลโดยถ่องแท้และการณ์ไกล ก็ได้ประกาศให้สัมภรณ์อยู่ชัดเจนแจ่มแจ้งว่า
เรื่องคณะสังฆมนตรีเป็นเรื่องของสงฆ์โดยเฉพาะ คณะรัฐบาลไม่ยุ่งเกี่ยว ฯลฯ ซึ่งวิญญูชนได้
อนุโมทนาซึ่งการอยู่เป็นอย่างยิ่งแล้ว ความจริงก็ควรเป็นเช่นนั้น เรื่องพระกัตถ์
เป็นภาระหน้าที่ของพระ ถ้าพระผู้ใหญ่ผู้อยู่ในฐานะประมุขสงฆ์ไม่รับภาระหน้าที่บาบัตทุก
บาบัตให้แก่พระซึ่งเป็นคฤงค ๗ กลับไปใช้มือภายนอกมายุ่งเกี่ยวแล้ว นับว่าเป็นการ
ผิดวิสัย กฤษฎีมาดำเนินไปไม่ถูกต้องไปเป็นธรรมดา ยิ่งกว่านั้นยอมสื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่
ตระหนี่ไม่ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในตน ปราศจากความเสียสละและเมตตากรุณา
ปล่อยปละละเว้นให้คนภายนอกซึ่งมิใช่วิสัยมาดำเนินการแทน การกระทำโดยทำนองนี้
ผู้ถูกกล่าวหาและสถาบันที่ถูกเสียหายย่อมไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร และอาจเป็นเหตุ
ให้เสื่อมความนิยมเชื่อถือแก่สถาบันของชาติและศาสนาด้วย

๒. คณะสังฆวัดมหาธาตุ หรือคณะอุบาสกอุบาสิกาสังฆวัดมหาธาตุ ไม่เคยคิดไม่เคยพูด
เลยว่า คณะสังฆมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมีอกุศลจิตคิดทำลายสถาบันวัดมหาธาตุ หรือ
สถานปฏิบัติศาสนากรรณฐานวัดมหาธาตุ ตรงกันข้ามมีแต่อนุโมทนาและขอบพระเดชพระคุณ
อย่างเหลือล้น ที่คณะสังฆมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้มีเมตตากรุณาให้ความอุปถัมภ์เป็น
อย่างดีตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันมหาวิทยาลัยสังฆวัดมหาธาตุ ถ้ามิได้รับอุปถัมภ์
จากคณะสังฆมนตรีแล้ว ก็จะต้องดำเนินกิจการมาไม่ได้ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ดังนั้น
คณะสังฆวัดมหาธาตุ จึงได้บำเพ็ญคนเป็นผู้กตัญญู กตเวทิต่อคณะสังฆมนตรีและคณะรัฐ-
มนตรีเป็นอย่างดีเสมอต้นเสมอปลายตลอดมา แม้ปัจจุบันนี้คณะสังฆวัดมหาธาตุก็ยังคงมีความ
เคารพการวะและจงรักภักดีต่อคณะสังฆมนตรีผู้มั่งจาวรณญาณในการบริหารอย่างสูงสุดอยู่ แต่ทว่า
ความขัดแย้งมาแล้วจน ก็เป็นการขัดแย้งต่อคณะบุคคลผู้มั่งจาวรณญาณจาก ไซ่อานาจแก่ท่านเจ้า
อาวาสผู้เป็นรากฐานสถาบันวัดมหาธาตุ โดยมีขอบด้วยทางพระธรรมวินัยและระเบียบการของ
คณะสังฆวัดที่กล่าวในข้อ ๓. เพื่อร้องเรียกความเป็นธรรมเท่านั้น ขอพระเดชพระคุณได้โปรด
ทราบและเห็นใจพวกเกล้าฯ ตามที่กราบเรียนมา

๓. ตามคำแถลงการณ์ของสำนักสังฆนายกตอนที่ว่า “ในกรณีท่บงเกิดชนครงน มีพวพ่นต่งพระคณาชการบารุบอยู่ และเห็นมีเป็นเรองท่มมุลตามหลักพระวินัย แต่ใครจะ คำนเนนการเป็นเรองกายในก่อน ผู้มีหนาทรบมคชอบในเรองทบงเกิดชน จึงได้นำเรองชน กราบทูลส่มเต็งพระส้งฆราชเพื่อทรงทราบ ก่อนที่จะดำเนินการตามวิถทางแห่งการบริหาร คณะส้งฆ ส่มเต็งพระส้งฆราชทรงทราบแล้ว ทรงกังวลพระหฤทัยเป็นอย่งมาก ทรงใคร่ที่ จะได้นำซึ่งสันติเป็นการภายใน จากัดความชยายตัวของเรองทบงเกิดชนเป็นคุณ แก่ส้งฆ- มณฑลเป็นส่วนรวม ส่มเต็งพระส้งฆราชจึงได้ทรงมีลายพระหัตถ์ส่วพระองค์แนะนำพระ ผู้ใหญ่ผู้ตูกกล่าวหาโทษ ให้พิจารณาตนด้วยตน ทงนทเพอรกษาสถาปนวัตมมหาธาตุไว้ให้คู่ ควรแก่การเทคทุน ใครหรือผู้ใดผู้หนึ่งหาได้มีเจตนาทำลายหรือมีเจตนาเป็นอกุศลแต่อย่งใด ไม่ คงน นัน

ก. ถ้าจะแนะนำกันด้วยกุศลเจตนาในทางปกครอง ก็ไม่สมควรที่จะมอบอวยา ษาปกกรรมนี้ให้เป็นมลทินแก่ส่มเต็งพระส้งฆราช ผู้ทรงเป็นพระส้งฆบิตรของคณะส้งฆ ทั้ง เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและคณะส้งฆอกุศลถานหนึ่งด้วย ที่ตูกควรจะมอบให้เจ้าหน้าที่คณะ บริหารเป็นผู้ดำเนินการแนะนำ

ข. วิธิการแนะนำในทางปกครองนั้นแล้ว ก่อนแต่จะดำเนินการ ก็สมควรจะได้ สอบส่วทวงตามผู้ตูกกล่าวหาให้รู้ตัวและให้ทราบข้อกล่าวหาและให้มีโอกาสได้แก้ข้อกล่าว หา ถ้าหากกรณีแวงตลอมบ่งชัดว่า เป็นผู้ผิดหรือมีมลทิน ก็สมควรจะได้เจรจาหยงเสียงดู พอเป็นลู่ทางที่จะยินยอมกันได้ด้วยสันติวิธี ด้วยความส่ซุมเยือกเย็น อนันมีเมตตาวจกรรม เมตตามโนกรรมเป็นเบองหน้าเสียก่อน และขอแนะนำนั้นก็ต้องเป็นสิ่งที่ตูกแนะนำจะพึง ยินยอมปฏิบัติตามได้ โดยไม่มีเสียดายแก่ส่วรวมและเป็นชรวมแก่ผู้เสียดาย

ค. ตามขอแนะนำที่ว่าให้เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ออกเสียดจาก สมณเพศ และให้หลบหายตัวไปเสียดนั้น เหมาะสมที่จะทำแก่สาม- เณรหรือพระเด็ก ๆ ที่โลกไม่รู้จัก เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ เป็นพระ มหาเถระคนรู้จักท่วประเทศ แม้ตลอดถึงนานาประเทศด้วย ดังที่

พระเดชพระคุณทราบอยู่แก่ใจแล้ว จักหายตัวไปได้อย่างไร และ จะมีผลดีแก่วัดและแก่พระศาสนาส่วนรวมได้อย่างไร

๓. ถ้าเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุได้หลบตัวไปเสียตามข้อแนะนำนั้น ก็จักหายไปแต่บุคคล และเป็นการไปอย่างเศร้าหมอง หากท่านจะมีความปลอดภัยและมีความสุขเป็นส่วนดี แต่ความเสียหายความอัปยศที่มีได้ปรากฏข้อเท็จจริง ก็ย่อมเป็นมรดกตกอยู่ที่สถาวินวัดมหาธาตุ และแก่คณะสงฆ์ไทย โดยไม่มีทางพิสูจน์ให้เห็นข้อเท็จจริง

๔. ถ้าว่าคำสั่งนั้น เป็นเพียงคำแนะนำเป็นส่วนดีภายใน ก็เป็นคำแนะนำที่ผ่านจากดวงจิตวิทยาที่จะเชื่อได้ความเมตตากรุณาโดยแท้จริง เหลือวิสัยทวิญญูชนจะพึงอนุโมทนาตรงข้ามเห็นว่าเป็นคำสั่งที่ปราศจากเหตุผล ประกอบด้วยความทารุณมุ่งร้ายหมายจะจับได้ทันทีพินทุพินตาไป เหมือนตาดีตาสาธกสัตว์จะให้พินแพะของตนฉะนั้น

๕. ในคำแถลงการณ์ของสำนักสังฆนายก ตอนที่ว่า "วัดมหาธาตุ เป็นวัดสำคัญ ของคณะสงฆ์ไทย ฯลฯ เป็นวิทยาลัยพระปริยัติธรรมใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งมีนักเรียนมากที่สุด ในปัจจุบันเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ด้วย เป็นที่ตั้งสำนักศึกษาวินัยสันตสิกขาธรรมฐานด้วย ทั้งเป็นวัดกลางพระนครหลวง เป็นที่ประชุมสังฆกรรมของพระภิกษุทุกชั้นด้วย จึงเป็นสถาบันที่สมควรส่งเสริมอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่มีคุณมาก ควรแก่การเทิดทูน"

ขอนิวิญญูชนพิจารณาแล้วเห็นเป็นความจริงฉะนั้น แต่โปรดทราบ่ว่า สถาบันวัดมหาธาตุปัจจุบันที่มีความปรากฏดังวาทันนี้ ไม่ใช่เป็นของตนเองได้โดยง่าย แต่อาศัยเหตุที่เจ้าอาวาสองค์อดีตและทั้งปัจจุบันเป็นประมุขและเป็นหัวแรงเสียสละผ้าพันอุปสรรคทุกสิ่งทุกอย่างปลุกฝังตั้งขึ้น ผลที่วาทันหลายอย่างยังไม่เคยมีมาแต่กาลก่อน พึงจะเกิดมีขึ้นในสมัยท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันแทบทั้งนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น ในเมื่อท่านผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจใช้อุบายขับไล่เจ้าอาวาส โดยปราศจากเมตตากรุณาปราศจากเหตุผลที่ปรากฏอยู่ และยังไม่ปรากฏเป็นผล โดยชอบด้วยวิธีการอันแยบคายเช่นนั้น จะว่าไม่เป็นการกระทำเพื่อทำลายสถาบันวัดมหาธาตุ คุ้อย่างไรอยู่ พึงไม่สันนิษ พวกเกล้าฯ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่อย่างใกล้ชิดย่อมเห็นเหตุผลได้อย่างถูกต้องตามความจริงยิ่งกว่าคนภายนอก เป็นที่แน่นอนเหลือเกินว่า ถ้าท่าน

ผู้มีอำนาจใช้อุบายกำจัดท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันให้สาบสูญไปดังที่ปรากฏนั้นแล้ว ผลงาน
ต่าง ๆ ในสถูปนั้นวัดมหาธาตุ ทงทถาลงดำเนินเป็นไปอยู่ และทงทจะขยายให้ก้าวหน้าต่อไป
ตามความมุ่งหมายของสถูปนั้นวัดมหาธาตุ ก็จะมีเขาเลื่อมถอยหรือขาดสะบั้นลง โดยไม่ต้อง
สงสัย ด้วยเหตุนี้ พวกเกลา ๆ จึงได้มีมติกราบเรียนมาแล้วว่า เป็นการทำลายสถูปนั้นวัด
มหาธาตุด้วย เพราะเมื่อทำลายกำจัดรากแล้ว ตอกผลจะทรงอยู่ได้อย่างไร

๕. ถ้าท่านผู้มีอำนาจ มีกุศลเจตนาปรารถนาหมายเพียงจะกำจัดผู้กระทำชด
ธรรมวินัยตามที่พยานได้ให้การผ่านทางตำรวจนั้นเท่านั้น เหตุไรจึงไม่ดำเนินการด้วยกุศโล
บายโดยสันติวิธี คือ สืบสวนทวนถามให้เป็นที่ประจักษ์ตามทางพระวินัยและระเบียบการที่
ตราไว้ด้วยความเที่ยงธรรม เมื่อไม่ได้ความจริงเรื่องก็จะเงียบไป ไม่อึกกระทักครึกโครม
หรือถ้าได้ความสมจริงหรือแน่แท้มีหลักฐาน จึงค่อยหลอหลอมกล่อมใจกันด้วยเมตตากรุณา
เพื่อให้ผู้ทำผิดรู้สึกตนยอมปฏิบัติตามด้วยเหตุผลและความสมัครใจ และในขณะเดียวกันนั้น
ก็จะต้องคำนึงถึงผู้ที่จะมีความสามารถในการที่จะรักษาสถูปนั้นให้เจริญอยู่แล้วนั้น ให้คงเจริญ
ดำรงคงอยู่และให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น โดยปรักษาหาหรือท่านเจ้าอาวาสอย่างถนอมตร และพระ
เถระผู้ใหญ่ภายในวัดมหาธาตุก่อน ถ้าได้ดำเนินการเช่นนั้น จึงจักสื่อถึงกุศลเจตนาที่ว่า ไม่
คิดทำลายสถูปนั้นวัดมหาธาตุตามข้อแถลงนั้น ส่วนท่านผู้มีอำนาจได้ปฏิบัติไปแล้วแก่ท่าน
เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุครั้งนั้น มิได้สื่อถึงกุศลเจตนาเช่นนั้น เป็นการแอบอ้างกระทำลับหลัง
ท่านเจ้าอาวาส ลับหลังคณะสงฆ์วัดมหาธาตุ อยู่ ๆ ก็ใช้คำสั่งแนะนำอย่างเด็ดขาด โดย
มิได้ฟังเสียงเจ้าทุกขเลย พอมีการกล่าวหาจะเป็นจากบุคคลที่เชื่อได้หรือไม่ก็ตาม ก็ถือว่า
เป็นจริงดังกล่าวหาทีเดียว ซึ่งการกระทำเช่นนั้นไม่เคยมีมาแต่การก่อน ไม่ว่าจะในทางพุทธจักร
หรืออาณาจักร ด้วยเหตุนี้ พวกเกลา ๆ ตลอดจนถึงวิญญูชนคนภายนอก จึงเห็นว่า เป็น
การกระทำที่มุ่งทำลายสถูปนั้นวัดมหาธาตุด้วย ถ้าหากท่านผู้มีอำนาจมิได้ตั้งใจจะทำลาย
สถูปนั้นวัดมหาธาตุก็ไม่พ้นจากการกระทำที่สำเร็จมาด้วยอกุศลโมหเจตนา ขนข้อว่าโมห
เจตนาแล้ว จะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม แต่ผลของมันก็ยอมเป็นการทำลายความเจริญส่วนรวม
โดยแท้

๖. พวกเกลา ๆ คิดเห็นด้วยสติปัญญาของตนที่เป็นผน้อย เห็นด้วยเกลา ๆ ว่า
ท่านเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุนั้น นอกจากเป็นพระมหาเถระชั้นผู้ใหญ่ที่ชาวไทยรู้จักเคารพรัก

อยู่ โดยทั่วไปเป็นส่วนมากแล้ว ที่กันยังได้มาเพื่ยาศาสตร์ในต่างประเทศ ในนามคณะสงฆ์
ไทย ในนามของสมเด็จพระสังฆราช หรือในนามคณะสงฆ์มนตรี จนคนต่างชาติต่างศาสนา
รู้จักและเคารพรักในท่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่มีพระเถระรูปใดยิ่งไปกว่าในสมัยนี้ปัจจุบัน
และด้วยผลงานในด้านต่างประเทศของท่านนี้ ก็ทำให้เป็นคุณประโยชน์แก่วงการคณะสงฆ์
ไทยและพระพุทธศาสนาทั้ง โดยตรงและโดยอ้อม จะพึงเห็นได้ในผลที่ประจักษ์อยู่ในปัจจุบัน
มีชาวต่างประเทศทั้งชาวยุโรปและอเมริกา ได้เข้ามาศึกษาปฏิบัติการพระพุทธศาสนาอยู่ภายใน
ในวัดมหาธาตุจำนวน ๘ คน ที่ได้มาศึกษาปฏิบัติผ่านไปแล้วยังมีเป็นจำนวนไม่น้อย เมื่อ
เป็นเช่นนั้น พวกเหล่านี้ จึงเห็นว่า การกำจัดเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุนั้น ถ้าท่านผิดธรรมเนียม
จริงๆ ก็จะต้องพึงระมัดระวังกระทำกัน โดยอุบายวิธีที่สุจริตและรอบคอบประกอบด้วย
อุบายอันแยบคายยิ่ง ถ้าหากท่านไม่มีความผิดธรรมเนียมด้วยแล้ว ก็ยังเป็นความเสื่อมเสีย
ยิ่งใหญ่มาก และความเสื่อมเสียนั้นจักไม่จำกัดอยู่ในวงสถาบันวัดมหาธาตุเท่านั้น จักนำความ
เสื่อมเสียและความอภัยข้อต่อผู้มาสู่วงการพระศาสนาในประเทศไทยอีกสถานหนึ่งด้วย พวก
เหล่านี้ มองไม่เห็นเลยว่า การที่จะให้เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุหลบหายไปเสีย นั้น จักเป็น
ผลดีแก่วัดมหาธาตุและแก่วงการคณะสงฆ์ไทยอันเป็นส่วนรวมได้อย่างไร

๘. พวกเหล่านี้ เห็นว่า... ไม่ใช่แต่คณะสงฆ์วัดมหาธาตุ หากโดยทั่วไป เป็น
ส่วนมาก ใคร่อยากให้เห็นพระมหาเถระชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นร่มโพธิ์ทองของพระภิกษุสามเณร
ทั้งประเทศมีความสามัคคีปรองดองกันฉันกัลยาณมิตร ร่วมกำลังกันเสริมสร้างกิจการพระ
พุทธศาสนาให้รุ่งเรืองงอกงามทั้งด้านการศึกษาและด้านการศึกษาปฏิบัติ จักได้เป็นบรมนันทา
ชื่นใจ เป็นศกดิ์ศรีและเป็นแบบอย่างอันดีของผู้น้อยทั้งหลาย ดังนั้นพวกเหล่านี้ จึงขอ
วอนพระเดชพระคุณผู้ซึ่งถ้อยบังเหียนการบริหารการคณะสงฆ์ไทยอยู่ในขณะนี้ ได้อาศัยกรุณา
สร้างสามัคคีธรรมในวงพระเถระผู้ใหญ่ ให้สนิทสนมกลมกลืน ร่วมกำลังกันจรโลงพระ
พุทธศาสนาให้บรรลุถึงซึ่งจุดหมายโดยราบรื่น จะได้เป็นที่อบอุ่นสุขกายชื่นใจของพวกเรา
และพระภิกษุสามเณรทั้งหลายในสังฆมณฑล ถ้าพระเถระชั้นผู้ใหญ่ผู้ทรงอำนาจปฏิบัติกา
รอย่างอื่นที่ทักครึกโครม ก่อให้เกิดความภาลลอลหม่าน และเป็นที่น่าสะอึดหวาดเสียว ดังที่
เป็นอยู่ในขณะนี้แล้ว พวกเหล่านี้ เห็นว่า ไม่เป็นกุศล ไม่เป็นสิริมงคลแก่วงการคณะ
สงฆ์เลย

ตามที่พวกเกล้า ๆ ประทานกราบเรียนมานี้ เกิดขึ้นจากดวงใจอันเร่าร้อน แต่ด้วยความปรารถนาดี ในพระเดชพระคุณและพระเถระชั้นผู้ใหญ่เป็นเบื้องหน้า ถ้าหากจะมีข้อเหลือมตาเกินไป หรือขาดตกบกพร่องด้วยประการใด ขอให้โปรดประทานให้อภัยแก่พวกเกล้า ๆ ซึ่งมีสติปัญญาอันน้อยด้วยเทอญ

กราบเรียนด้วยความเคารพยิ่ง
คณะกรรมการสังฆวัดมหาธาตุ คือ.....

ที่ ๖๕/๒๕๐๓

สำนักงานสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง
วัดสังเวชวิศยาราม พระนคร

๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ให้แถลงแก้คำกล่าวโทษ

เรียน พระพิมพ์ธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมตำรวจที่ ๘๐๐๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๓

ด้วยกรมตำรวจได้ยื่นเรื่องราวถวายสมเด็จพระสังฆนายก ตามสำเนาที่ส่งมาพร้อมหนังสือ กรณียัดผ่านไปโดยลำดับ จนถึงสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาผ่านลงมาทางสมเด็จพระสังฆนายกว่า ให้เจ้าคณะแถลงแก้คำกล่าวโทษโดยด่วน สมเด็จพระสังฆนายกแจ้งพระบัญชามายังองค์การปกครอง และกำหนดเวลาแถลงแก้ภายใน ๕ วัน

ฉะนั้น ให้เจ้าคุณทำคำแถลงแก้เสร็จแล้วส่งไปยังผม ภายในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เพื่อผมได้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบ

เรียนมาด้วยความนับถือ

พระธรรมวโรดม

สังฆมนตรีองค์การปกครอง (วัดสังเวช บางลำภู พระนคร)

ที่ ๑๐๘/๒๕๐๓

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ขอกฎาอนุญาตให้เล่นเวลายานขอแกลงแก้ค้ำกล้าวไทย

เรียน สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง

อ้างถึง หนังสือสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองที่ ๖๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างถึงนั้น ให้กรรมแกลงแก้ค้ำกล้าวไทย ภายในวันที่ ๒๕ เดือนนี้

รวมเวลา ๕ ฉบับนั้น

เรื่องนี้ ขอเรียนว่าค้ำกล้าวไทยมีข้อเท็จจริงซึ่งเกิดขึ้นมาจนบัดนี้เป็นเวลาหลายปี
มาแล้ว และโดยเพราะค้ำกล้าวไทยนั้นเป็นข้ออยู่ในชั้นอุกฤษฏ์ ซึ่งสถิติที่จะใช้ความทบทวน
ความจำมาแกลงให้ละเอียดสมบูรณ์ทุกประเด็นได้ ในเวลากระชั้นนั้น จำต้องสืบสวนค้นหา
หลักฐานมาประกอบค้ำกล้าวแก้ให้ทันตามกำหนดวันที่กำหนดนั้นไม่ทัน

ฉะนั้น จึงขอเรียนมาเพื่อได้โปรดกรุณาอนุญาตเลื่อนไปยื่นคำแกลงแก้ค้ำกล้าว
ไทย ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ เพื่อความชาวสะอาดในกรณีที่เกิดขึ้น และเพื่อความ
สถิติของคณะสงฆ์ส่วนรวม หวังว่าคงกรุณาอนุเมตด้วยเมตตาธรรมตามที่ขออ้างมานี้
เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(พระพิมพ์ธรรม)

เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

ที่ ๑๑๑/๒๕๐๓

สำนักงานสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง

วัดสังเวชวิศยาราม พระนลร

๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง อนุญาตให้เล่นเวลายานขอแกลงแก้ค้ำกล้าวไทย

เรียน พระพิมพ์ธรรม เจ้าอาวาสมหาธาตุ

อ้างถึงหนังสือที่ ๑๐๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ขอเล่นเวลายานขอแกลงแก้ค้ำกล้าวไทย ซึ่งกรรม
ได้กำหนดไว้ ๕ วัน คือภายในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ นี้ ออกไปตั้งวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน

๒๕๐๓ เพื่อจะได้มีเวลาใช้ความทบทวนความจำมาแถลงให้ละเอียดและสมบูรณ์ ทั้งนี้ เพช
ความชาวระอาตในกรณีที่เกิดขึ้น และเพื่อความสวัสดิ์ของคณะสงฆ์ส่วนรวม ตั้งความแจ้ง
อยู่แล้วนั้น เรืองน กระผมได้นำกราบเรียนสมเด็จพระสังฆราชแล้ว และก็ได้รับอนุมัติตามที่
ท่านขอมั่นใจไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อได้ทราบความ

เรียนมาด้วยความนับถือ

พระธรรมรัตนจักร

(พระธรรมรัตนจักร)

ตั้งสมณัตริ์ว่าการลงศกการปกครอง

ได้รับเวลา ๑๓.๐๐ น.

ที่ ๕๑๒๕/๒๕๐๓

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

นมัสการ พระพิมลธรรม เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

ซึ่งทูลส่งมาด้วย พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ๓ ฉบับ

พร้อมหนังสือ กรมการศาสนาขอส่งพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งทรงบัญชา
ให้พระคุณท่านออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เป็นต้นไป

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

พ. ศรีวิจารณ์

อธิบดีกรมการศาสนา

ได้รับหนังสือและพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชไว้แล้ว และได้ส่งบันทึกตอบ

เรื่อง พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช มาพร้อม

- พระพิมลธรรม

๒๕ / ต.ค. / ๒๕๐๓

(สำเนา)

ที่ ๑๐๒/๒๕๐๓

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ถวายบันทึกตอบอธิบดีกรมการศาสนาเกี่ยวกับพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช
เรียน เจ้าคณะจังหวัดพระนคร

ด้วยเมื่อลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เวลา ๓๕.๐๐ น. กระผมได้รับพระบัญชาของ
สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก มีพระบัญชาให้กระผมออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาส
วัดมหาธาตุ โดยอาศัยสั่งฆานัตระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๕๑๖ มาตรา ๔๖
อนุ ๔ ซึ่งมีสั่งฆานัตระเบียบว่า การองค์การปกครอง เป็นผู้รับสนองพระบัญชา

กระผมได้บันทึกตอบผ่านอธิบดีกรมการศาสนา ขอให้ทรงพระกรุณาโปรดรับ
พระบัญชาฉันทันที เพราะขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมาย ดังสำเนาที่ถวายมาพร้อมนี้ จึงขอ
เรียนมาเพื่อทราบ

เรียนมาด้วยความนับถือ
(ลงนาม) พระพิมลธรรม
เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

เรื่อง พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช
เจริญพร อธิบดีกรมการศาสนา
อาตมาภาพได้รับหนังสือที่ ๑๓๓๑/๒๕๐๓ ของกรมการศาสนา ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม
๒๕๐๓ แล้ว แต่มีความเสียใจที่จะเจริญพรให้ทราบว่า ตามพระบัญชาฉันทันทียังไม่ชอบด้วย
สั่งฆานัตระเบียบและกฎหมาย และอาตมาภาพยังมิได้รับความเป็นธรรมโดยชัดแจ้งในการสั่งปลด
อาตมาภาพออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาส ด้วยเหตุประพฤติก่ออย่างร้ายแรงนั้น ความ
จริงยังมีได้สอบสวนอาตมาภาพให้ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งสั่งฆานัตระเบียบและกฎหมาย ทั้งใน

ขณะนี้อยู่ในระหว่างที่สังฆนายกให้อาตมาภาพแถลงแก้ข้อกล่าวโทษนั้นอยู่ และยังไม่ครบ
กำหนดระยะเวลาที่สังฆนายกให้อาตมาภาพแก้ข้อกล่าวโทษนั้นด้วย อาตมาภาพขอเสนอ
สำเนาหนังสือเกี่ยวกับกรณีนี้ ๓ ฉบับคือ

๑. สำเนาหนังสือของสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองที่ ๖๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๐
ตุลาคม ๒๕๐๓ ให้อาตมาภาพแถลงแก้ข้อกล่าวโทษภายใน ๕ วัน คือภายในวันที่ ๒๕
ตุลาคม ๒๕๐๓

๒. สำเนาหนังสือของอาตมาภาพที่ ๓๐๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ขอ
เลื่อนเวลายื่นคำแถลงแก้ข้อกล่าวโทษไปตั้งวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

๓. สำเนาหนังสือที่ ๗๓/๒๕๐๓ ของสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ลงวันที่
๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ แจ้งว่า สมเด็จพระสังฆนายกอนุมัติตามที่ขอเลื่อนเวลาแถลงแก้ของอาตมา
ภาพแล้ว

เมื่อปรากฏว่า สมเด็จพระสังฆนายกอนุมัติให้อาตมาภาพมีโอกาสดังแถลงแก้ข้อกล่าว
โทษไปจนถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ แล้ว แต่ภายหลังวันเดียวกันกลับปรากฏว่า
กรมการศาสนาได้รับคำสั่งจากสมเด็จพระสังฆนายกให้แจ้งพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช สั่ง
ปลดอาตมาภาพ ในข้อกล่าวโทษที่ได้อนุมัติให้อาตมาภาพเลื่อนเวลาแถลงแก้ไปนั้น พระ
บัญชาฯ นั้นยังไม่ชอบด้วยสังฆานุมัติและกฎหมาย เพราะฉะนั้นอาตมาภาพจึงขอเจริญพรมมาเพื่อ
ขอพระกรุณาได้โปรดระงับพระบัญชาฯ นั้นไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด และในระหว่างนี้ อาตมา
ภาพยังถือว่าอาตมาภาพดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุอยู่ ขอให้กรมการศาสนา
ความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช เพื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดตามนั้นด้วย

พระพิมลธรรม

(พระพิมลธรรม)

ได้รับต้นฉบับไปแล้ว
วิเชียร วิจิตรพาหุ

สำเนาถูกต้อง
พระสุวิมลธรรมมาจารย์

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

นมัสการ พระพิมลธรรม

อ้างถึงหนังสือของพระคุณท่าน ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือของพระคุณท่าน ขอให้กรมการศาสนานำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชเพื่อขอพระกรุณารับพระบัญชา ซึ่งสั่งให้พระคุณท่านออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุขึ้น ได้นำความกราบทูลแล้ว มีพระบัญชาดังต่อไปนี้

“บัญชาของผู้สูงสุด ย่อมรับคำสั่งที่ต่ำกว่าเสมอ การที่ขออนุญาตให้เลื่อนเวลายื่นคำแก้ขอทานนั้น หากเป็นการผ่อนผันให้แก้ขอทานนั้น มิฉะนั้นผู้ถูกกล่าวหาจะใช้อำนาจหน้าที่ของตนเข้าให้การของพยานต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจของตนได้ ที่พระพิมลธรรมไม่ยอมก็คงประสงค์ประโยชน์นั้น

ฉะนั้น จึงขอยืนยันตามบัญชานั้น ไม่มีเปลี่ยนแปลง

สมเด็จพระอริยวงศ์ ส.ร.

๒๗ ต.ค. ๒๕๐๓

จึงนมัสการเพื่อทราบพระบัญชาดังกล่าวนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

พ. ศิริวิจารณ์

(นายพุ่ม ศิริวิจารณ์)

อธิบดีกรมการศาสนา

กองสังฆการี

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

ขอเจริญพร อธิบดีกรมการศาสนา

อาตมาภาพรู้สึกเสียใจเหลือเกินที่จำเป็นต้องเป็นต้นขอตน ทั้งที่สำนักงานอยู่ว่า ไม่สมควรที่จะทวงตั้งพระบัญชาหรือคำสั่งของผู้ใหญ่ ให้เป็นการก่อกวนพระทัย แต่อาตมาภาพ ถูกกล่าวโทษถึงขั้นอุกฤษฏ์มหันตโทษ ไม่ใช่กาลที่จะพินิจนอนใจ ซึ่งใคร ๆ ควรจะเห็นใจ จึงขอเฝ้าใจแถลงตอบยืนยันมาดังต่อไปนี้

ตามหนังสือของท่านที่ ๘๒๓๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ แจ้งว่า มีพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชยืนยันพระบัญชาเดิม (ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓) โดยทำเลขนอกเลขในไว้อย่างชัดเจนนั้น

อาตมาภาพได้พิจารณาพระบัญชาที่ท่านคัดมาในหนังสือของท่านแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีสิ่งขม่นครลงนามรับสนองพระบัญชา ตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งทรงยอมมีความได้ว่า เป็นพระบัญชาซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงมีมาเองโดยไม่มีสิ่งขม่นครรับสนอง ถ้าหากว่ากรณีเป็นไปตามนัยนัยหมาย ความว่า สมเด็จพระสังฆราชทรงบริหารการคณะสงฆ์ด้วยพระองค์เองตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ นั้น สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งมีกล่าวไว้ในมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ เฉพาะการบริหารการคณะสงฆ์ซึ่งรวมทั้งการลงโทษระเมิดกริยานัน ตามมาตรา ๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงกระทำทางสังฆมนตรี คือไม่ทรงกระทำเอง แต่คณะสังฆมนตรีเป็นผู้บริหารการคณะสงฆ์ในพระนามของสมเด็จพระสังฆราช คณะสังฆมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ สมเด็จพระสังฆราชไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะพระองค์อยู่เหนือการบริหารการคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการบัญญัติสังฆานัติ ซึ่งสังฆนายกเป็นผู้ถวายคำแนะนำให้ตราชน พระองค์มิได้ทรงกระทำเอง การวินิจฉัยอุกฤษฏ์มหันตโทษเช่นเดียวกัน คณะวินิจฉัยเป็นผู้วินิจฉัยในนามของสมเด็จพระสังฆราช พระองค์มิได้ทรงวินิจฉัยเอง แต่เท่าที่อาตมาภาพได้สังเกตมาตั้งแต่แรกแล้วเห็นว่า สังฆนายกซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารการคณะสงฆ์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๐ นั้น ได้พยายามที่จะนุ้ตพระสังฆราชให้เข้าทรงพวพัน

ในการบริหารการคณะสงฆ์ ดังจะได้ชี้ให้เห็นเป็นลำดับมา คือ :-

๓. เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๐๓ สังฆนายกได้มีหนังสือกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชว่า คณะกรรมการฝ่ายสงฆ์ ซึ่งมีสังฆนายกเป็นประธานเห็นว่า อาตมาภาพต้องกลับจิตสำนึกจากความเป็นภิกษุแล้ว จึงขอประทานเสนอ ให้สมเด็จพระสังฆราชทรงจัดการในชั้นปกครอง การจัดในชั้นปกครองนี้คือ จัดการพิจารณาลงโทษฐานละเมิดจริยาตามสังฆาณัติระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๗๔ อันเป็นการบริหารการคณะสงฆ์ตนเอง ซึ่งมีใช้เรื่องของสมเด็จพระสังฆราช แต่เป็นเรื่องที่อยู่ในการรับผิดชอบของสมเด็จพระสังฆนายกโดยตรง ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ แต่สังฆนายกก็พยายามปิดเรื่องไปถวายให้สมเด็จพระสังฆราช ทำให้สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชามาให้อาตมาภาพละจากสมณเพศและหลบหายตัวไปเสียภายใน ๓๕ วัน

๒. เมื่อพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชนั้นเป็นโมฆะ ไม่มีผลทางกฎหมายหรือธรรมเนียมหรือสังฆาณัติไปแล้ว สังฆนายกก็หาวิธีใหม่ โดยนำเรื่องทั้งหมดจากรายงานเสนอสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระสังฆราชก็ได้สั่งผ่านสังฆนายก ให้อาตมาภาพแถลงแก้คำกล่าวโทษก่อน สังฆนายกกำหนดให้แถลงแล้วภายใน ๕ วัน ซึ่งสิ้นสุดลงในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ การที่มณูกล่าวโทษอาตมาภาพนั้นตามมาตรา ๔๖ แห่งสังฆาณัติระเบียบพระคณาธิการ ผู้มีอำนาจสอบสวนลงโทษตามมาตรานี้ ไม่ใช่สมเด็จพระสังฆราช เพราะการสอบสวนลงโทษเป็นการบริหารการคณะสงฆ์ ซึ่งมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ระบุไว้ชัดว่า สังฆนายกต้องรับผิดชอบไม่มีมาตราใดเลยที่ระบุว่าสมเด็จพระสังฆราชเป็นผู้รับผิดชอบยิ่งกว่านั้น มาตรา ๘ ก็ยังรับรองยืนยันว่าสมเด็จพระสังฆราชทรงบริหารการคณะสงฆ์ทางคณะสงฆ์มนตรี ซึ่งหมายความว่า คณะสงฆ์มนตรีเป็นผู้บริหารการคณะสงฆ์ในพระนามของสมเด็จพระสังฆราช การที่โยนเรื่องไปถวายสมเด็จพระสังฆราชให้ทรงบริหารการคณะสงฆ์ก็เท่ากับมอบหน้าที่บริหารการคณะสงฆ์ถวายสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคณะสงฆ์อย่างชัดแจ้ง ถ้าสังฆนายกไม่ประสงค์จะบริหารการคณะสงฆ์ก็ควรพิจารณาตนด้วยตน ไม่ควรบิดความรับผิดชอบ โดยไปนุศสมเด็จพระสังฆราชให้มาทรงกระทำการอันขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

อาจจะอ้างว่า ตามมาตรา ๔๖ แห่งสังฆาณัติระเบียบพระคณาธิการนี้ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งเป็นผู้สอบสวนลงโทษ เจ้าอาวาสพระอารามหลวงสมเด็จพระสังฆราชเป็นผู้ทรง

แต่งตั้ง เพราะฉะนั้นจึงเป็นผู้อนานาจส่วยส่งลงโทษ การอ้างเช่นนี้เป็น การอ้างเพื่อขัด
ความรับผิดชอบตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และขัดต่อมาตรา ๘ ด้วย
เพราะเป็นการให้สมเด็จพระสังฆราชเข้ามาบริหารการคณะสงฆ์ จริงอยู่ตามมาตรา ๒๗
แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ สมเด็จพระสังฆราชทรงลงพระนามในการแต่งตั้งเจ้า
อาวาสพระอารามหลวง แต่ในการนี้คณะสงฆ์มนตรีคองเป็นผู้ถวายคำแนะนำ หรือจัดทำ
ขึ้นแล้วถวายให้ทรงลงพระนาม มิใช่สมเด็จพระสังฆราชทรงกระทำตนเอง ฉะนั้น ผู้อนานาจ
แต่งตั้งในมาตรา ๔๖ จึงมิใช่สมเด็จพระสังฆราช ถ้าผู้อนานาจแต่งตั้งเป็นสมเด็จพระสังฆราช
สังฆาณัติก็จะเป็นโมฆะไป เพราะขัดกับมาตรา ๘ โดยให้สมเด็จพระสังฆราชมาบริหารการ
คณะสงฆ์ แต่สังฆาณัติถูกตัดแล้ว ไม่มีทางขัดกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ได้เลย ดังนั้น
การที่ให้แต่งตั้งเจ้าอาวาสไทยนั้น อาตมาภาพจึงถือว่าเป็นคำสั่งของผู้อนานาจและรับผิดชอบ
ในการบริหารการคณะสงฆ์ มิใช่คำสั่งของสมเด็จพระสังฆราช

ด้วยเหตุนี้ อาตมาภาพจึงใคร่ขอให้ท่านนำความขึ้นกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช
ตามทศแจงมานเพื่อให้ทรงทราบฝ่า พระองค์ดำรงฐานะเห็นว่าการบริหารการคณะสงฆ์ จะ
ทรงมีคำสั่งลงคำสั่งของฝ่ายบริหารการคณะสงฆ์นั้น ย่อมขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พุทธศักราช ๒๔๗๒ ยิ่งกว่านั้น พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชที่ให้อาตมาภาพออกจาก
ตำแหน่งเจ้าอาวาสนั้น ต้องเป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารการคณะสงฆ์ ซึ่งสังฆนายกเป็นผู้
รับผิดชอบ สมเด็จพระสังฆราชทรงลงพระนามตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ เพื่อให้เป็นคำสั่งที่สมบูรณ์เท่านั้น มิใช่ทรงมีพระบัญชาแล้วให้สังฆมนตรี
ลงชื่อรับสนอง ตามมติมติคองถือว่าคณะสงฆ์มนตรีถวายคำสั่งขึ้นไปให้ลงพระนามตามความ
ในมาตรา ๖

อันที่จริง ในการยื่นคำแถลงแก่ชนนี้ อาตมาภาพได้เตรียมใจแล้วพอควรแก่การที่
จะชี้แจงให้เห็นว่า คำกล่าวโทษนั้นล้วนเป็นเท็จ และพร้อมที่จะยื่นใตภายในกำหนดคดีวันที่
๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ แต่ขอเลื่อนเวลายื่นคำแถลงแก่ไปจนถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓
ก็เพื่อประสงค์จะให้คำแถลงแก่ชนนี้ขอความละเอียดพิสดารถนัด สอดคล้องแก่การที่จะพิจารณา
ของผู้สอบสวน หาใช่เพื่อประวิงเวลาหรือเพื่อที่จะใช้อุบายปิดเบี่ยงนพยานหลักฐานของผู้
กล่าวโทษที่อยู่ในบังคับบัญชา ตามที่มีผู้เพ่งเล็งอาตมาภาพด้วยโมหเจตนาไม่ การบิด
เบือนความจริงก็ การใช้อานาจเป็นธรรมเนียม หรือการไม่สู้กับสิ่งจะเกิด มิใช่ข้อเสียของ

อาตมาภาพ ซึ่งเป็นเถระคงแก่เรียนอยู่มากจนเข้าเขตปัจฉิมวัยแล้ว อาตมาภาพพศมน้อยอยู่ใน
สังฆกรรม พระธรรมวินัยและกฎหมายเท่านั้นเป็นสรณะ แต่ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม นั้นเอง
ซึ่งยังไม่พ้นกำหนดยื่นคำแถลงแก้ ก็มีพระบัญชาลงมาให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งจะหมายความว่า
เป็นอันไปไม่ได้ นอกจากว่า อาตมาภาพจะแถลงแก้หรือไม่ก็จะต้องมีคำสั่งลงโทษอยู่นั่นเอง
กตัญญูบริหารการคณะสงฆ์ ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆนายกเป็นผู้รับผิดชอบตามความในมาตรา
๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ประสังค ดงนัน โดยไม่เคารพต่อสิ่งขานัตระเบียบพระคณา-
ธิการแล้ว จะสั่งให้อาตมาภาพแถลงแก้เพื่อประโยชน์อันใด ออกคำสั่งลงโทษไปเสียโดย
ผลก็เหมือนกัน คือแสดงให้เห็นว่า ในศาสนจักรนเหมือนไม่มีขอมิแป แม้จะมี
กฎหมายสิ่งขานัตและพระธรรมวินัยเป็นหลักปฏิบัติ ก็ไม่จำเป็นที่ผู้มีอำนาจในการบริหาร
จะต้องเคารพเอื้อเฟื้อ เพราะถืออำนาจเป็นธรรม ไม่ใช่ธรรมเป็นอำนาจ ทั้งทภษุสงฆ์เป็น
ผู้สั่งสอนธรรมะ แต่ไม่ยอมปฏิบัติตามธรรมวินัย เป็นสิ่งที่น่าสังเวชใจอย่างยิ่ง ดังนั้น เพื่อ
ที่สมเด็จพระสังฆราชจะได้เป็นที่เคารพสักการะแห่งคณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑล ขอท่านได้กราบ
ทูลสมเด็จพระสังฆราชให้ทรงดำเนินการ ให้ผู้มีอำนาจและรับผิดชอบ ในการบริหารการคณะ-
สงฆ์ถอนคำสั่งให้ปลดอาตมาภาพออกจากตำแหน่งเสีย เพื่ออาตมาภาพจะได้ยื่นคำแถลงแก้
คำกล่าวโทษ และผู้มีอำนาจจะได้ทำการสอบสวนตามมาตรา ๔๖ แห่งสิ่งขานัตระเบียบ
พระคณาธิการ อันชอบด้วยพระธรรมวินัยกฎหมายสิ่งขานัตต่อไป

ฉะนั้น เมื่อการสั่งการลงโทษชั้นอุกฤษฏ์ออกฉกรรจ์มหันตโทษของพระคณาธิการ
ชั้นสูงสุดยังไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัยกฎหมายและสิ่งขานัตเช่นนั้น อาตมาภาพจึงขอยืนยัน
ตามบันทึกคอบของอาตมาภาพ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ โดยยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงลงทงน
จนกว่าจะได้สั่งการให้ชอบด้วยพระธรรมวินัยกฎหมายและสิ่งขานัต หวังว่าพระคณาธิการ
ชั้นผู้ใหญ่คงเห็นใจผู้ถูกปรักปรำอย่างร้ายแรงด้วยเมตตาธรรม ขอท่านได้นำความกราบ
เรียนท่านพระคณาธิการผู้มีอำนาจทั้งหลายตามลำดับ เพื่อรับทราบด้วย

ขอเจริญพร
พระพิมลธรรม
(พระพิมลธรรม)
เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การให้ออกจากเจ้าอาวาส

เรียน ตั้งฆมนตร์ว่าการปกครอง ทนบถออกอย่างยง

อนุสนธิหนังสือของกรรมที่ ๑๑๑/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๓ นำถวาย
สำเนาบันทึกคอบพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ผ่านอธิบดีกรมการศาสนา
คอบของกรรมนั้น ยิงยอลันนัก กรรมใครที่จะแถลงคอบผ่านตั้งฆมนตร์ว่าการ
ปกครอง ซึ่งเป็นผู้บริหารโดยตรงให้ทราบโดยละเอียด แล้วช่วยกรุณาปฏิบัติ
การให้กรรม
ได้รับความเป็นธรรมดังต่อไปนี้ ดังนี้

ตามหนังสือของท่านที่ ๖๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓ แจ้งว่า สมเด็จพระ
สังฆนายกได้รับหนังสือจากกรมตำรวจแจ้งว่า มีผู้กล่าวโทษผม เรื่องได้ผ่านถึงสมเด็จพระ
สังฆราช ทรงมีพระบัญชาให้กรรมแถลงแก้ช้อกล่าวโทษก่อน และสมเด็จพระสังฆนายก
ได้กำหนดให้กรรมแถลงแก้ไปภายใน ๕ วันนั้น

เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ กรรมขอเลื่อนแถลงแก้ช้อกล่าวโทษออกไปภายใน
วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ และท่านได้คอบกรรมโดยหนังสือที่ ๗๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕
ตุลาคม ๒๕๐๓ ว่าได้เสนอร้องต่อสมเด็จพระสังฆนายก และสมเด็จพระสังฆนายกได้ผ่อนเวลาให้
กรรมแถลงแก้ช้อกล่าวโทษ ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ ได้ หนังสือขึ้นกรรมได้รับ
เมื่อเวลา ๑๓.๐๐ น. ของวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

ต่อมาในวันเดียวกัน คือวันที่ ๒๕ ตุลาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. เจ้าหน้าที่กรมการ
ศาสนาได้นำหนังสือของอธิบดีกรมการศาสนาที่ ๘๓๒๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓
มาส่งให้กรรม แจ้งว่าได้มีพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ให้กรรมออกจากตำแหน่งเจ้า
อาวาส และได้แนบพระบัญชามาด้วย พระบัญชานั้น ตั้งฆมนตร์ว่าการปกครองเป็นผู้รับ
สนองพระบัญชา และในพระบัญชานั้นได้อำนาจตรา ๕๖ แห่ง ซึ่งฆมนตร์ระเบียบพระคณาธิการ
พุทธศักราช ๒๔๘๖ ให้กรรมออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรรมรู้สึกเสียดใจอย่างขง ที่ได้มีการปฏิบัติของผู้มีอำนาจ ในคณะสงฆ์ โดยอาจ
เรียกได้ไซ้กลโบายอันไม่แยบคาย ในการที่ท่านได้ส่งหนังสือแจ้งช้อกล่าวโทษมาให้กรรม

แสดงแก่นัน ความจริงก็เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบอยู่แล้ว เพราะอ้างว่าเป็นพระบัญญัติสมเด็จพระสังฆราช เป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า สมเด็จพระสังฆราชนั้น ทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายกจะทรงบัญชาการคณะสงฆ์ใดก็ตาม โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๖) จะทรงบัญชาการคณะสงฆ์นอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหาได้ไม่ การบัญชาการคณะสงฆ์ของสมเด็จพระสังฆราชเป็นไฉน คำตอบมีชัดแจ้งอยู่ในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา ๗ สมเด็จพระสังฆราชทรงบัญญัติสงฆ์ตามมติโดยคำแนะนำของสังฆสภา ถ้าสังฆสภาไม่ถวายคำแนะนำ สมเด็จพระสังฆราชก็จะทรงบัญญัติสงฆ์ตามมติ เพราะถ้าทรงกระทำไปก็ขัดต่อมาตรา ๖ และมาตรา ๗ ตามมาตรา ๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงบริหารการคณะสงฆ์ทางคณะสงฆ์มนตรี ซึ่งหมายความว่าคณะสงฆ์มนตรีเป็นผู้บริหารการคณะสงฆ์ทั้งปวงในนามของสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระสังฆราชจะไม่ทรงลดพระองค์ลงมา บริหารการคณะสงฆ์ เพราะถ้าทรงกระทำเช่นนั้น ย่อมจะขัดต่อมาตรา ๖ และมาตรา ๗ เว้นแต่ในกรณีที่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ บัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราชทรงกระทำ เช่นในการเรียกประชุมสังฆสภาเป็นต้น ส่วนในการวินิจฉัยอุทธรณ์นี้ มาตรา ๘ บัญญัติว่า "สมเด็จพระสังฆราชทรงวินิจฉัยอุทธรณ์ทางคณะวินัยธร" ซึ่งหมายความว่า คณะวินัยธรเป็นผู้วินิจฉัยอุทธรณ์ในพระนามสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระสังฆราชจะไม่ทรงวินิจฉัยอุทธรณ์ด้วยพระองค์เอง มิฉะนั้นจะเป็นการขัดต่อมาตรา ๖ และมาตรา ๗

ถ้ามองกฎหมาย ที่คณะสงฆ์ ถือเป็นหลักบังคับไว้มอบอย่างน้อยการ ทททาน หรือสมเด็จพระสังฆนายกอ้างพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช ให้กระผมแสดงแก้คำกล่าวโทษ จึงเท่ากับยุตสมเด็จพระสังฆราชให้มาบริหารคณะสงฆ์ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา ๖ และมาตรา ๗ ซึ่งกระผมเชื่อว่า สมเด็จพระสังฆราชไม่ทรงกระทำดังนั้น เพราะพระองค์ท่าน ย่อมทรงทราบว่า ฐานะของพระองค์ท่าน ย่อมอยู่เหนือการบริหารการคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์มนตรี แต่ถ้าสมเด็จพระสังฆราชจะทรงกระทำในความพอพระทัย ก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ แต่ก็ไม่มีผลที่ใช้ได้ตามสงฆ์แต่ประการใด ด้วยเหตุนี้ กระผมจึงถือว่า การให้แสดงแก้ข้อกล่าวโทษนั้น เป็นคำสั่งคณะสงฆ์มนตรี เมื่อได้พิจารณาตาม

มาตรา ๔๖ แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ก็เห็นว่า คำกล่าวโทษ
เหล่านั้นเป็นคำกล่าวหาชั้นออกฉกรรจ์หมิ่นโทษ ซึ่งจะต้องมีการสอบสวนให้ได้ความจริงเสีย
ก่อน และกระผมก็เห็นว่า การให้แถลงแก้เป็นชั้นหนึ่งของการสอบสวนตามมาตรานี้ เพื่อ
ให้ได้มาซึ่งความจริง จึงได้เตรียมการทำคำแถลงแก้ไว้อย่างสังเขป แต่มีเวลาเพียง ๕ วัน
ซึ่งเป็นภาระยากที่จะแถลงแก้ได้ละเอียดถี่ถ้วน กระผมจึงเลื่อนเวลาแถลงแก้ไปจนถึงวันที่ ๓๐
พฤศจิกายน ๒๕๐๓ และท่านก็ตอบมาว่าได้นำเสนอส้มเด็จพระสังฆนายกแล้ว และสมเด็จพระ
สังฆนายกก็ได้ผ่อนผันให้ตามที่ขอ ซึ่งกระผมเชื่อว่าเป็นความจริง เพราะเป็นถ้อยคำของ
พระคณาธิการชั้นสูงสุด ในฝ่ายบริหารการคณะสงฆ์ แต่ในวันเดียวกับวันที่ท่านตอบมาเอง
ท่านก็ได้ลงชื่อรับสนองพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชสั่งให้กระผมออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาส
โดยกระผมยังมีได้แถลงแก้แต่อย่างไร กระผมไม่ทราบว่าท่านลงชื่อในหนังสือหรือเอกสาร
ฉบับใดก่อน แต่แน่นอนว่าเป็นวันเดียวกัน คือวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ ก็เมื่อท่านทราบว่า
ท่านลงชื่อหรือจะลงชื่อรับสนองพระบัญชา เหตุใดท่านจึงมาตอบผ่อนผันวันแถลงแก้ เมื่อ
ลงโทษไปแล้ว จะไปแถลงแก้เพื่อประโยชน์อันใด ถ้าท่านได้ตอบหนังสือของกระผมผลัดผ่อน
ให้ยึดคำแถลงแก้ไปแล้ว เหตุใดท่านจึงมาลงชื่อรับสนองพระบัญชาโดยที่สมเด็จพระสังฆราช
บริหารการคณะสงฆ์ทางคณะสังฆมนตรี การที่สมเด็จพระสังฆราชทรงสอบสวนกรณีละเมิด
จรรยาและทรงทำพระบัญชาเองแล้วให้สังฆมนตรีลงนามรับสนอง เพราะถ้าทรงกระทำเช่นนั้น
ย่อมเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ ฉะนั้นที่จะให้เข้าใจ
เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากว่าการกระทำของท่านเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมที่ ทำ
ตามอารมณ์ของเฉพาะหน้า ถ้าผู้มีอำนาจฝ่ายบริหารจะลงโทษโดยไม่ต้องมีการสอบสวนให้
ได้ความสมจริง ซึ่งเป็น การไม่เคารพเอื้อเฟื้อต่อสังฆาณัติและพระธรรมวินัย เพราะต้องการ
จะลงโทษกระผมให้สาสมต่อกุศลเจตนาของตนเป็นที่สุด ก็ไม่ควรจะมาล่อหลอกให้กระผม
แถลงแก้ ผู้มีอำนาจฝ่ายบริหารก็สั่งลงโทษ โดยมีพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งเป็นการ
กระทำที่กระผมเองรู้สึกละอายแทนอย่างยิ่ง จึงขอเรียนคณาเถื่อนมาด้วยกตยาณจิต ใน
ฐานะเพื่อนสหธรรมิก และเพื่อความสวัสดิของภิกษุสามเณรทั้งหลายอื่นในสังฆมณฑล อัน
อยู่ภายใต้ร่มเงาของท่าน โดยตำแหน่ง

ก็คำสั่งลงโทษกระผมโดยพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชนั้น ไม่ชอบด้วยพระราช
บัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ และสั่งมาณได้ระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช
๒๔๗๖ ในคำสั่งนั้นได้อ้างว่า อาศัยอำนาจมาตรา ๕๖ แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ
พุทธศักราช ๒๔๗๖ ตามความในมาตราที่คำสั่งลงโทษได้เช่นนั้นจะต้องปรากฏว่า

๑. ได้มีการสอบสวน
๒. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งเป็นผู้สอบสวน และ
๓. การสอบสวนต้องได้ความสมจริง

ผู้มีอำนาจสอบสวน โดยที่กระผมเป็นเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ผู้แต่งตั้งแท้
จริง คือ คณะสงฆ์มนตรี ซึ่งเป็นผู้ถวายคำแนะนำสมเด็จพระสังฆราช เพื่อให้พระบัญชา
แต่งตั้ง (สัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการมาตรา ๒๗) มิใช่สมเด็จพระสังฆราช เพราะใน
กรณีนี้ ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนด้วยคือ สมเด็จพระสังฆราชแล้ว ก็
เท่ากับสมเด็จพระสังฆราชทรงเข้ามาบริหารการคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นการขัดกับพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ ดังได้กล่าวมาแล้ว และขัดกับมาตรา ๓๐ ที่ว่า สังฆนายก
ต้องรับผิดชอบในการบริหารการคณะสงฆ์ ถ้าจะพิจารณาตัววิธีการแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระ-
อารามหลวง ตามมาตรา ๒๗ แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการแล้ว ก็จะเห็นว่า ถ้า
คณะสงฆ์มนตรีไม่ถวายคำแนะนำแล้ว สมเด็จพระสังฆราชจะทำการแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระ-
อารามหลวงมิได้ ฉะนั้น โดยพฤตินัยคณะสงฆ์มนตรีจึงเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอาราม
หลวง และด้วยเหตุนี้ จึงเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนและลงโทษตามมาตรา ๕๖ นี้ หากสมเด็จพระ
สังฆราชทรงสอบสวนและหรือพิจารณาลงโทษเสียเอง การกระทำนั้น ก็หาบังเกิดผล
ประการใดไม่ เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

การสอบสวน ปรากฏจากหนังสือของท่านลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓ ท่านเป็น
ผู้ให้กระผมแถลงแก้คำกล่าวโทษ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการสอบสวน และกระผมก็กำลังทำคำ
แถลงแก้ อยู่ แต่ยังไม่ทันยื่น ท่านก็ลงชื่อรับสนองพระบัญชาลงมาลงโทษกระผม จะว่ากระผม
ไม่ยื่นคำแถลงแก้ไม่ได้ เพราะท่านได้มอบหนังสือให้เลื่อนได้ถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓
แม้จะไม่มอบหนังสือ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ กระผมก็ยังแถลงแก้ได้อยู่ เพราะได้เตรียมการ

แถลงแก้ไขโดยวิธีซึ่งเขา หากท่านจะอ้างว่า การสอบสวนไม่จำเป็นต้องทำต่อหน้าผู้ถูกกล่าวโทษ โดยอ้างมาตรา ๔๓ แห่งประมวลระเบียบวิธีพิจารณาณวินิจฉัยอุทธรณ์นั้น ไม่ชอบ เพราะ เป็นเรื่องของการสอบสวนเพื่อหามูลฟ้อง ไม่ใช่เรื่องจะปรับโทษ การสอบสวนในโลกนี้ ไม่ว่าจะในทางศาลชั้นฎีกาหรืออาญาชั้น ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้มีโอกาสชี้แจงข้อกล่าวโทษ เสมอ เพราะถ้าฟังแต่คำกล่าวโทษของผู้กล่าวโทษของผู้กล่าวหาแต่ฝ่ายเดียวแล้ว จะเอาความ ยุติธรรมมาจากไหน แม้ในสมัยพุทธกาลเอง เมื่อมีการกล่าวโทษชน พระพุทธองค์ได้ทรง ตั้งกรรมการขึ้นสอบสวนพยานหลักฐานทั้งสองฝ่าย เพื่อค้นหาความจริงดังปรากฏในเรื่องที่ ภิกษุณีกกล่าวว่ามีทอง ถ้าฟังแต่คำกล่าวของผู้กล่าวโทษว่าเป็นความจริงแล้ว ความขื่นขื่น ในหมู่คณะสงฆ์ก็จะเกิดขึ้น เพราะผู้ทุจริตและบริสุทธิกจะตกเป็นเหยื่อของพาลชนผู้ใจพาล ตันตยานหยาบ ภิกษุสงฆ์ทั้งหลายไม่ว่าผู้ใด ในฐานะใด หรือตำแหน่งใด แม้เป็นสังฆมนตรี หรือสมเด็จ ก็อาจจะถูกพาลชนแกั่งกล่าวหาเอาง่าย ๆ แล้วก็กลายเป็นผู้ผิดไป

การสอบสวนต้องได้ความจริง เมื่อไม่มีการสอบสวนจะได้ความจริงตรงคำกล่าวโทษได้อย่างไร จะถือว่าคำกล่าวโทษของบุคคลทั้ง ๕ นั้น เป็นความจริง โดยไม่ต้องสอบสวนได้อย่างไร การกระทำอย่างนี้สมเด็จสังฆนายกพร้อมด้วยเจ้าคณะจังหวัดพระนครและตัว ท่านได้พร้อมกันปรับอาบัติกรรมณว่าต้องผิดโดยเพียงฟังคำรับรองของผู้กล่าวโทษ ว่าตามที่ ได้ให้การไว้กับตำรวจนั้นเป็นความจริง โดยไม่ใช้ความคิดเหตุผลวินิจฉัยว่า คำกล่าวโทษ นั้นมีน้ำหนักควรฟังได้เพียงใด และโดยไม่ได้ฟังคำแถลงแก้ของผู้ถูกกล่าวโทษนั้น หากใช้การ สอบสวนไม่ ก็จะเรียกตามภาษาสามัญเรียกว่าเป็นการพิจารณาของศาลเดียว เหมือน หนึ่งว่าทางพุทธจักรนั้น "ไม่มีขอมแบ" เมื่อไม่มีการสอบสวนให้ได้ความจริงแล้ว จะอาศัย อำนาจตามความในมาตรา ๔๖ แห่งสังฆานัติระเบียบพระคณาธิการมาลงโทษกรรมนั้น หา กระทำได้ไม่

ข้อกล่าวโทษกรรมของบุคคลทั้ง ๕ คน ตามบทกรมตำรวจรายงานมานั้น เป็นคำ กล่าวหาอุทธรณ์ ๕ อุทธรณ์ ต่างกรรมต่างวาระ ต่างสถานที่ ต่างบุคคล ต่างคนต่างกล่าว หา โดยไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุน นอกจากคำกล่าวโทษของตนเอง ซึ่งกรรมมีพยาน หลักฐานและเหตุผลพร้อมมูลว่า คำกล่าวโทษนั้นเป็นเท็จทั้งสิ้น ซึ่งกระทำขึ้นโดยคิดจะ

ทำลายกรรมด้วยโมหะและโทสะจิต และบางคนก็ให้ถ้อยคำสารภาพเป็นลายลักษณ์อักษร
ว่า ได้ถูกเจ้าหน้าที่ฯ และเขียนคำให้การเอาเอง บุคคลเหล่านั้นจะเป็นใครบ้าง และถ้อยคำ
กล่าวโทษเหล่านั้นเป็นเท็จโดยสิ้นเชิง ปราศจากมูลความจริงอย่างไร จะปรากฏแก่ตาโลก
เมื่อคดีได้นำขึ้นสู่ศาลสถิตยุติธรรม

เนื่องจากปรากฏการณ์ที่ผ่านมาแล้วเป็นลึกลับ จึงทำให้กรรมสันนิษฐานว่า ผู้
อำนาจในการบริหารการคณะสงฆ์บางท่าน ต้องการจะขจัดกรรมออกไปเสียจากวงการคณะ
สงฆ์ ด้วยเหตุผลอันใดก็เป็นที่ประจักษ์แก่ใจท่านอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น สมเด็จพระสังฆนายก
สังฆมนตรีว่าการองค์การศึกษา และท่านเองจึงได้ปรับอาบัติกรรมเสียเองว่า ต้องคดีขบถ
ดังปรากฏจากสำเนาที่กรรมได้รับพร้อมกับ ลิขิตของสมเด็จพระสังฆราช ลงวัน
ที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๓ ที่ให้กรรมละจากสมณเพศและหลบหายตัว
ไปเสียภายใน ๑๕ วัน แต่การที่จะลงโทษกรรมนั้น จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย
พระธรรมวินัยและสังฆานัติ มิใช่จะมาตั้งศาลเดี่ยวพิจารณาโทษกัน โดยไม่คำนึงถึงพระราช
บัญญัติคณะสงฆ์ พระธรรมวินัยและสังฆานัติ อนึ่ง การที่จะปรับภิกษุรูปใดต้องคดีขบถนั้น
เป็นอำนาจของพระวินัยธรเท่านั้น ผู้หนึ่งผู้ใด ไม่ว่าตำแหน่งใด จะมาปรับโทษอุกฤษฏ์
นหาได้ไม่ การที่ผู้อำนาจอ้างมาตรา ๔๖ แห่งสังฆานัติระเบียบพระคณาธิการว่า กรรม
ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง คือ การกระทำเวจมนรค ก็เท่ากับปรับอาบัติปาราชิก ซึ่งคณะ
สังฆมนตรีหรือผู้ใดนอกจากคณะวินัยธรก็ห้ามอำนาจได้ไม่ เป็นการกระทำนอกเหนืออำนาจ
จะต้องให้คณะวินัยธรวินิจฉัยปรับโทษ ไม่ใช่ฝ่ายบริหารมาปรับโทษกันเองตามชอบใจ ถ้า
เรื่องชนศาลยุติธรรมและคณะวินัยธรแล้ว ปรากฏว่าคำกล่าวโทษนั้นไม่มีมูล เป็นการ
เสกสรรปั้นขึ้นแล้ว ผู้ปรับโทษจะวินิจฉัยตนเอง หรือตุณเองอย่างไร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ กรรมเห็นว่า พระบัญญัติให้กรรมออกจากตำแหน่ง
เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ และสังฆานัติระเบียบ
พระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๗๖ เพราะมิได้มีการสอบสวนจนได้ความจริง โดยผู้อำนาจ
สอบสวน ซึ่งเป็นการขัดมาตรา ๔๖ แห่งสังฆานัติระเบียบพระคณาธิการ คำสั่งจึงไม่มีผล
ไว้บังคับได้แต่ประการใด จึงขอให้ท่านได้ดำเนินการถอนคำสั่งเสีย แล้วดำเนินการให้

เป็นไปตามประมวลระเบียบวิธีพิจารณาคดีนิตยสารคดี หรือตามมาตรา ๕๖ แห่งสัญญาบัตร
ระเบียบพระคณาธิการ โดยกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชให้ทรงทราบฯ ที่ได้ถวายคำแนะนำ
ให้ทรงมีพระบัญชาไปนั้นเป็นการผิดพลาด ขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และสัญญาบัตร
ระเบียบพระคณาธิการอย่างประจักษ์ชัด

เพราะฉะนั้น เมื่อคำสั่งยังไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย และสัญญาบัตร
กระผมจึงขอเรียนยืนยันมาตามที่ได้มีบัญชาสมเด็จพระสังฆราชผ่านอธิบดีกรมการศาสนา ดังที่
ได้ถวายคำแนะนำมาแล้วนั้น พร้อมทั้งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านในฐานะพระคณาธิการชั้น
ผู้ใหญ่โดยตรง จะได้รับปฏิบัติภารกิจเพื่อความเป็นธรรมแก่กระผมด้วยเมตตาธรรมที่ได้เรียน
มาแล้ว

เรียนมาด้วยความเคารพนับถืออย่างยิ่ง

พระพิมลธรรม

(พระพิมลธรรม)

เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

ถือไปนี้เป็นกอนสำคัญกอนหนึ่ง ที่ภิกษุสามเณรในวัด
มหาธาตุประท้วงคำสั่งของสมเด็จพระสังฆราช แต่ประกาศไม่
ยอมรับว่า พระเทพสุธี เป็นเจ้าอาวาสของตน

วัดมหาธาตุ พระนคร

๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง คดีศาลากลางสั่งปลดเจ้าอาวาสและการแต่งตั้งผู้รักษาการ ในหน้าที่เจ้าอาวาส วัดมหาธาตุ
กราบเรียน สังกฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ที่เคารพอย่างยิ่ง

ด้วยตามที่สมเด็จพระสังฆราชได้มีพระบัญชาให้ท่านคุณพระพิมลธรรมออกจาก
ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ โดยมีสังฆมนตรีว่าการองค์การ

ปกครองเป็นผู้รับสนองบัญชา และเจ้าคณะจังหวัดพระนครสั่งตั้งให้ท่านเจ้าคุณพระเทพสุธิ
รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ในวันเดียวกันนั้น พวกกระแอมคณะพระภิกษุ
สามเณรวัดมหาธาตุ รู้สึกเสียดายสลดร้อนใจอย่างที่สุด และนำอนาถใจอย่างที่สุด ในการ
ที่ได้เห็นการกระทำของพระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นคุณงามความดีของคณะสงฆ์ ไม่เคารพ
เชื่อฟังคำสั่งสมณัตติ ไม่มีสติสังวรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และไม่ดำรงอยู่ในสังฆธรรม
ตั้งกราบเรียนดังต่อไปนี้

๑. ทว่าพระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ไม่เคารพเชื่อฟังคำสั่งสมณัตติ ไม่มีสติสังวรปฏิบัติ
ตามพระธรรมวินัย คือการที่พระคณาธิการชั้นสูงสุดใช้อำนาจถวายคำแนะนำสมเด็จพระ
สังฆราช ให้มีพระบัญชาปลดเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ โดยอ้างว่าอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๖
แห่งธรรมนูญระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๗๖ เหตุประพฤติกว้างร้ายแรง
โดยยังมีได้สอบสวนให้ไต่ความสมจริงนั้น แสดงให้เห็นว่าได้อ้างเอาอำนาจมาใช้ด้วยอกุศล
เจตนา คือ อาศัยอำนาจอำนาจมาใช้เพียงให้สำเร็จสัมความปรารถนาอันประกอบด้วยโทษ
จริตโมหิตของตนเท่านั้น เพราะมิได้ปฏิบัติให้ชอบด้วยระเบียบการของสมณัตติเดิมก่อน
คือ สมณัตติมาตรา ๕๖ ที่อ้างนั้น ความว่า "การให้ออกนั้นจะทำได้ต่อเมื่อพระคณาธิการ
ตระเมตจรยาพระคณาธิการอย่างแรง ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้ :-

๑. ทุจริตต่อหน้าที่
๒. ขัดคำสั่งอันชอบด้วยการคณะและการขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย
แก่คณะอย่างแรง
๓. ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่คณะอย่างร้ายแรง
๔. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นนั้น ให้พระคณาธิการผู้บังคับบัญชาของพระคณาธิการรูปนั้น รายงาน
โดยลำดับจนถึงผู้มอานางแต่งตั้ง เมื่อได้สอบสวนและไต่ความสมจริงตามรายงานนั้นแล้ว
ให้ผู้มอานางแต่งตั้งสั่งให้ออก"

ที่พระคณาธิการชั้นสูงสุดถวายคำแนะนำให้สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาปลดเจ้า
อาวาสวัดมหาธาตุ นั้น ก็โดยอาศัยอำนาจสมณัตติมาตรา ๕๖ อนุ ๕ คือ ประพฤติชั่วอย่าง
ร้ายแรง โดยเชื่อจากคำพยานภุหุหุ ๓ ปาก ตามที่เจ้าหน้าทาดารวจได้ไปเสาะแสวงหามา

ถวาย และได้เกิดความเชื่อถืออย่างมั่นคงจนกระทั่งไม่เคารพเอื้อเฟื้อต่อสิ่งฆาณัตตามข้อ
ความในวรรคหลังทว่า “ ๑ ๑ เมื่อได้สอบสวนและได้ความสมจริงตามรายงานนั้นแล้ว
ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งให้ออก” ซึ่งมีความหมายว่า การละลงโทษพระคณาธิการผู้ประพฤติ
ชั่วอย่างร้ายแรงนั้น ผู้มีอำนาจลงโทษต้องสอบสวนผู้กล่าวโทษและผู้ถูกกล่าวโทษจนได้ความ
สมจริงจึงจักสั่งลงโทษได้ ตามตงนนักชื่อว่า ไม่เคารพเอื้อเฟื้อต่อพระวินัยและสิ่งฆาณัต
การที่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุถูกสั่งให้ออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสครั้งนี้ พระคณาธิการทงชน
สูงและชนต่ำได้ทำการสอบสวนตามหลักพระวินัยและสิ่งฆาณัตแต่ประการใด ทั้งความข้าง
เดียวแล้วก็เชื่อและสั่งการลงโทษเป็นการไม่ชอบด้วยเนติธรรมของบัณฑิต ชื่อว่า “ นาทัญญา
ปรโต โทส อณฺณุตถานิ สพุพโส อิสฺสโร ปณฺเย ทณฺท์ สามิ อปฺปจฺจ เจกฺขิ ” ความว่า
“ ทานผู้มีอำนาจ เมื่อยังมิได้พิจารณาเห็นประจักษ์ด้วยตน ก็ยังไม่เห็นความผิด ไม่ควร
ต้องลงโทษเขา เพราะได้คำบอกเล่าจากผู้อื่นฝ่ายเดียว ” การกระทำเช่นนี้ยังไม่เคยมีมาแต่
อดีตทั้งฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักร การที่พระคณาธิการผู้มีอำนาจสั่งลงโทษเจ้าอาวาสวัด
มหาธาตุครั้งนี้ พวกกระผมเห็นว่านอกจากเป็นการไม่เคารพเอื้อเฟื้อต่อสิ่งฆาณัตและพระ
ธรรมวินัยดังกล่าวมาแล้ว ยังเป็นการละเมิดจริยาพระคณาธิการอีกกระทงหนึ่งด้วย ตามความ
ในมาตรา ๓๔ แห่งสิ่งฆาณัตระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งมีความว่า
“ พระคณาธิการต้องเคารพเอื้อเฟื้อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ สิ่งฆาณัต กติกาสงฆ์ กฏ
องค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช กฏกระทรวง ข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ของคณะ
สงฆ์ สังฆารและปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างและชักจูงผู้อยู่
ในปกครองให้เคารพเอื้อเฟื้อต่อสังฆารและปฏิบัติตามด้วย ” การที่พระคณาธิการชั้นสูงสุดถวาย
คำแนะนำให้สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมออกจากตำแหน่ง
เจ้าอาวาสโดยมิได้มีการสอบสวนให้ถูกต้อง จึงได้ชื่อว่าไม่เคารพเอื้อเฟื้อต่อสิ่งฆาณัต
ดังกล่าวมานี้

อนึ่ง การกระทำของพระคณาธิการชั้นสูงสุดดังกล่าวมาในวรรคต้น ถ้ามีการ
เจรจาติดต่อกับท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ด้วยกันอย่างฉันทกัลยาณ
มิตร ตรงข้ามกับแอบเอาคฤหัสถ์มาเป็นเครื่องมือแล้วลอบทำลับหลัง
เป็นการกระทำที่ปราศจากเมตตาและกัลยาณธรรม ที่มีได้มีการสอบสวนซักถามท่านเจ้าคุณ

พระพิมลธรรมผู้ถูกกล่าวโทษ เป็นการขัดกับสัมมาจวินัย ไม่พร้อมหน้าผู้กล่าวโทษ ผู้ถูก
กล่าวโทษ ทั้งความข้างเดียวเฉพาะฝ่ายผู้กล่าวโทษชื่อว่าไม่สังวร ไม่ปฏิบัติตามหลักพระธรรม
จวินัย ไม่ใช่ศิษย์ของสัมณะจะพึงกระทำเช่นนั้น

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น พวกกรรมจึงเห็นตามสติปัญญาของผู้บอกว่า พระ
คณาธิการชั้นผู้ใหญ่สูงสุด ไม่เคารพเอื้อเฟื้อต่อสังฆาณัติ เป็นการละเมิดจรรยาพระคณาธิการ
เป็นตัวอย่างของผู้บอกละเลยเอง และไม่สังวรปฏิบัติตามหลักพระธรรมจวินัย เป็นการเหลือทน
เหลืออภัยที่พวกกรรมจะอดกลั้นศูตยาอยู่ได้เป็นประการที่ ๓

๒. ทว่า พระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ไม่ดำรงอยู่ในสังฆกรรมนั้น คือ เมื่อวันที่ ๒๐
ตุลาคม ๒๕๐๓ สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ได้มีหนังสือถึงท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม
ความว่า “ ด้วยกรมตำรวจได้ยื่นเรื่องราวถวายสมเด็จพระสังฆนายก ตามสำเนาที่ส่งมาพร้อม
หนังสือ กรณณ ได้ผ่านขึ้นไปโดยลำดับจนถึงสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาผ่านลงมา
ทางสมเด็จพระสังฆนายกว่า ให้เจ้าคุณแดงแก้คำกล่าวโทษก่อนโดยด่วน สมเด็จพระสังฆนายก
แจ้งพระบัญชามายังองค์การปกครอง และกำหนดเวลาแดงแก้ภายใน ๕ วัน ฉะนั้น ให้
เจ้าคุณทำคำแดงแก้เสร็จแล้วส่งไปยังผมภายในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เพื่อให้ผมได้
ดำเนินการต่อไปตามระเบียบ

ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมได้ทำหนังสือขอเลื่อนวันแดงแก้คำกล่าวโทษ โดยผ่าน
สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ ความว่า “ ตามหนังสือที่
อ้างถึงนั้น ให้กระผมแดงแก้คำกล่าวโทษภายในวันที่ ๒๕ เดือนนี้รวมเวลา ๕ วันนั้น เรื่อง
นี้ขอเรียนว่า คำกล่าวโทษมีข้อเท็จจริงซึ่งเกิดขึ้นมาจนบัดนี้เป็นเวลานานหลายปีแล้ว และ
โดยเฉพาะคำกล่าวโทษนั้น เป็นข้อฉกรรจ์อยู่ในชั้นอุกฤษฏ์ ซึ่งสุดวิสัยที่จะใช้ความคิดทบทวน
ความจำมาแดงให้ละเอียดสมบูรณ์ทุกประเด็นได้ในเวลากระชั้นหั้น จำต้องสืบสวนค้น
คว้าหาหลักฐานมาประกอบคำแดงแก้ให้ทันตามกำหนดวันที่กำหนดให้นั้นไม่ได้ ฉะนั้น
จึงขอเรียนมาเพื่อได้โปรดกรุณาอนุญาตเลื่อน ไปยื่นคำแดงแก้คำกล่าวโทษ ในวันที่ ๓๐
พฤศจิกายน ๒๕๐๓ เพื่อความซื่อสัตย์ในกรณีที่เกิดขึ้น และเพื่อความสวัสดิ์ของคณะสังฆ
สัณเฑาะว์ หวังว่าคงกรุณาอนุเมตด้วยเมตตาธรรมตามทวอมา ”

ต่อมาวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ สังกษานายกได้อนุมัติให้เลื่อนวันกำหนดแต่งตั้งแก่
ข้าหลวงโทษตามที่ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมได้ขอร้องไป โดยผ่านสังฆมนตรีว่าการองค์การ
ปกครอง ความว่า "ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ขอเลื่อนเจลาเยนข้อแกลงแก่ข้าหลวงโทษ
ซึ่งกระผมได้กำหนดไว้ ๕ วัน คือภายในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ นี้' ออกไปตั้งวันที่ ๓๐
พฤศจิกายน ๒๕๐๓ เพื่อจะได้มีความคิดทบทวนความจำเป็นและข้อเท็จจริงและสมควรที่จะ
เพื่อความสะดวกสบายในกรณีที่เกิดขึ้นและเพื่อความดีใจของคณะสงฆ์ส่วนรวม ตั้งความแจ้ง
อยู่แล้วอนึ่ง เรื่องนี้กระผมได้นำความกราบเรียนสมเด็จพระสังฆนายกแล้วและก็ได้รับอนุมัติตาม
ที่ขอเสนอขึ้นไป ฉะนั้น จึงขอเรียนมาเพื่อให้ทราบตามนี้"

และในวันเดียวกันนี้ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ สังกษานายกองค์คณะสงฆ์ได้นำขึ้น
ข้อความเรื่องพระพิมลธรรม วัดมหาธาตุ ผ่านอธิบดีกรมการศาสนา นายฟุ้ง ศรีวิจารณ์
ความว่า "บัดนี้สมเด็จพระสังฆราชได้มีพระบัญชาให้พระพิมลธรรม วัดมหาธาตุ พ้นจาก
ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุแล้ว พระบัญชาลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ มีพระธรรมรัตนสาร
สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองเป็นผู้รับสนองพระบัญชาดังได้ส่งมาพร้อมกันแล้ว ขอได้
โปรดนำหนังสือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชให้หัวหน้ากองสังฆการีนำไปให้พระพิมล
ธรรมลงนามรับทราบในวันนี้ เวลา ๑๕.๐๐ น. อนึ่งเจ้าคณะจังหวัดพระนครได้มอบคำสั่งตั้ง
ผู้รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุไปมอบแก่พระเทพสุธี วัดมหาธาตุ สั่งสำเนาคำสั่ง
ให้พระพิมลธรรมรับทราบด้วย ฉะนั้น ขอได้โปรดสั่งหัวหน้ากองสังฆการีไปรับคำสั่งจากเจ้า
คณะจังหวัดพระนครด้วย อาตมาภาพได้ทำจดหมายตกลงกับท่านไว้แล้ว"

ตามที่ได้อ้างหลักฐานมานี้ แสดงให้เห็นว่าพระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งทรงอำนาจ
สูงสุดสั่งงานไม่คงเส้นคงวา สั่งงานไปด้วยโมหเจตนาและตามอารมณ์ที่เกิดเฉพาะหน้า ไม่มี
สติถึงพร้อมอารมณ์ไว้ได้ในร่องรอย เพราะ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ วันเดียวกัน
นั่นเอง อนุมัติให้ปฏิบัติงานเป็น ๒ สถาน ซึ่งขัดกันด้วยตน คืออนุมัติให้สังฆมนตรี
ว่าการองค์การปกครองเลื่อนวันกำหนดยื่นข้อแกลงแก่ข้าหลวงโทษ เพื่อนำไปประกอบ
การพิจารณาด้วย สั่งอนุมัติให้อธิบดีกรมการศาสนาทำหนังสือนำพระบัญชาสมเด็จพระสังฆ
ราชเรื่องปลดเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุด้วย แม้สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองก็เป็นท่านเอง
เดียวกัน ในวันที่ ๒๕ นั้นเอง ได้ลงนามในหนังสือ ๒ ฉบับ ซึ่งเป็นการขัดกันด้วยตน

คือฉบับหนึ่งซึ่งนามอนุมัติให้เลื่อนวันกำหนดยื่นข้อแกลงแก้คำกล่าวโทษ ตามที่
ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมขอผ่อนผัน อีกฉบับหนึ่งลงนาม รับสนองพระบัญชาสมเด็จพระ
สังฆราชเรื่อง ปลดเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

ถ้าหากันโดยวิธีปฏิบัติแล้ว เมื่อได้สั่งการให้ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมแกลงแก้
คำกล่าวโทษเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาหาความจริง ตามมาตรา ๕๖ อนุ ๔ แห่ง
สัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๗๐ แล้ว ก็จะต้องงดการถวายคำแนะนำ
สมเด็จพระสังฆราช ให้มีพระบัญชาสั่งปลดเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุไว้ก่อน จนกว่าจะได้ฟังแกลง
แก้คำกล่าวโทษของท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม หรือมีพระบัญชาสั่งงดการถวายคำแนะนำให้สม
เด็จพระสังฆราชสั่งปลดแล้ว ก็ไม่ควรที่จะอนุมัติให้สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองส่งไปยัง
ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมแก้คำกล่าวโทษ แต่การที่พระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ได้ปฏิบัติไป
แล้วนั้น พวกกกรรมเห็นเป็นเสมือนอาการทารกหลอกกัน ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเชื่อได้
ว่าจักเป็นร่วมโทษของของคณะสงฆ์เลย ตรงข้ามย่อมเป็นสิ่งก่อให้เกิดความระส่ำระสายเหตุ
พรันพรังอยู่ว่า วิชากรรมอันปราศจากเหตุผล คงจักตกถึงพระผู้รอบรู้ไม่มีการยกเว้นด้วย
แม่แต่ชนพระมหาเถระด้วยกันก็ไม่มีการมองหน้าเงรจากตนด้วยกลยาณจิต ด้วยเหตุดังกล่าว
มาอันมีหลักฐานยืนยันอยู่ชัด ๆ นี้ พวกกกรรมจึงสำคัญเห็นด้วยสติปัญญาอันย่อว่า พระ
คณาธิการชั้นผู้ใหญ่ไม่ดำรงอยู่ในสัจจะในธรรมะเสียแล้ว

๓. ในวันเดียวกันนั้น คือในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เจ้าคณะจังหวัดพระนคร
ก็ได้ออกคำสั่งให้ท่านเจ้าคุณพระเทพสุธีเป็นผู้อำนวยการ ในหน้าที่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ โดยมี
ให้พวกกกรรมรู้เนื้อรู้ตัวมาก่อนเลย ท่านเห็นเป็นประหนึ่งว่าพวกกกรรมไม่จงใจหรือไร
คุณค่าเสียนี้กระไร เห็นว่าตนมีอำนาจแล้วก็ใช้อำนาจนั้นฟาดฟันอย่างมลิมนहुत्मศาตุเพื่อน
สังฆธรรมิกผู้รวมเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน เป็นการกระทำที่น่าเศร้าสลดและเหลืออวสยทพวงจะ
นิ่งศูตยาอยู่ได้ แม้ในทางนิตินัย สัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการพุทธศักราช ๒๔๗๐ มาตรา
๒๗ วรรคหลัง จะให้อำนาจแก่เจ้าคณะจังหวัดไว้โดยเฉพาะว่า "ถ้าตำแหน่งเจ้าอาวาส
พระอารามหลวงว่างลง ให้เจ้าคณะจังหวัดสั่งรองเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส
หรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เหมาะสมให้รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาสก่อน แล้ว
ให้รายงานไปยังสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง เพื่อดำเนินการต่อไปตามวรรคต้นแห่ง

มาตรฐาน แต่ถึงกระนั้น ในทางพฤตินัยโดยมารยาทและโดยสันติวิธีและปรารภนาติดต่อสงฆ์
ในวัดนั้น ๆ แล้ว ก็สมควรที่จะทบทวนพิจารณาหรือพระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาแห่งวัด
นั้น ๆ ก่อน แล้วจึงดำเนินการตามอำนาจในสิ่งมาณัตนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัดมหา
ธาตุซึ่งจำเป็นอย่างที่สุด ต้องทบทวนพิจารณาหรือ ไม่ควรหลีกเลี่ยงโดยเที่ยงแท้แน่นอน
เพราะวัดมหาธาตุในปัจจุบันมีพระภิกษุสามเณรกว่า ๕๐๐ มีศิษย์วัดกว่า ๕๐๐ มีอุบาสก
อุบาสิกาที่ไปถือศีลปฏิบัติธรรมจำนวน ๓,๐๐๐ และมีด้านการศึกษาและด้านกปฏิบัติธรรมชน
อยู่ภายใต้ร่มเงาวัดมหาธาตุทั้งพระราชอาณาจักร ดังนั้นพระเถระผู้สมควรที่จะปกครองวัด
มหาธาตุให้สงบเรียบร้อยและสั่งเสริมสร้างวัดมหาธาตุนั้น จึงต้องเป็นผู้มีความรู้และความ
สามารถสูง มีจิตใจกว้างขวางพอที่จะปกครองหมู่คณะอนัมหาคาล ประกอบด้วยเป็นที่เคารพ
สักการะอย่างสูงด้วย และการที่จะรู้ความจริงดังว่า นอกจากพวกลูก ๆ ของวัดมหาธาตุแล้ว
ย่อมไม่มีใครอื่นจะรู้ดียิ่งไปกว่า ดังนั้น จึงสมควรและจำเป็นที่สุดที่จะต้องพิจารณาหรือเสีย
ก่อน ดังกล่าวแล้ว แต่ทว่าคณะจังหวัดปฏิบัติภารกิจไปเช่นนั้น เป็นการใช้อำนาจอย่างเดียว
โดยมิได้นึกเฉลี่ยถึงพฤตินัยอันจะเป็นมูลให้สถาบันวัดมหาธาตุได้ดำเนินไปด้วยดี ที่ร้ายยิ่ง
กว่านั้น การกระทำของเจ้าคณะจังหวัดเช่นนั้น ย่อมจะเป็นมูลเหตุให้คณะวัดมหาธาตุแตก
แยกและเกิดความกาหอลอดหล่าม่วนวายน อันเป็นการทำลายสถาบันวัดมหาธาตุ ถ้าไม่โดย
ตรงก็โดยอ้อมไม่ต้องสงสัย

คงมีสักขีพยานให้เห็นอยู่ในขณะนี้ ผลทจากคณะจังหวัดตั้งให้ท่านเจ้าคุณพระเทพ
สุธีเป็นผู้อำนวยการในหน้าที่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ซึ่งเริ่มชนแคว้นที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ นี้
นับแต่นั้นมาทเจ้าหน้าทกรมการศาสนานำคำสั่งไปมอบ ก็ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นกองอารัก
ษา และต้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอารักษาท่านเจ้าคุณพระเทพสุธี ประจำอยู่กุฏิของท่านตลอด
เวลา ๒๔ ชั่วโมง ประมาณวันละ ๔ คน จนกระทั่งวันนี้ อันพฤติการณ์เช่นนั้นไม่เคยมีมา
แต่กาลก่อน ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ใช้พระธรรมวินัยเป็นเครื่องรักษาตลอดมา เพราะมีพระพุท
โธวาทอยู่ว่าธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติเป็นธรรม การที่พระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ใช้อำนาจ
บริหารคณะสงฆ์โดยไม่มีธรรมเป็นมูลราก จึงต้องหนีธรรมออกมาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้

รักษา จึงไม่ใช้วิธีแห่งสมณะและเป็นภาวะที่น่าอับยศถาอย่างยิ่ง ซึ่งดูเป็นประหนึ่งว่า
จัตมहाชาติเป็นยักษ์เป็นมาร หรือเป็นอนธพาลที่เลวร้าย อันเป็นกรรมของตัวกันแต่เงร้าย
โดยปราศจากเมตตากรุณาเป็นเบื้องหน้า แต่ความจริงนั้นคณะจัตมहाชาติพากันเคารพท่าน
เจ้าคุณพระเทพสุธีในฐานะที่เป็นพระอาวโส ในวัดคูหนิง ซึ่งรองจากท่านเจ้าคุณพระธรรม
ถาวรลงมา มิได้มีเจตมุงร้ายและจะทำลายซึ่งกันและกันแต่ประการใด การที่พระคณาธิการ
ชั้นผู้ใหญ่ปฏิบัติกรณเช่นนี้ จึงขอจากกระทำกัน ในเงร้าย ไม่ประสงค์ที่จะเสริมสร้างสามัคคี
ธรรมที่มีอยู่แล้ว ให้ทวยงชน หรือด้วยประสงค์อย่างใดก็เหลือวิธีที่จะสันนิษฐาน

แต่อย่างไรก็ตาม พวกกรรมที่พร้อมกันกราบเรียนมาทงน มิได้มุ่งหมายที่จะ
แสดงความขัดแย้งโดยอกุศลเจตนาแต่อย่างใด ความประสงค์ที่เป็นจุดหมายนั้น คือต้องการ
ความเป็นธรรม ใครที่จะได้เห็นผู้ใหญ่มีความเคารพเอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัย กฎหมาย
และสังฆานัติ และดำรงอยู่ในความสัตย์ความจริง ซึ่งจะได้เป็นแบบอย่างอันดี ในสังฆ-
มณฑล พวกกรรมและผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายจะได้หายสงสัยตั้งหวาดหวั่น นอนตาหลับด้วยความ
เย็นใจ และจะได้พากันกราบไหว้สักการบูชาด้วยความสนิทใจ

ฉะนั้น พวกกรรมจึงพร้อมใจกันขอคัดค้านการที่พระคณาธิการชั้นสูงถวายคำแนะนำ
นำให้สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาสั่งปลดเจ้าอาวาสของพวกกรรมด้วยการกระทำที่ละเมิด
ต่อพระธรรมวินัย และสังฆานัติตามที่ได้กราบเรียนมาแล้วนั้น จึงพร้อมกันร้องเรียนมาเพื่อ
ขอความกรุณาให้พระเดชพระคุณสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ผู้มีหน้าที่โดยตรงใน
เรื่องนี้ นำคำร้องเรียนมาเข้าสู่ประชุมคณะสังฆมนตรีแล้ว ถวายคำแนะนำให้สมเด็จพระ
สังฆราชทรงเพิกถอนพระบัญชา เรื่องให้ปลดท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมออกจากตำแหน่งเจ้า
อาวาสจัตมहाชาติเสียโดยด่วน เมื่อทรงรับพระบัญชาแล้ว การที่เจ้าคณะจังหวัดต่าง
ตั้งผู้รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาสจัตมहाชาติ ^{มิใช่} โดยชอบวิธีไปเอง

พวกกรรมพร้อมกันขอสนับสนุนการคัดค้านพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ของ
ท่านเจ้าอาวาสจัตมहाชาติอย่างไม่มีข้อแม้ใด ๆ และยังรับนับถืออยู่ว่าท่านเป็นเจ้าอาวาสจัต
มहाชาติอยู่โดยชอบ ถ้าหากพระเดชพระคุณและพระเถระผู้ใหญ่ชั้นคณะสังฆมนตรี ยินยอม

ตามการกระทำที่ละเมิดพระธรรมวินัยและกฎหมาย และไม่ดำรงอยู่ในความสัตย์จะความจริง
แล้ว พวกกรรมชนจะต้องขมขื่นขมขื่นอยู่ในทางที่ชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย และ
สิ่งสามัคคี โดยมีเกรงกลัวต่ออำนาจธรรมใด ๆ อันใด ๆ จะบันดาลให้หงส์

เพราะฉะนั้น พวกกรรมชนคณะพระภิกษุสามเณรวัดมหาธาตุ ทั้งในนามของคณะ
อุบาสกอุบาสิกาวัดมหาธาตุ จึงขอกราบเรียนยืนยันมา ขอให้ท่านสั่งขมนตร์ว่าการองค์การ
ปกครองดำเนินกิจการตามหน้าที่ เพื่อให้สมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงเพิกถอนพระบัญชาสั่งปลด
เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ และขอกราบเรียนยืนยันว่า พวกกรรม
ชนพร้อมกันเคารพนับถือท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมว่า เป็นเจ้าอาวาสโดยถูกต้องตามพระ
ธรรมวินัยและกฎหมายอยู่ตลอดไป จึงไม่ยอมขมขื่นอยู่ในบังคับบัญชาผู้รักษาการ ในหน้าที่เจ้า
อาวาสวัดมหาธาตุ ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งขึ้น โดยขาดความพินิจพิจารณา และขาด
ความปรารถนาดีต่อพวกกรรมชนนั้นเป็นอันขาด ทั้งนี้ทั้งนั้นท่านผู้ใหญ่จะได้ปฏิบัติให้ชอบ
ด้วยพระธรรมวินัยกฎหมายและสิ่งสามัคคี โดยถูกต้อง

ตามที่พวกกรรมชนได้กราบเรียนมานี้ รู้สึกว่าค่อนข้างยืดเยื้อและรบกวนเวลาของ
พระเดชพระคุณมิใช่น้อย แต่คิดว่าหวังว่าพระเดชพระคุณคงจะพิจารณาด้วยความรอบคอบ
ด้วยเมตตาธรรม ถ้าหากจะฟังมีถ้อยคำสำนวนประ โยคหนึ่งวรรคใดจักเป็นสิ่งที่เหลือมล้ำก้ำ
เกิน หรือขาดตกบกพร่องด้วยความเขลาไม่รู้เท่าไม่ถึงการไปบ้าง ก็ขอพระเดชพระคุณได้โปรด
กรุณาเมตตาประทานอภิไภย์ให้พวกกรรมชนผู้มีสติปัญญาอ่อนด้วยเทอญ

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง
คณะพระภิกษุสามเณรวัดมหาธาตุ คือ.....

พระธรรมถาวร	พระอมรเมธาจารย์	พระวิจิตรสุธี
พระรัตนเมธี	พระเมธีธรรมอาจารย์	พระอุดมวิชาญาณเถร
พระสุวิมลธรรมจารย์	พระครูสุทธานโสกณ	พระปัญญโกศล
พระกัมภีร์ปรีชาญาณเถร	พระครูประภาสสมาธิคุณ	พระครูเมธีวรานุวัตร

ฯลฯ

(รวมพระภิกษุสามเณรที่ลงนามจำนวน ๔๖๕ รูป)

ยื่นขึ้นไปเถอะครึ่งพระเดชพระคุณ แต่กระผมว่าบ่้วยการ เพราะ
 เรื่องของพวกท่านเอง ไม่ใช่ว่าเรื่องไม้เข่าร้องเข่ารอยเพ็งเกิดขึ้น ที่
 จังหวัดอยุธยา เขาเลือกตั้งเจ้าอาวาสกัน อังกกั๓ได้ ๕๑ คณะน ไม้ได้
 ๕๓ แต่อังกกั๓ได้เพิง ๕ คณะน กลับได้เป็นเจ้าอาวาส เจ้าคุณพระ
 พิมลธรรมท่านก็ทราบเรื่องน๓ และบัต๓นจากคณะจังหวัดอังกกั๓น (วัด
 หน้ญเชิง) ก็ได้เลื่อนยศเลื่อนศักดิ์เป็นชนราชธานินทร์ไปแล้ว... เดียว
 จะว่าไม้บอก

เจ้าคุณโบราณหรือเจ้าคุณราชธานินทร์อังกกั๓นแหละ เลขสั่ง
 ปล๓ด พระครูอนุกุลสั่งน๓ก็๓ ออกจากเจ้าอาวาสวัดโบสถ์ อ. มหาราช
 จ. อยุธยา มาแล้ว ทว่าพ๓ดจากลับกล๓ก โดยไม้มีการได้สวนเหมือน
 กัน ทางเถรสมาคมน๓ก็๓ แต่ก็ยงเลื่อนความดีความชอบให้ เรื่องอย่าง
 น๓ ถ้ากระผมรู้ด้วยจะคัดค้านอย่างห้วนฝ๓ที่เดียว ว่าอ๓ย้ายน๓ไปเลย
 บ๓้วยการเปล่า ๆ เขาไม้พิจารณากันทร๓ก และเรื่องแต่งตั้งเจ้าคณะ
 อ๓เภอ๓ก็เหมือนกัน ถ้าอ๓ยาครูเรื่องละเอีย๓ด ไปรดถามกระผมได้
 เพราะกระผมเป็นคนข๓กแซ๓กสอดรู้สอดเห็นเรื่องของพระมาต๓งแต่หัว
 เท๓ค๓บ๓นแล้วคร๓บ...:::

(สำเนา)

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่องถอดสมณศักดิ์

ด้วยพระพิมลธรรม (อาจ อาสโภ) ผู้เป็นไมยอมปฏิบัติตามพระบัญชาสมเด็จพระ
สังฆราช ซึ่งคณะสังฆมนตรีได้พิจารณาแล้ว มีมติว่า ไม่สมควรจะให้ดำรงอยู่ในสมณศักดิ์
จึงทรงพระกรุณาโปรดให้ถอดพระพิมลธรรมเสียจากสมณศักดิ์ ตั้งแต่นั้นเป็น
ต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๓

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ชนงวัชร์

นายกรัฐมนตรี

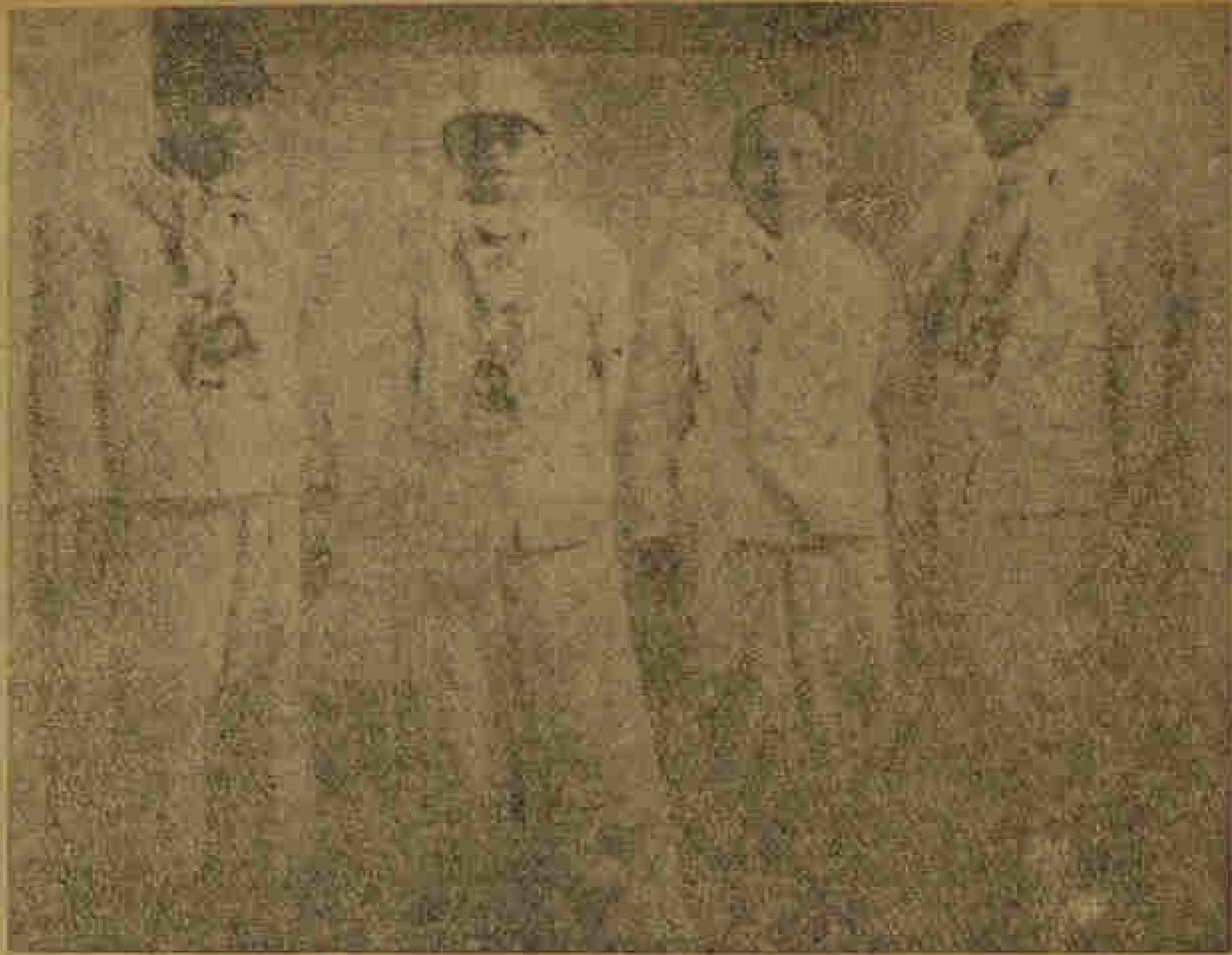
สำเนาถูกต้อง

พ. ศรีวิจารณ์

สำเนาถูกต้อง

พระสุวิมลธรรมมาจารย์

ป. พิมพ์ / ทาน

- คนที่ ๑ คือ คุณเสวรม สุขสม ผู้ดูแลนักเรียนไทยในเยอรมันตะวันตก
 คนที่ ๒ คือ อดีตพระพิมลธรรม
 คนที่ ๓ คือ นายวิรัช มุขยประสิทธิ์ ผู้ติดตามทุกที่ทั่ว แต่ไม่ยกกะตูกจับ เพราะ
 ไปเป็นพยานให้โจทก์
 คนที่ ๔ คือ มหามนัส พวงลำเจียก

หมายเหตุ ภาพนี้แหละ ที่จอมพล สฤษดิ์ อดีตนายกรัฐมนตรีนั่งมองที่พุทธศาสนาสานาเจริญที่สุด
 ได้ให้สัมภาษณ์ น.ส.พ. ว่า "รูปนี้ก็ขาดจากพระภิกษุสงฆ์แล้วไม่ใช่หรือ ผมไม่อยากจะพูด
 อะไรให้มากกว่านี้ ผมสั่งให้เลิกไปแล้ว" อนิจจา ผู้มีอำนาจ ก่อนจะถึงอะไรก็น่าจะถามได้
 ทหารหรือผู้รู้ให้ต้องแท้เสียก่อนว่า อะไรเป็นอะไร ท่านผู้จะมีบุญต่อไปถึงกับปกครองบ้านเมือง
 ไปวัดศึกษาหน่อยนะครับ เพราะสับบง อังสยังอยู่ข้างใน รูปนี้เป็นรูปที่สวมเครื่องแบบของ
 เหมืองถ่านหินแห่งหนึ่งในเยอรมัน จะเป็นผู้ใดก็ตาม ถ้าจะลงเหมืองนต้องสวมชุดอย่างนทง
 นั้น มันเป็นกฎอันบังคับของเรา ถ้าไม่ใส่เขาไม่รับรองความปลอดภัย เพราะในเหมืองนั้น
 มีแก๊สพิษกระจายอยู่ทั่วไป ผู้ลงไปอาจได้รับอันตรายได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องสวมเครื่อง
 แต่งกายชุดนี้ พร้อมทงหน้ากากป้องกันไอพิษด้วย

คนไทยเกือบทั่วประเทศ
เป็นผู้ทศาศาสนิกชน

แต่

ไม่รู้จักพระธรรมวินัย
และพุทธศาสนาซักก็คน

ฉะนั้น

จึงถูกเบ้าหูเป็นเครื่องมือ
ของผู้มุ่งทำลายได้ง่าย ๆ

จากการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย
ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๙
ของสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ ซึ่งเป็นพระเถระชั้นนำ
องค์หนึ่งในบรรดาสงฆ์แห่งประเทศไทย ซึ่งขณะนั้น
เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมอยู่ด้วย พระเดชพระคุณ
ท่านได้กล่าวว่า “เรื่องที่จะกลับมาสู่สมณเพศจะต้อง
ทำพิธีบวชอีกหรือไม่นั้น เรื่องนี้คงแล้วแต่เจ้า
อาวาสวัดมหาธาตุฯ จะพิจารณา ไม่จำเป็นต้องนำ
เข้าสู่ที่ประชุมมหาเถรสมาคม และเรื่องที่เราคุณ
พระพิมลธรรมเคยถูกกล่าวหาว่า อาบัติปาราชิกนั้นฉัน
ได้ร่วมเป็นกรรมการสอบสวนด้วยในครั้งนั้น ไม่
ปรากฏหลักฐานว่าเป็นความจริง จึงได้ตัดสิ้นไป
แล้วว่า “ไม่มีความผิด”

คำขอขมา

ตามที่พระเดชพระคุณพระอาจ อาสโภ (พระพิมลธรรม อดีตเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ) ได้เป็นโจทก์ฟ้องข้าพเจ้านายวิรุทธ วัฒนานุสรณ์ เป็นจำเลยต่อศาลแขวงพระนคร ได้เป็นคดีอาญารัฐประหารแล้วร้ายแรง ความเท็จและหมิ่นประมาท ดังปรากฏตามจำนวนคดีดำที่ ๘๗๓๘ / ๒๕๐๓ ของศาลแขวงพระนครได้นั้น

ข้าพเจ้านายวิรุทธ วัฒนานุสรณ์ได้กราบเรียนต่อศาลรับสารภาพว่า ข้าพเจ้าได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาจริง และเพื่อรับบาปกรรมที่กระทำผิดไปแล้วตามวิธีการทางศาสนา ข้าพเจ้าได้กราบขอขมาโทษ และขอให้อภัยกรรมแก่พระเดชพระคุณท่านต่อหน้าศาลแล้ว จึงขอโฆษณา ณ ที่นี้ว่า พระเดชพระคุณพระอาจ อาสโภ มิได้เคยประพฤติก่อวาระเมตตสิกขาบทเป็นศีลวิบัติดังที่ข้าพเจ้ากล่าวร้ายพระเดชพระคุณท่านแต่ประการใด

ขออานุภาพแห่งการล้นก้นครั้งนี้ จงดลบันดาลให้จิตใจข้าพเจ้ามีความผ่องแผ้วพ้นจากความหม่นหมองอันตามบับคั้นจิตใจข้าพเจ้าอยู่ในขณะนี้เทอญ

นายวิรุทธ วัฒนานุสรณ์ จำเลย

คำขอขมาดังกล่าวข้างต้น นายวิรุทธ วัฒนานุสรณ์ ได้กระทำต่อหน้าศาล เมื่อ นายวิรุทธ ได้รับสารภาพต่อหน้าศาลแล้วว่า ตามความเป็นจริงพระเดชพระคุณพระอาจ อาสโภ มิได้เคยประพฤติก่อวาระเมตตสิกขาบทเป็นศีลวิบัติอย่างที่ท่านได้เคยบอกเล่า หรือให้การไว้ที่ใด ๆ เลย

เมื่อความจริงประจักษ์ตามฟ้อง ศาลก็จะลงโทษนายวิรุทธตามกฎหมาย แต่พระเดชพระคุณไม่ประสงค์จะให้มีการลงโทษ เมื่อความจริงประจักษ์แก่ศาลแล้ว ก็กรุณาถอนฟ้องให้ ศาลจึงให้นายวิรุทธขอขมา ดังข้อความที่ปรากฏนั้น ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๒๒

ธันวาคม ๒๕๐๓

พระสุวิมลธรรมอาจารย์

เหตุการณ์วันจับกุม อดีตพระพิมลธรรม

บังเอิญ...บังเอิญ ข้าพเจ้ากับ ม.ล. ชอบ อิศร์ศักดิ์ ชักชวนกันไปสมัครเรียน
ภาษาบาลีที่มหาจุฬารามราชวิทยาลัย ข้าพเจ้าทั้งสองไม่เคยรู้จักมักคุ้นกับพระองค์ใดในสำนัก
นั้นมาก่อนเลย

วันนั้นเป็นวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๕ เวลา ๓๒.๐๐ น. เราทั้งสองกำลังจัดการกับ
อาหารมื้อกลางวันกันอยู่ตรงข้ามประตูวัดทางที่จะเข้ามหาจุฬาฯ เสียงรถฉลามบก (กอง
ปราบ) เบ็ดหวด (สัญญาถน) ดังสนั่นหวั่นไหว ผู้คนแถวท่าพระจันทร์ซึ่งปกติก็เดินหลีกกัน
ไม่ค่อยจะพ้นอยู่แล้ว ยิ่งเกิดอลหม่านกันใหญ่คิดว่าเกิดไฟไหม้ขึ้นแล้ว ที่ไหนก็ได้ ห้ามแต่รถ
ของกองปราบอย่างเดียวนั่นแหละ ไหง! มีรถวิทยุ (ฉลามบก) ของตำรวจตระเวนชายแดนมาตงมาก
มายก่ายกองเช่นนั้น ท่ามกลางอกสันขวัญแฉวนนั้นเอง บรรดาไทยมั่งทั้งหลายก็มารายงาน
ต่อ ๆ กันไปว่า “เขาจับเจ้าคุณใหญ่”

“อาหม่อม” ข้าพเจ้าเรียก “รีบไปกันเถอะอย่าฟังเรียนเร็นกันเลย” ม.ล. ชอบ
ซึ่งกำลังเฝ้ามือจับหน้าผากอุทานว่า “ไอโฮะ นี่ สักนี้ใหญ่หลวงนัก ดังกัยเอากันอย่าง
เชียวหรือนี่”

“ไปดูหมอดีกว่า” ข้าพเจ้าชักชวน ตกกลง ม.ล. ชอบกับข้าพเจ้าก็คุม ๆ ไปคณะ ๒๓
พระมหาอำนาจ พระอาจารย์องค์หนึ่งซึ่งมีลูกศิษย์ทั้งชายหญิงเต็มกุฏิ ตกใจเมื่อ
ทราบข่าวจากข้าพเจ้าทั้งสองว่า เจ้าคุณใหญ่ถูกจับ ทั้งกุฏิไปยงที่เกิดเหตุทันที ข้าพเจ้าก็เลย
ปลื้มผลเสียดมกลุ่มที่กำลังชุลมุนปะปนกันเราไปด้วย

ตำรวจที่มาจับกุมอดีตเจ้าคุณใหญ่ มีรายชื่อดังนี้

๑. พ.ต.อ. ชัย ชวางกูล
๒. พ.ต.อ. เอ็ม เอ็มเปาน
๓. พ.ต.อ. วิศิษฐ์ แสงชัย

๔. พ.ต.ท. สาญจุมิ โพธิวง

๕. พ.ต.ต. สุพรรณ แรมวัน

๖. พ.ต.ต. อาริ พรหมพันธ์

นอกจากนี้ นายร้อย นายสิบ พลตำรวจ พลทหารเยอะแยะ...

การจับกุมครั้งนี้ มีทั้งหมายค้น หมายจับ ของรอง อ.ต.ว. พล.ต.อ. ประเสริฐ

รุจิรวงศ์ บรรดาลูกศิษย์ลูกหาของท่านอดีตเจ้าคุณพระพิมลธรรมขณะนั้นนั่งและเงยบกรับ

เหมือนถูกมนต์สะกด เห็นมีผู้แสดงความกล้าหาญจงรักภักดีอย่างเปิดเผย ขนาดยอมให้

ต้องโทษด้วยมีท่านเดียว คือ พระสีวลีธรรมจารย์ หรือเจ้าคุณเฒ่า คณะสี่กั๊ก ๒ ผู้เดียว

เท่านั้น ได้โต้เถียงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างรุนแรง เพราะขณะที่กำลังเจรจาพาทักนอญนั้น

พ.ต.อ. วิศิษฐ์ แสงชัย ก็พรอดเพราะตกกระชากประตูโครมคราม พร้อมกับตะโกนว่า

“ท่านรองครับ ท่านรองครับ ผู้ใหญ่สั่งให้เดินทางด่วน พ.ต.ต. สุพรรณ แรมวัน

เสริมต่อไปว่า เอาตัวไปเดี๋ยวนี้ มอชกข่าอยู่ทำไม? ทำท่าทางซึ้งซึ้งโมโม่โทโส ข้าพเจ้า

เห็นแสงต้องรีบเข้าส้วมเพราะปวดท้อง หง ๆ ที่ปวดท้องนั้นแหละ เหมือนยาราคูอย่างดี

เมื่อได้ยินเสียงท่านเจ้าคุณสีวลีธรรมจารย์ สำนุ่ศิษย์ผูกคอตายค่อมหาอาจคงจะระงับโทษ

ไว้ไม่อยู่ เมื่อเห็นภรรยาของตำรวจชั้นนายพันแสดงไม่เคารพต่อพระสังฆ์ ท่านเจ้าคุณสีวลี

(เฒ่า) ตวาดตำรวจด้วยเสียงอันดังว่า “ตำรวจเป็นมิตรของประชาชนนะ ทำไมมาข่มขู่

อย่างนี้ ไม่ใช่หมาโจรนะ” เตะระบุนุ้ยยารอนานนั้นมาไม่ทันข้าพเจ้าก็ไม่รู้จะเอาทางไหน

มาเปลี่ยนใหม่ได้ และกลับบ้านได้ยังไง กระเป๋าจดเล่มมันคงไล่ลงไม่มีปัญญา

ต่อมาอีกไม่นาน ก็มีข่าวที่น่าสลดใจที่ พ.ต.ต. สุพรรณ แรมวัน มิตรของข้าพเจ้า

คนหนึ่งล้มขีร่วมงานกันอยู่ที่ท่าเรือคลองเตย ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำคอหักตายเสียแล้วใน

หน้าทราสาร ก้อนแหละทมิขาวดำ เป็นคนลือคออดีตเจ้าคุณพระพิมลธรรม ปล้นเข้า

हेล้องของท่านออกกะ ส่วนตำรวจที่แสดงอิทธิฤทธิ์มาก-น้อย ก็ได้ข่าวว่ามีอันเป็นไปต่างๆ

กันหลายคน และหลายแบบ เป็นต้นว่า บางคนรถคว่ำมอชาดเพราะหักมือท่าน บางคนทำ

ให้ท่านถูกถอดจากตำแหน่ง ก็เลยไม่มีตำแหน่ง ไม่นานก่อนนี้ บางคนตัวเองเป็นตำรวจ

แท้ ๆ แต่ชงยชะมัดถูกตำรวจจับหาว่าคิตกบฏล้มล้างรัฐบาล อ้างว่าร่างรัฐธรรมนูญซ้ำบาง

ละ... บ้าแท้ ๆ... ของเขาคืออยู่แล้ว

บางท่านที่มีมาคารวะต่อศิษย์พระศกาคต แสดงอาการปรีชาเรียนร้อยสัมพันธ์เป็น
นายคน เป็นหัวหน้าคน สัมกับเป็นผู้เจริญแล้ว ดำรงกายเป็นผู้ไม่กักรพะ ก็เจริญทาง
ราชการต่อไป แม้เขาจะมากับกลุ่มก็แสดงคารวะ เพราะด้วยปฏิบัติตามที่ตามคำสั่งของผู้
บังคับบัญชา แม้จะรู้ที่อยู่ในใจว่าอะไรเป็นอะไร เหตุเกิดเพราะอะไร ใครเป็นต้นเหตุ แต่
มันเรื่องของความอปรียของคนบางคนเราจำต้องคารวะที่ทนนิ่งในใจ จำต้องปฏิบัติไปให้พ้นผิด
โดยแสดงปฏิบัติตามที่สมควรแก่กาลเทศะตามอัธยาศัยแล้ว ฉะนั้นเจ้าหน้าที่บางคน
นอกจากจะไม่เป็นอย่างเพื่อนร่วมงานบางคนแล้ว ยังเจริญรุ่งเรืองเป็นนายพลตำรวจไปแล้ว
ด้วย

แต่ก็น่าให้อภยที่เขาไม่รู้พระบรมมวณิษย์ของสงฆ์เอาเสียเลย เขาฟังแต่คำเล่า
ลือลิตบ้างถูกบ้างเชอสนทนา พระมหาอาจของคนคงขาดจากสงฆ์แล้ว และอีกอย่างหนึ่ง
วิสัยของผู้บริหารราชการก็อยากได้ดี อยากเอาใจนายเหนือหัว อยากให้ผู้บังคับบัญชารักจะได้
ขึ้นเงินเดือน จะได้เลื่อนยศเร็ว ๆ ก็เลยแสดงอิทธิฤทธิ์ให้นายเห็นเป็นประจักษ์ คิดว่า
ใครจะนิบหนายกช่างมันขอ ใหญ่โตตลกแล้วกัน เขยจนตอนนทา หนักเลยเถิดไปถึงตำรวจ
สมัยอดีตวันสมัยของจอมเผ่า มีเพลงปลุกใจตอนหนึ่งว่า "ถึงคนจะตายก็ช่างมัน ไม่คำนึงถึง
ชีวิต" แต่เด็ก ๆ ลูกเจ๊กลูกจีนกลับเปลี่ยนเนื้อร้องเสียใหม่ว่า "แม้ใครจะตายก็ช่างมัน
ให้กูสบายก็แล้วกัน" ... เกียรติตำรวจไทย ข้าพเจ้าฟังแล้วเกิดโมโหเลยเชกกบาลอายเด็ก
อปรียพวกนนเสียหลายเปกฉิ่งร้องไห้แวงไปเลย แล้วกาซบว่า ทหลังอย่าทว่า! ทหลังอย่าทว่า!

ต่อไปนี้เป็นบันทึกคำสั่งของอดีตพระพิมลธรรมสังฆาน ในขณะที่กำลัง
เผชิญหน้ากับตำรวจ — สารวัตรทหารเข้าจู่โจมจับกุมคึกกัก ทั้งพระ ทั้งเณร และ
ฆราวาสเจิวจ้าว ร้องให้กันกระจองอแง บ้างสะอึกสะอื้นรำพัน ทั้งแสนจะ
ตนเต้นอลหม่านวุ่นวาย... แต่ท่านอดีตเถระของสงฆ์ไทยของคณก็มีสมาธิจิตอันแน่ว
แน่นและผ่องใส ไม่สะทกสะท้าน เสมือนหนึ่งเหตุการณ์ปกติ พฤติการณ์เช่นนี้
ข้าพเจ้านายกิตติศักดิ์ ศรีอำไพ บังเอิญได้เห็นด้วยตาตนเองอย่างไม่ทราบมาก่อนว่า
จะมีเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้น ยังประทับใจไม่หาย... มันเป็นบันทึกที่เขียนขึ้นต่อหน้า
เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เขียนด้วยลายมือของท่านเอง ด้วยตัวหนังสือที่สวยงาม
บรรทัดตรงแนวท่ง ๆ ทุเป็นกระดาษไม่มีเส้นบรรทัด สักความได้สละสลวย ไม่
เลอะเลือน ตัวหนังสือเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก นั่นแสดงถึงว่า จิตของเจ้าของ
บันทึกสงบพร้อมสัมปชัญญะ ขอท่านผู้อ่านได้โปรดนึกถึงตัวท่านเองก็ได้ว่า ถ้า
เหตุการณ์อย่างนี้เกิดกับตัวท่าน ท่านจะมีอาการเป็นอย่างพระเถระองค์ไหนไหม? ถ้า
เป็นข้าพเจ้าก็คงซ้อคตายไปแล้ว ไม่ต้องถึงกับอย่างนี้หรอก แม้มันเพียงหอย ๓ ตัว
อยู่ในกระเป๋าดินสวนทางกับตำรวจก็ตัวสั้นกลัวขาไม่ออกแล้ว

๖๕๖ บันทึกถึง

๒๐ เมษายน ๒๕๐๕

๑. ให้พระที่ไว้ใจได้นำหนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าคณะจังหวัด
อุตรดิตถ์ไปส่งให้ทีมงาน ให้ไปรดต๋วนวันนั้น

๒. ให้พระสุวิมลฯ พระมหาจรรยา พระมหาเคน ช่วยกันดูแลพระเณรและเด็ก
โดยอย่าประมาท

๓. ให้บอกความจริงแก่ผู้ที่เคารพนับถือซึ่งถ้ามาถาม ให้ตรงกับความจริงว่า

(๑) พล.ต.อ. ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ทำการแทนอธิบดีกรมตำรวจสั่งให้จับ โดย
หาว่ากระทำผิดความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ และความผิดอันเป็นคอมมิวนิสต์

(๒) ออกหมายค้นให้ พล.ต.อ. เออ. เอมะปาน พล.ต.อ. วิศิษฐ์ แสงไชย กับพวก
ให้ค้นในบริเวณกุฎีและรอบ ๆ กุฎี เพื่อยึดเอกสารอันผิดกฎหมาย ทงน เพื่อให้คนทั้งหลาย
ทราบตามความจริง เรื่องจะไม่ได้เลอะเทอะเประเอื้อนไปสู่ส่วนรวม

๔. ให้บอกว่า ฉันไม่มีความเสียใจอะไรเลย ต่เสียอีกเรื่องจะได้เสร็จสิ้นไปเสียที่
หาว่ากรรมจะพึงบันดาลให้เป็นไปสถานที่ใด ก็มีความยินดีรับสนองกรรมนั้น ๆ โดยหน้าชั้น
ใจบาน จักไม่ก่อกรรมทำเวรอีก และไม่ได้ถือโกรธหรือมุ่งโทษแก่ใคร ๆ แม้หากกรรมจะ
พึงบันดาลให้เป็นไปดังที่สุดแห่งชีวิต ก็ยินดีรับสนอง

๕. ให้พากันแสดงธรรมิกถาปลุกปลอบจิตใจคนทั้งหลาย อย่าให้เศร้าโศกเสียใจ
และอย่าถือโกรธเกลียดท่านผู้ใด จงพยายามให้เจริญอุเบกขาพรหมวิหารให้มาก ๆ

๖. เรื่องบัตรเชิญเบ็ด ร.ร. บาติมิชยม วัดศรีพิมล ให้พระสุวิมลฯ พระมหาจรรยา
และอื่น ๆ ช่วยแจก จงปรึกษากันกับคนที่เคารพนับถือแล้วให้แจกไปจนหมด

๗. ให้เรียนเจ้าคุณอธิการบดีว่า งานเบ็ด ร.ร. นั้น ให้ดำเนินการไปตามโครง
การณ้ แม้ผมจะมีได้มาช่วยก็เชื่อว่าเจ้าหน้าที่เขาคงจัดการ โดยเรียบร้อยตามที่ใดกำหนดการ
ไว้นั้น

๘. เรื่องทั้งหมด เมื่อเจ้าคุณมีฎีกากลับมาแล้ว ให้พระสุวิมล ฯ ช่วยกันรักษา
สถวนการณ์ ไหวราบรื่นและเรียบร้อย ตามข้อที่ทางการตำรวจกล่าวหาว่านั้นมั่นใจถึง ๓๐๐%
ว่าเราไม่มีการทักไต่กระทำเช่นนั้น ดังที่ผู้ใกล้ชิดทั้งหลายทราบกันดีอยู่แล้ว แต่เมื่อออกสู่ส-
ภกรรมจะบันทึกคดีนั้นยกย่องเป็นสิ่งเหลือคณานับ ถึงกระไรก็อย่าเสียใจกันเลย ให้ตั้งใจว่าจะได้
สิ้นกรรมเวรกันเสียที

ขอความสุจริตใจดี จงมีแต่ญาติมิตรศิษยานุศิษย์ และท่านที่เคารพนับถือทุก ๆ ท่าน

อาสโกเถระ

บันทึกถึงน เขียนที่หอปริยัติ วัดมหาธาตุ เวลา ๑๕.๐๐ น.เศษ ต่อหน้าเจ้า
พนักงานตำรวจสันติบาลชั้นผู้ใหญ่หลายคน ก่อนเวลาที่จะถูกนำตัวออกจากวัดไปยังกอง
ตำรวจสันติบาล

ส.ม.

๒๐ เม.ย. ๐๕

เวลา ๑๕.๓๐ น.

รายงานจากตำรวจถึงสังฆนายก

นมัสการกราบเรียน พระคุณท่าน (สังฆนายก)

วันนี้เวลาประมาณ ๑๓.๓๐ น. ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาล ได้ทำการจับกุม พระอาจ อาสโภ วัดมหาธาตุ ในข้อหากระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐและการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ การกระทำผิดนั้นเป็นคดีอาญาอย่างร้ายแรง และได้กระทำความผิดหลาย เพื่อให้สิ่งแตกแยกพร้อมอยู่ด้วย

ท่านผู้บังคับการสันติบาล ได้รับบัญชาทางวาจาจาก พล.ร. นายก ให้ทำการสืบ ในวันนี้ จึงเรียนพระคุณท่านได้จัดการตามประสงค์ด้วย

พ.ต.อ. เออเอมะปาน

เรียน ท่านสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง (วัดสังเวช)

ด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับ พระอาจ อาสโภ ในข้อหาร้ายแรงดังที่ปรากฏข้างบนนี้ ทางการต้องการให้จัดการสืบ เพื่อสะดวกแก่การสอบสวนดำเนินคดี จึงขอมอบอำนาจให้ เจ้าคุณซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง จัดการให้พระอาจ อาสโภ ให้สละเพศบรรพชิตในคำ วันนี้ เพื่อรักษาความปลอดภัยแห่งชาติและพระศาสนาไว้

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์

สังฆนายก

๒๐ เม.ย. ๒๕๐๕

เรียน เจ้าคณะจังหวัดพระนคร (วัดสามพระยา)

ได้โปรดจัดการตามหน้าที่ดังที่บันทึกข้างบนนี้ ตามอำนาจหน้าที่

พระธรรมวโรดม (วัดสังเวช)

๒๐ เม.ย. ๒๕๐๕

ขอประทานเสนอ ส.ม.ว. องค์การปกครอง

พระอาจ อาสโก ทำหนังสือร้องเรียนมา ขอให้โปรดพิจารณาว่า จะให้ดำเนินการอย่างไร

พระธรรมคุณากรณ์ (วัดสามพระยา)

๒๐ เม.ย. ๒๕๐๕

ขอประทานเสนอ สมเด็จพระสังฆนายก

เพื่อให้โปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

พระธรรมวโรดม

๒๐ เม.ย. ๐๕

เรื่องนี้เป็นเรื่องรองอาญา ไม่ใช่เรื่องพระวินัย ทางคณะสงฆ์ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมือง เพราะรัฐบาลเป็นผู้คุ้มครองรักษาชาติและพระศาสนา ผู้ใดทำผิดอาญาแผ่นดิน ทางคณะสงฆ์ก็ต้องอนุโลมตามรัฐบาลเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงไม่อาจอ่อนแออะไรได้ การให้สละเพศบรรพชิตไม่ใช่การประหารชีวิต แต่การห้ามบวชนั้นแล จึงนับว่าเป็นการประหารชีวิต

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

(ปัจจุบันเป็นสมเด็จพระสังฆราช ๗ ก.ย. ๐๗)

คำร้องฉบับที่ ๒

ตึกสันติบาลกอง ●

๒๐ เมษายน ๒๕๐๕

เรียน ท่านเจ้าคุณธรรมคุณากรณ์ เจ้าคณะจังหวัดพระนคร

ตามหนังสือของกรรมดั่งท่านเจ้าคุณฉบับที่ ๓ เรื่องขอความกรุณาและขอความเป็นธรรมให้กรรมได้อยู่ต่อสูคดีในสมณเพศจนถึงที่สุดเสียก่อน ดั่งมีความพิสดารแจ้งอยู่แล้วฉนั้น กรรมขอเรียนด้วยความเคารพว่า ท่านเจ้าคุณกิติ หรือพระเถระชั้นผู้ใหญ่ขึ้นไป

ก็ดี ไม่เมตตากรุณาให้ความเป็นธรรมแก่กระผมตามที่ได้ออกความกรุณาแล้ว กระผมก็จะขอ
ความกรุณาอีก คือไม่ยอมสึกตามข้อบังคับอันไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย
และกฎหมายนั้น จะขอยอมเอาชีวิตบูชาพระรัตนตรัยตลอดไปจนถึงที่
สุด ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดล่ออำนาจเข้าแย่งผ้ากาสาวพัสตร์ออกจากร่างกายของกระผมแล้วไซ้^{หรือ} กระ
ผมจะถือว่าท่านผู้นั้นแย่งชิงโดยผิดศีลธรรม และกระผมจะยังปฎิญญาตนเป็น
พระภิกษุในศาสนาอยู่ตลอดไป ถึงแม้จะมีผู้มีใจทารุณ โหดร้ายมาแย่งชิงผ้า
กาสาวพัสตร์ของกระผมไป กระผมก็จะนุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ชุดอื่นแทน
ซึ่งกระผมมีสิทธิตามพระธรรมวินัยและกฎหมาย จึงขอให้ท่านเจ้าคุณผู้รู้เห็นอยู่ ณ ที่นี้
โปรดทราบและเป็นสักขีให้แก่กระผมตามคำปฎิญญาตนนี้ด้วย

อาส โภเถระ

สัจจํ เว อมตา วาจา

วาจา สัจ เป็น วาจา ที่ ไม่ ตาย

วัดมหาธาตุ ยุวราชรังสฤษฎิ์

๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๓

ขอเจริญพร แต่ พลณ ๑ นายกรัฐมนตรี

อาตมาภาพทวนคิดไปว่า พลณ ๑ นายกรัฐมนตรี หรือคณะภายใต้การนำของ พลณ ๑ จะไม่ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกิดขึ้นแก่อาตมาภาพและวัดมหาธาตุ แล้วสำคัญเห็นไปว่าอาตมาภาพขัดขวางคำสั่ง และคณะวัดมหาธาตุก่อความให้เกิดความขัดแย้งหรือความไกล่เกลี่ยในวงราชการคณะสงฆ์ จึงใคร่ขอโรกาสเจริญพรชี้แจงการกระทำของพระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่มาแต่ พลณ ๑ เพื่อได้โปรดทราบและพิจารณาด้วยวิจารณญาณ แล้วให้ความเป็นธรรมแก่อาตมาภาพและชาวคณะวัดมหาธาตุต่อไปดังนี้

๑. การที่ส่งหมายกให้หนี แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจไป เสาะแสวงหา พยาน จากคดีที่ลี้ลับไปได้ ๓ ปาก แล้วนำมาเป็นหลักฐานยืนยันจนวินิจฉัยว่า อาตมาภาพต้องคดีฆาตกรรมจากความเป็นภิกษุ แล้วกราบทูลให้สมเด็จพระสังฆราชทรงมีพระบัญชาให้อาตมาภาพออกจากสมณเพศและหลบหายตัวไปเสียภายใน ๓๕ วัน เป็นการที่กระทำง่ายเหลือเกิน อย่างที่แต่อาตมาภาพซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่คงแก่เรียนต่อยกกัน และรู้เล่ห์เหลี่ยมกันเสีย แม้แต่สามัญชนคนธรรมดาเป็นอันมาก ได้ทราบแล้วต่างพากันเศร้าสลดใจในการกระทำง่าย ๆ เช่นนั้นเป็นเพียงเพียงกัน ขอได้โปรดตัดทั้งเสียงมหาชนอย่างใกล้ชิดด้วยวิจารณญาณ

๒. เมื่อผลมิได้เป็นไปสมความมุ่งหมายตามข้อ ๑ นั้นแล้ว สังฆนายกก็ดำเนินการแก้ไขใหม่โดยกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ให้มีพระบัญชาสั่งให้อาตมาภาพพ้นจากตำแหน่งหน้าที่เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ โดยอาศัยอำนาจนิตระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๔๖ อนุ ๔ ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โดยมีได้มีการสืบสวนให้ได้ความจริง ยิ่งเป็นเหตุสื่อให้พระภิกษุสามเณรและมหาชนเห็นการกระทำนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย สังฆานัติ และพระธรรมวินัยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาวัดมหาธาตุเอง ต่างก็มีความเสียอกเสียใจอย่างยดขยี้ และสะอึกสะอื้นทวนต่อการกระทำเช่นนั้นเป็นที่สุด และพร้อมที่จะพากันสู้ตายเพื่อรักษาไว้ซึ่งพระธรรมวินัยและความสวัสดีของพระพุทธศาสนา (ขอได้โปรดสอดส่องดูความจริงอย่างใกล้ชิด)

ตามข้อ ๓. นั้น พระคณาธิการฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยสั่งพระภิกษุใด ๆ
ให้สึกได้ อย่างว่าแต่อาตมาภาพซึ่งเป็นพระชนนีผู้ใหญ่เลย หากจะแนะนำเป็นภายในก็จักต้อง
ได้รับความสละยอมของผู้ถูกกล่าวหาด้วย เพราะผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัยให้พระภิกษุสึกได้นั้น
คือพระวินัยธร ซึ่งเปรียบเสมือนศาลทางบ้านเมืองเท่านั้น ที่อาตมาภาพไม่ยอมปฏิบัติตามข้อ
นี้ ก็เพราะพระคณาธิการปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ เป็นการละเมิดพระวินัยและกฎ-
หมายคณะสงฆ์ จำเป็นต้องโต้แย้งเพื่อความเป็นธรรม

ตามข้อ ๒. นั้น การจะลงโทษถอดถอนพระคณาธิการผู้ถูกกล่าวโทษถึงขั้นให้ออก
จากตำแหน่งนั้น พระคณาธิการผู้มีอำนาจสั่งให้ออกจะต้องสอบสวนและให้ได้ความสมจริง
ตามทမ်းผู้กล่าวโทษนั้นเสียก่อนจึงจะสั่งลงโทษได้ กรณีที่สั่งนายภรรยาทุลสังข์สมเด็จพระ-
สังฆราช โหมพระบัญชาสั่งให้อาตมาภาพพ้นจากตำแหน่งครั้งนี้ มิได้มีการสอบสวนทวนถาน
เลย ในฐานะที่เป็นพระภิกษุผู้ประพฤติธรรมด้วยกัน ก็น่าจะได้อธิบายหรือเรียกไป
พูดจาสนทนากันอย่างพออย่างนอกระบบด้วยกลียาณสิทธิ์ เมื่อเห็นว่าผิดถูกจึงค่อยว่ากันตามผิดตาม
ถูก จักเป็นการแนะนำภายในหรือเป็นการดำเนินตามระเบียบแบบแผนที่พระธรรมวินัยและ
กฎหมายได้บัญญัติไว้ ก็จักไม่เป็นเรื่องอีกทักครึกโครม หรือกาหลอลหม่านดังที่ปรากฏใน
ปัจจุบันนี้

ถ้าหากพระคณาธิการชั้นสูงสุด ได้กระทำแก่อาตมาภาพโดยพระธรรมวินัย หรือโดย
อิงอาศัยกฎหมายสิ่งฆาณัตถ์ แม้จะไม่กระทำด้วยเมตตากรุณาเยี่ยงสมณวิสัยก็ช่างเถอะ อาตมา
ภาพจะยอมรับโทษด้วยความยินดีและปฏิบัติด้วยความเคารพ แม้จะทารุณร้ายกาจอย่างไรก็จะ
ไม่ฉวยวอนขอมล็ดผ่อนเลย

แม้ว่า พระคณาธิการชั้นสูงสุดจะได้กระทำแก่อาตมาภาพอย่างปราศจากกลียาณจิต
และไม่ชอบด้วยทางพระธรรมวินัย กฎหมายและสิ่งฆาณัตถ์เห็นปานนี้ อาตมาภาพก็ไม่เคยแสดง
อาการกระด้างกระเดื่องแต่อย่างใดเลย คงสบายใจและเก็บตัวปฏิบัติศาสนกิจอยู่แต่ภายใน
วัดตามสมณวิสัย เพียงแต่ทำการคัดค้านโต้ตอบข้อความเป็นธรรมด้วยลายลักษณ์อักษร
เท่านั้น

แต่มีชาวเลาถือออกดาวออกมาภายนอกจนมหาชนเศร้าสลดตรึงใจไปทั่วทั้งเมือง
นั้น เป็นด้วยพระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่ไม่ใช้วิจาร์ณญาณปฏิบัติการโดยสันติวิธี กับ เจ้า

หน้าที่ตำรวจที่ใช้เป็นเครื่องมือ สร้างสถานการณ์ แบบให้ยิ่งกว่าเหตุ
ตนเอง ขอนั้นขอให้ พล. ๑ ได้โปรดใช้ท่านผู้มีบุญญาภิรมย์ในใจเข้าไปสอดส่องพิจารณา
ดูอย่างใกล้ชิด ถ้าปรากฏมีหลักฐานว่า อาตมาภาพเป็นผู้ส่งเสริมยุแหย่ให้ทำไปปลิวเลื่อน
กิด ขอให้ลากตั้งตัวออกเสียจากผ้ากาสาตัวพร้อมเอาไว้ ให้เป็นเสี้ยนหนามแก่ชาติและศาสนา
เลย แต่ถ้าวางจริงมีได้เป็นเช่นนั้น อาตมาภาพก็ขออารักขา ขอให้อาตมาภาพได้มีโอกาส
ได้บำเพ็ญศาสนกิจไปจนสุดความสามารถจนชีวิตจะหาไม่เกิด จักเกิดเป็นมหากุศลอันยิ่งใหญ่
สืบต่อไปในภายหน้า และสมควรจะให้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาณมีจิตตั้งมั่นหนักในธรรม
และเหตุผล ได้สอดส่องตรวจดูกิจการอันบังเกิดขึ้นแล้วและกำลังดำเนินเป็นไปอยู่ภายใต้การ
นำของอาตมาภาพว่า เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ประเทศชาติศาสนาอย่างไร มากน้อยเพียงไร
เพื่อเป็นสักขีพยานให้ประจักษ์ชัด และพึงตั้งข้อสังเกตไว้ด้วยว่า ถ้าอาตมาภาพเลงทรามเหลว
แหลกลังคนบางพวกสำคัญเห็น เหตุไฉนพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคณะอุบาสกอุบา
ลีกาซึ่งอยู่ใกล้ชิดกว่าคนภายนอกจำนวนร้อยจำนวนพัน จึงยังเคารพนับถือบูชาอยู่อย่างแน่น
แน่นไม่เสื่อมคลาย

เพื่อให้ พล. ๑ และนายกรัฐมนตรีได้ทราบข้อเท็จจริงในคำสั่งให้อาตมาภาพออกจาก
ตำแหน่งเจ้าอาวาส อาตมาภาพขอเจริญพรให้ทราบถึงความจำเป็นมาของคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓ สังกษมนตรีว่าการองค์การปกครองได้แจ้งให้
อาตมาภาพทราบว่า ทางกรมตำรวจได้มีหนังสือแจ้งต่อสังฆนายกว่า อาตมาภาพประพฤติ
ทุจริต โดยการกล่าวโทษของบุคคล ๕ คน สังฆนายกได้กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ทรง
มีพระบัญชาให้อาตมาภาพยื่นคำแถลงแก้ตัว สังฆนายกกำหนดให้ยื่นคำแถลงแก้ภายใน
วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ (ปรากฏตามสำเนาหนังสือของสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง
วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓)

๒. ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ อาตมาภาพได้มีหนังสือถึงสังฆมนตรีว่าการองค์
การปกครอง ขออนุญาตให้หยุดเวลาแถลงแก้ไปจนถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

๓. ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เวลา ๑๓.๐๐ น. อาตมาภาพได้รับหนังสือของ
สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองว่า ได้นำเรื่องเสนอสังฆนายกแล้ว อนุมัติให้หยุดเวลาแถลง

แก้ไปจนถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ (ปรากฏตามหนังสือของสังฆมนตรีว่าการองค์การ
ปกครอง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓)

๔. ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ นั้นเอง เวลา ๓๕.๐๐ น. เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา
ก็นำพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชซึ่งปลดอาตมาภาพออกจากเจ้าอาวาส (ปรากฏตามพระ
บัญชา ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓) โดยที่อาตมาภาพยังไม่ได้ยื่นคำแถลงแก้เลย

๕. เมื่ออาตมาภาพมีหนังสือถึงอธิบดีกรมการศาสนา ให้นำชนกราบทูลสมเด็จพระ
สังฆราช ก็มีพระบัญชาลงมาว่า "บัญชาสูงสุด ย่อมลบล้างคำสั่งที่ต่ำกว่าเสมอ" (ปรากฏ
ตามหนังสืออธิบดีกรมการศาสนา ที่ ๘๒๓๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓) ตามมาตรา
แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ สมเด็จพระสังฆราชทรงบริหารคณะสงฆ์
ทางคณะสังฆมนตรี สมเด็จพระสังฆราชย่อมไม่ทรงมีพระบัญชาลบล้างคำสั่งของฝ่ายบริหาร
การคณะสงฆ์

๖. ตามพระบัญชาให้อาตมาภาพออกจากตำแหน่ง อ้างอำนาจตามในมาตรา ๔๖
แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ตามมาตรา ๔๖ นี้ ฝ่ายบริหารจะ
ลงโทษได้จะต้องทำการสอบสวนจนได้ความสมบูรณ์ แต่เมื่อมิได้มีการสอบสวน จะสั่งลงโทษ
ตามมาตรานี้ไม่ได้ แม้ทางพระธรรมวินัยก็ต้องสอบสวน ทั้งทางฝ่ายผู้กล่าวหาและผู้ถูก
กล่าวหา

๗. เมื่อคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายและพระธรรมวินัย คำสั่งนั้นก็ไม่มีผล เป็น
การลงโทษโดยไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๔๓ แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ พุทธ
ศักราช ๒๔๘๖ ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิจะร้องทุกข์ได้ และตามระเบียบการร้องทุกข์ให้ร้องภายใน
๓๕ วัน อาตมาภาพก็ได้อ้างทุกข์ไปยังคณะสังฆมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๓ (คำ
ร้องทุกข์ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๓) และยังคงรอคำวินิจฉัยของคณะสังฆมนตรีอยู่

เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันความจริงที่ได้เจริญพรมานี้ อาตมาภาพขอเจริญพรเสนา
อัครราชทูตเอกสารได้ตอบระหว่างอาตมาภาพกับพระคณาธิการชั้นผู้ใหญ่จำนวน ๓ ชุด ขอ พณ ๑
ได้โปรดพิจารณาด้วยเมตตาธรรมด้วยเถิด แม้ว่า พณ ๑ หรือคณะรัฐบาลจะไม่สนับสนุน
โดยถือว่า อาตมาภาพเป็นพระนอกตำแหน่ง ก็ขอได้กรุณาเป็นกลาง ปล่อยให้อาตมาภาพ

ได้มีสิทธิเสรี ในอันที่จะปลดเปลื้องมลทินของตนตามขอบเขตของพระธรรมวินัย กุฎหมายและ
สังฆาณัติสืบไป จะเป็นพระคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ขอเจริญด้วยเมตตาธรรม

พระพิมลธรรม

(พระพิมลธรรม)

ผู้อำนวยการใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำเนาถูกต้อง

พระรัตนเมธี

อาศรมพุทธชิโนรส

วัดราชสีหราชาราม ธนบุรี

กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

เรื่อง ส่งสำเนาเอกสารประกอบการพิจารณา

ขอเจริญพร แต่ท่านนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสาร ๒ ฉบับ

ด้วยอาตมาภาพได้รับบันทึกความเป็นไปในคณะสงฆ์ไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๓—
พ.ศ. ๒๕๐๕ มาจากท่านพระอดุลการิเถร คือ พระศาสนโสภณ ปลอด ขตุการิ ป.ช. ๘
พระคณาจารย์เอก วัดราชสิทธาราม อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร ซึ่งเป็นเอกสารที่ท่าน
ได้บันทึกเก็บไว้ และได้มอบให้แก่อาตมาภาพเพื่อทราบความจริง

อาตมาภาพได้อ่านพิจารณาบันทึกนั้นตลอดแล้วเห็นว่า เป็นเอกสารที่เป็นประโยชน์
ให้ความสว่างแจ่มแจ้งในการพิจารณาความเป็นไปในคณะสงฆ์ไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๓—
พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เพียงพอ เพราะในบันทึกนั้นมีความย่อ ๔ ประการ คือ—

๓. ข้อหากายสังคีตและรโหฬัสชระ คือ จับตัวของกษัตริย์และอยู่ในที่ลับกับหญิง หรือความผิดที่ผู้ปกครองคณะสงฆ์ในยุคนั้นตั้งขึ้นเป็นบทลงโทษแก่พระเถระผู้ใหญ่ด้วยกันนั้น เป็นอชักรณ เป็นพุทธอาญา เป็นความผิดทางพระวินัยพุทธบัญญัติ และผู้ปกครองคณะสงฆ์ในยุคนั้นปรับโทษหนักถึงกับขาดจากความเป็นพระภิกษุ ในทางพุทธจักร เทียบเท่าโทษประหารชีวิตในคดีอาญาในทางราชอาณาจักร มิใช่ข้อหาหรือความผิดในทางการปกครองคณะสงฆ์ ที่ผู้ปกครองคณะสงฆ์ได้ออกคำสั่งลงโทษกันได้ง่ายๆ เช่น การขุดคำสั่งเป็นต้น ทมอ่าวไว้ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องถอดพระสมณศักดิ์ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ นั้น

ข้อหาหรือความผิดทางพระวินัยพุทธบัญญัติ ที่เป็นพุทธอาญา เป็นอชักรณนั้น สมเด็จพระสังฆราชสกลี สังฆนายกสกลี คณะสงฆ์มนตรีสกลี ในยุคนั้น ไม่มีอำนาจและหน้าที่ออกพระบัญชาและคำสั่งและพิจารณาวินิจฉัยลงมติก่อน แต่ได้รับการสอบสวนพิจารณาวินิจฉัยจากคณะวินัยธร หรือคณะกรรมการสงฆ์ ตามพระธรรมวินัย กฎหมาย สังฆานัติ แต่อดีตสมเด็จพระสังฆราช และอดีตสังฆนายก ได้ออกพระบัญชาและคำสั่งลงนิคคหกรรมอย่างหนักเด็ดขาดไปแล้ว โดยมีได้มีการสอบสวนพิจารณาวินิจฉัยอย่างไรเลย ถึงดังนั้นก็ตาม แม้ออกพระบัญชาและคำสั่งเด็ดขาดที่ไม่ชอบไปแล้ว ก็ยังไม่ยอมสอบสวนพิจารณาวินิจฉัย ตามพระธรรมวินัย กฎหมาย สังฆานัติ คงยื่นกรณตามพระบัญชาและคำสั่งที่ไม่ชอบอยู่ตลอดมา และได้รายงานอ้างมติคณะสงฆ์มนตรีสกลีถอดสมณศักดิ์ ฐานฝ่าฝืนไม่ยอมปฏิบัติตามพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชซ้ำเติมเข้ออก

๒. พระบัญชาอดีตสมเด็จพระสังฆราช ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ กิต คำสั่งของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ร่วมกับพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ที่ ๖๘/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๘ กันยายน ๒๕๐๓ กิต เป็นโมฆกรรม ทั้งทางพระธรรมวินัย ทั้งทางพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ทั้งทางสังฆานัตที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น เพราะขัดกับพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติ และสังฆานัต

๓. มติคณะสงฆ์มนตรีในเรื่องนี้ ในสมัยที่ยังใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ที่อ้างถึงในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องถอดพระสมณศักดิ์ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ นั้น ก็เป็นโมฆกรรม ทั้งทางพระธรรมวินัย ทั้งทางพระราช

บัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ทั้งทางสังฆานัตที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น เช่นเดียวกัน

๕. ท่านพระอดุลการี เถร คือพระศาสนโศภณ ปลอด อดุลการี ไม่ได้เป็นโจทก์ นำคดีขึ้นฟ้องศาลราชอาณาจักร์ แต่นางสาวสะอาด ไซติกะพุกกณะ อุบาสิกา อายุ ๕๗ ปี ผู้ถูกอ้างชื่อนำเข้ามาเกี่ยวข้องกับกรณีนี้ด้วยจดหมายในข้อหาจับต้องกายหญิง และอยู่ในที่ลับกับหญิงนั้น เป็นโจทก์ นำคดีขึ้นฟ้องศาลราชอาณาจักร์ เพราะผู้ปกครองคณะสงฆ์ ในยุคนั้นไม่ยอมสอบสวนพิจารณาวินิจฉัย ตามพระธรรมวินัย กฎหมาย สังฆานัตใด ๆ ทั้งสิ้น แม้ได้ร้องขอไปแล้วก็ตาม

การที่นางสาวสะอาด ไซติกะพุกกณะ เป็นโจทก์นำคดีขึ้นฟ้องศาลเป็นประจักษ์พยานแสดงให้เห็นชัดว่า ข้อหาที่เป็นเหตุให้ท่านพระอดุลการี เถร ถูกลงนิคคหกรรมนั้น ไม่มีมูลแห่งความจริง เพราะโจทก์ได้ให้การไว้แล้วที่ศาลนั้น และท่านพระอดุลการี เถร ก็ยังมีตัวอยู่ในวัดราชาธิวาสวิหาร เป็นประจักษ์พยานที่จะพิสูจน์ได้ทุกเมื่อออกเช่นเดียวกัน

เท่าที่ไต่สวนมา ผู้ปกครองคณะสงฆ์ในอดีต มักจะอ้างและให้ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องถอดพระสงฆ์ที่ผิด ลงวันที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ และเรื่องนำคดีขึ้นฟ้องศาลราชอาณาจักร์ ซึ่งยังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาล แต่ความจริงข้ออ้างนั้น ๆ ไม่เกี่ยวกับพระเถระผู้ใหญ่ที่ถูกลงนิคคหกรรมแล้วอย่างใดเลย เป็นคนละส่วนแท้ ๆ นอกจากเป็นการอ้างแก้เกี้ยวขัดความผิดให้ตกแก่ผู้อื่นเท่านั้นเอง

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จัตตธรรมาธิบดี มีพระกรุณาธิคุณทรงแนะนำให้ขอพระราชทานพระมหากรุณา แต่สมเด็จพระบรมมพิตรพระราชสมภารเจ้า เอกอัครศาสนูปถัมภกโดยตรง อาตมาภาพก็ได้ปฏิบัติตามมาแล้ว

อาศัยข้อความตามที่กล่าวมาแล้วนี้ อาตมาภาพขอประทานเสนอขึ้นที่ทศความเป็นไปในคณะสงฆ์ไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๓ - พ.ศ. ๒๕๐๕ รวม ๒ ฉบับ พร้อมกับหนังสือนี้ แต่ท่านนายกรัฐมนตรี ศาสนูปถัมภก เพื่อทราบ หรือจะถือเป็นเอกสารประกอบการพิจารณาวินิจฉัย เพื่อดำเนินการในทางสันติ ให้สามัคคีและความสงบเรียบร้อยในคณะสงฆ์ไทย ดำรงอยู่บนรากฐานแห่งพระธรรมวินัย อันจะเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่มากแก่รัฐบาลส่วนหนึ่ง และแก่พุทธบริษัทผู้ศรัทธา และมีความหวังร่วมเป็นจุดประสงค์เดียวกันอยู่ตลอดมาอีกส่วนหนึ่ง ก็แล้วแต่จะโปรดกรุณา

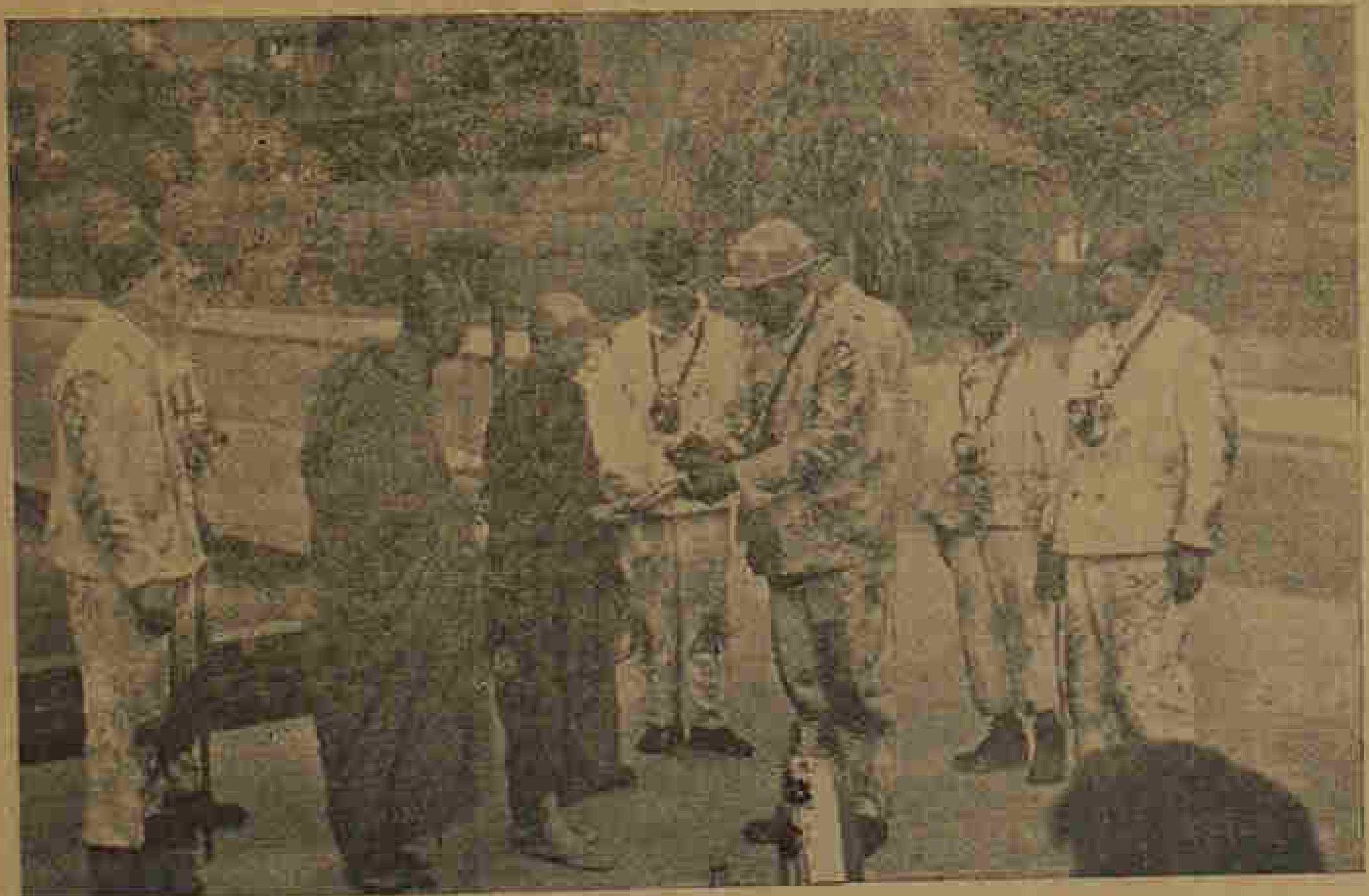
ขอท่านนายกรัฐมนตรี ไปรรับทราบและรับไว้พิจารณาว่าในขณะด้วยเถิด

ในสุดท้ายนี้ อาตมาภาพขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยได้อภิบาลคุ้มครองรักษา
รัฐบาลมีท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ให้มีชนมายั่งยืนนาน มีความเกษมสำราญสวัสดิ์
ทุกทีพาราตริ เป็นบ่อเกิดแห่งความเป็นธรรม ร่วมกำลังกันบันดาลความร่มเย็นเป็นสุขแก่
พุทธบริษัททุกถ้วนหน้า ตลอดกาลนาน เทอญ.

ขอเจริญพร

พระครูสังฆรักษ์ (สมฤกษ์ พลศิริ) ในนามพุทธบริษัท

หมายเหตุ ท่านพระครูองค์นี้ สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย จ.ป.ว. เป็นนายทหารชั้น
ร้อยเอก ดำรงการอุปสมบท แต่เนื่องจากกรณีพระธรรมชาวยังตั้งใจ
มีศรัทธาปล้ำทะในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากจนเป็น
ต้นพัน เลยกตัดสินใจลาออกจากราชการ เพื่ออยู่ในเพศบรรพชิตต่อไป จน
ถึงวันนี้ สาธุ.....

เจ้าหน้าที่หม่อมถ่านหิน ในเขตรมณีกาลังอุษายกช ไซเคอองแต่งกาย
ชุดลงเหมือง ได้คืนแก่อดีตพระพิมลธรรม

อาศรมพุทธนิเวศ

คณะศรีสุทนต์โพธิ์

วัดราชสีหการาม ธนบุรี

๓๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

กราบเรียน พระเดชพระคุณสังฆนายก ที่เคารพสักการะ ทราบ

เกล้ากระผมมีความเคารพสักการะใจเป็นที่สุด ที่เห็นสภาพของสังฆมณฑลตกอยู่ใน
สภาวะชั้นเลวร้ายยิ่งขึ้น โดยลำดับ ไม่สมกับที่สังคมไทยเป็นบุตรของพระพุทธเจ้า เกด้า ๆ เข้า
มาในสมณเพศก็เพราะเห็นว่าชีวิตของฆราวาสนั้นไม่มีความสุข ความวุ่นวาย มีแต่ความขัดข้อง การ
เข้ามาเป็นพระในพระพุทธศาสนา มีหนทางที่จะเข้าถึงความสงบและสันติสุข เป็นหนทาง
เดียวที่จะอบรมบ่มใจ ให้เข้าถึงสันติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อตนของตนจะได้หลุด
รอดจากสภาวะทุกข์ นำฆราวาสผู้ยังหลงผิด คิดในโลภามิส เบญจพิษกามคุณ ลาก ยศ
สรรเสริญ เพราะหนาอยู่ด้วยความหลงผิดจึงเกิด โลภะและโทสะ ให้เขาเหล่านั้นได้หายคลาย
จากความหลงผิดอันเป็น โทษภัยแก่ชีวิตเบื้องหน้า หรือเป็นอุปสรรคต่อมรรคาที่จะเข้าถึง
ปรมาตตประโยชน์ คือความพ้นทุกข์ตามพุทธประสงค์ด้วย

เกด้า ๆ ได้เข้ามาในสมณเพศนี้เพียง ๓ พรรษา รู้สึกระอาและท้อแท้ใจ เพราะเมื่อ
อยู่ไปก็ยิ่งเห็นสภาพอันเลวร้ายเกิดขึ้นอยู่เนือง ๆ ประเดี๋ยวเรื่องนินยงไม่สิ้น ก็มีเรื่องก้อ
กอน ให้เกิดความวุ่นวายเรื่องใหม่ขึ้นมาอีก ในสังฆมณฑล นับตั้งแต่พระเดชพระคุณเจ้ารับ
ตำแหน่งสังฆนายกบริหารสังฆมณฑลเป็นต้นมา จะเป็นด้วยชะตาของสังฆมณฑลเอง หรือ
จะเป็นเพราะ ชะตาของพระเดชพระคุณก็ไม่อาจที่จะ พิจารณา ให้ทราบชัดลงไป โดยเด็ดขาดได้
สังฆมณฑลเริ่มเลวร้ายเข้าสู่จนวิกฤตกาลเรื่อยมาโดยลำดับ เกด้า ๆ เข้าใจว่า พระเดชพระ
คุณเองก็คงจะหนักใจและรู้สึกไม่สบายใจ ทั้งหวังคิดว่า สังฆมณฑลแต่เดิมมาก็ดังอยู่ใน
ความสงบร่มเย็น แต่เหตุไฉนจึงเริ่มต้นเลวร้ายขึ้นเมื่อพระเดชพระคุณเจ้าบริหารหน้าที่ ทุก
สิ่งทุกอย่างย่อมเกิดแต่เหตุ เกด้า ๆ ผู้น้อยเคยเคารพสักการบูชาพระเดชพระคุณมาตั้งแต่อดีต
ได้ลองใช้พิจารณาญาณเท่าที่ปัญญาอันน้อยทมิอยู่ เห็นว่าจะเป็นเพราะวาทะของอดีตให้

ผลแก่สิ่งสมณทลจึงได้เกิดมีพระที่เข้ามาเพื่อเพิ่มพูนกุศลให้หนายิ่งขึ้น แทนที่จะมาเพื่อแก้ไข
ตนเองให้กุศลเบาบางลง เกล้า ๆ คิดว่าสถานการณ์อันเลวร้ายนี้ คงจะสงบได้ด้วยสันติวิธี
และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย เกล้า ๆ เชื่อมั่นว่า พระเดชพระคุณจะต้องปกครองคณะสงฆ์ไทย
ด้วยเมตตาธรรมและเว้นจากอคติ & ตลออกไป และสิ่งสมณทลคงจะสงบเรียบร้อยลงในเร็ว
วัน เพราะพระเดชพระคุณมั่นอยู่ในวิหารธรรมตั้งกล่าว นับตั้งแต่มีวิกฤตกาลมา เกล้า ๆ
สวดมนต์ภาวนาขอให้สิ่งสมณทลได้เข้าสู่สันติสุขโดยพลัน เท่าที่เกล้า ๆ ได้ยินได้ฟังจากเสียง
ทักท้วงวิจารณ์มาว่า สมเด็จพระสังฆนายกใช้อำนาจเป็นธรรม ดังเรื่องทักท้วงการโจทก์อาบัติ
ปาราชิกแก่พระผู้ใหญ่ชั้นสูงทั้งสองท่าน หากพระเดชพระคุณพึงจาตองให้ชำระอาบัติตาชกรณ
นั้นตามพระวินัยและตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์และสิ่งฆานัตติโดยมอบให้คณะวินัยธรวินิจฉัย เพื่อ
ปรากฏว่าการ โจทก์นั้นมีหลักฐานเป็นความผิดจริงลงโทษ จึงขอด้วยวิธีปฏิบัติ เกล้า ๆ รู้สึก
เป็นห่วงไปว่าสิ่งสมณทลที่ประทับอยู่นั้นยังมั่นคงอยู่ เพราะพระเดชพระคุณปฏิบัติการดี
ไม่ให้อุตุกกล่าวหา มีโอกาสได้พิสูจน์ความจริงและแก้ข้อกล่าวหาตามหลักพระวินัย พระราช
บัญญัติและสิ่งฆานัตติ อันพระเดชพระคุณจาตองดำเนินให้เป็นไป เพื่อความบริสุทธิ์ของผู้ถูก
กล่าวหาได้มี โอกาสเปลื้องมลทิน ด้วยการวินิจฉัยวิจารณ์ตั้งกล่าว เกล้า ๆ ผู้ซึ่งเคารพใน
พระเดชพระคุณจึงวิตกไป เพราะอยากเห็นสิ่งสมณทลตั้งอยู่ในความสงบและปกครองกันด้วย
เมตตาธรรม จึงเห็นว่าพระเดชพระคุณควรจะได้แสดงวิริยธรรมของนักปกครองเพื่อเป็นตัวอย่าง
แก่การบริหารทางโลกสืบต่อไป ด้วยการดำเนินให้เป็นไปตามเหตุผลอันชอบนั้นเสียก่อน
ก็จะเป็นการทำลายการวินิจฉัยวิจารณ์นั้นได้ด้วยอุตุลโลบายที่แยบคายเป็นเหตุให้สิ่งสมณทล
ดำรงอยู่ด้วยสามัคคีธรรมและสงบเย็น เกล้า ๆ จึงเห็นว่า พระเดชพระคุณคงจะดำเนินไปเพื่อ
เห็นแก่ความสงบของสิ่งสมณทลและเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวโทษอย่างตรงไปตรงมา
และเป็นธรรม ถึงแม้เกล้า ๆ จะเข้ามาในสิ่งสมณทลเป็นเวลานาน้อยมาก แต่ก็มุ่งที่จะรับใช้
สิ่งสมณทลด้วยหัวใจที่บริสุทธิ์ จึงพยายามศึกษาและปฏิบัติธรรมเรื่อยมาเพื่อประโยชน์ตน
ความทางที่พระพุทธเจ้าปรารถนา และก็ได้แนะนำพุทธบริษัทตามสติปัญญาอันน้อย ให้เรา
เราถึงธรรมะตามที่ถวายพระเดชพระคุณมา พร้อมหนังสือสัมนสามัคคีสงฆ์ไทย เพื่อพระเดช
พระคุณได้ทราบ เพื่อให้สงฆ์ไทยร่วมกันเป็นสัมนฉันทไมถอพอกแยกเหล่าอันเป็นที่เสียหาย
แก่ประเทศชาติและพระศาสนาได้ ที่ทำเช่นนั้นก็ด้วยจิตใจที่เสียสละเพื่อความขำรงมั่นคงของ

ประเทศชาติและพระศาสนา ถึงแม้อภินันท์ ยงมพระภิกษุที่หัวใจเป็นมาร มุ่งประทุษร้ายต่อ
เกล้า ฯ อยู่ จึงขอกราบเรียนถวายพระเดชพระคุณให้ทราบไว้ซึ่งหนึ่งก่อน หากพระเดชพระ
คุณได้ทราบว่า เป็นภิกษุรูปใดก็ขอได้โปรดว่ากล่าวตักเตือนให้ท่านเหล่านั้นเลิกประทุษร้าย
ต่อเกล้า ฯ เสีย ก็จะเป็นกุศลแก่ตัวภิกษุนั้นเอง ที่จะช่วยกันจร โลงพระศาสนาให้ยั่งยืน
สถาพร เป็นมิ่งขวัญของประเทศชาติ ประพฤติปฏิบัติตนมิให้เป็นเส้นินัยแก่ประเทศชาติและ
พระพุทธศาสนา

ฉะนั้น เกล้า ฯ จึงจำต้องกราบเรียนมา เพื่อพระเดชพระคุณจักได้ทราบ และ
พยายามกระทำสิ่งที่ดีรกรกระทำดังกล่าว เพื่อจักได้ระงับการวิวาทวิวาทด้วยสันติวิธี เกล้า ฯ
จะดีใจมากที่พระเดชพระคุณผู้เป็นที่เคารพสักการะของเกล้า ฯ ได้ปกครองให้คณะสงฆ์ได้รับ
ความสงบสุขสืบต่อไปโดยพลัน

ด้วยความเคารพสักการะอย่างสูง

ทศสุนิโย

(พระครูสังฆรักษ์ สมฤกษ์ พลศิริ)

ตัก ๔ บน วพ. สงฆ์

พญาไท พระนลว

๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๖

กราบทูล สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เกล้ากระผมได้มี โอกาสฟังพระดำรัสของฝ่าพระบาทที่ประทาน โอวาทในการเปิด
ประชุม ณ สภาสมณสังฆการีครั้งก่อนทางพระพุทธศาสนาทางวิทยุ ๑๒๓. เมื่อครั้งนั้น กระแสพระ
คำสอนที่ได้ซาบซึ้งตรึงแน่นอยู่ในหัวใจของเกล้า ฯ มี ๒ ประการ คือฝ่าพระบาททรงปรารภ
ที่จะเห็นความเป็นปึกแผ่นในสามัคคีธรรมของสงฆ์ไทย ไม่อยากให้เกิดแยกแยะเป็นพวกเขาพวก
เรา เพราะมีพ่อเดียวกัน ธรรมวินัยอันเดียวกัน การแตกแยกเป็นเหตุให้เกิดพวกเขาพวก
เรา เป็นเหตุให้พวกน้อยคิดทำลายพวกมาก ไม่ตั้งอยู่ในความสงบสุข แทนที่จะร่วมกัน
ศึกษาหาความรู้และเผยแผ่สั่งจรรรม มีกรุณาว่ากล่าวตักเตือนผู้ประพฤติมิชอบให้เขาอยู่ใน

กรอบเดียวกัน เป็นผู้สะอาดด้วยกัน กลับจะคอยหาเหตุทำลายกันเพราะความปรารถนาติดต่อ
หมู่ของตน ประสงค์จะให้หมู่ของตนเป็นที่เคารพเลื่อมใสกว่าพวกอื่นในประการหนึ่ง ก็ไม่ได้
ทรงเสด็จออกซึ่งพระเมตตาขอให้คณะสงฆ์ไทยได้ปกครองกันฉันพี่น้องลูก จากเกิดความ
เรียบร้อยดีในสังฆมณฑลนี้ อีกประการหนึ่ง เกล้า ๆ ในฐานะที่มีฐานะเป็นลูก รู้สึกปลื้มปีติ
ยินดีเป็นอย่างยิ่ง และขอโรกาสน์กราบทุกความคិតของเกล้า ๆ ว่า พระสงฆ์ไทยทุกองค์ที่ได้
รับการปกครองเช่นนี้จะยินดีเช่นเดียวกัน ความจริงแล้วการปกครองคณะสงฆ์ควรจะ
มาตรฐานการปกครองของชาวโลก โดยมีสังฆระตอกันและเป็นธรรมาธิปไตย และปกครอง
แบบพี่น้องลูก เกล้า ๆ อยากจะเห็นการปกครองของคณะสงฆ์ไทยเช่นนั้น ฉะนั้น ขอได้ทรง
ดำเนินการนี้ให้เป็นไปตามพระดำรัสนั้น ให้เป็นปึกแผ่นโดยเร็วที่สุด เพราะฝ่าพระบาทที่ทรง
พระชนม์ชีพสูงมากแล้ว จะตกลงในอำนาจของมัจจุราชเมื่อไรก็ได้ ในเมื่อโอกาสที่ฝ่าพระ
บาทจะทรงบริหารให้เป็นไปตามพระประสงค์ยังอยู่ไม่นานนัก เกล้า ๆ อยากจะเห็นฝ่าพระบาท
ได้ทรงรับแรงกระทำให้ลู่วงกลมเจดุนาก่อนที่ฝ่าพระบาทจะสิ้นพระชนม์เสียก่อน เพราะโลกตั้ง
อยู่บนกฎตายตัวคือ ไตรลักษณ์ เมื่อเปลี่ยนพระองค์พระสังฆราช ความเปลี่ยนแปลงก็ย่อม
จะต้องมีไปตามอัธยาศัยของบุคคลนั้นผู้มาดำรงตำแหน่ง ความดำริที่ชอบก็จะถูกทำลายลง
ฉะนั้น เกล้า ๆ ที่บวชเข้ามานั้นก็เพราะเห็นว่าสังฆมณฑลควรจะเป็นไปตามอุดมการณ์ของพระ
บรมศาสดา และได้อุทิศตนเป็นพุทธบูชาเพื่อจะดำเนินตามอริยสัจ และผู้ที่กบฏต่อคำสั่งสอน
ของพระพุทธองค์ตามกำลังของเกล้า ๆ เพื่อสืบต่อพระพุทธศาสดาให้ยืนยาว และให้สังฆธรรม
ได้ยืนหยัดอยู่พิสูจน์ความจริงว่า สามารถทำให้ผู้มีสังฆธรรมได้ผลเป็นความพ้นทุกข์แก่แต่ละ
บุคคลสมจริง ผู้ไม่มีสังฆธรรมและพยายามทำลายสังฆธรรมจะได้รับผลเป็นความทุกข์ ทั้งยัง
จะให้สังคมมนุษย์ต้องทุกข์เพราะตนด้วย ถ้าทุกคนปฏิบัติมั่นในสังฆธรรม ตนเองก็พ้นทุกข์
และยังไม่ทุกข์ให้เกิดชนแกโลกด้วย สังฆไทยเท่านั้นที่จะเป็นผู้นำสังฆธรรมออกในรูปแบบต่าง ๆ
ให้ปรากฏแก่ชาวพุทธ บุคคลนอกศาสนาและบุคคลไม่มีศาสนา ทำให้เราเหล่านั้นผู้เป็น
เพื่อนร่วมทุกข์ของเราเข้าสู่ความพ้นทุกข์ มรดกอันล้ำค่าของพระบรมศาสดาก็คือการปฏิบัติ
ตนให้เข้าถึงความพ้นทุกข์ ฉะนั้น คณะสงฆ์ไทยผู้เป็นผู้สืบทอดมรดก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะ
ต้องร่วมกันศึกษา ร่วมกันปฏิบัติด้วยสามัคคี ด้วยไม่เห็นแก่ลาภอามิสใด ๆ อันเป็นเหตุแห่ง
การแตกแยก และต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่จะนำสังฆธรรมในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ รูปการ

ปกครอง รูปการช่วยตัวเองด้วยให้เข้าถึงสังฆธรรม เป็นตัวอย่างแก่เขาผู้เป็นเพื่อนร่วม
ทุกข์เหล่านั้น ให้เห็นแจ้งว่าการเข้าถึงสังฆธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งปลดปล่อยปลด
ทุกข์ได้จริง นำสันติภาพอันสถาพรมาสู่มนุษยปฏิบัติสมจริง และนั่นคือสันติสุขของมวล
มนุษย์ไปด้วยในตัวของมันเอง พุทธศาสนาเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์แต่ละคน และเป็นประ-
โยชน์ทั้งโลกได้เช่นนี้ จึงชาวพุทธทุกคนควรตนตนจากหลักร่วม นำมารวมกันมาสู่ตนให้ได้
ในชีวิตนี้ ขณะนี้ชาวพุทธของเราเป็นเช่นไร เก่าสืบทอดประเพณีอันดีงามของเสีย
ด้วย ความเจริญของพระพุทธศาสนาจึงเจริญแต่เปลือก เพราะเรียนพระศาสนาเพื่อเป็น
ปราชญ์สอนคนด้วยกัน หากความรู้แล้วก็เอามาชมกัน แม้พระสงฆ์ของเราส่วนมากก็ยังเป็น
ผู้ใหญ่ก็ยังมีเกล็ดหนกชนทุกที่ แล้วเขาก็เล็ดมาอาละวาดกัน ดังที่เป็นเรื่องเศร้าหมองแก่
พระศาสนาอยู่ทุกวันนี้ ไม่ได้ปกครองแบบพ่อปกครองแม่แบบขรรษาธิปไตย เพราะชาติสัง-
ฆธรรม ฉะนั้น เกตุฯ จึงขอให้มาพระบาทใต้ให้พระเถระมหาเถระได้ปรับปรุงและเป็นผู้
นำด้วยการปฏิบัติสังฆธรรมในยุคสมัยนี้จะได้มาพระลูก ๆ ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องทาง และ
จะได้มาชาวพุทธและชาวโลกให้ดำเนินตามอย่างถูกต้อง และให้พบกับความพ้นทุกข์ตาม
สมควรแก่การปฏิบัติ พุทธศาสนาจึงจะเป็นที่เลื่อมใสของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาได้ งานนี้จึง
เป็นงานกว้างใหญ่ไพศาล ที่สงฆ์ไทยจะต้องรวมร่วมกันเป็นผู้นำกำลังเพื่อเผยแผ่สังฆธรรม
อันเป็นคุณต่อโลกให้เข้าถึงจิตใจมนุษย์ให้ได้ และมีใช้ต่างคนต่างพาย หรือคอยชิงดีชิงเด่น
ชิงดีชิงชังกัน ยุคที่ผ่านมากทางประวัติศาสตร์ทางพุทธจักรและอาณาจักรตลอดจนศาสนจักร
อื่น ๆ ย่อมเป็นครูสอนให้มนุษย์โลกเลิกแตกแยกกันได้แล้ว เพราะสิ่งเหล่านั้น เป็นการ
ปฏิบัติที่คัดค้านต่อสังฆธรรม เป็นหนทางหายหน้า นำความทุกข์ความวุ่นวายมาสู่ตนเองและ
โลกอย่างน่าเศร้าสลดใจ เกตุฯ เป็นหลานพลเอกพระยาพลพลพยุหเสนาผู้มีเจตนาอัน
แรงกล้าที่จะเห็นพระสงฆ์ไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังกับลงทุนตัวเองบวชเพื่อให้สงฆ์ไทย
รวมกัน และรัฐบาลก็ได้พยายามออก พรบ. การปกครอง ๒๔๘๔ ให้สงฆ์สมัครสมาคมสามัคคี
กันในระแวก ๒ ปีหรือก่อนนั้น เมื่อชำระพระไตรปิฎกเสร็จแล้วพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ
ใหม่ รัฐบาลก็มีเจตนาเช่นเดียวกัน ทั้งหลักการพัฒนาการของชาติที่ต้องการให้คนในชาติ
สามัคคีกัน หากพระเรายังไม่รวมกัน คนในชาติก็ไม่อาจที่จะรวมกัน เพราะสงฆ์ ๒ พวก
ชนในชาติก็พลอยมี ๒ พวก คือพวกหนึ่งลูกศิษย์ธรรมยุต อีกพวกหนึ่งลูกศิษย์มหานิกาย

แล้วต่างก็สาธิตโคลนให้เปราะกัน ฝ่ายหนึ่งก็ว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเพียงอนุปลัมบัน เป็นนานา
ถึงว่าล้อยู่ จักสงบได้อย่างไร เลยทำสงครามระหว่างนิกายกันอยู่ เป็นการทำลายพุทธศาสนา
กันอย่างซัดเซง น่าอนาถใจ เกล้า ๆ เป็นพระผู้น้อยก็ไต่แต่รู้ลักษณะสิ่งเดียวว่าไม่ควรจะเป็น
กันเช่นนั้น แลงานพระศาสนาจะรุดหน้าไปสู่โลกอันมืดให้กลับสว่างได้อย่างไร ในเมื่อพวก
เราชาวพุทธโดยเฉพาะผู้นำชาวโลกก็ได้สร้างคามมืดให้แก่พระพุทธรศาสนาเช่นนั้น เห็น
ใครดีทำประโยชน์ให้แก่พระศาสนาได้มาก ควรจักยินดีและส่งเสริม กลับคิดโค่นทำลายด้วย
ความมักใหญ่ใฝ่สูง เรื่องพระมหาเถระ ๒ รูปที่ถูกถอดยศและถูกตีตัก คือ พระศาสนโสภณ
(ปลอต) และพระพินลธรรม (อาจ) ที่เรื่องยงคาราคาซังอยู่ ก็มีไซ้เรื่องเพราะกิเลสในองค์
พระดอกหรือ ที่สร้างสถานการณ์อันน่าอัศจรรย์ไปในวงการพระศาสนาให้ศาสนาอันถูกต้องหมิ่น
ได้ ตั้งเอาอำนาจบ้านเมืองเข้ามาพัวพันและทำลายพระมหาเถระทั้งสองรูปนี้ ซึ่งเกล้า ๆ และ
พระผู้น้อยส่วนมากเศร้าใจที่สุดที่ยังปล่อยให้เหตุการณ์เป็นไปอยู่เช่นนั้น คณะสงฆ์ไทยไม่หา
ทางแก้ไขให้เสร็จสิ้นเพราะเกรงอกกุศลบารมีพระอัครพาล ที่ทำลายพระศาสนา ฝ่ายอาณาจักร
ทราบความจริงว่าเป็นแผนการอุบาทว์ แต่ก็ยังไม่เข้าค่ายไม่ออก เพราะรักพี่เสียด
ตายน้อง คนถูกถอดก็เลยถูกถอดกันไป คนตีตักก็ตีตักกันไป ฉันทันไม่ได้ไปติดด้วย ฉะนั้น
เกล้า ๆ จึงคิดว่าหากฝ่าพระบาทได้ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปอย่างพอกับลูก และ
สามัคคีธรรมได้สมตามเจตนา เรื่องร้าย ๆ เช่นนี้คงจะได้ดำเนินการให้สงบระงับไปและตั้ง
อยู่ในสามัคคีธรรมได้ ทุกอย่างขึ้นอยู่กับสังฆกรรมเท่านั้น ผู้บริหารหมู่คณะถ้าเคารพสังฆกรรม
ก็เป็นผู้อาจหาญในทางที่จะรักษาความยุติธรรมให้เกิดมีขึ้นได้เสมอ ลูกโตใจเลวทราวดอกก็
ต้องหมิ่นว่ากล่าวอบรมให้เขากลับประพฤติ แต่ถ้าวอกแล้ว ไม่ว่าจะกล่าวตักเตือน ตระกูล
วงศ์นั้นก็เสื่อม ลูกคนโตได้รับความเดือนร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรม พ่อเท่านั้นที่จะ
ต้องจงใจช่วยเหลือระงับทุกข์ของลูก ให้ได้รับความเป็นธรรมโดยไม่ชักช้า แม้จะเป็นลูกที่
ดื้อหรือนารักน้อยก็ว่าลูกคนอื่น แต่ชนชอว่าเป็นลูกแล้ว เพื่อความสุขของลูกจะไม่ลำเอียง
เพราะความรัก ซึ่ง กลัวและหลง คงให้ความเป็นธรรมแก่ลูก ๆ โดยเสมอหน้า แม้ภยัน
จะมี ดั่งจะตาย เพื่อความสุขและความเป็นธรรมแก่ลูก ๆ พ่อก็จะไม่อาลัยต่อชีวิต แม้ภยัน
จะมีมากปานใด พ่อยอมสละทุกอย่างเพื่อรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นพ่อให้เป็นตัวอย่างแก่วงศ์
ตระกูลสืบไป เกล้า ๆ จึงนิยมการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เท่าที่เกล้า ๆ พระผู้น้อยทราบ

มาว่า การที่พระมหาเถร ๒ รูปต้องได้รับเคราะห์กรรมเช่นนั้น เพราะแผนการอันเกิดจาก
แรงริษยาและพยาบาทอันเป็นเหตุมีมาแต่ พ.ศ. ๒๕๘๘ โดยการสร้างสถานการณ์ร่วมมือกับ
ฆราวาสซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ให้เกิดความเสียหายในทางพระวินัย หากแต่ไม่สำเร็จจึงคบกันหา
เหตุให้เกิดความผิดทางอาญาแผ่นดิน เรื่องนี้คิดว่าวงการคณะสงฆ์ผู้ใหญ่คงทราบละเอียดได้
เป็นอย่างดีกว่าเกล้า ๆ และผู้บริหารประเทศชั้นผู้ใหญ่ส่วนมากก็ได้ทราบความเป็นที่ชัดแจ้ง
พวงเกล้า ๆ พระผู้น้อยจึงได้มีส่วนทราบบ้าง แต่เป็นเรื่องที่กลืนไม่เข้าไม่คายออก เพราะ
ได้ทำไปรุนแรงถึงเช่นนั้น เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงคิดว่าควรระงับทางแก้ไข ให้มีทาง
ออกที่ดีที่สุด เพื่อให้ผู้ได้รับความเดือดร้อน ๒ ท่านนั้นได้รับความเป็นธรรมตามสมควรและ
โดยเร็ว การติดคุกหรือการเสื่อมลาภ ยศ โดยเกิดจากเหตุที่ไม่เป็นธรรม มิใช่เป็นเรื่อง
สนุกหรือเรื่องขบขันเลย สำหรับผู้ที่ได้รับเคราะห์เช่นนั้น เกล้า ๆ จึงขอกราบพระบาทขอพระ
เมตตาพระกรุณาจากฝ่าพระบาท และพระมหาเถรผู้ทรงคุณและเมตตากรุณาธรรม ได้ให้
ความอนุเคราะห์แก่พระมหาเถรทั้งสอง ผู้เคยทำประโยชน์ให้แก่พระศาสนาโดยไม่เห็นแก่
เหน็ดเหนื่อย ให้ได้กระทำหน้าที่อันเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาให้แผ่ไพศาลยิ่งขึ้น จะ
เป็นประโยชน์กว่าที่ให้ท่านทั้งสองผู้เป็นลูกได้รับเคราะห์กรรมอยู่เช่นนั้น และในปีนี้เป็นปีที่
เอกอัครศาสนูปถัมภกมีพระชนมายุครบ ๓ รอบ หากหาทางออกยังกลืนไม่เข้าคายไม่ออก
อยู่ในฐานะที่ฝ่าพระบาทเป็นพ่อ ก็จะได้ใช้วโรกาสนี้ทูลเกล้าถวายให้พระราชทานแก่ลูกที่ถูก
กล่าวหายังไม่ปรากฏความผิดแจ้งชัด ให้กลับเข้ามากราบใช้พระศาสนาต่อไป ก็คงจะเป็นด้วย
อย่างที่ดีในการปกครองระบบลูกกับพ่อ ในปัจจุบันและอนาคตสืบต่อไป การที่เกล้า ๆ กราบ
ทูลมานักเพราะบิดีปราโมทย์ในโอวาทของฝ่าพระบาท หากที่กราบทูลมานัก ไม่ต้องพระทัย
ประการใด ก็ทรงประทานอภัยให้แก่เกล้า ๆ ผู้เป็นลูกและมีบุญญาอันน้อย อันอาจจะ
ไม่รู้ที่ถูกที่ผิด ที่ควรไม่ควร ก็หวังในพระเมตตาพระกรุณาของฝ่าพระบาทที่จะปกแผ่คุ้มครอง
เกล้า ๆ ผู้มีที่ศรัทธาด้วยความบริสุทธิ์และสุจริตใจด้วยเถิด

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ๆ

อริยทาส

หมายเหตุ สมเด็จพระสังฆราช รับสั่งมากับผู้นำหนังสือไปกราบทูลถวายว่า ควร
 จะได้ทำหนังสือทูลเกล้า ๆ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรง
 วินิจฉัยในฐานะองค์ศาสนูปถัมภ์ “อริยทาส” จึงได้ทำหนังสือทูลเกล้า
 ถวายในหลวงต่อไป ในหลวงทรงสนพระทัย เพราะพระองค์ทรงไว้ซึ่ง
 ทศพิธราชธรรมนำอนุโมทนา มีพระกระแสดำรัสถึงคณะรัฐบาลโดย
 มิได้ชักช้า สาธุ.

หลังจากได้รับอิสรภาพ โดยศาลทหาร ณ ศาลว่าการกระทรวงกลาโหม ภูเก็ต
 ก็รับมานำพระภิกษุสามเณรวัดมหาธาตุ ทำวัตรสวดมนต์ในพระอุโบสถ เมื่อ ๓๐ สิงหาคม
 ๒๕๐๘ เห็นวันนั้น (จำได้ว่าเมื่อก่อนจากไป ท่านก็สวดมนต์อย่างนี้ ในอุโบสถหลังนี้...
 แต่เมื่อ ๕ ปีโน้น)

๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๖

ขอถวายพระพร มหาบพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงทราบ

อนันตินันท์เนืองระหว่งที่มหาบพิตรพระราชสมภารเจ้า เสด็จประพาสเยือนต่าง
 ประเทศรอบโลกเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว ในพระราชอาณาจักรของพระองค์ได้เกิดเรื่อง โกลาหลวุ่น
 วายนด้วยเรื่องพระเถระผู้ทรงคุณ ๒ รูป คือ เจ้าคุณพระศาสนโสภณ (ปลอต) เจ้าอาวาสวัด
 ราชาธิวาส และเจ้าคุณพระพิมลธรรม (อาจ) เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ ผู้เป็นประ โยชน์ต่อ
 พระศาสนา ได้ถูกพระเถระผู้ใหญ่สร้างสถานการณ์ทำลายให้พระเถระทั้ง ๒ รูป ต้องเสียชื่อ
 เสียด้วยอำนาจวิญญายาพยาบาทอันเป็นเหตุให้ต้องถูกลดสมณศักดิ์ ถูกสึก ถูกขัง เพราะ
 รัฐบาลในระยะนั้นก่หลังเชื่อต่อคำยุยงของพระเถระผู้ใหญ่รูปนั้น และพวกที่พยายามใช้เล่ห์
 เพทุบายต่าง ๆ เพื่อขจัดพระเถระทั้ง ๒ รูปนั้นให้พินาศไปสาสมแก่ใจ ด้วยเริ่มต้นสร้างสถาน
 การณ์ทำลายโดยให้เสียหายทางวินัยเป็นปราชัยปฐมลักษณะทั้ง ๒ องค์ แต่การสร้างสถาน
 การณ์ไม่รัดกุมพอ แผนการตั้งกล่าวจึงล้มเหลวไม่เป็นไปตามประสงค์ จึงได้พยายามยุยง
 พณ ๑ นายกรัฐมนตรีให้หลงเข้าใจผิด เป็นเหตุให้นายกรัฐมนตรีสนองพระบรมราช โองการ
 ลดสมณศักดิ์พระเถระทั้ง ๒ รูปเสีย เพราะพระเถระผู้ใหญ่ผู้นั้นเห็นว่าจะได้หาเหตุจับสึกได้
 ง่ายในเมื่อสร้างสถานการณ์คดีอาญาแผ่นดินให้เพราะทำการสึกได้ทันที ครั้นแล้วพระศาสน-
 โสภณก็พบเข้ากับข้อหาข้อ โกงของสังฆและเงินรายได้ของวัด และพระพิมลธรรมถูกข้อหา
 บ่อนทำลายประเทศชาติและพระศาสนา โดยเอาแผนการทำลาย ตั้งแต่ครั้ง พส. ต. อ. เฝ้า
 เป็นอธิบดีกรมตำรวจมาเริ่มต้นอีกและหาเหตุฉงนงกเพิ่มเติม เช่น ไปจีนแดงและไปเยอรมัน
 ตะวันออก ซึ่งเป็นเรื่องเหลวไหลทั้งนั้น จนเป็นเหตุให้ต่อมา พณ ๑ นายกรัฐมนตรี เห็น
 ค่าเงื่อนแห่งเจตนาร้ายของพาลชน แต่ก็ยังไม่ทราบว่าจะหาทางแก้ไขให้เหมาะสมประการ
 ไตติ เพราะก็ให้สึก, ให้ขังพระพิมลธรรมไปเสียแล้ว บัดนี้เป็นที่ทราบอยู่โดยทั่วไปแล้ว
 และอาตมาภาพคิดได้ว่า ในฐานะที่มหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าเป็นองค์เอกอัครศาสน-
 ปถัมภกคงจะตระหนักถึงเหตุการณ์เหล่านี้ด้วยสิ้นพระทัย ความจริงมิได้เป็นความผิดพลาด

ของใครแม้รัฐบาลเอง แต่มันเป็นเรื่องของกรรมแห่งอวิชชา ซึ่งพระเถระทั้งสองต้องชดใช้กรรมในอดีต และในบัดนี้ก็ถูกชดใช้กรรมนี้ถึง ๒ ปีเศษแล้ว ต้องถูกถอดสมณศักดิ์ ถูกสึก ถูกขัง ได้รับคามอภัยข้อต่อนานมาก ซึ่งสภาพเช่นนี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ทุกคนไม่ประสงค์จะได้รับทั้งนั้น

ฉะนั้น ในวโรกาสอันเป็นกุณมงคลวารดิถีเฉลิมพระชนมพรรษาของมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าครั้งนั้น ย่อมเป็นโอกาสอันประเสริฐที่มหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าจักได้โปรดพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้พระเถระทั้งสองรูปได้พ้นจากเคราะห์กรรม และกลับคืนสู่สมณศักดิ์ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้นายกรฐิมนตริมิทางออกที่ไม่เกิดความเสียหายแก่ทุกฝ่าย พระเถระทั้ง ๒ รูป จะสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณครั้งนั้นไปตราบนานชั่วนั้น ทั้งยังได้โอกาสให้พระเถระทั้ง ๒ รูป ได้รับใช้ชาติและพระศาสนาให้เกิดคุณประโยชน์ไพศาลยิ่งขึ้น ในมโนปละของชีวิตด้วย อาตมาภาพจึงขอโอกาสนี้ถวายพระพรมาเพื่อมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าจะได้โปรดพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่พระเถระ ๒ รูปได้ทันพระราชกำหนดพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาอันเวียนมาบรรจบครบ ๓ รอบนี้ อาตมาภาพหวังว่ารัฐบาลคงจักยินดีให้เบี่ยงไปตามพระราชดำริและพระราชประสงค์ อาตมาภาพได้นำเรื่องนี้ขึ้นทูลถวายสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ท่านได้ทรงแนะนำมากับศิษย์ว่า เรื่องนี้คงขอพระราชทานมายังมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าโดยตรงจึงจะเป็นผลสำเร็จ และพระองค์ท่านทรงเน้นมีห้วง "สำเร็จ" อาตมาภาพจึงมีกำลังใจขอถวายพระพรมายังมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าเพื่อได้ทรงพระเมตตาแม่พระบารมีบุญกุศลอันเข้าปกบองอ้อมชูพระเถระทั้ง ๒ รูปนั้น ให้พ้นจากเคราะห์กรรม กลับคืนเข้าสู่สภาพเดิม หากมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าทรงแม่พระเมตตาบารมีไปย่อมทรงผลสำเร็จแน่นอน

อนึ่ง การพระราชทานทานคืนสมณศักดิ์ต่อพระเถระผู้ถูกถอด ก็ได้เคยปรากฏในประวัติศาสตร์รัฐสมัยพระมหากษัตริย์ไทยพระบรมราชวงศ์จักรีนั่นเอง นับว่าทรงกระทำตามแบบอย่างพระราชประเพณีอันเป็นจารีตที่ดงามให้คงไว้สืบต่อไป

ฉะนั้น อาตมาภาพจึงขอโอกาส ณ บัดนี้ ขอถวายพระพรมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้าผู้ทรงทศพิธราชธรรม ออกจากเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ได้โปรดพระราชทาน

พระมหากรุณาธิคุณแก่พระมหาเถระผู้ทรงคุณซึ่งได้รับเคราะห์กรรมทั้งสององค์ ให้กลับคืนสู่
สภาพเดิม หรือผู้ใดจะทรงพระกรุณาโปรดด้วยพระเมตตาบารมีของมหาบพิตรพระราช
สมภารเจ้าในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบถ้วนด้วย

ในที่สุดท้ายนี้ อาตมาภาพขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยได้อภิบาลคุ้มครองรักษา
ให้มหาบพิตรพระราชสมภารเจ้า พร้อมทั้งสมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงมีพระชนมายุยืนนาน
และทรงเกษมสำราญทุกทีพาราตริ เป็นมิ่งขวัญเพื่อพสกนิกรและพุทธบริษัทได้ร่วมเย็นเป็นสุข
ทั่วหน้ากันตลอดกาลนานด้วยเทอญ

ขอถวายพระพร

อริยทาส

(พระครูสังฆรักษ์ สมฤกษ์ พลศิริ)

อาศรมพุทธชินารัตน์ วัดราชสิทธาราม ธนบุรี

หมายเหตุ ทูลเกล้าฯ ๕ พ.ย. ๑๖ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร
จำเนียรฯ นำทูลเกล้าถวายขณะเสด็จเปลี่ยนเครื่องทรงพระมหามณเฑียร
ปฏิบัติ

อริยทาส

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๖

เรื่อง พระครูสังฆรักษ์ สัมฤทธิ์ ขอพระมหากรุณาให้นายปลอดและนายอาจกลับ
คืนสู่สมณศักดิ์ตามเดิม

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือของสำนักกราชเลขาธิการ ที่ ศ.ร ๓๕๓๖/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๒
พฤศจิกายน ๒๕๐๖

ด้วยสำนักกราชเลขาธิการ ได้เชิญพระราชกระแส ในเรื่องพระครูสังฆรักษ์ สัมฤทธิ์
ขอพระมหากรุณาให้นายปลอด (พระคำสนโสภณ) และนายอาจ (พระพิมลธรรม) กลับ
คืนสู่สมณศักดิ์ตามเดิม มาเพื่อรัฐบาลพิจารณา ดังความละเอียดปรากฏในสำเนาหนังสือ
ของสำนักกราชเลขาธิการ ซึ่งแนบมาพร้อมกันนี้

จึงเรียนมาเพื่อกระทรวงศึกษาธิการจะได้พิจารณาเสนอความเห็น เพื่อประกอบ
การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
(นายมนูญ บริสุทธิ์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำเนาอันถูกต้อง

๒๔ มกราคม ๒๕๐๗

4 เรื่อง มีผู้ขอพระกรุณาให้นายปลอดและนายอาจกลับคืนสู่สมณศักดิ์ตามเดิม
 ทูล วาขเลขาธิการ
 อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๓๕๓๖/๑๕๐๖ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ และที่ รล.๐๐๐๓/๒๕๐๗
 ลงวันที่ ๓๕ มกราคม ๒๕๐๗

ตามสำนักเลขาธิการได้เชิญพระราชกระแสในเรื่องพระครูสังฆรักษ์ สมนฤกษ์
 วัดราชสิทธิาราม ธนบุรี ถวายลิขิตขอพระกรุณาให้พระปลอดและนายอาจกลับคืนสู่สมณ-
 ศักดิ์ตามเดิม ดังความพิสดารปรากฏในสำเนาลิขิตดังกล่าวซึ่งส่งไปด้วย เพื่อรัฐบาลพิจารณา
 หากมีความเห็นในเรื่องนี้ประการใด ก็ให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาต่อไปนั้

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเสนอ
 ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณา
 แล้ว เสนอความเห็นมาว่า พระปลอดยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ
 พิจารณาอธิการณ ทค่างการปฏิบัติอยู่ก่อนวันประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
 ยังมีใช้ดูบริสุทธิขงมมลทินมัวหมองในพระศาสนาอยู่ ส่วนนายอาจ หลังจากได้ถูกถอดจาก
 สมณศักดิ์แล้ว ก็ตกเป็นผู้ต้องหาและอยู่ในความควบคุมของตำรวจสันติบาลในเรื่องเกี่ยวกับ
 คอมมิวนิสต์ การสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นและทางคณะสงฆ์ก็ถือว่าได้ขาดจากความเป็นพระภิกษุ
 แล้ว กระทรวงศึกษาธิการ เห็นว่า ทั้งสองยังไม่สมควรที่จะอยู่ในข่าย
 แห่งพระมหากรุณาให้กลับคืนสู่สมณศักดิ์ตามเดิม และอีกประการ
 หนึ่ง คำขอพระมหากรุณาของพระครูสังฆรักษ์ สมนฤกษ์ เป็นเพียง
 ความคิดเห็นของพระภิกษุองค์เดียว ทั้งเป็นพระภิกษุผู้น้อย และคำ
 ขอนั้น ก็กล่าว ในทำนอง ขาดการวะในอำนาจอาณาจักร และศาสนา
 จักร โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อันเป็นการละเมิดต่อองค์พระมหากษัตริย์
 ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการเรื่องนี้ไปแล้ว จึงเป็นคำขอที่ไม่สมควร

จะได้รับพระมหากรุณา และถ้าจะมีการคืนสัมพันธกตให้ทามทขอ
ก็จะเกิดการยุ่งเหยิงกันขึ้นในวงการคณะสงฆ์ การปกครอง และ
การเคารพนับถือก็จะอยู่ในสภาวะสับสนยิ่งขึ้น จะกลายเป็นเรื่อง
ยุ่งยากไม่รู้จบสิ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นว่า ยังไม่เป็นการ
สมควรที่จะดำเนินการขอรับพระมหากรุณาธิคุณ ตามที่พระครู
สังฆรักษ์ สมนุกษ์เสนอเรื่องขอให้พิจารณา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ได้นำเสนอท่านนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยกับกระทรวงศึกษาธิการ และให้
นำเสนอกองคณะรัฐมนตรีต่อไป

ต่อมาสำนักราชเลขาธิการได้เชิญพระราชกระแสดำเนินเรื่องขุนทรงราชอาณาตกับพวก
รวม ๘ คน ทำหนังสือกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยใน
เรื่องเดียวกันนอก ตั้งความพิสดารปรากฏในสำเนาหนังสือและเอกสารประกอบซึ่งได้ส่งไป
ด้วยนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รวบรวมนำเสนอกองคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๗
ลงมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงศึกษาธิการว่า ยังไม่เป็นที่
การสมควรที่จะดำเนินการ ขอพระมหากรุณา ให้กลับคืนสัมพันธกต
ส่วนเรื่องที่ยังค้างพิจารณาและสอบสวนอยู่นั้น ท่านนายก
รัฐมนตรีได้สั่งให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วไปแล้ว

จึงทูลมาเพื่อขอได้โปรดนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท
การจะควรประการใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

แล้วแต่จะโปรด

(นายมบุญ บริสุทธ)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำเนาอันถูกต้อง

นมัสการ ท่านพระอริยทาสที่เคารพ

ผมขอแสดงความยินดี ที่ท่านใฝ่หาความสำเร็จ เฉพาะอย่างยิ่งในการทำ
ความเข้าใจเจ้าหน้าที่ของผม

ด้วยความเคารพ

พ.อ. ปิ่น มุกทุกันต์

๘ มี.ค. ๖๗

คุณเฉลียว ธรรมเนียม เคยบวชมาแล้ว ไม่น่าที่จะตั้งประเด็นว่า อาตมาภาพเป็น
พระผู้น้อย เป็นการหักล้างอย่างไม่เป็นธรรม ดูเสมือนไม่ใช่สมองของตนเอง ต้องใช้สมอง
ของอินทพาลมาร่วมพิจารณาประกอบด้วย จึงค่อนข้างจะเอียงข้างศัตรู พระเถระทั้งสองนั้น
จนขาดความเป็นธรรม ทั้ง ๆ นามสกุล "ธรรมเนียม" และชื่อ "เฉลียว" เห็นคนอันผิดพลาด
สันนิษฐานว่าเอียงเพราะฉันทาคติ, ภยาคติ, โมหาคติ หรือมีฉันทกรวมโศภาคติด้วย อาตมา
ภาพยงนึกถึงพุทธภาษิตที่ว่า "คนทรามบัญญัติได้ยศแล้วย่อมประพฤตีสั่งที่ไม่เป็นประโยชน์
แก่ตน ย่อมปฏิบัติเพื่อเบียดเบียนตนทั้งผู้อื่น" และ "ผู้ใดทรามบัญญัติ มีใจไม่มั่นคง
พึงเป็นอยู่ดังรอยปี ส่วนผู้มีปัญญาเพ่งพินิจ มีชีวิตอยู่คนเดียว ดังจาดูณน"

บัญญัติเห็นระมิดเกิดแต่พระภิกษุที่เป็นผู้ใหญ่มยศเป็นส้มแดง, เจ้าคุณ และ
บวชนาน ๆ เท่านั้นกระมัง ถึงมีปัญญาแต่ฉลาดฉลาดแล้ว ไม่กล้าทำในสิ่งที่เป็นธรรม
พระพุทธเจ้าคงจะติเตียนมากกว่าพระผู้น้อยผู้รักความเป็นธรรมมีเมตตาเมตตาธรรมมัง หรือ
อย่างไร คุณเฉลียวคิดหน่อย และทำให้นึกถึงโคลง ๔ สู่ภาพของพระมียมหาราช

“เขี้ยว ไครอย่าเขี้ยวเขี้ยว	หยามเด็ก
พริกถั่วเม็ดเล็ก	เผ็ดสา
ไครบ่ห่อนกินเหล็ก	เขารำ ฤาณา
โคแก่เขางอกง่า	“เต็กขนชคอ”

คำขอตอนโตขาดการจะในอำนาจอาณาจักรและศาสนจักร โดยรู้เท่าไม่ถึงการ
ตอนโตเป็นการละเมิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการเรื่องนี้แล้ว
อาตมาภาพไม่เคยหลบหลีกผู้ใดใครแม้คนเสมอกันหรือต่ำกว่า ให้ความเคารพโดยตลอด และ
สืมาสืมอ คุณเฉลียวดี เป็นคนขาดการจะในอำนาจอาณาจักรและศาสนจักร เพราะ
อำนาจทั้งสองนี้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ใดผู้ใดได้คุ้มครองเสมอ ไม่ว่าจะใหญ่ด้วยอำนาจ
หรือเกรงผู้กับผู้ไร้อำนาจและยากแค้นเข็ญใจ อำนาจทั้งสองยุติธรรม แต่คนที่มักเล่ห์ใช้
อำนาจทั้งสองนั้น โดยกิเลสครอบงำต่างหากจึงทำให้ความยุติธรรมเกิดขึ้นไม่ได้ คอยมีตบั้ง
อำพราง บิดเบือนความจริงอยู่เสมอ ทั้ง ๆ ที่รู้ ๆ ว่าตนเองผิดตนเองเลว ก็เที่ยวโยนบาปนี้
ให้บุคคลอื่นเรื่องจึงยุ่งยุ่งยาก นอกทางศีลธรรม ตรงไปตรงมา เคารพต่อเหตุผล และ
ความจริง จะไม่มีอะไรยุ่งยาก หากปล่อยใจและคอยช่วยแก้ไขคนผิดกลายเป็นคนถูก
คนถูกเป็นคนผิดอยู่ คนนั้นต่างหากที่ทำได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความจริงผู้ละเมิดต่อองค์
พระมหากษัตริย์นั้น คือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้ใช้อำนาจทางอาณาจักร โดยขาดเหตุผล
และวิจารณ์ญาณ เชื้อค้ายุงของอินทพาล แม้อดีตสมเด็จพระสังฆราชก็ตกอยู่ในฐานะ
เช่นกัน จึงต้องมีอันเป็นตายตามกันเพราะการกระทำที่เป็นไปตามค้ายุงอันเกิดจากใบปลิว
เดือน ๒ คมัย อันเป็นแผนการของอินทพาลยู่ให้โกรธ จึงได้ใช้อำนาจเป็นธรรมร่วมกัน
เพราะหลงกลคนพาลที่มุ่งลู่ทางให้เขาใจผิด พระราชชนนีหรือพระเจ้าอยู่หัวหาได้มีพระบรม
ราชโองการแต่ประการใดไม่ จอมพลสฤษดิ์ เป็นผู้สนองพระบรมราชโองการเอง

การค้นสมณศักดิ์ให้บุคคลผู้บริสุทธิ์ และมีประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการเกิดคุณ
เกียรติของบุคคลตามหลักแห่งความเป็นธรรม ไม่เห็นจะยุ่งเหยิงอย่างไร คนดี ๆ ไม่เลียงจะ
หลงเลียงคนชั่วได้ อย่างไหนจะเกิดการยุ่งเหยิงในวงการคณะสงฆ์ การปกครองและการ
เคารพนับถือและจะกลายเป็นการยุ่งยากไม่รู้จบสิ้น คุณเฉลียวเองเป็นคนกรมศาสนา เท่า
กับเป็นคนของพระ คนใกล้ชิดพระ ยิ่งมองไม่ออกเลยว่าพระองค์ไหนชั่วจริงและพระองค์ไหน
ดีจริง คนบัญญัติกฎหมายทำอะไรย่อมผิดพลาดขาดเหตุผลแล้วแต่ใครเขาจะมุ่งไปทางไหนก็ไป
กับเขา ใครมีอิทธิพลก็ยอมก้มหัวให้ ไม่ดูให้รู้ว่าผู้ใดผิด ผู้ใดถูก ไม่ยอมแม้จะสั่นขวัญ

ให้กำลังใจแก่คนถูก เพราะความกลัวจะเสื่อมลาภ, เลื่อมยศ, หากจะดำเนินการไปตาม
ความเป็นธรรม

คุณเฉลียว บันทึกไปเช่นนั้น เพราะขาดความรู้เท่าถึงการณหรือมณะนิกด้วยความรู้
กลัวอิทธิพลของอำนาจ จึงบันทึกเพื่อให้พระทศกกลายเป็นพระเสียบ คุณเฉลียวเจตนาเล่นงาน
อาตมาโดยไร้ธรรม ทั้ง ๆ ที่นามสกุล "ธรรมนิยม" ไม่สมกับที่ดำรงตำแหน่งสูง คนใกล้ชิด
ขนาดคุณยังบันทึกให้ความเป็นธรรมไม่ได้แล้ว รัฐบาลจะเข้าใจได้ถูกต้องอย่างไร คุณก็ลืม
บันทึกเล่นงานอาตมาภาพด้วยการยบง ให้ คณะรัฐบาล และพระเจ้าอยู่หัวเข้าใจผิดต่ออาตมา
ภาพ จะยื่นมือดำรงให้จับสึกอาตมาภาพอีกองค์หนึ่ง เป็นแผนการของคุณเองหรือ หรือ
เป็นแผนการของใคร ลุกไม้ต้นแล้ว

ท่านทั้งสองที่ถูกใส่ร้ายป้ายสีเป็นผู้บริสุทธิ์ขอยุ่เสมอ ผู้ที่วางแผนการทำลายท่านให้
เป็นผู้ไม่บริสุทธิ์เรื่อยมาตั้งแต่ต้นนั่นสิ เป็นผู้ไม่บริสุทธิ์และมีลทินมิ้วหมอง ในพระศาสนา
แต่ทางอำนาจอาณาจักร และศาสนจักรมิได้จัดการอย่างใด ทั้ง ๆ ที่ทำให้อาณาจักรและ
ศาสนจักรต้องเศร้าหมองตลอดมา ก็ยังลอบย่นงลหาทางทำลายต่อไปเรื่อย ๆ ทำไม่จึงปล่อยให้
ให้มนุษย์ชั่วลอบย่นงลทำชั่วต่อไปอีก ไม่หาทางระงับกันเสีย เรื่องทำลายปาราชิกก็เหลว
เขารู้กันทั่วเมืองว่าพระเถระ ๒ รูป ถูกสร้างสถานการณ์ใส่ร้าย เรื่องคอมมิวนิสต์ก็เป็นแผนการ
ของคนชั่วอีก ดำรงจรูตเวลาบันทึกจะดำเนินการเรื่องกล่าวใส่ร้ายว่าพระพิมพ์ธรรมพิมพ์ ไบปัด
เถื่อนอีก ดำรงที่ดมีบัญญัติเราไม่ยอมเชื่อแผนต่าง ๆ ไซ้ไม่ได้ผล ด้านหมด ไม่ช้าก็รู้ว่า
ใครชั่วกันแน่ แต่ก็เล่นเอาคนดีแยกกันไปตาม ๆ กัน คุณเองก็เชื่อด้วยความหลงรู้เท่าไม่ถึง
การ กลับมาซ้ำเติมเล่นงานคนถูก แทนที่จะช่วยกันซักฟอกให้สะอาดเร็ว ๆ คุณก็ร่วมมือกับ
คนชั่ว อาจจะเพราะกลัวหรือเพราะรักก็เป็นได้ หรือเพราะความอยากได้ลาภ, ยศ, เงิน
ไปกรรมัง เงินไม่ยอมฟังเหตุผลและความจริงเสียบ้างเลย อาตมาภาพส่งสารคุณที่ยอมมอบ
ตัวให้แก่ ผู้บ่อน ทำลาย ประเทศชาติ และ พระพุทธศาสนา เป็นอาวุช ประหัต ประหาร คนเช่น
อาตมาภาพด้วย แต่อาตมาภาพก็พร้อมที่จะอภัยให้คุณเสมอ ด้วยเมตตาพรหมวิหาร
อาตมาภาพขอให้อิทธิกรรมให้คุณในครั้งนี้ ถ้าคุณยังรักความยุติธรรมและเลิกมิ้วมิ้วได้
อาตมาภาพพร้อมที่จะชี้แจงประกอบหลักฐานให้คุณเฉลียวได้ทราบถูกต้องเพื่อดำเนินการด้วย

พิจารณาอธิกรณ์ ที่ค้างการปฏิบัติอยู่ก่อนวันประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
ยังมีใช้ผู้บริสุทธ์ที่ยังมีมลทินมัวหมอง ในพระศาสนาอยู่ ส่วนนายอาจ หลังจากได้ถูกถอดจาก
สมณศักดิ์แล้ว ก็ตกเป็นผู้ต้องหาและอยู่ในความควบคุมของตำรวจสันติบาล ในเรื่องเกี่ยวกับ
คอมมิวนิสต์ การสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นและทางคณะสงฆ์ถือว่าได้ขาดจากความเว้นพระภิกษุแล้ว
กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า ทั้งสองยังไม่สมควรที่จะอยู่ในรายชื่อแห่งพระมหากษัตริยา
ให้กลับไปคนสู่สมณศักดิ์ตามเดิม และอีกประการหนึ่ง คำขอพระมหากษัตริยาของพระครู
สังวรภักษ์ สมณภักษ์

๑. เป็นเพียงความคิดเห็นของพระภิกษุองค์เดียว

๒. ทั้งเป็นพระภิกษุผู้น้อย

๓. และคำขอนั้นก็กล่าว ในทำนองขาดการจะ ในอำนาจอาณาจักร และศาสนจักร

โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อันเป็นการละเมิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งได้มีพระบรมราชโอง
การเรื่องนี้ไปแล้ว

จึงเป็นคำขอที่ไม่สมควรจะได้รับพระมหากษัตริยา และถ้าจะมีการคืนสมณศักดิ์ให้
ตามที่ขอ ก็จะทำให้เกิดการยุ่งเหยิงกันขึ้นในวงการคณะสงฆ์ การปกครอง และการเคารพนับถือ
ก็จะอยู่ในสภาพสับสนยิ่งขึ้น จะกลายเป็นการยุ่งยากไม่รู้จบสิ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็น
ว่า ยังไม่เป็นการสมควรที่จะดำเนินการขอรับพระมหากษัตริยาของคุณ ตามที่พระครูสังวรภักษ์
สมณภักษ์เสนอเรื่องขอ ให้พิจารณา

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอท่านนายภพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วย
กับกระทรวงศึกษาธิการ และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ต่อมาสำนักเลขาธิการได้เชิญพระราชกระแส ในเรื่องขุนทรงราชานต์กับพวก
รวม ๘ คน ทำหนังสือกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยใน

เรื่องเดียวกันนอก ตั้งความพิสดารปรากฏในสำเนาหนังสือและเอกสารประกอบซึ่งได้ส่งไป
ด้วยนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รวบรวมนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๗ ลงมติเห็นชอบด้วย
ตามความเห็นกระทรวงศึกษาธิการว่า ยังไม่เป็นการสมควรที่จะดำเนินการ ขอพระมหากษัตริย์
ให้กลับคืนสู่สมณศักดิ์

ส่วนเรื่องที่ยังค้างการพิจารณา และสอบบส่วนอยู่นั้น ท่านนายกรัฐมนตรีได้สั่ง
ให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วไปแล้ว

จึงทูลมา เพื่อขอได้โปรดนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลี
พระบาท การจะควรประการใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

แล้วแต่จะโปรด
นายมณูญ บริสุทธิ์
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คำว่า "ทัฬหกรรม"

ซึ่งเป็นคำใหม่สำหรับพระราชที่ทางวัด

ฉะนั้น ท่านผู้อ่านโปรดอย่าละโอกาสที่จะอ่านข้อความต่อไปนี้เสีย และขอได้โปรดอ่านซ้ำ ๆ...
พิจารณาด้วย เพื่อความเข้าใจของท่านผู้อ่านเอง

ที่ ๕/๒๗

ด้วยพระอริยภิกขุ (อุตตโม) ปราธรมีเดือนที่เกิดและอุปสมบทของเขอ และข้อ
หาหรือว่าจะครบกำหนดหรือไม่ ๑ ได้สอบถามและไล่เลียงตามเหตุผล ได้ความว่า เขอเกิด
เมื่อวันอาทิตย์ เดือนยี่ แต่ไม่รู้จัก ปีมะโรงโทศก จุลศักราช ๓๒๔๒ อุปสมบทที่วัดวงเมือง
พิทลุง เมื่อวันศุกร์ แรมหกค่ำ เดือนแปด อุตตราสาช ปีกุน เอกศก จุลศักราช ๓๒๖๓ ตรง
วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๓๓๘ ๑ นับอายุโดยชอปีที่ความเกี่ยวกันตั้งแต่เกิดมาหาอุปสมบท
เป็น ๒๐ ปี แต่นับทอนเข้าเป็น ๓๘ รอบปีกับ ๖ เดือนหรือ ๗ เดือนเศษ แต่ตามพระพุทธา-
นุญาตให้นับอายุที่อยู่ในครรรกับบรรจบเข้าด้วยได้ เด็กที่อยู่ในครรรกว่าโดยปรกติ ๘ เดือนเศษ
ที่นับเป็น ๆ ว่า ๓๐ เดือน เอาพวกเข้าด้วยคงเป็น ๓๘ รอบปีกับ ๔ เดือน หรือ ๕ เดือนเศษ
ยังไม่ได้ ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือขาดอยู่ ๗ เดือน หรือ ๖ เดือนเศษ

ใคร่ครวญดูว่า แต่ก่อนท่านจะนับกันอย่างไร ๑ ตามพระบาลีมีทางจะสันนิษฐาน
ได้โดยศัพท์ว่า ปริพฺทมนฺณวีสติวสุโสสี ในคำตามอันตราขกรรมซึ่งแปลว่า เจ้ามปีหรือฤดู
ฝนยี่สิบเต็มรอบแล้วหรือ และโดยคำว่า อนุชานามิ ภิกฺขเว คพฺภวีสี อุปสมฺปาเทตุ ใน
มหาชนชก ความว่า ภิกษุทั้งหลายเราอนุญาตให้ยังกุลบุตรยี่สิบทั้งครรรกให้อุปสมบท ๑
คำต้น ทวาเต็มรอบแล้วนั้น มีทางจะสันนิษฐานได้ ๒ อย่าง แห่งอายุตั้งแต่เกิดภายนอกครรรก
อย่าง ๓ แห่งความลงบรรจบรอบอย่าง ๓ ๑ คำว่า คพฺภวีสี ยี่สิบทั้งครรรกนั้น ดูเป็นนับ
หลวม ๆ อยู่ ดูเหมือนจะว่าตงทองในปีใดให้นับปีนั้นให้โดยสิบ ๑ เมื่อเทียบตามลำดับที่

เรียงพระพุทธานุญาตให้อุปสมบทกุลบุตรวัยสิบทรงครรภมาก่อน และไม่มีข้อเล็กน้อยคำถาม
อันตรายภกรรมมาทีหลัง เช่นนี้เป็นทางให้สันนิษฐานว่า คำว่าเจามียี่สิบเต็มรอบแล้ว
หรือนั้น คิดทอนเข้าหารอบปี นับทั้งเดือนที่อยู่ในครรภด้วย ตามธรรมเนียมที่ใช้อยู่ในบัดนี้
แบบนี้เป็นหลักทมนคงดี แต่ลำดับแห่งพระบาลีนั้น จะถือเอาตามมาก่อนมาหลังเป็นสำคัญ
ก็ไม่ได้ เพราะในนั้นไม่ได้ระบุสมัยให้ชัดเจนไป เช่น จะกำหนดว่า ตั้งแต่ตรัสรู้มาแล้วได้กี่ปี
เป็นแต่ว่าสมัยนั้น ๆ เท่านั้น หากจะกลับอันดับกันเสีย ความก็จะแปรเป็นอย่างอื่นไป คือจะ
กลายเป็นว่า แต่แรกให้นับยี่สิบนอกครรภ ภายหลังจึงทรงอนุญาตให้นับยี่สิบทั้งในครรภ ๆ
ตรวจดูอุรรดกถามีแจ้ง ในกุตยสัมพันธ์ปาสาทิกา แก่ความลึกซึ้งทห้ามไม่ให้อุปสมบทกุลบุตร
อายุหย่อนยี่สิบว่า ให้นับทอนเข้าหารอบปี ๆ

และการที่จะนับทอนเข้าหารอบปีนั้น จะนับอย่างไร ๆ ในอุรรดกถามันเองสอน
ให้นับเอาวันแห่งเดือนอิทมาส์เข้าเฉลี่ยเดือนขาด ซึ่งมีปีละ ๖ วัน ให้เป็นเดือนละ ๓๐ วัน
ด้วย เศษเดือนอิทมาส์ที่เหลือให้นำมาบวกเข้ากับอายุได้ และนับว่าเด็กอยู่ในท้องถึง ๓๒
เดือนได้ ๆ ท่านชกอุทาทรรณว่า มีหนึ่งมีเดือนขาด ๖ วัน ยี่สิบมีเป็น ๔ เดือน ๓ ปีที่
อิทมาส์หนึ่ง ๓๒ ปีเป็น ๖ เดือน หักใช้ในวันเดือนขาดเสีย ๔ เดือน คงเหลือ ๒ เดือน ๆ
คนอยู่ในท้องปีหนึ่งแล้วคลอดในวันมหาปวารณา คือ เพ็ญเดือนสิบเอ็ด เมื่อมีอายุได้ ๓๘
รอบปีทั้งครรภบริบูรณ์ในวันมหาปวารณา มาถึงเพ็ญเดือนเก้ายังคงขาดอีก ๒ เดือนจะครบ
ยี่สิบรอบปี ให้เอาเดือนอิทมาส์อันเหลือเศษอยู่ ๒ เดือนนั้นเข้าบรรจบเป็นครบพอดี ใน
วันแรมค่ำหนึ่งเดือนเก้าก็อุปสมบทได้ ๆ

วิธีคิดอิทมาส์ ในอุรรดกถามันยังคลาดเคลื่อนอยู่ ๆ ตามวิชาโหราศาสตร์อิทมา-
ส์ไม่มี ๑ มีต่อครึ่งเสมอไป ใน ๑ หน ๓ มีต่อครึ่ง ๕ หน ๒ มีต่อครึ่ง ๒ หน แต่อาจลำดับ
ต่างกัน แต่คงมี ๑ ครั้งใน ๑๘ รอบปีเสมอไป ๆ และเดือนอิทมาส์นั้นทศชันเพื่อจะให้ทาง
เดินของพระอาทิตย์และพระจันทร์ได้กัน จะเอามากใช้เป็นเดือนเพิ่มเติมไม่ชอบต้องให้หักกลบ
ลบหายกันไป ใน ๑๘ รอบปีหรือใน ๑ รอบปี ๆ พระอุรรดกถามจารย์วงจลยตั้งนั้น เห็น
ว่าไม่เข้าใจในโหราศาสตร์ ถ้าไม่มีทศอิทมาส์ให้ความดำเนินของพระอาทิตย์พระจันทร์ได้
กัน เกศกาลย่อมจะคลาดเคลื่อนกันไป เช่น ฤกษ์จำพรรษาฤกษ์ก็จะได้ อาจจะมีในหน้า
หนาวหรือในหน้าร้อนก็ได้ ๆ

สิ้นนัยฐานเห็นว่า ครองอรุณฤกษ์จากทงระนบตอนบ่เดือนแล้ว แต่ยังไม่รู้จักวิธี
โหรและน่าจะให้อุปสมบทใช้เดือนอธิกมาสเต็มตามความไม่เข้าใจนั้น ๑ แต่ครองอรุณฤกษ์
ยังเป็นเช่นนั้น ครองบาลที่ส่งขึ้นไปก่อน การนับปีเดือนไม่น่าจะละเอียดกว่าครองอรุณฤกษ์ ๑
ด้วยเหตุนี้จะตัดสินลงไปเด็ดขาดว่า พระอริยภควีอุปสมบทเมื่ออายุเท่านั้น เป็นอันใช้ไม่ได้
ดังนี้ ก็ยังไม่ควร ๑ ครองบาลการนับอายุจะหมิ่นเหม่เพียงนับแค่ว่าชอบก็อาจจะเป็นได้ ๑ ถ้า
เช่นนั้นการอุปสมบทของพระอริยภควีใช้ได้ ๑ จะอย่างไรก็ตาม อุปัชฌาย์อาจรับผู้ทำการ
อุปสมบทให้แก่พระอริยภควี ทำด้วยความหมิ่นเหม่มถึงสงสัยเพราะกว่าครองอรุณฤกษ์เสียอีก
ควรจะติเตียน ๑

เพื่อจะแก้ความสงสัยของอุปัชฌาย์อาจารย์ของพระอริยภควี ขอนมทางเดียวแต่ที่
จะทำอุปสมบทกรรม ให้แก่พระอริยภควีออกเทียงหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ทำทพหกรรม ๑ อัน
การทำทพหกรรมเช่นนั้นแต่ก่อน ๆ เคยใช้มา ในเวลาที่ระแวงโน่นระแวงนี้ต่าง ๆ พระเถระ
บางองค์เคยได้รับอุปสมบทกรรมถึง ๘ ครั้งก็มี ๑ ข้าพเจ้าเองยังเคยได้รับถึง ๒ ครั้ง ๑ เมื่อ
เหตุปรากฏขึ้นเช่นนั้น ทำซ้ำเสียอีกดีกว่าไม่ทำ ไม่ต้องมีปัญหาต่อไป ๑

เมื่อวันจันทร์ ขึ้นหาค่า เดือนเจ็ด ปีระกาเอกศก จุลศักราช ๓๒๗๓ ตรงวันที่ ๒๔
พฤษภาคม ร.ศ. ๓๒๘" ได้ประชุมภิกษุ ๓๒ รูปเข้าเป็นสังฆทพหกรรมสมาวัตบวรนิเวศวิหาร ทำ
อุปสมบทกรรม ให้แก่พระอริยภควีออกเทียงหนึ่ง เพราะอุปัชฌาย์เดิมไม่ได้อยู่ในที่นี้ ถึง
ข้าพเจ้าเป็นอุปัชฌาย์ใหม่ พระอโนมคุณมุนี (สังสรญาณ) สวดกรรมวาจา เสร็จอุปสมบท
กรรมในเวลาแต่เพียงวันล่วงมาได้ ๘ นาฬิกา กับ ๕๘ ฉับตา คือยาม ๓ กับ ๕๘ นาที ๑

คราวนี้จะนับพรรษาอย่างไร ๑ เคยมี ๒ อย่าง พระโนนิกายนี้ทำทพหกรรมนับ
พรรษาเดิม ๑ พระโนนิกายอื่นเข้ามาแปลงนับพรรษาใหม่ ๑ ความข้อหลังข้าพเจ้าเห็นชอบ
ด้วย โดยฐานที่เข้ามาใหม่จะนับพรรษาเดิม คนที่เขามาก่อนจะต้องทำสามจกรรมขัดแย้ง
อยู่ ๑ เมื่อกำลังเฉพาะพระอริยภควี เพราะยังตัดสินเด็ดขาดลงไปไม่ได้ว่า อุปสมบทกรรม
เก่าใช้ไม่ได้ดังนี้ และเธอก็อยู่ในนิกายนี้เอง ควรให้นับพรรษาเก่าตามแบบทำทพหกรรม ๑
ถึงจะอย่างไรก็ตาม ในกุฎยสัมพันธ์ปาสาทิคามมีความว่า ผู้ที่อุปสมบทเมื่ออายุยังหย่อนกำหนด

๑. พ.ศ. ๒๔๕๒
๒. พระเทพเมธี วัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระรัตนธัษณีย์

เมื่อล่วง ๓๐ พรรษาไป หากจะให้อุปสมบทผู้นักกล่าวคือ เป็นอุปัชฌาย์หรือกรรมวาจาจารย์
ยกเธอเสียขณะขังครบ ผู้รับอุปสมบทชื่อว่าอุปสมบทด้วยดี แต่เธอผู้ให้อุปสมบทรู้สึกเสียด
ควรจะอุปสมบทเสียใหม่ ๆ คำนี้เข็นอันกล่าวชอบ ไม่เช่นนั้นจะเป็นการพ้นปล่อยหาสาระเข้
พาให้เกิดสันทะห์และเดือดร้อนทั้งกันไป ๆ ซ่อนนเองจะเป็นเครื่องทำลายหมู่ไม่ ไท่ตั้งถาวร
ตามคำนักขังควรจะให้หนีบพรรษาเก่าได้ ๆ ประมวลเหตุทั้งปวงเข้าด้วยกัน ชาวเจ้าขอตั้งว่า
ให้หนีบพรรษาเดิม ถึอุปชฌาย์อาจารย์เดิมต่อไป ๆ

(ลงพระนาม) กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

ประทับตราประจำตำแหน่ง

ฉัตรบรรณิเวศวิหาร

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๒)

วินัยปิฎก

จุลลวรรค ทุติยภาค

หน้า ๖๖

(๓๖๘) น ภิกขเว คิหิณิวดถิ นินวาเสตพพ หตติโสณุจิกิ มจฺจนวาเทกิ จตฺกถณณกิ
คาสจณฏฺก โย นินวาเสยฺย อาปตฺติ ทฺถกฏสฺส ๑

(๓๖๙) น ภิกขเว คิหิปรารุติ ปารุเปตพพ โย ปารุเปยฺย อาปตฺติ ทฺถกฏสฺส ๑

(๓๗๐) ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุอย่างนั่งผ้าตงคฤหสฺส คือนั่งห้อยลงไปแต่สะดือ มีส้นฐานตั้งจร
ข้าง นุ่งให้ที่สุดชายข้างหนึ่งและทวงข้างหนึ่งห้อยลงไปตั้งหางปลา นุ่งสี่มุมม่มุม
ข้างบนสองมุมข้างล่างสอง นุ่งให้ผ้าห้อยลงไปโดยอาการตั้งชิวตาล นุ่งพันทบผ้าที่
ยาวให้หลายชั้นมีเกลียวกลับประมาณร้อยหนึ่ง ภิกษุใดพึงนุ่งผ้าตงคฤหสฺส ต้อง
ทุกกฏ ๑

(๓๗๑) ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุอย่างห่มผ้าตงคฤหสฺส ภิกษุใดพึงห่มผ้าตงคฤหสฺส ต้องทุกกฏ ๑

๑. เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยตามพระวินัยพุทธบัญญัติ เห็นได้ชัดแล้วว่า การถูก
บังคับให้เปลื้องผ้ากาสาเยระออกจากกาย แต่ยังคงปฏิญาณตนเป็นภิกษุในพระธรรมวินัยอยู่
จึงไม่เป็นอันลาสิกขาตามพระวินัยพุทธบัญญัตินั้นแล้ว ก็ยังคงเป็นภิกษุในพระธรรมวินัยอยู่
เมื่อพ้นจากข้อหาในทางกฏหมายแล้ว ในทางพระธรรมวินัย เพียงแต่ครองผ้ากาสาเยระและ
ตั้งใจประพฤติพรหมจรรย์ ไพบรสูตชบรบูรณสืบไปเท่านั้นก็ได้

แต่เพื่อระงับปรับจากฝ่ายตรงข้าม และเพื่อเป็นสักขีพยาน ในทางการคณะสงฆ์
จะขออุปสัมบทชเอาอกเทยวหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าทวทหัทธรรม ก็เป็นความดำริชอบ ควรปฏิบัติแทน
การทำทหัทธรรม กับพระสงฆ์วินิจฉัยเป็นหลักฐานแล้ว

๒. เมื่อความผิดทางกฏหมายไม่มีแล้ว หากทางคณะสงฆ์จะยกความผิดทางพระ
วินัยชนปรับโทษออก ก็ควรจะพิสูจน์ให้ประจักษ์ในคณะสงฆ์ คือ

ก. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ยังรับรองความเป็นภิกษุของ
สมาชิกสังฆสภาอยู่ เมื่อยกเลิกพระราชบัญญัตินั้นแล้ว พระคณาจารย์เอกก็ยังมีอยู่

จ. ขอรหัสคงชนเป็นอธิกรณ์ไม่เป็นความจริง และคำสั่งขังนักคหกรรมเป็นโมฆะ
เพราะขัดกับพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติ สังฆานัต จารตประเพณี ถ้าจะตั้งเป็นอธิกรณ์
ซ้ำอีก ก็คงถอนคำสั่งที่เป็น โฆฆะนั้นทั้งหมด เพราะผู้สั่งทำผิดคือพระพุทธเจ้า (พระธรรม
วินัย) พระมหากษัตริย์ (พระราชบัญญัติ) คณะสงฆ์ (สังฆานัต) และพระเถระบูรพาจารย์
(จารตประเพณีที่ท่านบูรพาจารย์ได้ปฏิบัติเป็นคด้วยใจแล้ว) ถ้าไม่ยอมเพิกถอนคำสั่งที่เป็น
โมฆะนั้น ก็ไม่ควรปฏิบัติตาม เพราะจะต้องร่วมกันทำผิดต่อพระพุทธเจ้าเป็นต้นซ้ำซาก

ค. อธิกรณ์ที่คงชนนั้น คืออธิกรณ์ขังเป็นโจทก์ฟ้องศาล ยังอยู่ในระหว่างพิจารณา
ของศาลราชอาณาจักร

๓. แม้ทางคณะสงฆ์ไม่ยกข้อพิจารณาว่าวินัย ก็ควรพิสูจน์ตัวเองให้ประจักษ์แก่
สังฆมนตรี ผู้มีศักดิ์เป็นทรก ด้วยความปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยสืบไป และควรเสนอ
ขอให้ทางคณะสงฆ์พิจารณาว่าวินัยเพิกถอนคำสั่งที่เป็น โฆฆะนั้นเสียต่อไปด้วย

หลักการพิจารณาวินิจฉัย การลาสิกขา

มีปัญหาในทางพระวินัยพุทธรบัตติ ในปัจจุบันที่น่าสนใจอยู่ว่า
ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๕ ในทางคณะสงฆ์ยังใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พุทธศักราช ๒๔๗๕ และสั่งขานัตตออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น มีพระเถระผู้ใหญ่
รูปหนึ่งถูกหาว่าทำผิดพระวินัยและกฎหมาย แต่ขอทานยังมีได้มีการสอบสวนและปฏิบัติ
ให้เป็นไปโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ สั่งขานัตต
และจารัตตประเพณี ถูกบังคับให้เลิกจากภิกษุภาวะในพระธรรมวินัย พระเถระผู้ใหญ่รูปนั้น
แม้ถูกบังคับให้เลิกโดยการยื่นใจเปลื้องผ้ากาสาออกจากกาย แต่ยังคงผ้ากาสาตัว
สีขาว เพียงแต่ผ้าไม่ได้ยอมนำเอาตัวนั้น ส่วนข้อควรปฏิบัติทั้งหลายของภิกษุในพระธรรม
วินัยมีอย่างไรบ้าง พระเถระผู้ใหญ่รูปนั้นก็ยังปฏิบัติตามอยู่ในฐานะเป็นพระภิกษุในพระธรรม
วินัยโดยครบถ้วนตลอดมา ตั้งมีแจ้งในบันทึกขอปฏิบัติเฉพาะตนนั้นแล้ว

ปัญหาเฉพาะหน้าจึงมีอยู่ว่า การบังคับให้เลิกจากภิกษุภาวะเช่นนั้น เป็นการเลิก
โดยชอบด้วยพระธรรมวินัยหรือไม่ จึงจะได้ยกขึ้นพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

พระบาลีที่มาในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาค เรื่องลักษณะของการไม่เป็น
อันลาสิกขา (สิก) และลักษณะของการเป็นอันลาสิกขา (สิก) ในปฐมปาราชิกกัณฑ์ตั้งแต่
หน้า ๔๓ ข้อ ๓๐ หน้า ๕๓ ข้อ ๓๒ ว่า

(๓๐) กณฺข ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยา วิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาทา
ฯ เป ๑ เอว โข ภิกฺขเว อปฺปจฺจกฺขาทา โหติ สิกฺขา ๑

เพื่อเข้าใจง่าย ขอสาธกวินัยมุขเล่ม ๓ กัณฑ์ที่ ๓๓ ปกิณณกะ ๗ การลาสิกขา
ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงย่อความจากพระบาลีที่อ้างนั้น
ดังต่อไปนี้

ภิกษุผู้เบียดเบียนแต่การประพฤติพรหมจรรย์ ปรารถนาจะกลับคืนไปสู่ความเป็น
ศฤหัตถ์ ย่อมทำได้ด้วยการลาสิกขา คือปฏิญาณตนเป็นผู้นอกจากภิกษุต่อหน้าภิกษุด้วยกัน
แล้วละเพศภิกษุเสีย ถ้อยคำแห่งปฏิญาณนั้น ท่านอนุโมทให้ทำอย่างนั้นได้ แม้ต่อหน้า
คนอื่นจากภิกษุ ฯ

คำปฏิญาณนั้น ต้องชัดพอที่ผู้ฟังจะได้รู้ว่าตนละความเป็นภิกษุ ถึงความเป็นผู้นอื่น ฯ
ในวินัยแห่งปฐมปาราชิกสิกขาบท ท่านแสดงวัตถุเรียกในอรรถกถาว่า เขต ที่ควรอ้างถึง
ในคำปฏิญาณไว้ ดังนี้

๑. ลาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สิกขา วินัย ปาฏิโมกข์ อุทเทส อุบัชฌายะ
อาจารย์ สัทธินหารริก อันเตวาสิก สมานุบัชฌายกะ สมานาจริยะกะ สพรหมจารี ในวัตถุ
เหล่านี้ สิกขา วินัย ปาฏิโมกข์ อุทเทส เป็นของชัดพอ แปลงคำลาสิกขาวัตถุนี้ อย่างใดอย่าง
หนึ่ง... ย่อมสำเร็จความเข้าใจว่าลาความเป็นภิกษุ ฯ วัตถุอื่นที่ไม่ชัดพอ ได้คำอื่นเข้า
ประกอบด้วยเป็นดี ฯ

๒. ปฏิญาณตนเป็นศฤหัตถ์ เป็นอุบาสก เป็นอารามิก เป็นสามเณร เป็น
เตยรรถย์ เป็นสาวกเตยรรถย์ ฯ

๓. ปฏิเสธความเป็นสมณะ ความเป็นสัทธิงคฤช ฯ

๔. แสดงความไม่ต้องการหรือไม่เกี่ยวข้องด้วยวัตถุเป็นเขตลาอย่างใดอย่างหนึ่ง ฯ
ใช้คำอื่นอันเป็นใจพจน์ของวัตถุเหล่านี้ ย่อมสำเร็จความเข้าใจได้เหมือนกัน ฯ

และการปฏิญาณนั้น ต้องทำเป็นกิจลักษณะ ดังนี้ :-

๑. ทำด้วยตั้งใจเพื่อลาสิกขาจริง ๆ เป็นแต่ลำพังว่าเล่น หรือท่องคำลา หรือ
กล่าวโดยอาการแสดงวินัยกถา ไม่นับว่าลา ฯ

๒. ปฏิญาณด้วยคำเด็ดขาด ไม่ใช่รำพึง ไม่ใช่ปริกัปป์ ไม่ใช่ความเป็นมาแล้ว
หรือจักเป็นข้างหน้า ฯ ปฏิญาณด้วยคำเด็ดขาดนั้นอย่างไร ฯ เช่นปฏิญาณว่า “สิกขิ
ปัจจุภุมมิ” ข้าพเจ้าลาสิกขา หรือว่า “กิหิติ มํ ธาเวถ” ท่านทั้งหลายจงทรงข้าพเจ้า
ไว้ว่าเป็นศฤหัตถ์ ฯ คำคั้นใช้กริยาบอกสมานกาล คือหมายความว่าทำอยู่บัดนั้น คำหลัง
ใช้กริยาบอกสั่ง ฯ คำรำพึงบ้างอย่างไร ฯ เช่น “ขณฺณนาหิ สิกขิ ปัจจุภุเขยฺย” ไฉน
หนอเราพึงลาสิกขาเสียเถิด “อนฺณนาหิ กิหิ อสฺสุ” ไฉนหนอเราพึงเป็นศฤหัตถ์เสียเถิด ฯ
คำปริกัปป์นั้นอย่างไร ฯ เช่น “สเจ สิกขิ ปัจจุภุเขยฺย อนภริติ เม ปฏิปสุสมุภยฺย”

ถ้าเราลาสิกขาเสีย ความไม่ยินดีของเราจักสงบ “ขทิ คหิ อสุส สุขิ ชเวยุยิ” ถ้าเรา
ฟังเป็นคฤหัสถ์ เราฟังเป็นอยู่สบาย ๆ คำอ้างความเป็นมาแล้วนั้นอย่างไร ๆ เช่น “สิกขิ
ปัจจุภาส” ข้าพเจ้าลาสิกขาเสียแล้ว “คหิ ภวิสสุ” ข้าพเจ้าเป็นคฤหัสถ์เสียแล้ว ๆ
คำอ้างจักเป็นข้างหน้าอย่างไร ๆ เช่น “สิกขิ ปัจจุภาสสุ” ข้าพเจ้าจักลาสิกขา “คหิ
อโหสิ” ข้าพเจ้าจักเป็นคฤหัสถ์ ๆ เป็นแต่พูดรำพึง พูดปรกัปปิ พูดอ้างความเป็นมาแล้ว
หรือจักเป็นข้างหน้า อย่างนั้นไม่เป็นอันลา ๆ

๓. ถิ่นจากปฏิญญาด้วยตนเอง ๆ ให้ผู้อื่นปฏิญญาแทนใช้ไม่ได้ ๆ แสดงกาย
ประโยค คือเปลื้องผ้ากาสายะเสีย นุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์ไม่นับว่าลา เพราะมีพระบัญญัติปรับ
ไว้เพียงอาบัตทุกกฎ เพราะเหตุนี้กรรมจึง ห้ามกายประโยค ๆ

๔. ผู้ปฏิญญาเป็นคนมีปกติไม่ใช่บ้า ไม่ใช่ผู้เสียสติตั้งแต่เกิด ไม่ใช่ผู้กระต๊อบกระถ่าย
เพราะทุกข์เวทนาถึงไม่รู้ตัว ผู้รับปฏิญญาก็เป็นคนปกติเหมือนกัน ถ้าเป็นคน ๓ ประเภทนั้น
ใช้ไม่ได้ ๆ

๕. ผู้รับปฏิญญาเข้าใจคำนั้นในทันที ๆ ปฏิญญาด้วยภาษาอันผู้รับไม่เข้าใจใช้
ไม่ได้ ๆ เพราะฉะนั้น คำปฏิญญาจึงว่าในภาษาไทยด้วย ๆ อีกอย่างหนึ่ง ปฏิญญาต่อผู้ใด
ผู้นั้นเข้าใจ ๆ ถ้าผู้นั้นไม่เข้าใจ แม้ผู้อื่นเข้าใจก็ใช้ไม่ได้ ๆ

ปฏิญญาพร้อมด้วยจิต ด้วยกาล ด้วยประโยค ด้วยบุคคล และด้วยความเข้าใจ
อย่างนี้ จึงเป็นกิจลักษณะ ๆ

คำปฏิญญาที่ใช้อยู่ในบัดนี้ ๒ คำควบกันว่า “สิกขิ ปัจจุภาสมิ คหิติ มํ ชนเวถ”
ข้าพเจ้าลาสิกขา ท่านทั้งหลายจงจำข้าพเจ้าไว้เป็นคฤหัสถ์ ๆ เมื่อถือเพศคฤหัสถ์แล้วแสดง
อุปาสกัตตเทศน์อีกวาระหนึ่ง แล้วรับศีลเพื่อทำใหม่ในอีกวาระหนึ่ง ๆ

อาศัยพระบาลีในพระวินัยปิฎกนี้ เป็นหลักพิจารณาวินิจฉัยว่า พระเถระผู้ใหญ่
รูปนั้น ยังไม่ได้ปฏิญญาตนพร้อมด้วยจิต ด้วยกาล ด้วยประโยค ด้วยบุคคล และด้วยความ
เข้าใจที่เป็นกิจลักษณะแห่งการลาสิกขา ตามพระวินัยพุทธบัญญัติ ยังคงปฏิญญาตนเป็น
ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้อยู่ และยังคงประพฤติปฏิบัติพรหมจรรย์ตามพระธรรมวินัยในภิกษุ
ภาวะอยู่ตลอดมา จึงไม่เป็นอันลาสิกขา คือลี้จากภิกษุภาวะ ตามความเข้าใจของบุคคลผู้
ไม่เคารพปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

ขอท่านผู้เคารพหนักแน่นในพระธรรมวินัยโปรดพิจารณาวินิจฉัยด้วยตนเองเถิด ๆ

เหตุการณ์เมื่อไปถึงราชอาณาจักรลาว

เมื่อคณะธรรมทูต พร้อมด้วยผู้ติดตามจำนวน ๓๐๐ กว่าคน เหยียบย่างสู่ดินแดนแห่งราชอาณาจักรลาวที่ท่าเดื่อ ได้รับการต้อนรับชนิดที่เสียไม่ได้ หรือขอไปก็ หรือไม่มีการเตรียมอะไรเลย มีเลขานุการรัฐมนตรีกระทรวงศึกษา ท้าวเกรียง ปทุมชาติ อธิบดีกรมธรรมการ, ท้าวสุพันธ์ บลังชาเดอตาโปรส อธิบดีกรมการศึกษา ซึ่งเป็นผู้แทนฝ่ายราชอาณาจักรลาว, ผู้แทนฝ่ายสงฆ์ ๓ รูป ประกอบด้วยพระมหาคำแพง ผู้แทนเจ้าคณะแขวง, ผู้แทนเจ้าคณะเมือง, พระมหาคำมุน ผู้อำนวยการบาลีสันสูง ได้นำพระเปรียญ ๘ ประโยค ที่กำลังจะสอบประโยค ๘ ปีนี้ ประมาณ ๒๗ รูปมาทำสามัคจกรรมแต่หัวหน้าคณะธรรมทูต แล้วส่งทนายชาวครูเดียว แล้วก็นำไปพักที่กุฎ ซึ่งเป็นตึก ๒ ชั้น มีพระเณรอยู่จำนวนหลายรูป แต่เรามีห้องเป็นเอกเทศต่างหาก คัดตักกำลังทำน้ำปูนใหม่ ๆ และพบนลงเทียนใหม่ ๆ เช่นเดียวกัน ยังตั้งกลิ่นฟุ้งอยู่เลย ก็เป็นเครื่องแสดงแล้วว่า การไปสู่ราชอาณาจักรลาวครั้งนี้ได้รับการต้อนรับที่แสนจะขลุ่ยขลุ่ย ทั้ง ๆ ที่เราขอเราไป และก็รู้อยู่แล้วว่าเราจะไป แต่ทั้งนี้จะไปโทษใครได้ นอกจากเราเองที่ไม่พยายามที่จะศึกษาสถานการณ์ให้ดีกว่าอื่นที่จะย่างก้าวสู่ราชอาณาจักรของเขา การไปครั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเราไม่ได้รับการต้อนรับ เป็นเครื่องแสดงว่า เขามีความไม่พอใจเพียงใด ต่อมาได้ทราบว่า ทางรัฐบาลลาวไม่ได้ติดต่อทำความตกลงกับคณะสงฆ์ แม้รัฐมนตรีคณะรัฐบาลบางคนก็ไม่ทราบเรื่อง ทางเราก็ไปอย่างบุบยับ จึงได้รับผลอย่างไม่น่าพึงพอใจ และอาจเป็นความลำบากในการดำเนินงานในราชอาณาจักรลาว

คณะธรรมทูตคงไม่ได้ทำอะไร เพราะไปเป็นเวลาทีคณะสงฆ์กำลังสอบกันอยู่ และเป็นข้ออ้างของเขาที่ไม่ได้ไปทำการต้อนรับคณะธรรมทูต

คำสนทนาของเลขานุการเอก สถานทูตไทย

ประจำพระราชอาณาจักรลาว

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๐๗

เวลา ๑๓.๐๐ น. ขณะที่กำลังนั่งฉันภัตตาหารเพล นายเดช ตะลึงภู เลขานุการ
แห่งสถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำพระราชอาณาจักรลาว ได้มาพบคณะกรรมการทูต รู้สึก
ว่าท่านผู้นี้ได้สนใจพุทธศาสนามาก สิ่งที่ทำให้เขาหันมาสนใจพุทธศาสนามากกว่าปกติ ก็
เนื่องมีเพื่อนชาวเยอรมันซึ่งเป็นนักปราชญ์ผู้หนึ่ง (จำชื่อไม่ได้) มีความสนใจเรื่องพุทธศาสนา
และได้ศึกษาจากตำราเป็นส่วนมาก จนหันมานับถือพุทธศาสนา และเขามีความสนใจใน
กรรมที่พระพิมลธรรม ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่แห่งเมืองไทย ถูกกล่าวหาจากรัฐบาลว่าเป็น
คอมมิวนิสต์ และถูกกักขัง และได้มาตามเขาในฐานะเป็นไทย ทำให้เกิดมีความคิดว่า เรา
เป็นคนไทย ก็ควรที่จะสนใจหรือทราบเหตุการณ์ดังกล่าว แม้เขาเป็นชาวต่างประเทศยัง
มาสนใจในเรื่องของเรา เมื่อเขาได้ทำการศึกษาจากหลักฐานและสิ่งแวดล้อมอยู่เป็นเวลา
นานพอสมควร นักปราชญ์ชาวเยอรมันผู้นี้ได้ลงความเห็นว่าเป็นกรรมที่พระพิมลธรรม
ถูกกล่าวหาว่า "เป็นคอมมิวนิสต์นี้ ไม่เป็นความจริง" เลขานุการเอกได้เรียนตามท่าน
เจ้าคุณพระธรรมวงศาจารย์ว่า พระคุณท่านมีความเห็นอย่างไร ในกรณีที่พระพิมลธรรมถูก
กล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ท่านเจ้าคุณตอบว่า เรื่องนี้พูดยากเหมือนกัน ในเมื่อรัฐบาล
ท่านเห็นว่าเป็นเช่นนั้น

นายเดชกล่าวว่า ในขณะที่ผมอยู่ฝรั่งเศส ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมได้เดินทาง
ผ่านไปประเทศฝรั่งเศส ผมได้มีโอกาสพบที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ก็ได้สนทนากับท่าน
ก็รู้สึกว่าคุณมีความเฉลียวฉลาด พูดจาหลักแหลม มีปฏิภาณที่น่าเลื่อมใส จากการได้
สนทนากับท่าน ไม่คิดว่าท่านจะเป็นคอมมิวนิสต์ไปได้อย่างไร ต่อจากนั้นก็สนทนาเรื่อง
อื่น ๆ ต่อไป

สุขา สงมสฺส สามคฺคี

ความสามัคคี ทำให้เกิดสุข

ขอมิมนต์วางหนังสือ ฉันทนาชาลก็ถวายเถอะครั้น...

เพื่อเป็นการพักผ่อนสายตาสักนิด... กระผมมีหัวข้อเรื่องใหม่ ซึ่งไม่
ใช้คำพิพากษานะครั้น สำหรับคำพิพากษากรุนาอดใจรออีกสักหน่อย
เพราะผมคิดเอาไปไว้ทางท้าย ๆ ของเล่ม เรื่องใหม่นี้เป็นเรื่องของ
วัดธรรมยุตด้วยกัน คือ เถระวัดมกุฏกษัตริยารามกับเถระวัดราชา
ธิวาสวิหาร ซึ่งเป็นวัดรากฐานของฝ่ายธรรมยุตวัดหนึ่ง ต่างก็ได้
กันไป-ตอบกันมา รวมทั้งพระบัญชาขององค์สมเด็จพระสังฆราช
แห่งวัดเบญจมบพิตรด้วย และท่านอดีตเจ้าคุณศาสนโสภณกราบทูล
ได้ตอบกับสมเด็จพระสังฆราช ด้วยคารม อันเผ็ดร้อน หาอ่านได้ยาก
ถ้าสมราวาสหรือผู้บวชน้อยวันได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว จะทำให้
ผู้อ่านรู้ธรรมวินัยดีขึ้นมาทันทีเดียว ไม่เชื่อก็ลองค่อย ๆ เปิดอ่านดู
ด้วยพิจารณาพิจารณาสิครั้น... ซาบซึ้งดีจัง... แต่น่าเสียดายมาก
คำพิพากษาและคำฟ้อง คำแก้ฟ้อง ของพระศาสนโสภณคดียังไม่
เสร็จ กระผมเลยคิดว่าถ้าจะเขียนกันทั้งที ก็ให้มันสมบูรณ์แบบไป
เลย อย่างชนิด ลักปิด-ลักเปิด ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ผมมันไม่ชอบ
โอกาสหน้าจะจัดถวายเป็นบรรณาการใหม่อีกครั้งดีกว่าครั้น...

(สำเนา)

พระบัญชา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ออกสั่งอำนาจตามความในมาตรา ๕๖ แห่งสัญญาบัตรระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๘๖ มีพระบัญชาให้พระศาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร พระอารามหลวง จังหวัดพระนคร และเจ้าคณะธรรมยุตภาค ๑-๑-๑ ออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร และเจ้าคณะธรรมยุต ๑-๑-๑ เหตุประพฤติก่ออย่างร้ายแรง ทรงตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๓ เป็นต้นไป

ผู้รับสนองพระบัญชา

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

๑ ตุลาคม ๒๕๐๓

พระศาสนโสภณ ยังไม่ยอมปฏิบัติตาม เพราะคำสั่งที่ ๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๐๓ เป็นโมฆะ แม้จะแก้ใหม่ก็คงเป็นโมฆะ เพราะมิได้ปฏิบัติให้ชอบด้วยพระวินัยกฎหมาย สัญฆานัติ และระเบียบจารีตประเพณี ตามที่ได้ถวายฎีกาอุทธรณ์ คำสั่งที่ ๓๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ แล้วนั้น

พระศาสนโสภณ

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

พระบัญชาอันได้นำถวายพระศาสนโสภณ

รับทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ ต.ค. ๒๕๐๓ เวลา ๑๕.๓๐ น.

วิเชียร วชิรพาหุ

๒๗ ต.ค. ๒๕๐๓

ทัศนีย์ คงพิบูลย์

นวน หงษ์อนุรักษ์

เป็นสำเนาถูกต้อง

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่ง

เรียน ท่านเจ้าคุณ พระศาสนโสภณ

อ้างถึง หนังสือที่ ค๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือทางฉนวนน ได้แจ้งถึงหนังสือลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๐๓ ของท่าน

เจ้าคุณ และขอถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่งที่ ๖๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๓ ถึงขอ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า คณะผู้ใหญ่ชรรรมยุด สังฆนายก และพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เจ้า

คณะชรรรมยุด จังหวัดพระนคร ความละเอียดแจ้งอยู่ในหนังสือแล้ว

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาให้กระผมเรียนท่านเจ้าคุณว่าหนังสือ

ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๐๓ ถัด หนังสือที่ ค๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ขอถวาย

ฎีกาอุทธรณ์คำสั่ง ถัด ได้ส่งถวายสมเด็จพระสังฆนายกพิจารณาแล้ว พระองค์ท่านทรงอยู่ใน

ฐานะที่จะทรงบริหารการคณะสังฆทางคณะสังฆมนตรี ทรงวินิจฉัยอธิกรณ์ทางคณะวินัยช

ไม่ทรงอยู่ในฐานะที่จะทรงปฏิบัติตามคำถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่งในกรณีนี้ได้

เพราะฉะนั้น กระผมจึงขอเรียนมาเพื่อทราบ

เรียนมาด้วยความเคารพยิ่ง

พระเทพกิตติมุนี

(พระเทพกิตติมุนี)

ผู้บัญชาการ

รับวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ เวลา ๑๓.๐๐ น. เคษ

พระศาสนโสภณ

๒๗ ต.ค. ๒๕๐๓

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

ที่ ๕๒๒๕/๒๕๐๓

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

นมัสการ พระศาสนโสภณ

สงทสงมาด้วย พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ๓ ฉบับ

พร้อมกันนี้ กรมการศาสนาขอส่งพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชซึ่งมีพระบัญชา
ให้พระคุณท่าน ออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร และเจ้าคณะธรรมยุต

๗-๗-๗ ตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ เป็นต้นไป

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

พ. ศรีวิจารณ์

(นายพุ่ม ศรีวิจารณ์)

อธิบดีกรมการศาสนา

กองสังฆการี

สำเนาถูกต้อง

บันทึกข้อความ

เรื่องพระศาสนโสภณ วัดราชาธิวาสวิหาร

วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

เจริญพร แต่อธิบดีกรมการศาสนา

ด้วยสมเด็จพระสังฆราชได้มีพระบัญชา ให้พระศาสนโสภณ วัดราชาธิวาสวิหาร
ออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร พระอารามหลวง และตำแหน่งเจ้าคณะ
ธรรมยุตภาค ๗-๗-๗ แล้วแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ ขอได้โปรดมีหนังสือแนะนำพระบัญชาของ
สมเด็จพระสังฆราชที่ส่งมาพร้อมกันนี้ ให้เจ้าหน้าที่กองสังฆการีนำไปให้พระศาสนโสภณ
ลงนามรับทราบในวันนั้น

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

สังฆนายก

๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓

ให้หัวหน้ากองสังฆการี นำไปถวาย และเซ็นรับใบคู่มือด้วย

พ. ศรีวิจารณ์

เป็นสำเนาถูกต้อง

๒๗ ต.ค. ๒๕๐๓

๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ขอบความอุปถัมภ์ในทางที่ชอบธรรม
 ขอเจริญพร แต่ พล.ร. ท่านนายกรัฐมนตรี
 อ้างถึง หนังสือ ๓๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓
 สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ ๓ ชุด

เนื่องด้วยสมเด็จพระมหาจักรวาลฯ สั่งนายก ได้มีคำสั่งที่ ๒๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๐๓ ให้เอาตมภาพพ้นจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร และตำแหน่งเจ้าคณะธรรมยุตภาค ๑-๑-๑ ห้ามอุบายสังฆกรรม และให้สึกภายใน ๓๕ วัน นับแต่วันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๐๓ เป็นต้นไป โดยไม่มีมูลความจริงทั้งสิ้น และมีใ้รู้เนื้อเรื่อง มิได้มีการสอบสวนหรือสอบถามเอาตมภาพแม้เพียงคำเดียว เป็นคำสั่งที่ผู้มีอำนาจในทางบริหารทั้งในประเทศทั้งต่างประเทศยังไม่เคยปฏิบัติกันมา และเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย สังฆานัติ ระเบียบจารีตประเพณี ที่ท่านผู้มีอำนาจในทางบริหารการคณะสงฆ์ในอดีตได้วางไว้เป็นหลักปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยเฉพาะคณะสงฆ์ไทยมีพระธรรมวินัยเป็นใหญ่ในทางปกครองและมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีสังฆานัติ มีระเบียบจารีตประเพณีที่ปฏิบัติกันมาอยู่แล้ว

แต่เมื่อพระเถระผู้มีหน้าที่และอำนาจในทางบริหารการคณะสงฆ์ในปัจจุบันไม่ยอมปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย สังฆานัติ และระเบียบจารีตประเพณีที่ดัดเช่นนี้ เอาตมภาพจึงจำเป็นต้องขอประทานอุปถัมภ์ทางรัฐบาล ในฐานะเป็นคำอุปถัมภ์ ขอประทานแถลงเพื่อประกอบการสอบสวนพิจารณาวินิจฉัยเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๓๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ เวลาประมาณ ๓๓.๐๐ น. เศษ ได้มีตำรวจสันติบาลนอกเครื่องแบบจำนวน ๓๐-๔๐ คน มี พ.ต.อ. ชลอ อุตกภาชน์ ประจำสันติบาลเป็นหัวหน้า ได้เข้าในวัดในลักษณะเข้มงวด ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดหลายแห่งหลายประการ พร้อมกับพยายามโฆษณาให้เกิดความเข้าใจผิดด้วยการชักจูงใจโฆษณาชวนเชื่อทำนองเดียวกับการกระทำของบุคคลจำพวกที่รัฐบาลไม่พึงปรารถนา และ พ.ต.อ. ชลอ

อุทกภาชนะ พร้อมด้วยตำราจดบันทึก ได้นำพระคัมภีร์ธรรมมนี หัวหน้าคณะปฏิวัติ ขนมาขึ้น
หนังสือเรื่องขอให้พิจารณาดังเอง ลงวันที่ ๓๘ กันยายน ๒๕๐๓ (เอกสารหมายเลข ๓)
ต่อพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาส ที่หน้ามุกตึกแดง ซึ่งเป็นสำนักงานของเจ้าอาวาส และพระ
คัมภีร์ธรรมมนีบอกว่า เวลาบ่ายสี่ ๓ โมง สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ จะนำคำสั่งมาด้วยตนเอง
และว่าตงแต่นั้นเป็นต้นไป ขอให้ฉันทักฎิ อย่าได้ไปฉันทักฎิหอธรรมสังเคราะห์ เพราะภิกษุ
สามเณรเรียงแถวทั้งหมด แล้งก็ลงไป ในเวลานั้นตำราจดคอยเกยคกกันห้ามภิกษุสามเณรและใคร
อื่นไม่ให้ชนบนกฏิพระศาสนโสภณเด็ดขาด ถ้าชนชนไปตำราจดดับศิบาลจะจับตัว

๒. ในเวลาต่อมาประมาณ ๑๕.๐๐๐ น. เศษ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กับพระ
ธรรมวราภรณ์ ไปตักฎิพระศาสนโสภณ พระธรรมวราภรณ์ยืนอยู่ที่พนบนไต้ชั้นล่าง พระ
อุบาลีคุณูปมาจารย์ ยืนที่พนบนไต้ชั้นบนด้านตะวันออก ขึ้นหนังสือที่ ๖๔/๒๕๐๓ ลงวันที่
๓๘ กันยายน ๒๕๐๓ ให้แก่พระศาสนโสภณ แม้พระศาสนโสภณ ขอนิมิตให้ทั้งสองรูป
ขึ้นมาฉันทักฎิก่อน ก็ไม่ยอมฉันทักฎิเลย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ บอกว่า จะไปที่ประชุมภิกษุ
สามเณรในพระอุโบสถอีก

๓. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์กับพระธรรมวราภรณ์ได้ไปที่พระอุโบสถ เข้าสู่ที่ประ-
ชุมภิกษุสามเณร ซึ่งพระคัมภีร์ธรรมมนีได้นัดประชุมไว้พร้อมแล้ว พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ได้
สั่งให้พระศรีธรรมาโศภณ วัดราชบพิธ อ่านประกาศคำสั่ง คำขอให้พิจารณาดังเอง ประกาศ
ตงผู้รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาส ประกาศตงกรรมการบริหารวัด ประกาศตงกรรมการ
สังฆสภาสามัคคีธรรมของวัด เป็นต้น เมื่ออ่านประกาศนั้น ๆ เสร้งแล้ว ได้ทราบว่า ได้แนะนำ
ให้พระคัมภีร์ธรรมมนี ปฏิบัติเกี่ยวกับการห้ามอุโบสถสังฆกรรม เช่น ห้ามเทศน์ ห้ามสมโภช
ห้ามทำสามัคคีธรรม เป็นต้น แล้งก็กลับไปพร้อมกับพวก

หมายเหตุ สำหรับฆราวาสโปรดเข้าใจคำจำกัดห้ามสมโภชสามัคคีธรรม ห้ามทำสามัคคี
กรรม คือ ห้ามการนอบน้อมกราบไหว้

๔. คำสั่งที่พระศาสนโสภณได้รับในเวลาต่อมาจากหนังสือ ขอให้พิจารณาดังเอง
ประมาณ ๑ ชั่วโมงเศษ มีใจความว่า "ทุกรูปสันนิษฐานว่า ท่านถึงศีลวิบัติ ชาติจากคความ
เป็นภิกษุ เพราะล่วงปฐมปาราชิกแล้ว ไม่สมควรทรงเพศบรรพชิต และไม่ครให้ตำรา
สมณศักดิ์ต่อไป" ได้นัดประชุมสังฆมนตรีฝ่ายธรรมยุต ๕ รูป พิจารณารายงานของพระสงฆ์

วัดราชาธิวาสวิหาร โดยละเอียดรอบคอบ และสอบสวนปากคำผู้ได้ประจักษ์เหตุการณ์แก่
ตนเองแล้ว (สอบสวนและสอบตามข้างเดียว ผู้ต้องหาและเจ้าทุกข์หาได้สอบสวนหรือสอบ
ตามแม่เพียงคำเดียวไม่เลย) ก็เห็นฟ้องต้องกันว่า เรื่องนมหลักฐานเพียงพอ เป็นที่เชื่อถือ
ได้ว่า ท่านถึงศีลวิบัติ ขาดจากความเป็นภิกษุแล้ว ให้ท่านพ้นจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัด
ราชาธิวาสวิหาร และตำแหน่งเจ้าคณะธรรมยุตภาค ๗-๘-๙ ตั้งแต่ท่านได้รับคำสั่งนี้ และ
ให้ท่านงดเว้นการร่วมอุโบสถสังฆกรรมกับพระสงฆ์ธรรมยุตทั่วไป ไม่เลือกว่าวัดใด
และ ให้สละเพศบรรพชิต คือ ลิกและหลบตัวหายไปเสียจากวัดราชาธิวาสวิหาร
ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๓ เป็นต้นไป (เอกสารหมายเลข ๒)

หมายเหตุ กระผมรู้เพียงเลือนลางว่า ภิกษุรูปใดยังสงฆ์ให้แตกกันถึงกับไม่ให้
สังฆกรรมสังฆกรรม ภิกษุรูปนั้นต้องอาบัติ "สังฆาทิเสส" ใช่ไหมครับ ?

๕. ในเวลาต่อมา พระศรีธรรมมุณี พร้อมด้วยพวกทั้ง ๒๔ รูป และ พ.ต.อ. ชลอ
อุทกภาชน์ และตำรวจอื่นอีก ได้ขึ้นมาบนกุฏิพระค้ำสนโสภณ ให้พระนิพนธ์ สุจินโต
(พระบ้า) (เอกสารหมายเลข ๓) เลขาการคณะปฏิวัติ อ่านประกาศตั้งสมเด็จพระมหา
จิรวงศ์ เป็นผู้รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาส ประกาศตั้งกรรมการบริหารวัด มีพระศรีธรรม
มุณี เป็นประธาน ประกาศตั้งกรรมการสังฆาคำสนสัมพันธ์ของวัด มีพระราชวรสารภรณ์เป็น
ประธาน แต่ละเลยถึงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๓ ด้วยกันทั้งนั้น (เอกสารหมายเลข ๔)
ครั้นอ่านประกาศแล้ว พระศรีธรรมมุณี หัวหน้าคณะปฏิวัติ ขอให้พระค้ำสนโสภณ มอบ
หมายการงานและเอกสารต่าง ๆ ในหน้าที่เจ้าอาวาสแก่คณะกรรมการ ต่อหน้า พ.ต.อ. ชลอ
อุทกภาชน์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสอบสวน ตามคำสั่งของสมเด็จพระมหาจิรวงศ์ พระ
ค้ำสนโสภณ ได้แจ้งแก่พวกภิกษุเหล่านั้นว่า คำสั่งนี้ไม่ชอบด้วยพระวินัย กฎหมาย สังฆา
ณัติ และระเบียบจารีตประเพณี (เอกสารหมายเลข ๕) ไม่อาจรับปฏิบัติได้ และไม่ยอม
มอบหมายการงานในหน้าที่เจ้าอาวาสทั้งสิ้น แต่เมื่อพวกเข็อกอยากจะทำ ก็ตามใจ และใน
ที่สุด พระค้ำสนโสภณได้เตือนพวกภิกษุเหล่านั้นให้เตรียมหลักฐานที่อ้างถึงนั้นไว้ให้พร้อม
จะพิสูจน์ตัวเองในทุกกรณี ให้ประจักษ์ชัดเท็จจริงต่อไป เพราะกระทำอย่างนี้รู้สึกว่าเป็น
การกระทำเลียนแบบปฏิวัติ ซึ่งเข้าใจว่า คงมีแผนการมาก่อนเตรียมงานเพื่อดำเนินการอยู่
แล้ว แต่อ้างเล่ห์โจทอาบัติปาราชิกซึ่งไม่มีมูลแห่งความจริงทั้งสิ้น พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์

แจ้งว่า เรืองนัสมเด็จพระสังฆราชทรงทราบและอนุมัตแล้ว พระศาสนโสภณจึงถามว่า ท่าน
ได้รับคำสั่งจากใครให้มาปฏิบัติภาระเช่นนี้กับพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาส ได้รับคำตอบว่า ได้
รับคำสั่งจากสมเด็จพระสังฆนายก จึงถามต่อไปว่า ดำรงอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของสมเด็จพระ
สังฆนายกหรือ พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์ ไม่ตอบ แล้วลงไปจากกุฏิกับพวกภิกษุลูกวัด
เหล่านั้น ต่อมาได้ทราบว่า ได้มีการขู่ขู่ภิกษุสามเณรและศิษย์วัดโดยประการต่างๆ จนถึง
กับกล่าวอวดอ้างว่า เมื่อครบกำหนด ๓๕ วันแล้ว พระศาสนโสภณไม่สึก ก็จะนำสังฆการี
มาจัดการสึกให้จงได้ เพราะเรื่องนี้ พณ.ฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้สั่งให้ดำเนินการเด็ด
ขาดแล้ว

๖. ในขณะนั้นตำรวจสันติบาลนอกเครื่องแบบประมาณ ๔ คน อนุรักษ์การณที่
กุฏิพระศรีธรรมมุณี คอยสอดส่องเหตุการณ์ และขู่ขู่ภิกษุสามเณรและศิษย์วัดฝ่ายเจ้า
อาวาส เพื่อคอยควบคุมคดีมิให้เสียรูปตามเจตนารมณ์เดิม ยกป้ายมีดประกาศโฆษณาคำสั่ง
คำขอให้พิจารณาตัวเองประกาศตั้งกรรมการต่างๆ ซึ่งล่วงลงวันที่ ๑๘ กันยายน ทั้งนี้ ไว้
ที่หน้ากุฏิชั้นล่างของพระศรีธรรมมุณี ประกาศโฆษณาทั่วไปที่ศาลาการเปรียญ สำนักอุบา
สิกา ทั้งภายในวัดและต่างวัด แจกใบปลิวโฆษณาตามอาคารบ้านเรือนและโรงพยาบาลสงฆ์
พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์ มาประจำที่กุฏิพระศรีธรรมมุณี โดยมากเป็นเวลากลางคืน เวลา
กลางวันมอบหมายให้ตำรวจสันติบาลปฏิบัติการแทน จนถึงวันที่รัฐบาลแถลงการณ์ไม่ยุ่ง
เกี่ยวกับคณะสงฆ์ และได้ทราบว่า ได้ถอนกำลังตำรวจจากวัดมหาธาตุแล้ว ทางวัดราช
ธิดาสถิตจึงได้เปลี่ยนเป็นตำรวจสันติบาลนอกเครื่องแบบ ๓ ตำรวจท้องที่ ๒ คงเหลือ
อยู่จนบัดนี้ ตอนนั้นดูเหมือน พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์เจ็บหายไป ไม่ทราบว่าเพราะเหตุ
อะไร และในขณะที่กำลังเจ็บนั้น มีผู้กล่าวอวดอ้างยืนยันแอบอิงถึง พณ.ฯ นายกรัฐมนตรี
ได้สั่งให้ดำเนินการเรื่องนี้เด็ดขาดแล้ว

๗. เพื่อความสงบเรียบร้อยภายในวัดที่ได้นำครองมาด้วยดี ซึ่งเป็นวัดรกรากของ
คณะธรรมยุต แม้รู้อยู่คำสั่งผิดและไม่ยอมปฏิบัติตามก็ดี เพื่อให้สมอยากของคณะปฏิวัติ
พระศาสนโสภณ จึงตกลงใจพักผ่อนทุกอย่าง และตั้งอยู่ในความสงบเจริญวิปัสสนาตลอดมา

๘. เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๐๓ พระศาสนโสภณได้ยื่นหนังสือที่ ๗๒๒/๒๕๐๓

ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๐๓ เรื่อง ขอให้ตั้งกรรมการสอบสวนพิจารณาวินิจฉัยกรณี (เอกสารหมายเลข ๖) ถึงเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต และได้ทราบว่า คณะอุบาสกอุบาสิกา วัดราชาธิวาสวิหาร ที่พวกภิกษุลูกวัดอ้างถึงไม่เห็นด้วยกับภาระกระทำของพวกเขา ก็ได้ ยื่นหนังสือขอให้ตั้งกรรมการสอบสวนเช่นเดียวกัน (เอกสารหมายเลข ๗)

๙. พระศาสนโสภณได้รับหนังสือตอบที่ ๓๐๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ จากสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ มีข้อความหลายประการ และได้ยก ย่องพระศาสนโสภณเป็นผู้มีความสามารถในทางปกครองเป็นเยี่ยม แต่ในที่สุดคงยืนยันตาม คำสั่งเดิม ไม่ยอมตั้งกรรมการสอบสวน (เอกสารหมายเลข ๘) และพระศาสนโสภณได้ รวบรวมหลักฐานพิจารณาวินิจฉัย ๒ (เอกสารหมายเลข ๙)

๑๐. การที่พระศาสนโสภณและคณะอุบาสิกา ขอให้ตั้งกรรมการสอบสวนเรื่องนี้ ก็เพื่อจะพิสูจน์ให้ทราบข้อเท็จจริงในทุกกรณี ทั้งทางมาตุคามทั้งทางการเงินของวัดที่อ้างถึงนั้น โดยประจักษ์ ไม่ใช่สันนิษฐานแล้วเชื่อมงายอย่างหลับหูหลับตา แต่สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ก็ยืนยันคำสั่งเดิม คือ ไม่ยอมตั้งกรรมการสอบสวน เพราะจำนนต่อความจริง ซึ่งใครอื่น นอกจากพระศาสนโสภณ จะรู้ในเรื่องนี้ยิ่งไปกว่าหาไม่มี นอกจากพึ่งจากเขาเล่าลือที่ ปลุกปั่นกันขึ้น แม้จะกล่าวอ้างถึงกุศลเจตนาแห่งการกระทำและบิดเบือนกลบเกลื่อนยกย้าย หลายกระบวนการอย่างไรก็ตาม ก็เป็นการสุดวิสัยในการปลงใจเชื่อของบัญญัติชน และผู้ ทมิษฐ์บัญญัติปานกลางก็ยากที่จะพิจารณาวินิจฉัยเข้าใจเป็นอย่างอื่นไปได้ นอกจากการ กระทำทั้งหมดนี้ เป็นการกระทำด้วยอกุศลเจตนา มีเจตนาสั่งสอนยกย่องนิกายหลายแง่ หลายประการ เป็นวิธีการแผนการส่งเสริมเพิ่มกำลังให้แก่พวกภิกษุลูกวัดก่อการกำเริบอีก เข็มปั้นปั้นแตกแยกตามกิเลสอารมณ์ของตน ๆ ขึ้นภายในวัด เพราะเมื่อเบียดโอกาสให้ พวกภิกษุลูกวัดยึดอำนาจการปกครองวัดได้แล้ว อำนาจต่าง ๆ ก็ตกอยู่ที่พวกภิกษุลูกวัดเหล่านั้น พระศาสนโสภณ ไม่มีอำนาจใด ๆ เหลืออยู่เลย ถ้าผู้สั่งการไม่ได้มีส่วนสนับสนุนให้ กำลังเป็นศัตรูก่อแก่พวกภิกษุลูกวัดเหล่านั้นแล้ว เหตุใดเขาจึงไม่กล้าเผชิญหน้ากับความ จริง คือตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องขอของพระศาสนโสภณ และคณะอุบา สิกา ให้เป็นไปโดยชอบด้วยวิธีปฏิบัติ ทั้งทางพระวินัย ทั้งทางกฎหมาย ทั้งทางสังฆานันต

ทั้งทางระเบียบจารีตประเพณี เพื่อให้เกิดให้กลับเป็นสุก ตามวิถีทางของพระอริยสงฆ์ เพราะ
เหตุเพียงเท่าที่สารภมมานกมหลักฐานเพียงพอกลางข้อความในหนังสือที่ ๓๐๒/๒๕๐๓ นั้นได้
แล้ว และแสดงให้เห็นชัดโดยไม่ต้องระแวงสงสัยว่า การกระทำของพวกภิกษุลูกวัดและผู้
อำนาจสั่งการทั้งหมดนั้น ผิดพระวินัย กฎหมาย สังฆานัต ระเบียบจารีตประเพณี ทมิแผน
การเตรียมไว้นาน และมีมูลมาจากอกุศลเจตนา อันเป็นมูลแห่งอนุวาทาธิกรณ์ฝ่ายอกุศล
เพื่อร่วมกันกำจัดพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาส ให้ออกไปจากวัดราชาธิวาสวิหาร ด้วยอกุศล
เจตนาอย่างร้ายแรง (มีเอกสารพยานบุคคล)

๑๑. เพราะเหตุที่พวกภิกษุลูกวัดร่วมกันกับผู้อำนาจสั่งการกำจัดพระศาสนโสภณ
เจ้าอาวาส ให้สึกแล้วออกไปจากวัดราชาธิวาสวิหารภายใน ๓๕ วัน นับแต่วันที่ ๑๘
กันยายน ๒๕๐๓ เป็นต้นไป ด้วยอกุศลเจตนาอันเป็นมูลแห่งอนุวาทาธิกรณ์ฝ่ายอกุศลอ้าง
เล่ห์โจทก์อำับตีปาราชิก ซึ่งไม่มีมูลแห่งความจริงทั้งสิ้น เพื่อให้พระศาสนโสภณเคลื่อนจาก
พรหมจรรย์นั้นเป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย สังฆานัต และระเบียบ
จารีตประเพณี และกล่าวขอดอ้างพาดพิงถึง พณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นการนำการเมืองเข้า
มาเกี่ยวข้องของพวกพนักบการคณะสงฆ์ ซึ่งผู้บัญญัติพิจารณาแล้ว ไม่เชื่อว่าจะเป็นจริงอย่าง
นั้นใดเลย

เจ้าทุกข์ได้รับความเสียหายและเสียหาย ทั้งส่วนตัวและทั้งส่วนวงศ์ตระกูล เพราะ
การกระทำของพวกภิกษุลูกวัดเหล่านั้น จึงได้เป็นโจทก์ฟ้องพวกภิกษุเหล่านั้นต่อศาลแขวง
พระนครเหนือ เป็นความอาญา ฐานหมิ่นประมาท เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ และศาล
ได้ออกหมายแจ้งให้จำเลยทั้งหมดทราบ และจำเลยทั้งหมดนั้นได้รับทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๕
ตุลาคม ๒๕๐๓ ศาลได้นัดไต่สวนมูลฟ้องวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๐๓ เมื่อดังวันนัดจำเลยทั้งหมด
ได้ไปที่ศาล ขอเลื่อนการพิจารณาคดีไปในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ อ้างว่า เพราะทนาย
จำเลยไม่อยู่ ศาลก็ได้กรุณาอนุญาตแล้ว

ในเมื่อภิกษุเหล่านั้นต้องตกเป็นจำเลยในศาลแล้ว การโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ
ทั้งภายนอกวัดทั้งภายในวัดก็จบเขาลง

ในกรณีนี้ พล.ต.ต. บั๊น โชติกะทุกขณะ ได้รายงาน พล.ร. อธิบดีกรมตำรวจ และนายรัฐมนตรี ด้วยหนังสือลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๓ นั้นแล้ว (เอกสารหมายเลข ๓๐)

๑๒. พระศรีธรรมมุณี หัวหน้าคณะปฏิวัติ มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ มีคดีคดีพัวพันในทางอาญาซึ่งทางกรมตำรวจยังดำเนินการอยู่ และพระนิพนธ์ สุจินโต เลขานุการคณะปฏิวัติ ตักการก่อเรื่องขึ้นด้วยการสนับสนุนส่งเสริมของหัวหน้าและรองหัวหน้าคณะปฏิวัติ เป็นผู้ต้องหาในการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีคดีคดีพัวพันในทางอาญากับทางกรมตำรวจอยู่ และเป็นข้าราชการไม่หายจนตลอดชีวิต ทั้งทางพระวินัย ทั้งทางนายแพทย์โรคจิต โรงพยาบาลสมเด็จพระยา (ปากคลองสาน) ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่พระนิพนธ์เข้าไปรักษาตัวถึงสองครั้ง เพราะพวกภิกษุลูกวัดทั้งหมดนั้นตกเป็นจำเลย มีคดีคดีพัวพันในโรงศาล และล้มเลิกกับอธิบดีกรมศึกษาธิการ และภิกษุย้ายไม่ได้ขอลอพหวินัยกระสงฆ์ และสงฆ์ยังไม่ได้โปรดประกาศความหายขาดด้วยญัตติจตุตถกรรมจาก เจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร เมื่อวันที่ ๓๒ กันยายน ๒๕๐๓ และอ้างเล่ห์โจทก์อาบัติปาราชิก ซึ่งไม่มีมูลแห่งความจริงทั้งสิ้น แต่พระศาสนโสภณ เจ้าอาวาส ผู้เป็นพระอุปัชฌายาจารย์ของตน ๆ เป็นคนนอกตัญญู ถึงแม้จะอ้างว่า เห็นแก่พระธรรมวินัย มีเจตนาเป็นกุศล โจทก์อาบัติปาราชิกแต่พระศาสนโสภณ ผู้มีศีลเป็นทริก เป็นที่เคารพของสหพรหมจารี ก็โจทก์ไม่ขึ้นตามทางพระวินัย

๑๓. เพราะเหตุที่พระศาสนโสภณ (ปลอด อุดกาวิ ป.ช. ๘) เจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร พระอุปัชฌายาจารย์ เป็นผู้มีศีลเป็นทริก เป็นผู้บริสุทธิ์ทั้งในทางธรรมะทั้งในทางพระวินัย ได้บัญญัติญาณตนว่า เป็นในสากยบุตร เป็นบรรพชิต เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ไม่เคยนั่งหรืออยู่ในที่ลับหลุมลับตาคนมาตุคาม ไม่จำเพาะคนใดคนหนึ่ง ทั้งภายในศาลาเทพหีสติน ทั้งภายในวัด ทั้งภายนอกวัด ทุกแห่งทุกเวลา นับจำเต็มตั้งแต่บวชมาจนถึงบัดนี้ และต่อไปภายหน้าจนตลอดชีวิต ยังเป็นที่เคารพสักการบูชาของสหพรหมจารีอันเดวาสิก เพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลเป็นทริก ตลอดถึงพุทธศาสนิกชนทั้งหลายที่เป็นผู้รู้ความจริงและเคารพนับถือความจริงอันเป็นสัจธรรมตลอดมา

๓๕. พระเจ้าสันโสภณ ได้ถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่งแต่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหา
สังฆปริณายก ด้วยหนังสือที่ ๓๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ เมื่อดวันที่ ๒๕ เดือนนี้
โดยขอประทานพระกรุณาให้ได้รับการพิจารณาวินิจฉัยโดยชอบธรรมวินัย และขอด้วยกฎ
หมายในทางปฏิบัติ ๓ ทาง คือ

๑. มีพระบัญชาแต่งตั้งพระมหาเถระ (เว้นคณะสังฆมนตรี) ในทำนองมหาเถร
สมาคม พิจารณาวินิจฉัยคำสั่งดังกล่าวแล้ว หรือ

๒. มีพระบัญชาให้เสนอคำสั่งดังกล่าวแล้ว ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา
วินิจฉัย หรือ

๓. มีพระบัญชาให้เสนอคำพิพากษาวินิจฉัย (เอกสารหมายเลข ๓๐) พระเทพ-
ภิกขิตถมุนี วัดเบญจมบพิตร ได้แจ้งให้ทราบด้วยหนังสือลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ เมื่อดวันที่
๒๗ เดือนนี้ (เอกสารหมายเลข ๓๒) และในวันที่ ๒๗ นี้เอง เวลาประมาณ ๑๕.๓๐ น.
สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ได้ให้สั่งการให้นำพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช (เอกสารหมายเลข
๓๓) ไปให้พระเจ้าสันโสภณรับทราบ และพระเจ้าสันโสภณได้บันทึกต่อท้ายสำเนา
พระบัญชาขึ้นว่า

พระเจ้าสันโสภณยังไม่ยอมปฏิบัติตาม เพราะคำสั่งที่ ๖๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๘ กันยายน
๒๕๐๓ เป็นโมฆะ แม้จะแก้ใหม่ก็คงเป็นโมฆะ เพราะมิได้ปฏิบัติให้ชอบด้วยพระธรรมวินัย
กฎหมาย สังฆาณัติ และระเบียบจารีตประเพณี ตามที่ได้ถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่งที่ ๓๒๕/๒๕๐๓
ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ แล้ว และพระเจ้าสันโสภณได้บันทึกหลักการพิจารณาวินิจฉัย
(เอกสารหมายเลข ๓)

ตามที่อาตมาภาพได้แถลงมาโดยละเอียดพร้อมด้วยเอกสารต่าง ๆ นี้ ก็เพื่อเสนอ
รัฐบาล พณฯ นายกรัฐมนตรี ผู้เป็นศาสนูปถัมภกแทนองค์สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภาร
เจ้า เอกอัครพุทธศาสนูปถัมภกได้พิจารณาว่า ในวงการคณะสงฆ์ปัจจุบันได้ปฏิบัติกัน
อย่างไร เพราะเหตุใดความยุ่งยากทั้งหลายในวงการคณะสงฆ์ ในยุคปัจจุบันนี้จึงขยายตัวทั่ว
ทั้งสังฆมณฑล ตลอดถึงพุทธศาสนิกชนทั่วไป

เพราะฉะนั้น เพื่อความบริสุทธิ์แห่งพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ

เป็นสังฆกรรม เป็นชีวิตจิตใจของอาณาภาพ และพุทธศาสนิกชนทั่วไปทุกชาติชน ชลได้โปรดให้ความอุปถัมภ์ในทางที่ชอบธรรม เพื่อทางรัฐบาลจะได้สืบสวนพิจารณาวินิจฉัยให้ขึ้นไปโดยชอบด้วยวิธีปฏิบัติ ทั้งทางพระวินัย ทั้งทางกฎหมาย ทั้งทางสังคมนี้ ทั้งทางระเบียบจารตประเพณีที่ดี ทางคณะสงฆ์ไทยจะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติเป็นบรรทัดฐาน เพื่อความสงบเรียบร้อยทั่วสังฆมณฑลสืบไป

ขอเจริญพร
 อาตมาภาพ (พระศาสนโสภณ)
 เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

ท่านเจ้าคุณใหญ่ (องค์เก่า) กำลังยื่นกล่าวสัมโมทนียกถาต่อพระเถรานุเถระ ณ พระอุโบสถ วัดมหาธาตุ เมื่อ ๓๐ ส.ค. ๑๙

(และยังซาบซึ้งเมื่อได้ยินสงฆ์พร้อมกันกล่าวว่า สาธุ สาธุ สาธุ กระทั่งทุกวันนี้)

๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

เรื่อง

เหตุผลที่ไม่อาจปฏิบัติตามพระบัญชา

ขอประทานกราบทูล เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

อ้างถึง

พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย

หลักการพิจารณาวินิจฉัย ๓-๕

ตามพระบัญชา โปรดเกล้าฯ ให้เกล้ากระหม่อมออกจากเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร และเจ้าคณะธรรมยุตภาค ๘-๘-๘ ซึ่งหัวหน้ากองสังฆการีนำไปให้เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ นั้น เกล้ากระหม่อมได้บันทึกต่อท้ายสำเนาพระบัญชาว่า

พระศาสนโสภณยังไม่ยอมปฏิบัติตาม เพราะคำสั่งที่ ๔๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๐๓ เป็นโมฆะ แม้จะใหม่ก็คงเป็นโมฆะ เพราะมิได้ปฏิบัติให้ชอบด้วยพระวินัย กฎหมาย สังฆานัติ และระเบียบจารีตประเพณี ตามที่ถวายฎีกาขอพระวินิจฉัยคำสั่งที่ ๓๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ แล้วนั้น

คำสั่งที่ ๖๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๐๓ ของสมเด็จพระมหาจักรวาลนั้น ในทางปฏิบัติที่ชอบ ควรได้รับพิจารณาวินิจฉัยว่า ชอบหรือไม่ชอบ และเกล้ากระหม่อมขอประทานพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ในทางวิธีปฏิบัติ ๓ ทาง แล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดทางใดทางหนึ่ง คงมีแจ้งในหนังสือขอพระวินิจฉัยนั้นแล้ว แต่ยังมีได้รับการพิจารณาวินิจฉัย สมเด็จพระมหาจักรวาลก็ทำเป็นพระบัญชาถวายให้ส่งพระนาม เมื่อเป็นเช่นนั้น เกล้ากระหม่อมจึงไม่อาจปฏิบัติตามพระบัญชาได้ เพราะเหตุผลในบันทึกต่อท้ายสำเนาพระบัญชาส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งมีปรากฏในหลักการพิจารณาวินิจฉัย ๓-๕ ที่ขอประทานถวายพร้อมหนังสือนี้

ขอรับประทานพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับได้พิจารณาต่อไป
ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด
เกล้ากระหม่อม ศ.ส. (พระศาสนโสภณ)
เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

เรื่อง เหตุผลที่ไม่อาจปฏิบัติตามพระบัญชา

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

อ้างถึง พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักการพิจารณาวินิจฉัย ๓-๕

ตามพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชที่อ้างถึง ซึ่งกรมการศาสนาได้ให้หัวหน้ากอง
สังฆการีนำไปให้เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๓ และได้บันทึกต่อท้ายสำเนาพระบัญชาฉบับนั้นว่า

พระศาสนโสภณยังไม่ยอมปฏิบัติตาม เพราะมิได้ปฏิบัติตามให้ชอบด้วยพระวินิจฉัย
กฎหมาย สังฆาณัติ และระเบียบจารัตประเพณี ตามที่ได้ถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่งที่ ๓๒๕/๒๕๐๓
ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓

คำสั่งที่ ๖๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๐๓ ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า
ในทางปฏิบัติที่ชอบ ควรได้รับพิจารณาวินิจฉัยว่า ชอบหรือไม่ชอบก่อน ตามที่พระศาสน-
โสภณได้ถวายฎีกาอุทธรณ์คำสั่งที่ ๓๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ ขอประทานพระ
กรุณาในเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๓ ทางคือ

๑. มีพระบัญชาแต่งตั้งพระมหาเถระ (เว้นคณะสังฆมนตรี) ในทำนองมหาเถร-
สมาคม รวมทั้งสองนิกาย พิจารณาวินิจฉัยคำสั่งดังกล่าวแล้วหรือ

๒. มีพระบัญชาให้เสนอคำสั่งดังกล่าวแล้ว ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา
วินิจฉัย หรือ

๓. มีพระบัญชาให้เสนอศาลพิจารณาวินิจฉัย
แต่ยังมีได้รับพิจารณาวินิจฉัยคำสั่งนั้น สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ก็ทำเป็นพระบัญชา
ถวายลงพระนาม เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงไม่อาจปฏิบัติตามพระบัญชาฉบับนี้ได้ เพราะเหตุผล
บันทึกต่อท้ายพระบัญชาฉบับนั้นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งมีปรากฏในหลักการพิจารณาวินิจฉัย

๓-๕ ที่ส่งพร้อมหนังสือ
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขออำนาจพร

ศ.ส. (พระศาสนโสภณ) เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

๓๘ มกราคม ๒๕๐๖

ขอประทานกราบเรียน พระเดชพระคุณ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต
ผู้รักษาการในตำแหน่งหน้าที่เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

ด้วยพวกเกล้า ๆ พระสงฆ์จำเลยคดีอาญาของศาลแขวงพระนครเหนือ หมายเลข

ดำที่ ๙๒๙๓/๒๕๐๓ ผู้ใดลงนามขาทายหนังสืออื่น ขอประทานกราบเรียนพระเดชพระคุณด้วย
ความเคารพอย่างขง ถึงทางอันเป็นที่มาแห่งความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสของพวกเกล้า ๆ
กล่าวคือ ความจริงในเรื่องร้องทุกข์กล่าวหาพระศาสนโสภณ (พระปลอด อุดการ) เกิดขึ้น
จากพระมหาลือชัย พระครูวินัยธรเสนอ พระครูสังฆวุฒิกร พระมหาเจริญ ซึ่งเป็นหัวหน้า
ได้ติดต่อปรึกษาท่านเจ้าคุณพระธรรมปาโมกข์ วัดราชผาติการาม ร่างทำหนังสือร้องทุกข์
กล่าวหาพระศาสนโสภณว่าอาจารวิบัติและศีลวิบัติต่อพระเดชพระคุณ โดยลงนามในคำร้อง
ทุกฉบับ ๓๗ รูป เกล้า ๆ พระศรีธรรมมุนี พระราชวรภากรณ์ไม่ได้ทราบเรื่องเลยว่า ทำกัน
อย่างไร จนต่อมาเมื่อพระเดชพระคุณมีบัญชาให้เกล้า ๆ ทั้งสองไปกราบเรียนแล้วจึงทราบ
เกล้า ๆ และเกล้า ๆ ทั้งสองได้ลงนามร่วมไปโดยอาศัยบัญชาขารมพระเดชพระคุณเป็นที่พึ่ง
ซึ่งตามแผนแล้วพระมหาลือชัย พระครูวินัยธรเสนอ พระครูสังฆวุฒิกร พระมหาเจริญกับ
พวกได้วางแผนควบคุมตัวเกล้า ๆ พระศรีธรรมมุนี พระราชวรภากรณ์ ในวันลงมือกระทำ
การกับพระศาสนโสภณ ตามหลักฐานซึ่งมีอยู่ ทั้งนี้ก็ด้วยเกรงว่าเกล้า ๆ ทั้งสองจะขัดขวาง
การกระทำ แต่ผลในที่สุดเกล้า ๆ ทั้งสองก็ตกเป็นจำเลยในศาลหลวง และผู้ที่ไม่ทราบความ
จริง กลับหาว่าเกล้า ๆ ทั้งสองกระทำการเพื่อแย่งตำแหน่งเจ้าอาวาสจากพระปลอด เป็นผล
ให้เกล้า ๆ ทั้งสองได้รับความเดือดร้อนหาที่สุดมิได้ คุณงามความดีทั้งหลายซึ่งได้สั่งสมบำเพ็ญ
มากก็เป็นผลพลอยเสียไปด้วยการกระทำครั้งนี้เกือบไม่มีเหลือของเก่าอยู่เลย

ภายหลังจากการประชุมสังฆจาเลยเมื่อคนวันที่ ๑๗ เดือนนี้แล้ว ความนั้นผวนได้
เกิดขึ้นในหมู่พระสังฆจาเลยอย่างร้ายแรงที่สุด กล่าวคือ เกิดแตกแยกกัน รวมกันไม่ได้ คดี
อาญาในศาลหลวงก็จะดำเนินไปไม่ได้ อาจจะเกิดเหตุร้ายขึ้นในท่ามกลางศาลในวันนัดสืบ
พยานนัดต่อไป เพราะเกล้าฯ ทั้งสองไม่สามารถควบคุมพระสังฆจาเลยได้บางรูป ซึ่งพระ
เดชพระคุณตระหนกต์แล้ว พวกเกล้าฯ เห็นด้วยเกล้าฯ ว่าคดีในศาลหลวงได้ดำเนินมายัง
คงเหลือเพียง ๑๐ % จะเสร็จสิ้นแล้ว การจะแต่งตั้งนายเพิ่มเข้ามาว่าคดีคงจะไม่เกิด
ประโยชน์อะไรนัก และเมื่อพระสังฆจาเลยรูปใดไม่พอใจนายเดิมของตน พระสังฆรูป
นั้นก็ขอลงสนทนนายเดิมไปแต่งตั้งนายใหม่เข้ามาที่ย่อมกระทำได้ คดีนี้พิจารณาแล้ว การที่พระ
สังฆจาเลยจะเบียดเบียนข้อเท็จจริงในการต่อสู้คดีต่อทนายคนใหม่ย่อมเป็นการลำบากและระอา
ใจ ปราธนาจะให้รู้เท่าที่รู้กันมาแล้วเท่านั้น ทนายคนใหม่ที่จะเข้ามาจะมีผลประโยชน์อะไรกับ
ฝ่ายตรงข้ามบ้างก็ทราบมิได้ อาจเป็นแนวที่ ๕ เข้ามาก็อาจจะเป็นได้ หากเกิดความขึ้น
ในเมื่อความจะเสร็จทนายเดิมกับทนายคนใหม่ต่างก็จะขัดกัน และต่างไม่ยอมรับผิดชอบในผล
แห่งความเสียหาย ผลร้ายทั้งหลายทั้งปวงจะตกอยู่แก่พวกเกล้าฯ คดีคดีถูกตักตักกันเป็น
แถว ห้ามท่านผู้ใดมาพลอยติดคุกตารางด้วยไม่ว่า พวกเกล้าฯ ได้สำนึกถึงความพินาศของ
พวกเกล้าฯ ที่กำลังคับคูลานเข้ามาถึงต่อเข้าทุกขณะลมหายใจเข้าแล้ว แต่พระเดชพระคุณ
ผู้เมตตาจัดแต่พวกเกล้าฯ เสนอบิดาเมตตาแก่บุตรในยามทุกข์ยากและคับขันนี้ อาจเกิดผล
พลอยเสียไปด้วยคนหมุ่นอีกก็อาจเป็นได้ พวกเกล้าฯ ไคยอมอุทิศชีวิตและพรหมจรรย์ต่อ
สู่พระปลอดกับพวกเข้ามาจนทุกวันนิกเพื่อพระเดชพระคุณผู้บาคณะธรรมยุค ตลอดถึงบรรพ
บุรุษผู้เริ่มก่อตั้งคณะธรรมยุคช่วยกันรักษากันมา โดยยึดเอาลูกเอากการดีจากพระภิกษุเป็น
หลักประกันตัวของตัวทุกรูป ใคร่ขอประทานกราบเรียนขอความเมตตาได้โปรดขยับยั้งการ
แต่งตั้งทนายความเพิ่มเติมสำหรับพวกเกล้าฯ ผู้มนามท้ายหนังสือนี้ ส่วนพระสังฆรูปใด
ปราธนาจะแต่งตั้งทนายความใหม่เข้าดำเนินคดีของตนนั้น ก็ขอให้เป็นไปตามความปราธนา
ของแต่ละรูป เพราะทนายคนเดิมได้ตกลงกับศาลไว้แล้วว่าจะเร่งคดีให้เสร็จสิ้นในเดือนสอง
เดือนนี้ ดังเป็นที่ทราบกันในพระสังฆจาเลยในท่ามกลางศาลแล้ว แต่จะอย่างไรก็ดี พวก
เกล้าฯ มีความเห็นด้วยเคารพเพียงว่า การแต่งตั้งทนายเพิ่มเติมเข้ามาดำเนินคดีในชั้นนี้ไม่เกิด

ผลคืนแก่พระสงฆ์เจ้าเลย และอาจทำให้คิดต้องเสียเปรียบใจทุก ^๕ ยิ่งกว่านั้น ^๕ การแตกแยกกัน
ยอมเป็นผลร้ายแก่ตนเองทั้งสิ้น

การจะควรหรือมิควรประการใด ขอबारมีพระเดชพระคุณเป็นที่พึ่ง

ควรมิควรแล้วแต่จะ โปรด

เกล้าฯ พระศิริธรรมมุนี พระราชาธรรมาภรณ์

- “ พระมหาแคล้ว อภโย
- “ พระมหาประสงค์ ปลงกชาโน
- “ พระมหาสมคิด ภูริสัสโม
- “ พระมหาจ้านงค์ อุตตราโส
- “ พระสมปอง อนาจรโ
- “ พระมหาสุมน ทนตจิตโต
- “ พระพวง ปพนโ
- “ พระมหาเจริญ กิตติจโร
- “ พระมหาปลื้ม ชูตเปโม
- “ พระมหาเพียร ธรรมวิโร
- “ พระพรหม พรหมโชโต
- “ พระมหาเสนาะ มหรรตโต
- “ พระสมพล ญาณพลโ

(สำเนา)

วัดมกุฏกษัตริยาราม

๓๗ มกราคม ๒๕๐๖

ถึง พระกรวิชัยธร เสนอ ป. ๖

เรื่องการตั้งทนายใหม่นั้น ไม่ใช่เพื่อปลดทนายเก่าออก เพียงตั้งให้เป็นผู้ช่วย เพื่อสะดวกแก่การดำเนินคดีให้เสร็จโดยเร็ว ไม่ต้องเลื่อน เพราะทนายดีตระว่าความท้อหรือป่วย ถ้าทนายจะไม่พอใจให้มีทนายช่วย เพราะเหตุใดก็ตาม ก็เป็นการขัดกับความประสงค์ของพระภิกษุจำเลยทั้งหมด ที่ต้องการปลดเปลื้องตนให้พ้นคดีโดยเร็ว ฉะนั้นยืนยันว่าตั้งทนายใหม่นั้นไม่ใช่ไล่ทนายเก่าออก คงเพื่อให้เกิดเสร็จเร็ว เพราะตั้งแต่เป็นเวลา ๒ ปี ๓ เดือนล่วงไปแล้ว แต่ถ้าเก่าไม่พอใจจะลาออกทั้งคดีเสีย ฉะนั้นรับรองว่า พระสงฆ์จำเลยจะไม่ต้องเดือดร้อน เพราะฉนั้นเป็นผู้รักษาการในหน้าที่เจ้าอาวาส ย่อมสามารถคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่พวกคุณได้ ทนายท่านนั้น เป็นการกระทำโดยดำริชอบของตนเอง ไม่มีพระจำเลยรูปใดมาผูกแหย่คิดหาเงื่อนงำ ถ้าว่าดังนั้น ก็เป็นการดูหมิ่นฉันว่าโง่บัดซบ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้นรับรองว่า ฉะนั้นจะต้องคุ้มครองรักษาภิกษุสามเณรในความปกครองของฉนั้น ให้ได้รับความเป็นธรรม และความปลอดภัยทุกประการ คุณจงตั้งสติให้ดี จงเป็นตัวของตัวเอง เราทำในทางที่ชอบด้วยธรรมวินัยแล้ว ไม่ต้องกลัว

คุณจะให้พระจำเลยได้ทราบความจริงเท่าที่สามารรถจะให้ทราบได้ ก็เป็นการ

สมควรอย่างยิ่ง

พระมหาวิรรวงส์

รับรองว่าเป็นภาพถ่ายถูกต้องกับต้นฉบับ

พระศรีวิธรรมมุนี

(พระศรีวิธรรมมุนี) จำเลยที่ ๓

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

คำสั่งที่ ๓๒/๒๕๐๕

เรื่อง ขับไล่บรรพชิตให้ออกไปจากวัดราชาธิวาสวิหาร

เนื่องจากพระปลอด อุดตการี พระมหาเจียร ฆมนจารี พระมหาชัย ชยปาโล พระมหาบุญมี ขิตตาสโย พระครูพิเศษสรดุมิ (ลบ สดเสโย) พระประคอง ปศุคโท และพระโชติ อศุคโสโค ได้มีวสันตสนมกันก่อความไม่สงบให้เกิดขึ้นภายในวัด นำเอาบรรพชิตและคฤหัสถ์เข้ามาพำนักอาศัยภายในวัด โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสหรือผู้ทำการแทนเจ้าอาวาส ดังปรากฏตามคำสั่งของข้าพเจ้าที่ ๘๔/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ ซึ่งทุกรูปได้ทราบแล้ว การกระทำดังกล่าวถือว่า ไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๔ ข้าพเจ้าผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร จึงให้ขับไล่พระปลอด อุดตการี พระมหาเจียร ฆมนจารี พระมหาชัย ชยปาโล พระมหาบุญมี ขิตตาสโย พระครูพิเศษสรดุมิ (ลบ สดเสโย) พระประคอง ปศุคโท และพระโชติ อศุคโสโค รวม ๗ รูป ฐานไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสให้ออกไปจากวัดราชาธิวาสวิหาร ภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

วัดมกุฏกษัตริยาราม
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า
(สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

ผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

สำเนาอันถูกต้อง
ส. อุทยานกูร ทนายโจทก์

จร.

๓๐ ม.ค. ๐๖

สำเนาอันถูกต้อง

หนังสือมอบอำนาจ

หนังสือมอบอำนาจฉบับนี้ทำขึ้น ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม จังหวัดพระนคร เมื่อ
วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕

โดยหนังสือมอบอำนาจนี้ ข้าพเจ้าสมเด็จพระมหาจักรวงศ์ ผู้รักษาการในตำแหน่ง
เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร ขอมอบอำนาจให้พระศิโรตถมุนี กับ พระราชวราภรณ์
ดังต่อไปนี้

๑. ให้พระศิโรตถมุนี กับ พระราชวราภรณ์ มีอำนาจมาทำการแทนข้าพเจ้า
โดยร่วมกันหรือแทนกัน คือ ให้มีอำนาจร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน และให้มี
อำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้ในทุกกรณี เกี่ยวกับอำนาจของเจ้าอาวาสตามพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ ในเมื่อมีผู้หนึ่งผู้ใดกระทำความผิดขึ้นภายในวัดเกี่ยวกับวัดราชาธิวาสวิหารในทาง
อาญา เช่น ขัดคำสั่งของเจ้าอาวาส บุกรุก ทำให้เสียหายที่ดินของวัด เป็นต้น และให้มี
อำนาจฟ้องขับไล่ผู้หนึ่งผู้ใดต่อศาลส่วนแพ่งให้ออกไปจากวัดได้ด้วย

๒. ให้พระศิโรตถมุนี กับ พระราชวราภรณ์ โดยร่วมกันหรือแทนกันมีอำนาจ
ดำเนินคดีอาญา ไม่ว่าต่อพนักงานสอบสวนหรือต่อศาล ฐานพระปลอด อดตการี พระมหา
เจียร ชมมจารี พระมหาชัย ชยปาโล พระมหาบุญมี ชิตศาลโย พระครูพิเศษสรอุมิ
(สย สลเสใจ) พระประคอง ปศุคหโก และพระโชติ อคฺคโชโต ขัดคำสั่งของข้าพเจ้า ที่สั่ง
ให้ขับไล่ออกจากวัดราชาธิวาสวิหาร ในตำแหน่งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส
วิหารได้ตามกฎหมายทุกประการ

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ ในวัน
เดือน มี ที่ปรากฏข้างบนนี้

ลงชื่อ	สมเด็จพระมหาจักรวงศ์	ผู้มอบอำนาจ
ลงชื่อ	พระมหาประจวบ กนฺตจาโร	พยาน
ลงชื่อ	ส. อุทยานกูร	พยาน

รับรองว่าเป็นภาพถ่ายอันถูกต้องกับต้นฉบับ

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

ส. อุทยานกูร ทนายโจทก์

จว.

๓๐ ม.ค. ๐๖

คำฟ้อง

คดีหมายเลขคดีที่ ๒๕ / ๒๕๐๖

สำเนาอันถูกต้อง

ล. อุทยานกร

ศาลแพ่ง

วันที่ ๓ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๖

ความแพ่ง

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์	โดยพระศิริธรรมมุนี	พระราชวราภรณ์	ผู้รับมอบอำนาจ
ระหว่าง			โจทก์
พระปลอด อุดตการี	กับพวก		จำเลย

ข้อหาหรือฐานความผิด ขบไล่

จำนองทุนทรัพย์ — บาท — สตารางค์

ข้าพเจ้า สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ โดยพระศิริธรรมมุนี พระราชวราภรณ์ ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์ เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย อาชีพ เป็นพระภิกษุ เกิดวันที่ — เดือน — พ.ศ. ๒๔๕๐ / ๕๓ ปี อยู่บ้านเลขที่ วัดราชาธิวาสวิหาร ถนนสามเสน ตรอกหรือซอย ถนน วัดราชาธิวาส ใกล้เคียงตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอคูคต จังหวัดพระนคร ขอยื่นฟ้อง

๑. พระปลอด อุดตการี ๒. พระมหาเจียม ขมนจารี ๓. พระมหาชัย
 ชยปาโล ๔. พระมหาบุญมี ชิตตลาโย ๕. พระครูพิเศษสรดุมิ (ลบ. สล. เล. ไช)

๖. พระประคอง ปกคหโก ๗. พระโชติ อคฺคโชโต จำเลย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย
 อาชีพเป็นพระภิกษุ อยู่บ้านเลขที่ วัดราชาธิวาสวิหาร ถนนสามเสน ตรอกหรือซอย ถนน
 วัดราชาธิวาส ใกล้เคียงตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอคูคต จังหวัดพระนคร มีข้อความตามที่
 จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๓. สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต สังฆนายก ผู้รักษา
 การในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร มีอำนาจหน้าที่จัดการปกครองบริหารวัด

ราชาธิวาสวิหารตามพระธรรมวินัยและกฎหมาย ได้มอบอำนาจให้ข้าพเจ้าพระศรีธรรมมุณี
ประธานกรรมการบริหารวัดราชาธิวาสวิหาร ให้มีอำนาจต่าง ๆ ตลอดถึงอำนาจฟ้องคดีนี้
ดังปรากฏตามภาพถ่ายหนังสือมอบอำนาจท้ายฟ้อง (หมาย ๓)

ข้อ ๒. เดิมจำเลยที่ ๑ ถึง ๗ เป็นพระภิกษุลูกวัดอยู่จำพรรษาที่วัดราชาธิวาสวิหาร
ครั้นต่อมาจำเลยที่ ๑ ถึง ๗ ได้ร่วมกันกระทำการอันเป็นความผิดต่อพระวินัยและกฎหมาย
ไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสสมเด็จพระมหาจักรวงศ์ ผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัด
ราชาธิวาสวิหาร โจทก์ ได้มีคำสั่งที่ ๓๒/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๕ ขับไล่จำเลย
ที่ ๑ ถึง ๗ ให้ออกไปจากวัดราชาธิวาสวิหาร ฐานไม่อยู่ในโอวาทโจทก์ภายในกำหนด ๗ วัน
ดังปรากฏตามสำเนาคำสั่งท้ายฟ้อง (หมาย ๒) จำเลยที่ ๑ ถึง ๗ ได้ทราบคำสั่งดังกล่าวแล้ว
แต่ไม่ยอมออกไปจากวัดโดยไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย โจทก์ถือว่าจำเลยที่ ๑
ถึง ๗ ได้ทราบคำสั่งของโจทก์ซึ่งสั่งการตามอำนาจตามกฎหมายให้ไว้แล้ว ไม่ปฏิบัติตามคำ
สั่งนั้นเป็นการขัดคำสั่งของโจทก์ ๆ ได้ให้พระศรีธรรมมุณีกับพระราชวรการณ์ ผู้รับมอบ
อำนาจจากโจทก์ร้องทุกข์กล่าวโทษจำเลยที่ ๑ ถึง ๗ ฐานขัดคำสั่งโจทก์ต่อพนักงานสอบสวน
สถานีตำรวจนครบาลสามเสน เป็นคดีส่วนอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์
กล่าวโทษดำเนินการสอบสวนจำเลยเพื่อฟ้องร้องต่อศาลส่วนอาญา ครั้นต่อมา รองอธิบดี
กรมตำรวจได้ออกหมายค้นกุฏิของจำเลยที่ ๑ ถึง ๗ ในข้อหาว่าบ่อนทำลาย และมี
การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ก็นยึดเอกสารต่าง ๆ ไปเป็นจำนวนมาก วัดโจทก์ได้
แจ้งความต่อนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลแขวงดุสิต แจ้งย้ายจากนายทะเบียนของจำเลยที่ ๑ ถึง ๗
ออกจากทะเบียนบ้านของวัดโจทก์ตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๕๐๕ จำเลยจึงไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ของวัดโจทก์ และวัดโจทก์ได้ห้ามมิให้จำเลยที่ ๑ ถึง ๗ ร่วมกระทำกิจกรรมตามพระวินัย
พระสงฆ์ในวัดโจทก์ และจำเลยไม่ได้ร่วมเข้าพรรษากับพระสงฆ์ในวัดโจทก์มาได้ ๒ พรรษา
แล้ว จำเลยที่ ๑ ถึง ๗ จึงไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะทำนิกายอาศัยอยู่ในวัดโจทก์ได้ และก่อนฟ้อง
ได้แจ้งให้จำเลยออกไปเสียจากวัดโจทก์ แต่จำเลยกลับเพิกเฉยเสียโดยไม่มีข้ออ้างใด ๆ ตาม
กฎหมาย ซ้ำกลับทำให้ทรัพย์สินของวัดโจทก์เสียหาย ซึ่งขอสงวนไว้ฟ้องในภายหลัง โจทก์
จึงจำต้องฟ้องขออำนาจศาลบังคับ

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้น ขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับ
จำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ให้ขับไล่จำเลยที่ ๓ ถึง ๗ และบริวารของจำเลยที่ ๓ ถึง ๗ ออกจากวัด
ราชาธิวาสวิหาร ใจทัก และห้ามจำเลยและบริวารเข้ามาเกี่ยวข้องอีกต่อไป

๒. ให้จำเลยที่ ๓ ถึง ๗ ร่วมกันส่งมอบกุฎีที่พานักอาศัยอยู่แต่ละรูปให้แก่ใจทัก
ในสภาพเรียบร้อยทุกประการ

๓. ให้จำเลยที่ ๓ ถึง ๗ ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนใจทัก
ชำระเจ้าไต่ยื่นสำเนาคำฟ้อง โดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย ๗ ฉบับ
และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอฟังถือว่าทราบแล้ว

พระศรีธรรมมุนี พระราชวราภรณ์ ใจทัก

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

หน้าที่บัญชาการคณะสงฆ์แทนสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งหลุดพ้นไปแล้ว เมื่อประกาศใช้
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ตั้งแต่วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๐๖ ในเมื่อพระเดชพระคุณ
สมเด็จพระสังฆราช ดำรงตำแหน่งผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร กับตำแหน่ง
กรรมการมหาเถรสมาคม ย่อมไม่มีอำนาจที่จะแต่งตั้งพระราชบัญญัติได้ตามกฎหมาย
คำสั่งแต่งตั้งของพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ เกด้า ๑ เห็นด้วย เกด้า ๑ ว่า คำสั่งแต่งตั้งพระราช
บัญญัติเป็น โทษ เพราะตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๐ บัญญัติ
ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่
ที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตราที่กล่าวมาแล้วในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้นคำสั่งพระเดชพระ
คุณสมเด็จพระสังฆราช ผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร จึงไม่มีสิทธิอำนาจมีคำสั่ง
แต่งตั้งพระราชบัญญัติเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชา
ธิวาสวิหารตามกฎหมาย เกด้า ๑ ในฐานะลูกอดีตของพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ เมื่อได้อ่าน
คำสั่งประกาศแฉ่งการณ และแจ้งความทางหน้าหนังสือพิมพ์แล้ว รู้สึกมีความละอายใน
ความหลังสมเด็จพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ พร้อมกับรู้สึกสงสารพระราชบัญญัติ ซึ่ง
เป็นเบียดเบียน ๗ ประโยค ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช และศิษย์วัดราชา ๑ ด้วยกัน จึง
ใคร่ขอประกาศกราบเรียนขอความกรุณาพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ได้โปรดใช้อำนาจหน้าที่ผู้
รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหารให้เป็นไปตามพระวินัยและกฎหมาย ตาม
แบบแผนสมณะในพระธรรมวินัยกระทำต่อสมณะในพระธรรมวินัย ตามที่บรรพจารย์เคย
ปฏิบัติกระทำมา เกด้า ๑ และพระสงฆ์ทั้งหลายพร้อมที่จะปฏิบัติตาม และไม่ขัดอภัยใน
ความปรารถนาเจตนาจงใจของพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ความจริงเกด้า ๑ เอง มีความสังสาร
ในพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ที่เคยได้พูดปรารภกับเกด้า ๑ ในกรณีที่ต้องหลุดพ้นจากตำแหน่ง
ในการบริหารการคณะสงฆ์ จนเป็นเหตุให้พระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ต้องเศร้าโศกเสียใจ
เหมือนเกด้า ๑ ถูกพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ถอดถอนแล้วยังบังคับให้ส่งมอบทรัพย์สินและ
ศาสนสมบัติของวัดซึ่งได้ส่งมอบไปแล้ว จนถึงกับพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ หลังล้มลงแล้ว
ปฏิบัติการณ์ไม่ควรปฏิบัติ เช่นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับเบ็ดเตล็ดเหตุการณ์ในคดีของพระสังฆราช
ราชา ๑ จำเลย มีการค้นพบแต่งตั้งทนายความคนใหม่แทนคนเดิม เมื่อพระสังฆราชจำเลย

ส่วนมากคัดค้านไม่ยอม กลับโกรธเขียนจดหมายถึงพระมหาเถรอุบาลีลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๐๖ ยุยงให้พระสงฆ์จำเลยแตกแยกกัน ทำทนายอวดอ้างอำนาจของเจ้าอาวาสรับรองคุ้มครองไม่ให้พระสงฆ์จำเลยพวกที่แตกแยกไปเข้ากับพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ต้องเดือดร้อนเรื่องคดีในโรงศาล ดังปรากฏตามภาพถ่ายหนังสืออื่น ซึ่งเกล้าฯ จะได้ยื่นต่อศาลในโอกาสอันควร เพื่อขอให้ศาลวินิจฉัยออกหมายเรียกพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ไปศาล เข้าทำนอง "หนังสืออวดอ้างอิทธิฤทธิ์ ๒๕๐๓" ของพระปลอด

อาศัยเหตุผลที่เกล้าฯ ๑ ประทานกราบเรียนถวายมาแล้วข้างต้น เกล้าฯ ๑ ใคร่ประทานขอความกรุณาอย่าได้ทำอะไรต่ออะไรลงไปตามอำเภอใจ ให้ระลึกถึงใจเราใจเขา ผู้ถูกกระทำ ก่อกรรมใดแก่ใครกรรมนั้นอาจถึงตัวพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ๑ ทำนองพระปลอด และพระอาจก็อาจเป็นไปได้ทำนองเดียวกัน เป็นเจ้าอาวาสเหมือนเป็นพ่อของลูกวัด ทำอะไรให้หนักว่าทำกับลูก ไม่ใช่ทำกับศัตรู ทำอย่างสมณะทำต่อสมณะ ให้ระลึกถึงพระวินัยและพระพุทธประสงค์ไว้จงหนัก เรื่องร้ายแรงจะไม่เกิดขึ้นแก่ตัว แก่คณะธรรมยุต แก่คณะสงฆ์ เช่น คำสั่งให้ท่านเจ้าคุณพระศรีวิกรมมุนี นายสมภารกั อุทยานกูร และเกล้าฯ ๑ ต่างก็สั่งให้มอบเอกสารหลักฐานการเงินและทรัพย์สิน จนไม่รู้ว่าจะส่งมอบกันอย่างไร ชักกันเองจนอ่านแล้วทำให้หนักว่าผู้ออกคำสั่งออก โดยมีเจตนาร้ายจะเช่นฆ่าผู้ปฏิบัติตามคำสั่งมากกว่า

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้าฯ ๑ พระราชวราภรณ์

(พระราชวราภรณ์)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหารรูปที่ ๒

๓๓ เมษายน ๒๕๐๖

เรื่อง ให้เบ็ดเตล็ด

กราบเรียน เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เจ้าอาวาสวัดมกุฏกษัตริยาราม อนุรักษ์การ
ในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร และกรรมการมหาเถรสมาคม

หนังสือของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ถึงเกล้า ฯ ที่ ๗๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๓๓ เมษายน
๒๕๐๖ เรื่อง ให้เบ็ดเตล็ด ความปรากฏแล้วนั้น ทราบเกล้า ฯ แล้ว

ขอกราบเรียนว่าพระตำหนักสถิตหรือตำหนักสถิต เป็นที่อยู่ครอบครองจำพรรษา
ของเกล้า ฯ แต่ผู้เคยมาหลายพรรษาแล้ว ไม่ได้ใช้เป็นที่ตั้งสำนักงานจัดประโยชน์ของวัด
ราชา ฯ ดังหนังสือและความเข้าใจของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ รายละเอียดเกี่ยวกับพระตำหนัก
สถิตมีปรากฏอยู่ในคำฟ้องคดีอาญาดำที่ ๖๓๖/๒๕๐๖ ระหว่างพระราชวรภรณ์ โจทก์ สมเด็จพระ
มหาธีรราชเจ้า กับพวกรจำเลย ของศาลอาญา ซึ่งทราบว่าสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ ซึ่งเป็นจำเลยได้รับหมาย
และสำเนาฟ้องดังกล่าวจากเจ้าพนักงานผู้ส่งหมายและสำเนาฟ้อง จึงเป็นที่ทราบเกล้า ฯ
ตระหนักต้องแน่แน่อนแต่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ แล้ว เมื่อได้รับหนังสือพระธรรมปาโมกข์
และหนังสือของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ แล้ว เกล้า ฯ เข้าใจเจตนาความประสงค์ของเจ้าประคุณ
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ คิดตามอุปนิสัยใจคอว่า เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ จะใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ร่วมกัน
บุกรุกทำลายพระตำหนักสถิต อันเป็นพยานวัตถุอันเป็นมูลที่มาของคำฟ้องคดีอาญาของเกล้า ฯ
โจทก์ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ กับพวกรจำเลยเสียก่อนที่ศาลอาญาจะได้มาตรวจพยานวัตถุสถานที่
ที่เกิดเหตุแห่งคดี โปรดอย่าลืมนึกว่า พระตำหนักสถิตนั้นเป็นศาสนสมบัติของวัดราชา ฯ จริง
แต่ระหว่างนี้ ตกอยู่ภายใต้ อำนาจศาล เป็นพยานวัตถุ อันสำคัญคดีอาญาดำที่ ๖๓๖/๒๕๐๖
ซึ่งเกล้า ฯ ถือว่าเกล้า ฯ ซึ่งเป็นพระภิกษุสังฆมนตรี ฯ รูปหนึ่ง ครอบครองอยู่จำพรรษา
ได้โดยปกติสุขตามพระวินัยและกฎหมายบ้านเมือง มิใช่เกล้า ฯ ใช้กำลังอำนาจอะไรเข้าไป
ทำการยึดครองตามนัยหนังสือของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ ฉะนั้นเกล้า ฯ จึงขอปฏิเสธข้อกล่าวหา
ของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ ตามหนังสืออันทุกประการ เกล้า ฯ เป็นพระภิกษุผู้น้อยในวัดราชา ฯ
ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ฯ รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาส และตำแหน่งกรรมการมหาเถร

สมาคมอันทรงอำนาจและเกียรติในฐานะพระมหาดเถระ จะโปรดพูดและทำอย่างไรก็ตามแต่
อำนาจเด็ด เกล้า ๆ มีหน้าที่อย่างเดียวกัน ในฐานะผู้น้อยที่จะร้องขอความยุติธรรมต่อมหาดเถระ
สมาคม สมเด็จพระสังฆราชและศาลไปตามบุญตามกรรม ในเมื่อเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช ๆ และ
พวกผู้ร่วมกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดต่อพระวินัยและกฎหมายบ้านเมือง ไม่อยู่เหนือ
พระวินัยและกฎหมาย ก็จะต้องใช้สิทธิตามพระวินัยและกฎหมายจนกว่าจะจบชีวิตในที่สุด

แต่ใคร่กราบเตือนในฐานะเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช ๆ กับเกล้า ๆ เป็นพระภิกษุในพระ-
ธรรมวินัย เป็นผู้บังคับบัญชา เป็นพระมหาดเถระ ถ้ายังเห็นว่าอยู่ภายใต้อำนาจของพระวินัย
และกฎหมาย ก็ขอได้ระงับความพากเพียรพยายามกระทำการอันเป็นความผิดต่อพระวินัยและ
กฎหมาย แต่ถ้าเห็นว่ามีอำนาจเหนือพระวินัยและกฎหมาย ไม่ต้องไปศาลในฐานะจำเลย
หรือโจทก์แล้วก็ควรจะได้พิจารณาตนด้วยตนก่อน ที่จะใช้อำนาจทำลายพระวินัยและกฎหมาย
บ้านเมือง

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้า ๆ พระราชวราภรณ์

(พระราชวราภรณ์)

๓๓ เมษายน ๒๕๐๖

เรื่อง ให้ออกจากกุฏิเรือนไม้ข้างตำหนักสถิตย

แจ้งความยัง ผู้พักอาศัยอยู่ในกุฏิเรือนไม้ข้างตำหนักสถิตย

เนื่องจากข้าพเจ้าได้รับรายงานจากพระราชบัญญัติพระธรรมนูญ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้
รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร ว่ามีผู้พักอาศัยอยู่ในกุฏิเรือนไม้ข้างตำหนัก
สถิตยในบริเวณวัดราชาธิวาสวิหาร โดยมีได้รับอนุญาตจากผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนและผู้รักษาการ
แทนในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหารเสียก่อน เมื่อพระราชบัญญัติพระธรรมนูญได้บอกให้
ออกไปจากกุฏิเรือนไม้แล้วก็ไม่ยอมออก ซึ่งเป็นกรเลียมการปกครองภายในวัด

ข้าพเจ้า ในฐานะที่เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร จึง
ขอแจ้งคำสั่งโดยหนังสือให้ขนย้ายสิ่งของและให้ออกไปจากวัดราชาธิวาสวิหาร ภายใน ๓
วัน นับตั้งแต่วันที่ทราบคำสั่งนี้เป็นต้นไป หากขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม ข้าพเจ้าจะได้ดำเนินคดี
ตามกฎหมายต่อไป

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า
(สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

ผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร
(กำลังเป็นสังฆนายก)

ได้ส่งคำสั่งแล้ว
แต่ผู้พักอาศัยไม่ยอมเซ็นชื่อตามสั่ง

คือ

จ.ส.ต. คำรณ ฉาสะศิริ

(นายกรัฐมนตรีของอาณาจักรแห่งพระสงฆ์)

๓๓ เม.ษ. ๐๖

สำเนาอันถูกต้อง
พระราชบัญญัติ

๒๔ เมษายน ๒๕๐๖

เรื่อง สมเด็จพระมหาธีรวงศ์กับพวกใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ และ
ทุจริต ร่วมกันบุกรุก ทำให้เสียหาย

กราบเรียน เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
อ้างถึง หนังสือต่วนมาก ลงวันที่ ๓๒ เมษายน ๒๕๐๖ เรื่องสมเด็จพระมหาธีรวงศ์กับพวก
ร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ทุจริตบุกรุก จึงพึงประทุพระตำหนักสถิต ซึ่ง
เป็นที่อยู่จำพรรษาของพระราชวรารามณ์ ทำให้เสียหาย ทำลายซึ่งพยานวัตถุ
ในคดีอาญาดำที่ ๖๓๖/๒๕๐๖

ด้วยเกล้า ฯ พระราชวรารามณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร ซึ่งได้ร่วมกัน
ลงนามกราบเรียนแต่เจ้าประคุณ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระ
สังฆราช ร่วมกับพระศรีธรรมมุณี ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น ขออนุญาตดำเนินคดีทางศาล
แก่สมเด็จพระมหาธีรวงศ์กับพวก ความละเอียดปรากฏแล้วณ

วันนี้ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๖ เกล้า ฯ พระราชวรารามณ์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย
เนื่องจากการกระทำของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์กับพวกตามกฎหมาย ได้ยื่นฟ้องสมเด็จพระ
มหาธีรวงศ์กับพวกเป็นจำเลยต่อศาลอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่ง
หน้าที่โดยมิชอบ และทุจริตร่วมกันบุกรุก ทำให้เสียหาย ดังปรากฏตามสำเนาคำฟ้องคดี
อาญาหมายเลขดำ ที่ ๘๘๐/๒๕๐๖ ระหว่างพระราชวรารามณ์โจทก์ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์
ที่ ๑ พระธรรมปาโมกข์ ที่ ๒ พระราชบัญญัติฎากรณ์ ที่ ๓ พระครูปลัดอรรถจริยานุกิจ ที่ ๔
พระครูอาทรคณานุกยุต ที่ ๕ พระครูปลัดจริยวัฒน์ ที่ ๖ พระนิพนธ์ สุจินฺโต ที่ ๗ พระมหา
เสนอ ญาณมทฺตโต ที่ ๘ พระเทียบ เขมโท ที่ ๙ พระแอบ จิตฺตภาโภ ที่ ๑๐ พระสุนทร อนุ
ปาโล ที่ ๑๑ นายไสว สุทธิพิทักษ์ ที่ ๑๒ นางสนาม สุทธิพิทักษ์ ที่ ๑๓ นายสถิตย์ มาลีเสน
ที่ ๑๔ นายถวิล ทรงเดช ที่ ๑๕ นายประดับ มนุรัชฎา ที่ ๑๖ กับพวกที่ยังไม่ได้ฟ้อง จำเลย
ซึ่งได้กราบเรียนต่วนมาพร้อมนี้ (หมายเลข ๓) ศาลอาญาได้รับฟ้องไว้หมายเลขจำเลย

และในวันเดียวกันนี้ เกล้า ฯ พระราชวรารามณ์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากการ

กระทำของสมเด็จพระมหาจักรวงศ์ตามกฎหมาย กล่าวคือสมเด็จพระมหาจักรวงศ์ได้มีหนังสือถึงอรรถศาสตร์แห่งความมั่นคงก่อนแล้วว่า เป็นความเท็จเป็นใจความสำคัญว่า “โดยที่พบตนความปรากฏชัดแจ้งว่า ผู้รับมอบอำนาจมาเป็นโจทก์ในคดีนี้ (พระศิริธรรมมุนี พระราชวราภรณ์ ผู้รับมอบอำนาจจากสมเด็จพระมหาจักรวงศ์) ได้ใช้ใบมอบอำนาจในทางที่ไม่ตรงเจตนาของอาตมาภาพ และเนื่องจากอาตมาภาพไม่ประสงค์จะให้ดำเนินคดีตั้งแต่ต้น และแม้กระทั่งตน จึงขอถอนฟ้องคดีเสีย...” ได้ยื่นฟ้องต่อศาลแขวงพระนครเหนือคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ ๒๓๓๖/๒๕๐๖ ระหว่างพระราชวราภรณ์ โจทก์ สมเด็จพระมหาจักรวงศ์ จำเลย ชูานแห่งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งศาลได้รับฟ้องไว้หมายเรียกจำเลย ตั้งปรากฏตามคำฟ้องซึ่งได้ถวายเป็นพร้อม (หมายเลข ๒)

เกล้า ๆ รู้สึกด้วยเกล้า ๆ ด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า สมเด็จพระมหาจักรวงศ์ซึ่งดำรงสมณศักดิ์ที่สมเด็จพระราชาคณะเป็นพระมหาเถระ เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ได้กระทำอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมายบ้านเมืองจนถูกฟ้องร้องหลายคดีสำหรับตนเอง ใช้แต่เท่านั้นยังใช้วานยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นร่วมกระทำด้วยกับตน อันผู้อื่นซึ่งหลงเชื่อในอำนาจหน้าที่ของสมเด็จพระมหาจักรวงศ์ ย่อมร่วมกระทำความผิดทั้งทางพระวินัยพุทธบัญญัติและกฎหมายบ้านเมือง อันจะเป็นหนทางนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศาสนวงศ์ภายใต้อำนาจการปกครองของเจ้าประคุณสมเด็จพระปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช องค์สมเด็จพระสังฆปริณายก ในส่วนเกล้า ๆ นั้น มีความจำเป็นอันมิอาจถ่วงลงจากการเป็นโจทก์ฟ้องสมเด็จพระมหาจักรวงศ์กับพวกไปมิได้ เพราะได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ทั้งทางพระวินัยพุทธบัญญัติและทางกฎหมายบ้านเมือง ตั้งเป็นที่ทราบเกล้า ๆ แล้ว และมีหลักฐานเอกสารการกระทำของสมเด็จพระมหาจักรวงศ์กับพวกมั่นคงแน่นอน เกี่ยวเนื่องกับการฟ้องร้องต่อศาลราชอาณาจักร แม้จะได้พิจารณาใคร่ครวญยับยั้งซึ่งใจ อาศัยความเป็นสมณะในพระธรรมวินัย โดยอุทิศชีวิตไม่ปรารถนาที่จะให้เกิดคดีขึ้นในโรงศาลก็ตาม แต่เมื่อสมเด็จพระมหาจักรวงศ์กับพวกร่วมกันกระทำการรุกรานอย่างไรเสียซึ่งความเป็นสมณะในพระธรรมวินัย ก็มีความจำเป็นต้องขอพึ่งบารมีศาลทางบ้านเมือง

อนึ่ง หากขอด้วยตัวเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช
องค์ดั่งกลมหาดสังฆปริณายก ใคร่ประทานขอความกรุณาว่ามีเป็นที่พึง ได้โปรดดำเนินการ
กับสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ากับพวกตามฐานะอาจารย์ที่ได้อวมกันกระทำ ประพฤติ ปฏิบัติอยู่ด้วย

ควรสมควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้า ๆ พระราชวราภรณ์

(พระราชวราภรณ์)

เมื่อพระพิมลธรรมกำลังไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วโลก อย่าวว่า
แต่ฝรั่งแก่ ๆ เลย แม้ฝรั่งอ่อน ๆ (เด็ก) ก็เลื่อมใส เวลาถ่ายรูปยังถอด
หมวก ดีกว่าข้าราชการไทยที่เขี่ยนไบสมักร เมื่อครั้งสมักรเข้าทำงานว่า
นับถือศาสนาพุทธ แต่เข้าไบสถ์ไม่ยกถอดรองเท้า พุดจากับพระก็ทำ
ท่าไม่นอบน้อม หรือพระบางองค์เดีวนี้ไปทำตนให้ข้าราชการไทยบางคน
หมดศรัทธาก็อาจจะเป็นได้ โปรดสำรวจหน่อยนะครับ พระคุณเจ้า...

หลักการพิจารณา

มีปัญหาในทางพระวินัยพุทธบัญญัติ ในปัจจุบัน ที่น่าสนใจอยู่ว่า

ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๓—๒๕๐๕ ในทางคณะสงฆ์ยังใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

พุทธศักราช ๒๔๗๕ และสิ่งสำคัญที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น มีพระเถระผู้ใหญ่
รูปหนึ่งถูกหาว่าทำผิดพระวินัยและกฎหมาย แต่ข้อหาเหล่านั้นมิได้มีการสอบสวนและปฏิบัติ
ให้เป็นไปโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕ สิ่งสำคัญ
และจารีตประเพณีถูกบังคับให้เลิกจากภิกษุภาวะในพระธรรมวินัยนี้ พระเถระผู้ใหญ่รูปนั้น
แม้จะถูกบังคับให้เลิก โดยการฉ้อโกงบ้าง ก้าวพรวดบ้าง เพียงแต่หาไม่ได้ยอมจำนนแต่เท่า
นั้น ส่วนข้อวัตรปฏิบัติทั้งหลายของภิกษุในพระธรรมวินัยนั้นมออย่างไรบ้าง พระเถระผู้ใหญ่
รูปนั้นก็ยังปฏิบัติตามอยู่ในฐานะเป็นพระภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ โดยครบถ้วนตลอดมา ดังมี
แจ้งในบันทึกขอปฏิบัติเฉพาะตนนั้นแล้ว

ปัญหาเฉพาะหน้าจึงมีอยู่ว่า การบังคับให้เลิกจากภิกษุภาวะเช่นนั้น เป็นการเลิก
โดยชอบด้วยพระธรรมวินัยหรือไม่ ดังจะได้ยกขึ้นพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

พระบาลีที่มาในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาค เรื่องลักษณะของการไม่เป็น
อันลาสิกขา (สิก) และลักษณะของการเป็นอันลาสิกขา (สิก) ในปฐมปาราชิกกัณฑ์ตั้ง
แต่หน้า ๕๓ ข้อ ๓๐—หน้า ๕๓ ข้อ ๓๒ ว่า

(๓๐) ถญฺจ ภิกฺขเว ทุพฺพลยาจิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา ๑ อปฺปจฺจกฺขาทา ๑
เป ๑ เหว โส ภิกฺขเว อปฺปจฺจกฺขาทา โหติ สิกฺขา ๑

เพื่อเข้าใจง่าย ขอสาธกวินัยมุขเล่ม ๓ กัณฑ์ที่ ๓๓ ปกตินณะ กวราลาสิกขา
ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงย่อความมาจากพระบาลีที่อ้าง
นั้น ดังต่อไปนี้

ภิกษุผู้เบียดเบียนแต่การประพฤติพรหมจรรย์ ปราศจากจะกลับคืนไปสู่ความเป็น
คฤหัสถ์ ย่อมทำได้ด้วยการลาสิกขา คือปฏิญาณตนเป็นฆราวาสจากภิกษุต่อหน้าภิกษุด้วยกัน
แล้วละเพศภิกษุเสีย ถือเอาเพศที่ปฏิญาณนั้น ท่านอนุมติให้ทำอย่างนั้นได้ แม้ต่อหน้าคน
อื่นจากภิกษุ ๑

คำปฏิญาณนั้น ต้องชัดพอที่จะรู้ได้ว่าตนละความเป็นภิกษุ ถึงความเป็นผู้
อื่น ๆ ในวิภังค์แห่งปฐมปาราชิกสิกขาบท ท่านแสดงวัตถุเรียกในอรรถกถาว่า เขตที่ควร
อ้างถึงคนคำปฏิญาณไว้ดังนี้

๑. ลาพระพทข พระธรรม พระสงฆ์ สิกขา วินัย ปาฏิโมกข์ อุทเทส อุบาสายะ
อาจารย์ สัทธวิหาริก อันเตวาสิก สมานุบัสสมายกะ สมานาจริยกะ สพรหมจารี ในวัตถุ
เหล่านี้ สิกขา วินัย ปาฏิโมกข์ อุทเทส เป็นของชัดพอ เปล่งคำลาที่วัตถุนี้ได้อย่าง
หนึ่ง... ย่อมสำเร็จความเข้าใจว่าลาความเป็นภิกษุ ๑ วัตถุอื่นไม่ชัดพอ ได้คำอื่นเข้า
ประกอบด้วยเป็นต้น ๑

๒. ปฏิญาณตนเป็นคฤหัสถ์ เป็นอุบาสก เป็นอารามิก เป็นสามเณร เป็น
เดียรัจฉาย เป็นสาวกเดียรัจฉาย

๓. ปฏิเสธความเป็นสมณะ ความเป็นสังฆปุตตिय ๑

๔. แสดงความไม่ต้องการหรือไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุเป็นเขตลาอย่างใดอย่างหนึ่ง ๑

ใช้คำอื่นอันเป็นโวพจน์ของวัตถุเหล่านี้ ย่อมสำเร็จความเข้าใจได้เหมือนกัน ๑

และการปฏิญาณนั้น ต้องทำเป็นกิจจลักษณะดังนี้ :—

๑. ทำด้วยตั้งใจเพื่อลาสิกขาจริง ๆ ๑ เป็นแต่ลำพังว่าเล่นหรือท่องคำลา หรือ
กล่าวโดยอาการแสดงวินัยกถา ไม่นับว่าลา ๑

๒. ปฏิญาณด้วยคำเด็ดขาด ไม่ใช่รำพึง ไม่ใช่ปริกขัมภ์ ไม่ใช่อ้างความเป็นบ้า
แล้ว หรือจักเป็นข้างหน้า ๑ ปฏิญาณด้วยคำเด็ดขาดนั้นอย่างไร ๑ เช่นปฏิญาณว่า “สิกขั
ปจฺจกฺขามิ” ข้าพเจ้าลาสิกขา หรือว่า “คิหิต มึ ชาเรถ” ท่านทั้งหลายจงทรงข้าพเจ้าไว้
ว่า เป็นคฤหัสถ์ ๑ คำต้นใช้กริยาบอกสมานกาล คือหมายความว่าทำอยู่บัดนั้น คำหลัง
ใช้กริยาบอกสั่ง ๑ คำรำพั้งนั้นอย่างไร ๑ เช่น “ยมนุนาหิ สิกขั ปจฺจกฺขเขยฺย” โฉน
หนอเราพึงลาสิกขาเสียเถิด “ยมนุนาหิ คิหิ อสฺสั” โฉนหนอเราพึงเป็นคฤหัสถ์เสียเถิด ๑
คำปริกขัมภ์นั้นอย่างไร ๑ เช่น “สเจ สิกขั ปจฺจกฺขเขยฺย อนภริตติ เม ปฏิปัสสสมภยฺย” ถ้า
เราลาสิกขาเสีย ความไม่ยินดีของเราจักสงบ “ยถิ คิหิ อสฺสั สขั ชีเวยฺย” ถ้าเราพึงเป็น
คฤหัสถ์ เราพึงเป็นอยู่สบาย ๑ คำอ้างความเป็นมาแล้วนั้นอย่างไร ๑ เช่น “สิกขั ปจฺจก-

ชาติ" ข้าพเจ้าลาสิกขาเสียแล้ว "คหิ อโหสิ" ข้าพเจ้าเป็นคฤหัสถ์เสียแล้ว ๑ คำอ้างจาก
เป็นข้างหน้าอย่างไร ๑ เช่น "สักขี ปรจกขิสสิ" ข้าพเจ้าจากลาสิกขา "คหิ ภวิสสิ"
ข้าพเจ้าจากเป็นคฤหัสถ์ ๑ เป็นแต่พูดรำพึง พูดปรักปรำ พูดอ้างความเป็นมาแล้ว หรือจาก
เป็นข้างหน้า อย่างนี้ไม่เป็นอันลา ๑

๓. ลั่นวาจาปฏิญญาด้วยตนเอง ๑ ให้ผู้อื่นปฏิญญาแทนใช้ไม่ได้ ๑ แสดงกาย
ประโยค คือเปลื้องผ้ากาสายะเสีย นุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์ ไม่นับว่าลา เพราะมีพระบัญญัติ
ปรับไว้เพื่องอาบัติทุกกฏ เพราะเหตุนี้กระมังท่านจึงห้ามกายประโยค ๑

๔. ผู้ปฏิญญาเป็นคนมีปกติไม่ไร่บ้า ไม่ไร่ผู้เสียสติดังเพื่อ ไม่ไร่ผู้กระสันกระ
ส่าย เพราะทุกขเวทนาถึงไม่รู้ตัว ผู้รับปฏิญญาก็เป็นคนปกติเหมือนกัน ถ้าเป็นคน ๓ ประ
เภทนั้นใช้ไม่ได้ ๑

๕. ผู้รับปฏิญญาเข้าใจในคำนั้นในทันที ๑ ปฏิญญาด้วยภาษาอันผู้รับไม่เข้าใจ
ใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น คำปฏิญญาจึงว่าในภาษาไทยด้วย ๑ อีกอย่างหนึ่ง ปฏิญญาต่อผู้ใด
ผู้นั้นเข้าใจ ๑ ถ้าผู้นั้นไม่เข้าใจ แม้ผู้อื่นเข้าใจก็ใช้ไม่ได้ ๑

ปฏิญญาพร้อมด้วยจิต ด้วยกาล ด้วยประโยค ด้วยบุคคล และด้วยความเข้าใจ
อย่างนี้ จึงเป็นกิจจลักษณะ ๑

คำปฏิญญาที่ใช้อยู่ในบัดนี้ ๒ คำด้วยกันว่า "สักขี ปรจกขามิ คหิติ ม ชาเรถ"
ข้าพเจ้าลาสิกขา ท่านทั้งหลายจงจำข้าพเจ้าไว้ว่าเป็นคฤหัสถ์ ๑ เมื่อถือเพศคฤหัสถ์แล้วแสดง
อุปาสกัตตเทศน์นอกวาระหนึ่ง แล้วรบศีลเพื่อทำใหม่ในอีกวันหนึ่ง ๑

อากัยพระบาลีในพระวินัยปิฎกนั้น เป็นหลักพิจารณาวินิจฉัยว่า พระเถระผู้ใหญ่
รูปนั้น ยังไม่ได้ปฏิญญาตนพร้อมด้วยจิต ด้วยกาล ด้วยประโยค ด้วยบุคคล และด้วยความ
เข้าใจที่เป็นกิจจลักษณะแห่งการลาสิกขา ตามพระวินัยพุทธบัญญัติ ยังคงปฏิญญาตนเป็น
ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้อยู่ และยังคงประพฤติพรหมจรรย์ตามพระธรรมวินัยในภิกษุภาวะอยู่
ตลอดมา จึงไม่เป็นอันลาสิกขา คือสืบจากภิกษุภาวะ ตามความเข้าใจของบุคคลผู้ไม่เคารพ
ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

ขอท่านผู้เคารพหนักแน่นในพระธรรมวินัยโปรดพิจารณาวินิจฉัยตนเองเถิด. ๑

คำให้การ พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์

๑๘ มกราคม ๒๕๐๘

ตอบโจทก์

ข้าฯ อยู่กองตำรวจสันติบาลตั้งแต่ปี ๒๔๗๓ และอยู่กองกำกับการ ๓ แผนก ๒ ตั้งแต่ปี ๒๔๗๔ - ๒๔๗๕ มีหน้าที่สืบสวนคดีการเมือง และเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติตลอดมา มีหน้าที่ควบคุมต่างตัวในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

ข้าฯ สนใจในเรื่องจีนต่างตัวมาตั้งแต่ปี ๒๔๗๓ จีนคอมมิวนิสต์ปกครองเช่นเดียวกับประเทศรัสเซีย คือปกครองแบบเผด็จการ โดยชนชั้นกรรมาชีพ

ประเทศทั้งสองมีนโยบายการเมืองต่อโลก คือ ต้องการครองโลกโดยระบอบคอมมิวนิสต์ วิธีที่จะเขาถึงเป็นผู้ครองโลกนั้นมี

๓. ใช้วิธีสังครามจิตวิทยาในกระบวน โฆษณาชวนเชื่อ ให้ประชาชนเห็นดีเห็นชอบในระบอบคอมมิวนิสต์

๒. ใช้วิธีการแทรกซึม โดยใช้สมาชิกของพรรคเข้าไปยุ่งในกลุ่มบุคคลให้แตกแยกความสามัคคี และ

๓. ใช้วิธีการบ่อนทำลายสถาบันของชาติ ของศาสนา และของพระมหากษัตริย์ ทั้ง ๓ ประการนี้ เพื่อยุ้งให้ก่อสงครามปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลระบอบเสรี แล้วนำเอาระบอบคอมมิวนิสต์เข้าปกครอง

นโยบายเฉพาะของจีนแดงที่มีต่อประเทศไทยนั้น มีนโยบายที่จะครอบครองประเทศไทย โดยใช้พุทธศาสนาเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้เพราะหลักการของเลนินกล่าวว่า การเพิกถอนการเชื่อถือศาสนาของประชาชนนั้นเป็นของยาก ดังนั้นจึงใช้ศาสนานั่นเองเป็นเครื่องมือเพื่อเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ การใช้แผนทางศาสนานี้ ประการแรกก็คือ หาบุคคลที่ต้องการเงิน หรือหิวอำนาจต่างๆ เป็นเครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็นคนธรรมดาหรือพระภิกษุ

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จีนคอมมิวนิสต์ได้ส่งสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เข้ามาในประเทศไทย ได้ติดต่อกับพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย และได้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ฝ่ายสังคมนิยมครั้งแรกในประเทศไทย เรียกว่า "องค์การไทยกู้ชาติฝ่ายสังคมนิยม หรือสังคมนิยมไทยกู้ชาติ"

โดยมีนายสม สุขสอาด เป็นเลขาธิการพรรค ทราบว่าสมาชิกขององค์การนิมพระภิกษุสงฆ์
ที่เป็นสมาชิกถึง ๒๐๐๐ องค์ รวมทั้งภิกษุสงฆ์ใหญ่ด้วย บัญชีรายชื่อครบถ้วน แต่บัญชี
นี้ได้หายไปแล้ว

องค์การสงฆ์ไทยภูษาคินัน ได้ร่วมมือกับองค์การสันติภาพด้วย โดยมีมหาตมา
กฤษณะเมธีเป็นรองประธานองค์การสันติภาพ เป็นที่ปรึกษาขององค์การไทยภูษาคินันด้วย
องค์การไทยภูษาคินัน ได้ทำการเผยแพร่ลัทธินิยมลัทธิคอมมิวนิสต์แก่ภิกษุสงฆ์ เพื่อให้
ภิกษุสงฆ์นิยมชอบ ในลัทธินิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ และเพื่อให้ภิกษุสงฆ์เหล่านั้นเป็นเครื่องมือในการ
บ่อนทำลายรัฐบาลตามวัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์ต่อไป

องค์การสันติภาพ เป็นองค์การบังหน้า ได้ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมฟ้องศาล
ซึ่งศาลได้ลงโทษไปแล้ว ขณะนี้องค์การสันติภาพของไทยก็ได้สลายตัวไป

จีนแดงเข้าแทรกแซงในพระพุทธศาสนานอกจากทางประเทศไทยแล้ว ยังได้แทรก
แซงในประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔

พระภิกษุสงฆ์ในพม่ามีอิทธิพลในทางการเมืองมาก ตามเอกสารของกรม
สารนิเทศ กระทรวงต่างประเทศที่ใจทักขอให้ดูนี้ไว้แล้ว ใจทักส่งศาล ศาลหมายเลข ๓

เมื่อจีนแดงทราบว่า พระภิกษุมีอิทธิพลในทางการเมือง จีนแดงก็เริ่มดำเนินการ
ให้เงินอุดหนุนสำนักวิปัสสนาในพม่า และองค์การพุทธศาสนาดัง ๆ มาก

การดำเนินการทางวิปัสสนานี้ จะถูกต้องตามหลักของพุทธศาสนาหรือไม่ ข้าฯ
ไม่ทราบ แต่จำเลยในคดีนี้ ได้นำวิปัสสนาของพม่ามาเผยแพร่ในประเทศไทยในปี ๒๕๑๖
และได้ส่งพระภิกษุสงฆ์ไปอบรมการทำวิปัสสนาที่ประเทศพม่า เพื่อนำมาเผยแพร่ในประเทศไทย

การที่จำเลยได้นำหลักวิปัสสนาของพม่ามานี้ ปรากฏในหนังสือวิปัสสนาสารเล่ม
ที่ ๓ ปีที่ ๓ มกราคม ๒๕๐๐ หน้า ๘-๘-๘-๑๐ และตามหนังสือนี้ได้ปรากฏว่ามีการจัดตั้ง
สำนักวิปัสสนาในทั่วประเทศ ใจทักส่งหนังสือต่อศาล ศาลรับไว้ ศาลหมายเลข ๑. ๒

การที่จีนแดงเข้าแทรกซึมในประเทศไทยดังกล่าวแล้ว ยังแทรกซึมในประเทศไทย
อินเดียออก ที่ประเทศอินเดีย จีนแดงแทรกซึมโดยให้เงินอุดหนุนในมหาวิทยาลัยนานาชาติ
และสนับสนุนชาวอินเดียที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ให้เป็นอาจารย์อบรมพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งรวม

ทั้งพระภิกษุไทยด้วย โทษหมิ่นทรยศคอมมิวนิสต์ และได้มีนายเจ้าปู่ คอมมิวนิสต์คนสำคัญของ
จีนได้เข้ามาติดต่อพุทธศาสนาในอินเดีย

นายเจ้าปู่กับเจ้าเลยได้มีการติดต่อกันตามสำเนาหนังสือที่ โจทก์ขอให้ดูนี้ ไร้แล้ว
โจทก์ส่งศาล ศาลหมายเลข ๑. ๓ รวม ๓ แผ่น

การแทรกซึมของประเทศไทยนั้น เจ้าเลยได้ให้การสนับสนุนเป็นอันมาก เช่น
แลกเปลี่ยนทูตศาสนาซึ่งกัน ให้คำปรึกษาแนะนำซึ่งกันและกัน

เจ้าเลยนั้นนอกจากจะให้การสนับสนุนแล้ว เจ้าเลยยังกระทำเป็นการบ่อนทำลาย
ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ดังนี้

๑. การใช้วิธีล่อลวงเผยแพร่และสั่งสอนให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามอื่นไม่ใช่หลัก
ของพระพุทธศาสนานั้น ก็ด้วยมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนหลงเชื่อเขาเป็นสมัครพรรคพวก เพื่อ
ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์ต่อไป

ตามที่ข้าฯ ว่า การกระทำล่อลวงของเจ้าเลยไม่ถูกต้องตามหลักของพระพุทธ-
ศาสนาเช่นนั้น พระยานิติศาสตร์ไพศาลก็มีความเห็นด้วยว่า การกระทำของเจ้าเลยเป็นการไม่
ถูกต้องดังปรากฏตามวิธีสันนสารบัญที่ ๒ เล่มที่ ๓ - ๒ มกราคม ๒๕๑๕ หน้า ๓๗ โจทก์ขอ
ให้พยานดู พยานรับว่าใช้ โจทก์ส่งศาล ศาลรับไว้ ศาลหมายเลข ๑. ๔ และ ๑. รวม ๒ เล่ม

ในประการที่ ๒ การให้การศึกษาดำเนินการตามหลักวิธีสันนสารบัญที่ ๒ นั้นเป็นการกระทำที่
มีเจตนามุ่งหมายให้บุคคลศึกษาแยกตัวออกจากสังคมนั้น เพื่อไม่ให้ดำเนินการต่อต้านการ
ดำเนินงานของคอมมิวนิสต์

ในประการที่ ๓ การศึกษาล่อลวงของเจ้าเลยเช่นนั้น เป็นการระดมจิตใจตัวเอง
เมื่อผู้ฝึกฝนได้รับการระดมจิตใจตัวเองเกิดภาวะจิตใดสักนึก ขณะนั้นจึงอาจารย์ผู้สอนก็จะพูด
บอช ๆ โน้มนำวจิตใจของผู้ฝึกให้เกิดความเชื่อขึ้นใหม่ว่า ศาสนาพุทธคือลัทธิคอมมิวนิสต์

การอบรมแบบของเจ้าเลยนี้ จะไม่ทำให้ผู้ได้รับการฝึกสำเร็จบรรลุผลได้ตามหลัก
พระพุทธศาสนา เพราะการปฏิบัติวิธีสันนสารบัญที่ ๒ นั้นไม่ทำให้เกิดปัญญาที่รู้แจ้งเห็นจริงได้ คง
ได้ผลตามความมุ่งหมายของคอมมิวนิสต์ดังได้กล่าวมา ๓ ข้อข้างต้น

๒. ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๑ หรือ ๒๕๑๐ นั้น เดือน ข้าฯ จำไม่ได้ เป็นเวลา
กลางวัน เจ้าเลยได้เดินทางไปแจกพัสดุที่จังหวัดเชียงใหม่ ในระหว่างเดินทางกลับโดย

รถยนต์ จำเลยได้กล่าวประมาณพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า "จอมโกหก" หรือ "โกหกอย่าง
ฉายร้าย" จำเลยไม่นับถือ จำเลยได้กล่าวแก่บุคคลสำคัญของประเทศ ๒ คน คือ พระศุภย-
พากษ์สุวรรณรัตน์ ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงยุติธรรม และอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
ขุนไตรภคิยานุกูล

พระศุภยพากษ์สุวรรณรัตน์ได้โต้แย้งว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าโกหกอย่างไร
จำเลยก็ว่า "โกหกโดยเนรมิตรูปนางฟ้าให้พระนันทบุตร เพื่อให้ล้มคูหมั้น แล้ว
เนรมิตคนเกิด แก่ เจ็บ ตาย จนพระนันทบุตรสำเร็จเป็นพระอรหันต์"

พระศุภยพากษ์ฯ ก็ว่า การเนรมิตรูปนางฟ้าก็ดี เนรมิตคนแก่ เจ็บ ตาย ก็ดี เพื่อ
ให้สำเร็จมรรคผล ไม่ใช่โกหก เป็นอุบายอย่างหนึ่งที่จะให้คนสำเร็จมรรคผล

เมื่อโต้เถียงกันแล้ว พระศุภยพากษ์ฯ ไม่เชื่อ จำเลยก็บอกว่า โท้งไว้ในรถนี้
เถอะ อย่าพูดต่อไปเลย

การที่จำเลยกล่าวเช่นนั้น ข้าฯ เห็นว่าจำเลยมีเจตนาที่จะบ่อนทำลายพระพุทธร-
ศาสนา เพราะจำเลยเป็นผู้รู้พระพุทธรูปประวัติ เป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่มีความรู้ในพระพุทธรศาสนา
เป็นอย่างดี การกล่าวคำหมิ่นเช่นนั้นจึงเป็นเจตนาของจำเลยที่จะตำหนิ หรือบ่อนทำลายพระ
ศาสดาซึ่งกล่าวแล้ว และข้าฯ เห็นว่าจำเลยมีเจตนาที่จะถอนความเชื่อมั่นของผู้ไทยในโตฟัง
เช่นนั้นให้เลิกนับถือพระพุทธรศาสนา และผู้ที่เลิกนับถือนั้น จะเป็นเครื่องมือเผยแพร่ต่อไป
ในหมู่ประชาชนอีก

๓. จำเลยได้กล่าวประมาณอดีตพระมหากษัตริย์ โดยเมื่อปลายปี ๒๕๑๑ ที่ลาน
พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ในงานเปิดตัวสำนักวิจัยสันติภาพ จำเลยได้กล่าวต่อหน้าพระ
ธรรมศิโรตม์เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ และขุนสุรทนต์ประสาธน์ อดีตข้าราชการสำนักพระ
ราชวังว่า อดีตพระมหากษัตริย์สร้างพระปฐมเจดีย์หลอกหลวงให้ประชาชนกราบไหว้โดยไม่
ได้บรรลุพระบรมสารีริกธาตุไว้ข้างใน

การกล่าวเช่นนั้น จำเลยมีเจตนาว่าพระมหากษัตริย์ไม่มีความหมายอะไรเลย มี
แต่ความหลอกหลวง

พระปฐมเจดีย์ เป็นวัตถุที่อดีตกษัตริย์สร้างไว้หลอกหลวงประชาชน ซึ่งไม่มีความ
หมายในทางพระพุทธรศาสนาเลย นับเป็นแผนการฉ้อฉลของคอมมิวนิสต์

การกล่าวถึงอดีตกษัตริย์ดังกล่าวนั้น ย่อมกระทบกระเทือนถึงองค์ปัจจุบัน เพราะ
อดีตกษัตริย์ที่ล่วงเสวยพระปฐมเจดีย์นั้น เป็นกษัตริย์วงศ์จักรีด้วย

พระปฐมเจดีย์ เป็นปูชนียวัตถุทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประชาชนชาวไทยเคารพ
นับถือ การกล่าวเช่นนั้น จึงเป็นการกล่าวที่หวังจะทำลายความเชื่อถือของประชาชน ให้เลิก
นับถือปูชนียวัตถุทางศาสนา และเลิกนับถือพุทธศาสนาในที่สุด

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ เดือนพฤษภาคม จำเลยเป็นตุลาการสำคัญออกใบปลิวโจมตีคณะ
สงฆ์ โจมตีพระเถระผู้ใหญ่ ความว่า "พระสังฆราชเป็นบ้า สังฆนายกกำลังคิดบัญชีล้างแค้น
มหานิกาย ผู้อำนวยกา ร ส.อ.ส. หมายถึงเจ้าคุณธรรมบัญญัติ เจ้าอาวาสวัดสามพระยา
เบียดหน้ากากเอาธรรมยุตมากดมมหานิกาย มีใจความยุยงให้พระเถระผู้ใหญ่ลงชื่อขี้ส้มแดง
พระสังฆราช สังฆมนตรีให้ออกจากตำแหน่ง ดังปรากฏตามเอกสารใบปลิวที่โจทก์ขอให้ดู
ใช้แล้ว โจทก์ส่งภาพถ่ายเอกสารดังกล่าวรวม ๓ ฉบับ ศาลหมาย จ. ๖

การที่จำเลยทำใบปลิวเช่นนั้น ก็เพื่อ

๑. เพื่อทำลายสถาบันของสงฆ์ไทย
๒. ทำลายศรัทธาของราษฎร เพราะราษฎรเป็นผู้แต่งตั้ง
๓. เพื่อยุยงให้เกิดความแตกสามัคคีกันในคณะสงฆ์ระหว่างธรรมยุตและมหานิกาย
๔. เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนขึ้น ในหมู่พุทธศาสนิกชนทั่วไป
๕. ทำให้เกิดความตู่หมิ่นกระด้างกระเดื่องขึ้น ในหมู่คณะสงฆ์ และประชาชน ต่อ
สถาบันของพระศาสนา

การที่กระทำให้เกิดความปั่นป่วนขึ้นดังกล่าวนี้ ก็เป็นผลทำให้คอมมิวนิสต์ได้เข้า
แทรกซึมและบ่อนทำลายรัฐบาลได้ง่ายเข้า อันเป็นวัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์นั่นเอง ผล
ที่เกิดจากใบปลิวดังกล่าวแล้ว ก็คือพระภิกษุสงฆ์เกิดความแตกสามัคคีกันขึ้น กระทำการ
ดูถูกดูหมิ่นสมเด็จพระสังฆราช เช่น เตรียมตัวไปยิงสังฆนายกเมรุวัดเทพศิรินทร์ ในวันที่ ๒๗
พฤษภาคม ๒๕๐๓ อันเป็นวันเกิดของอดีตสมเด็จพระสังฆราช แต่เจ้าหน้าที่สกัดกั้นไว้ ดัง
ภาพที่โจทก์ขอให้ดูนี้ใช้แล้ว โจทก์ส่งศาลรวม ๔ ภาพ ศาลหมาย จ. ๗

เมื่อกลางปี ๒๕๐๓ จำเลยกับมหาเป็ลียนได้นำใบปลิวเอกสารหมาย จ. ๖ นี้ ไป
เผยแพร่ในจังหวัดภาคใต้หลายจังหวัด โดยเฉพาะที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพระสมุห์
ภิกขุโฏญ ร่องเจ้าอาวาสวัดไชยชุมพล และพระภิกษุวิเชียรวัดพระทอง อำเภอเมือง จังหวัด
ภูเก็ต เป็นผู้รู้เห็นที่จำเลยให้พระมหาเป็ลียนแจกใบปลิวนี้ด้วย ขณะนั้นมหาเป็ลียนได้หลบ
หนีเดินทางออกไปนอกประเทศแล้ว

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ ระหว่างเดือนสิงหาคมหรือกันยายน ข้าฯ ได้ข่าวจากพระภิกษุ
สังฆซึ่งศึกษาอยู่ในวัดมหาธาตุว่า จำเลยได้วางแผนส่งนายมนัส นายนคร นายสังเวียน
มหาโอภาส เกียงเหล็ก เดินทางจากประเทศอินเดียไปประชุมที่พุทธสมาคมประเทศสาธารณ
รัฐประชาชนจีน

พุทธสมาคมในประเทศจีนนี้ เป็นองค์การบังหน้าของคอมมิวนิสต์ เพราะอยู่ใน
การควบคุมของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ ตามข่าววิทยุรับฟังที่โจทก์ขอให้ดูนี้ ไซ้แล้ว โจทก์ส่ง
ศาล ศาลรับไว้ ๓ ฉบับ ศาลหมาย จ. ๘

นายมนัส นายนคร นายสังเวียน ขณะไปนั้นเป็นพระภิกษุ และเมื่อไปถึงบุคคล
ทั้ง ๕ ได้พูดวิทยุกระจายเสียงโฆษณาให้คอมมิวนิสต์ว่า รัฐบาลปักกิ่งนั้นยังสนับสนุนพระ
พุทธศาสนาอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนหลงผิดว่า รัฐบาลปักกิ่งทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาอยู่
ฉะนั้น ถ้าลัทธิคอมมิวนิสต์จะเข้ามาปกครองในประเทศไทย เขาก็จะไม่ต่อต้าน จำเลยเอง
ได้มอบพระพุทธรูปให้ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ไปให้พุทธสมาคมด้วย

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๐ จำเลยได้เดินทางไปประชุมขบวนการสังเสริมวัฒนธรรม
(เอ็ม. อาร์. เอ.) ในต่างประเทศ จำเลยได้ไปแหวะที่ประเทศเยอรมันตะวันตก ที่เมืองรัว
แคว้นเอสเสน จำเลยได้แต่งกายเป็นกรรมกรขอล่านหินร่วมกับพลเรือนตั้งภาพที่โจทก์ขอ
ให้ดูนี้ ไซ้แล้ว โจทก์ส่งศาลรวม ๖ ภาพ (หนึ่งแผ่น) ศาลรับไว้ ศาลหมาย จ. ๘

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ จำเลยได้ไปฝึกยิงปืนยาวที่บ้านฐานจ่านกภูมิเวท ขณะเป็นพระ
ภิกษุ ตั้งภาพที่โจทก์ขอให้ดูนี้ ไซ้แล้ว โจทก์ส่งศาล ศาลรับไว้ ศาลหมาย จ. ๓๐ ๓๒ ภาพ

การที่จำเลยฝึกยิงปืนเช่นนี้ ข้าฯ เห็นว่าจำเลยเตรียมจะใช้อาวุธประหัตประหาร
ในวันเกิดสังครามปฏิวัติของพวกคอมมิวนิสต์เพื่อล้มล้างรัฐบาล นอกจากนั้นจำเลยยังประพฤติ
ไม่สมควรแก่สมณเพศอีก เช่น ตกลงภาพทอดทราย ขับเรือยนต์เล่น เป็นต้น

เมื่อปี ๒๕๐๓ จำเลยได้ชักชวนบุคคลเพื่อล้มล้างพระมหากษัตริย์และรัฐบาล โดยให้บุคคลนั้นเตรียมส่งนามทกลงขอวางระเบิดมือ เพื่อเตรียมสงครามปฏิวัติ ซึ่งอยู่ระหว่างเขาหมี่และเขาช่องลม ในท้องที่อำเภอศรีราชา เพื่อให้พลพรรคได้ฝึกซ้อม และมอบหมายให้บุคคลผู้นั้นวางระเบิดมือโรงไฟฟ้าวัดเดียวในวันปฏิวัติด้วย

เมื่อ ๒๕๐๕ จำเลยได้ชักชวนบุคคลอีก ๒ นาย เพื่อล้มล้างรัฐบาลและพระมหากษัตริย์ จำเลยได้กล่าวทวงถามหาภาคและจังหวัดชลบุรีว่า การปกครองของรัฐบาลหมักษัตริย์เป็นประมุขนั้น ไม่มีประโยชน์อะไร จำงพระมหากษัตริย์ไว้เสียเงินเปล่าๆ ผู้เอาลัทธิคอมมิวนิสต์มาปกครองไม่ได้ ไม่มีคนจนคนมี คนจนจะมีที่ดินทำกินทวงถึงกัน และจะได้เอาเงินของคนมีมาแบ่งให้คนจนกินคนละเท่า ๆ กัน

อ่านแล้ว

๑๕ มกราคม ๒๕๐๘

ตอบโจทก์

การกระทำต่าง ๆ ดังที่เบิกความมา จำเลยยังอยู่ในสมณเพศอยู่วัดมหาธาตุ การกระทำนั้น ๆ ขณะแรกจำเลยมีสมณศักดิ์เป็นพระพิมลธรรม ตั้งสมณตรีว่าการองค์การปกครอง ครั้นต่อมาได้ถูกถอนสมณศักดิ์เป็นพระภิกษุลูกวัดธรรมดา แต่ก็ยังอยู่ในสมณเพศ จำเลยมีลูกศิษย์ลูกหามาก ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกา นับเรือนหมื่น ถ้าจำเลยไม่ถูกจับกุมเสียก่อน แผนการต่าง ๆ ที่จำเลยได้กระทำมานั้นอาจจะสำเร็จล้มความประสงค์ของจำเลย

จำเลยถูกจับเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๐๕ ขณะจับกุมยังไม่ได้อ่าน เมื่อจับแล้ว เจ้าพนักงานจึงขังขัง

สำหรับคดีนี้ ข้าฯ ได้รับคำสั่งกรมตำรวจให้ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบสวนด้วย ข้าฯ ได้ศึกษาความเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นเวลา ๓๗ ปี โดยศึกษาจากพระไตรปิฎกบ้าง จากตำราต่างประเทศบ้าง และได้ศึกษาจากครูอาจารย์ที่ศึกษาทางด้านวิปัสญา รวมทั้งข้าฯ ก็ได้ฝึกจิตทางวิปัสณามาแล้วตั้งแต่อายุ ๑๖ ปี

ข้าฯ ได้แต่งตำราฝึกจิตชื่อ "การปฏิบัติจิตเข้าสู่ประตูพระนิพพาน" ตำราเล่มนี้
เมื่อแต่งแล้วได้ถวายให้เจ้าคุณพระพรหมมุนีอาจารย์วิมลสันตนาถวัชรนิเวศน์ไว้ด้วย ซึ่งท่าน
เจ้าคุณพระพรหมมุนีได้ปรึกษาสังฆคณาจารย์ท่านอื่นให้เผยแพร่แก่ผู้ใคร่ศึกษาได้อ่าน และต่อ
มาได้แต่งหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ "แก่นสองจักรวาล" และได้เขียนความลึกลับของพระพุทธศาสนา
ไว้ด้วย ดังปรากฏที่ใจทักให้ดูเช่นนั้นแล้ว ใจทักส่งศาล ศาลรับไว้ ๓ เล่ม

ข้าฯ ไม่เคยไปศึกษาวิชาวิมลสันตนาถวัชรนิพพานเลย เพราะข้าฯ เข้าใจว่าผิด กับจำเลย
ไม่เคยรู้จักมาก่อน

อ่านแล้ว

พ.อ. มณีรัตน์ จารุจินดา จด - อ่าน

รายงานพิจารณา

๓๕ มกราคม ๒๕๐๗

ฉันทน์ใจทักนำ พ.ต.อ. ชลอ อุตกภาชน์ เข้าสืบ สิ่งเอกสารกรมตำรวจนิเทศ ๓ ฉบับ
ศาลหมาย จ. ๓ หนังสือวิมลสันตนาถวัชรนิพพาน ๓ เล่ม ๓ มกราคม ๒๕๐๐ ๓ เล่ม หมาย จ. ๒
เอกสารติดต่อของจำเลยกับนายเงาปูลู จ. ๓ หนังสือวิมลสันตนาถวัชรนิพพาน ๒ เล่ม ศาลหมาย
จ. ๕-๕ เอกสารภาพถ่ายใบปลิว ๓ ฉบับ ศาลหมาย จ. ๖ ภาพถ่าย ๕ ภาพ หมาย
จ. ๗ เอกสารข่าวพุทธสมาคมบักกิ่ง จ. ๘ ภาพถ่าย ๖ ภาพ จ. ๘ และภาพถ่ายจำเลยผู้ต้องหา
มีน ๓๒ ภาพ ศาลหมาย จ. ๓๐ พยานใจทักปากันเบิกความยังไม่เสร็จ หมดเวลาศาล จึง
ให้เลื่อนสืบพยานปากันต่อไปในวันพรุ่งนี้

อ่านแล้ว

พ.อ. ปาน ประธานตุลาการ

พ.อ. มณีรัตน์ ตุลาการพระธรรมนูญ

น.ท. ไปร้ง ตุลาการ

รายงานพิจารณา

๑๕ มกราคม ๒๕๐๘

วันนี้โจทก์นำ พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน เข้าสืบต่อ ส่งหนังสือแฉ่งสองจักรวาล ๓ เล่ม จ. ๑๑ ทมตคำถามโจทก์ จำเลยแถลงว่าโจทก์ส่งเอกสารมาก ยังไม่ได้ตรวจพอที่จะชัก คำนไต่ ขอเลื่อนไปชักค่านในนัดหน้า จึงให้เลื่อนไปสืบพยานปากนี้ใหม่ในวันที่ ๑๑ - ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๐๙ ที่พระอุโบสถวัดโพธิ สมเด็จ พระวันรัตน์ได้แจ้งข่าวแก่ภิกษุสามเณรว่า ได้ข่าวเป็นที่น่ายินดียิ่ง ว่า บัดนี้อดีตพระพิมลธรรมได้พ้นจากคดีแล้ว ขอให้ภิกษุสามเณร ในที่นี้จงแผ่เมตตาจิตแต่ท่านอดีตพระพิมลธรรมด้วย

ภาพนี้ เมื่อครั้งอดีตพระพิมลธรรม (อาจ อาสโก) กำลัง
ได้รับความเคารพนับถือจากบุคคล นิมนต์ไปเผยแพร่พระพุทธ
ศาสนารอบโลก ทำให้ชาวโลกรู้จักพระพุทธศาสนาดีขึ้น แต่พอ
กลับมาถึงเมืองไทย ผลที่ได้รับคือถูกบังคับให้สึก

(สำเนา)

คำพิพากษา

คดีที่ ๒๗๗ ปี./๒๕๐๗

คดีเลขที่ ๑๕๒ ปี./๒๕๐๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลทหารกรุงเทพฯ (ใช้กฎ ๒๐ ต.ค. ๐๑)

๓๐ สิงหาคม ๒๕๐๕

ความอาญาระหว่าง	อัยการศาลทหารกรุงเทพฯ นายอาจ ดวงมาลา	โจทก์ จำเลย
-----------------	---	----------------

เรื่อง มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ และกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐบาลภายในราชอาณาจักร

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า ขณะกระทำผิดจำเลยเป็นพระสงฆ์ในพุทธศาสนา ได้กระทำความผิดกฎหมายในข้อหาว่ากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐบาลภายในราชอาณาจักร ซึ่งเป็นความผิดที่มีเหตุพิเศษอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ที่หัวหน้าคณะปฏิวัติได้สั่งให้ดำเนินคดีในศาลทหาร ไม่ว่าจะกระทำความผิดนั้นจะได้กระทำความผิดในวันหรือก่อนหรือวันหลังประกาศใช้กฎอัยการศึก ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒ และเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๕ กล่าวคือ

ก. เมื่อระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๓ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๔ วันใดไม่ปรากฏชัด เวลากลางวัน จำเลยได้เตรียมและจัดหาสถานที่สำหรับฝึกอาวุธให้แก่พรรคพวกเพื่อกระทำการก่อวินาศกรรมทำลายสถานที่ราชการสำคัญ ๆ ต่าง ๆ อันเป็นแผนการเตรียมการเพื่อกบฏ โดยล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ

อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ เลิกล้มการปกครองในระบบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๓. เมื่อระหว่างวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๐๕ ถึงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๕ วันที่ไม่
ปรากฏชัด เวลากลางวัน จำเลยได้บังอาจกล่าวถ้อยคำตำหนิติเตียนรัฐบาล และยุยง
แนะนำ, เลี้ยมสอน โฆษณาชวนเชื่อต่อพระภิกษุและประชาชน เพื่อให้ผู้ได้ยินได้ฟังมี
ความนิยมเลื่อมใสในการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ โดยจำเลยได้กล่าวถ้อยคำมีใจความ
สำคัญว่า รัฐบาลชุดจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นเผด็จการ คณะสงฆ์อยู่ภายใต้อาณัติของ
รัฐบาล รัฐบาลใช้พวกทหารซึ่งไม่มีความรู้วางรัฐธรรมนูญ รัฐบาลชุดวัดประชาชน ขึ้น
มาทำให้ราษฎรเดือดร้อน รัฐบาลเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศเขมร และลาว
รัฐบาลโฆษณาหลอกลวงประชาชน กอบโกยเงินทองกันคนละมาก ๆ ลัทธินิยมคอมมิวนิสต์ถึงจะ
ดีเลิศ ไม่มีคนรวยคนจน ขอให้ดูตัวอย่างประเทศรัสเซียและจีนแดงซึ่งเจริญมาก รัฐบาล
ควรจะเอาอย่าง ควรเอาที่ดินมาแบ่งปันเสียทั่ว ๆ กันคนละ ๒๕ ไร่ ผู้ใดมีเงินมากก็นำมา
เฉลี่ยให้เท่า ๆ กัน คนจนก็จะไม่มี พระเจ้าแผ่นดินไม่ควรมีไว้ จ้างมาเสียเงินเปล่า ๆ ควร
เลิกหรือกำจัดเสีย ลัทธินิยมคอมมิวนิสต์ชาติแท้ ขอให้พวกเราเชื่อว่าของเขาคือดีกว่าของเรามาก
นัก ขณะนี้จำเลยเตรียมการที่จะปฏิวัติ เมื่อได้เวลาจะลงมือยึดอำนาจเมืองไทย เมื่อปฏิวัติ
สำเร็จแล้วจะดำเนินกิจการเสียใหม่ คือจะเลิกระบอบกษัตริย์เสียทันที จะเลิกจัดราชการ
และพระสงฆ์เสีย จะเหลือแต่เพียงเล็กน้อย การเศรษฐกิจจะจัดเป็นรูปสหกรณ์ มีอะไร
ก็แบ่งเท่า ๆ กันให้หมด

การกระทำของจำเลยดังกล่าว มิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่ง
รัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต จำเลยมีเจตนาที่จะให้เกิดความ
ปั่นป่วนกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร
และเป็นการเตรียมการเพื่อใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ
ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ และเพื่อที่จะให้
ประชาชนยอมรับเอา และบรรลุซึ่งการเลิกล้มการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระ-
มหากษัตริย์เป็นประมุข อันเป็นการเตรียมการที่จะให้มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

เหตุตามฟ้องเกิดที่ตำบลหนองสาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และตำบล
พระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร โจทก์ขอให้ลงโทษตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๔, ๑๑๖ พระราชบัญญัติป้องกันกบฏกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์
พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๕

จำเลยให้การปฏิเสธ

ทางพิจารณาโจทก์นำพยานเข้าสืบหลายปาก ข้อเท็จจริงที่โจทก์สืบมาพอประมวล
ฟังได้ว่า คอมมิวนิสต์ต้องการครองโลก วิชจะเข้าถึงวัตถุประสงค์นั้นต้องทำลายสถาบันชาติ,
ศาสนา, พระมหากษัตริย์ เป็นวิธีหนึ่งที่คอมมิวนิสต์กระทำ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
หรือที่เรียกว่าจีนคอมมิวนิสต์หรือจีนแดง ก็ได้มีนโยบายกระทำต่อประเทศไทย โดยใช้
พระพุทธรักษาเป็นเครื่องมือเพื่อเผยแพร่ลทธิคอมมิวนิสต์ด้วย ทั้งนี้โดยปรากฏว่า ในปี
พ.ศ. ๒๔๘๕ จีนคอมมิวนิสต์ได้ส่งสมัครพรรคพวกเข้ามาในประเทศไทย และได้ตั้งพรรค
คอมมิวนิสต์ฝ่ายสังคมนิยม พรรคคอมมิวนิสต์ฝ่ายสังคมนิยมชื่อว่า "องค์การสังคมนิยมไทย
กู่ชาติ" องค์การนี้มีนายสม สุชชีอาด ซึ่งขณะนั้นเป็นพระภิกษุสำนักวัดมกุฏกษัตริยารามเป็นประธาน
องค์การ มีสมาชิกของพรรคมากมาย โดยพระพิมลธรรมจำเลยเป็นหัวหน้าองค์การสังคมนิยม
กู่ชาตินี้ เป็นพรรคแนวร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นองค์การลับประสานแผนกับองค์การ
สันติภาพแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การเบ็ดเตล็ดมีทั้งพระภิกษุสงฆ์และคฤหัสถ์เป็นกรรมการ
และสมาชิก ปรากฏว่า พระมหาติลลีสถานักวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นรองประธาน
องค์การสันติภาพนี้ และในขณะเดียวกันพระภิกษุรูปนี้ก็เป็นที่ปรึกษาขององค์การสังคมนิยม
กู่ชาติด้วย ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ทางราชการได้ทำการจับกุมคณะบุคคลผู้เป็นสมาชิก
ในองค์การสันติภาพชนฟ้องร้อง ศาลได้พิจารณาพิพากษาลงโทษไปแล้ว ส่วนองค์การสังคมนิยม
ไทยกู่ชาตินี้ นายสม สุชชีอาด ถูกจับกุมแต่ไม่ได้มีการฟ้องร้อง เพราะเกรงจะมิวหมองแก่
พระพุทธรักษา

นอกจากจีนคอมมิวนิสต์จะได้เข้าแทรกแซงในกิจการพระศาสนาของไทยแล้ว ยัง
ได้เข้าดำเนินการแทรกซึมในกิจการพระศาสนาในประเทศพม่าด้วย โดยในปี พ.ศ. ๒๔๘๕
นั่นเอง จีนคอมมิวนิสต์ได้ให้เงินอุดหนุนแก่สำนักวัดบวรนิเวศธรรมสถานและองค์การพระศาสนา

ต่าง ๆ ด้วย จากการทำของจีนคอมมิวนิสต์ในพม่านี้ จำเลยได้ลงมือทำการประสาน
แผนตามวัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์ โดยส่งพระภิกษุวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ไปรับการ
อบรมวิปัสสนากรรมฐานที่ประเทศพม่า แล้วนำมาเผยแพร่ในประเทศไทย หลักวิปัสสนา
กรรมฐานของพม่าที่จำเลยนำมาเผยแพร่นี้ ไม่ตรงกับหลักวิปัสสนากรรมฐานของพระพุทธ
ศาสนา จึงเป็นวิปัสสนากรรมฐานหลอกหลวงอันเป็นกลวิธีที่ทำให้คนหลงเชื่อเข้าเป็นพรรค
พวกเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์ การกระทำวิปัสสนากรรมฐานเช่นนั้น
เป็นการสะกดจิตตนเองให้เกิดภาวะได้สำนึกแล้วผู้สอนก็จะโน้มน้าวจิตใจของผู้ปฏิบัติให้เกิด
ความเชื่อ คำสอนพุทธก็คือลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่อาจจะทำให้เกิดปัญญาที่แจ่มแจ้งในสังขารตาม
หลักของพระพุทธศาสนาได้ นอกจากนี้การให้บุคคลเข้าอบรมวิปัสสนากรรมฐานเช่นนั้น ก็
เพื่อต้องการให้แยกตัวออกจากสังคม ไม่ให้ต่อต้านการดำเนินงานของคอมมิวนิสต์ด้วย

และนอกจากจีนคอมมิวนิสต์จะได้เข้าแทรกแซงในกิจการพระศาสนาในประเทศไทย
และพม่าดังกล่าวแล้ว ยังได้ดำเนินการวิจัยเดียวกันในประเทศอินเดียอีกด้วย โดยให้เงิน
อุดหนุนในมหาวิทยาลัย นาลันทา และสนับสนุนชาวอินเดียที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ให้เป็น
อาจารย์อบรมสั่งสอนให้นิยมคอมมิวนิสต์ ในประเทศอินเดียนี้ จำเลยก็ได้ทำการประสานแผน
ของคอมมิวนิสต์อีก โดยจำเลยส่งพระภิกษุในวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ คือ พระมหามันต์
พระมหานคร และพระมหาสังเวียงไปศึกษาในมหาวิทยาลัยนาลันทา ทั้ง ๆ ที่สมเด็จพระ
สังฆราช พระเถระผู้ใหญ่และกรมการศาสนาไม่เห็นด้วยเลย เมื่อพระภิกษุทั้งสามได้
เรียนในมหาวิทยาลัยนาลันทาตามแผนของจำเลยแล้ว จำเลยยังได้วางแผนให้พระมหามันต์
พระมหานครและพระมหาสังเวียง ไปเข้าประชุมพุทธสมาคมจีนคอมมิวนิสต์ที่ปักกิ่งอีก พุทธ
สมาคมจีนคอมมิวนิสต์เป็นองค์การบังหน้า อันเป็นองค์การเครื่องหมายของคอมมิวนิสต์ รัฐบาล
จีนคอมมิวนิสต์ควบคุม พระภิกษุทั้งสามไปร่วมประชุมในองค์การคอมมิวนิสต์แล้ว ยังบังอาจ
โฆษณาชวนเชื่อ โดยพูดวิฤตกระจายเสียงในปักกิ่งให้ผู้ฟังหลงเชื่ออีกว่า รัฐบาลปักกิ่งยัง
สนับสนุนและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอยู่ จำเลยยังได้มอบพระพุทธรูปให้นายกุหลาบ
สายประดิษฐ์ ไปให้พุทธสมาคมนั้นด้วย จำเลยได้ติดต่อกับนายชาวจุ นายกพุทธสมาคม
ปักกิ่ง สนับสนุนการกระทำของพุทธสมาคมปักกิ่งด้วยตามเอกสาร ๑. ๓

นอกจากจำเลยจะได้กระทำการเชื่อมโยงกับคอมมิวนิสต์นอกประเทศดังกล่าวแล้ว
โจทก์ยังได้นำสืบให้เห็นถึงการกระทำภายในประเทศอีกหลายครั้งหลายหนต่างกรรมต่างวาระ
กัน ดังนี้

๑. ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จำเลยได้เดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่โดยนำพัตยศไปแจก
ขณะเดินทางกลับจากวัดจตุรพักตรพิมานจังหวัดเชียงใหม่ จำเลยได้กล่าวประณามสมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เป็นจอมโกหก ต่อหน้าพระศุภยทากย์สุวรรณภูมิ อธิบดีผู้พิพากษา
ภาคและขุนไตรภคิยานุกูลข้าหลวงประจำจังหวัด การที่จำเลยกล่าวเช่นนั้น เป็นการบ่อน
ทำลายพระพุทธศาสนา พยายามลดความเชื่อของผู้ฟังให้เลือนหายไปพระพุทธศาสนา

๒. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จำเลยได้เดินทางไปเปิดสำนักวิยัสสนากรรมฐานที่วัด
พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ขณะจำเลยนั่งฉันทเพล จำเลยได้กล่าวต่อหน้าพระธรรมศรีวิชัย
เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์และขุนสุพรรณประสาทว่า "อดีตพระมหากษัตริย์สร้างพระปฐม-
เจดีย์หลอกลวงประชาชนให้กราบไหว้โดยไม่ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้" อันเป็นการ
กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ไม่มีความหมาย และหวังทำลายความเชื่อของประชาชนให้เลิก
นับถือบูชาวัตถุทางพระพุทธศาสนา

๓. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จำเลยได้เดินทางไปประชุมขบวนการส่งเสริมวัฒนธรรม
ในต่างประเทศ ซึ่งมีชื่อว่า "ขบวนการ เอ็ม. อาร์. เอ. จำเลยไปแฉที่ประเทศเยอรมัน
ตะวันตก แล้วลงไปไนบ่อดำนิน โดยแต่งกายเป็นกรรมกรร่วมกับพลเรือนอื่นเป็นการกระทำ
ที่ไม่เหมาะสมแก่สมณเพศตามภาพถ่ายเอกสาร จ. ๘

๔. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จำเลยได้เดินทางไปบ้านพักขุนจำนงภูมิเวทที่ระอ้า พร้อมกับ
ด้วยพรรคพวก แล้วจำเลยได้ผูกคอตายบนยาว อันเป็นการเตรียมใช้อาวุธประหาร
ในวันเกิดสงครามปฏิวัติของคอมมิวนิสต์ตามเอกสารภาพถ่าย จ. ๓๐

๕. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จำเลยได้ชักชวนบุคคลเพื่อล้มล้างรัฐบาล โดยเตรียม
สนามฝึกซ้อมรบจางระเบตมอที่เขาค้อและเขาช่องลม จังหวัดชลบุรี เพื่อประสงค์ให้พลพรรค
ฝึก ดังปรากฏตามภาพถ่ายเอกสาร จ. ๒๕

๖. เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ จำเลยเป็นหัวหน้าสำคัญออกใบปลิวโจมตี
คณะสังฆมณฑลโรมันคาทอลิกในประเทศไทย และว่าสมเด็จพระสังฆนายกกำลังคิดบงกช

ล้างแก่นฝ้ายมหานิกาย เจ้าคุณธรรมคุณาภรณ์เจ้าอาวาสวัดสามพระยาว่า เบ็ดหน้ากาก
เอาธรรมยุติกนิกายมากดมหานิกาย และมีข้อความยุ้งให้ลงข้อขัมสมเด็จพระสังฆราช,
สังฆนายกและสังฆมนตรี ให้ออกจากตำแหน่ง ตามเอกสารถหมาย จ. ๖ และ จ. ๓๕ การ
ที่จำเลยกระทำเช่นนี้เพื่อจะทำลายสถาบันพระสงฆ์ ทำลายคณะรัฐบาล เพราะเป็นผู้แต่งตั้ง
ยุ้งให้เกิดความแตกแยกระหว่างธรรมยุติกนิกายและมหานิกาย อันเป็นการทำให้เกิด
ความปั่นป่วนชนในหมู่พุทธศาสนิกชน ก่อให้เกิดความดูหมิ่นกระด้างกระเดื่องในหมู่คณะ
สงฆ์และประชาชน ซึ่งเป็นไปตามแผนการฉ้อฉลและวัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์นั่นเอง และ
ในกลางปีนั้นเอง จำเลยก็นำใบปลิวเอกสาร จ. ๖ และ ๓๕ ไปเผยแพร่ในจังหวัดภาคใต้
ของประเทศ จำเลยไปกัมพูชาเปลี่ยน ซึ่งพระมหาเปลี่ยนนั้นได้หลบหนีออกนอกประเทศ
ไปแล้ว

๗. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ จำเลยได้ชักชวนพระภิกษุอำนาจ รัศมี และพระภิกษุ
สงวน พันธุ์แดง ซึ่งเดินทางไปเยี่ยมจำเลยให้ล้มล้างรัฐบาล กล่าวคำหิรัฐบาลและคำหิ
พระมหากษัตริย์ว่า ไม่มีประโยชน์ จำใจเสียเงินทอง สู้อาสาทิคมมิ่งนิสต์มาปกครอง
ไม่ได้ ไม่มีคนจนคนมี คำหิติเตียนรัฐบาลหลายอย่างหลายประการ จนที่สุดได้บอกพระ
ภิกษุทั้งสองว่าเตรียมการปฏิวัติได้แล้ว อันเป็นข้อความหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ กระทำ
การอันเป็นกบฏต่อแผ่นดิน และมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ในที่สุด

ส่วนจำเลยอ้างตนเองเป็นพยานและนำพยานบุคคลและเอกสารเข้าสืบมากมาย ข้อ
เท็จจริงประมวผลฟังได้ว่า เกือบตลอดชีวิตตั้งแต่เป็นเด็กมาจำเลยสนใจในพระพุทธศาสนา
และได้ประพฤติและปฏิบัติกิจในพระศาสนาโดยตลอด ได้บำเพ็ญศาสนกิจทั้งในทางปริยัติ
ศาสนาและปฏิบัติศาสนา เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามปณิธานที่ตั้งใจ ศาสตร์จะได้หิย
ยกประวัติของจำเลยขึ้นมากล่าวแต่โดยย่อดังนี้ จำเลยได้อุปสมบทเป็นสามเณร ในปี พ.ศ.
๒๔๕๘ แล้วเรียนปริยัติธรรมตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และเมื่อได้อุปสมบทแล้วก็เล่าเรียนพระปริยัติธรรมตลอดมา
จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ก็สอบได้นักธรรมเอกและสอบได้เปรียญธรรม ๘ ประโยค เมื่อศึกษา
เสร็จแล้วในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ - ๒๔๗๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระธรรมทูตเที่ยวอบรมเผยแพร่พระ
พุทธศาสนาต่อประชาชน ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ รับแต่งตั้งให้เป็นรองเจ้าอาวาสวัดสุทธาวาส

ราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณ วัดนี้ จำเลยได้เปิดการศึกษาพระปริยัติธรรมชั้น ต่อมา
ได้เป็นรองเจ้าคณะจังหวัด เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะมณฑล ได้สมณศักดิ์เป็นพระศรีสุธรรมมุณี
เจ้าอาวาสวัดสุพรรณดาราราม และในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นชั้นราช ใน
นามเดิม เป็นเจ้าคณะภาค ๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ และในปี ๒๔๘๗ ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
สังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การศึกษาและเป็นแม่กองธรรมสนามหลวง ต่อมาในปี ๒๔๘๘—
๒๔๙๐ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระเทพเวทีและเป็นพระธรรมไตรโลกาจารย์ตามลำดับ แล้วจึง
ย้ายจากวัดสุพรรณดารารามมาเป็นเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ได้รับแต่งตั้งเป็น
สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ และเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระพิมลธรรม

เมื่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์แล้ว จำเลยได้วางรากฐาน
เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้น ในประเทศไทย กล่าวคือ จำเลยได้คำนึงว่า
ศาสนาพุทธนั้นแบ่งเป็น ๓ ภาค คือ ปรัชญาศาสนา อันเป็นการศึกษาหาความรู้ทางเล่าเรียน
พระธรรมวินัยตามพระไตรปิฎกอย่างหนึ่ง ปฏิบัติศาสนานั่นเป็นการปฏิบัติตามหลักธรรมของ
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และปฏิบัติศาสนานี้เป็นผลแห่งการปฏิบัติธรรมนั้นออกอย่างหนึ่ง

ในด้านการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติศาสนานั้น จำเลยมีความประสงค์จะให้ความรู้
หรือวิชาการ ในพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไปให้กว้างขวางทั่วพุทธสีมาสากล แม้กระทั่ง
ในต่างประเทศด้วย จำเลยจึงได้จัดตั้งโรงเรียนมหาธาตุวิทยาลัยชั้นสอนวิชาธรรมและบาลีชั้น
ต้น และตั้งมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยชั้นเป็นการศึกษาชั้นบาลีมัธยมและบาลีอุดมศึกษา
อันเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งแรกที่มีในประเทศไทย มีผู้สนใจเข้าศึกษาสำเร็จเป็นพุทธศาสน์
บัณฑิตมากมาย นอกจากจะตั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัยสงฆ์ตั้งกล่าวแล้ว จำเลยยัง
ได้ก่อตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ชั้นอนุบาลถึงสอนพระพุทธศาสนาแก่กุลบุตรกุลธิดา
ของพุทธศาสนิกชนเป็นครั้งแรกในประเทศไทยอีกด้วย ดังปรากฏตามเอกสาร ส. ๔ และ ส. ๓๘
ในค้ำนประชาชนที่ใครฟังธรรมถึงจัดการอบรมศีลธรรมชนทุกวันเสาร์และอาทิตย์ ทำให้กิจ
การด้านพระปริยัติศาสนาแผ่ไพศาลไปอย่างกว้างขวาง พระภิกษุไทยมีความรู้แตกฉานใน
พระธรรมวินัย ภาษาและ—ปรัชญามาจนทุกวันนี้ ในด้านพระปริยัติศาสนานี้ จำเลยดำรง
ตำแหน่งเป็นนายกมหาธาตุวิทยาลัย และสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเองตาม
เอกสาร ๔.

ในด้านพระปฏิบัติศาสนานั้นแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ จำเลยได้ก่อตั้งสำนักวิปัสสนากรรมฐานขึ้นในวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ซึ่งการก่อตั้งสำนักวิปัสสนากรรมฐานเช่นนี้ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ใดได้เคยกระทำมาก่อนเลย ในการอบรมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนี้ จำเลยได้อาราธนาเจ้าคุณภาวนาภิรามเถระสำนักวัดระฆังโฆสิตาราม ผู้มีความรอบรู้และจัดเจนในด้านนี้มาเป็นพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ แล้วส่งพระภิกษุวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์เข้าอบรมปฏิบัติเพื่อจะได้เป็นอาจารย์เผยแพร่กันต่อไป ในการส่งพระภิกษุเข้าศึกษาใน สำนักนี้ จำเลยได้ส่งพระมหาโชดกด้วยองค์หนึ่ง ให้เล่าเรียน โดยเฉพาะ ซึ่งต่อมาภายหลังพระมหาโชดกนี้ก็คือพระราชสิทธิมนูญ ผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระแทนเจ้าคุณภาวนาภิรามเถระซึ่งถึงแก่กรรมภาพไปแล้ว

จากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยและสำนักวิปัสสนากรรมฐานขึ้นเป็นครั้งแรกเช่นนี้ จึงขาดครูอาจารย์อยู่มาก และประสงค์จะให้ครูอาจารย์มีความรอบรู้ให้กว้างขวางพอที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ได้ จำเลยจึงได้จัดส่งพระมหาโชดกไปฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่ประเทศพม่าเพื่อศึกษาการวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าการวิปัสสนาในประเทศพม่าอันคงเป็นหลักฐานมั่นคง และเพื่อจะทดสอบการปฏิบัติของพม่าและไทยเป็นเช่นเดียวกันหรือไม่ เพราะเป็นหลักพระพุทธศาสนาลัทธิเถรวาทด้วยกัน ส่วนในด้านปริยัติธรรมจำเลยได้จัดส่งพระมหาบัวเพ็ญ สามเณรใส่ว สามเณรทอง และสามเณรเทพ ไปศึกษาพระปริยัติธรรมที่ประเทศพม่า ส่งพระมหาสุศักดิ์ไปประเทศลังกา ส่งพระมหามนัส, พระมหาจันทรและพระมหาสังเวียนไปศึกษาที่ประเทศอินเดีย กับส่งพระกวีวรญาณไปประเทศสหรัฐอเมริกา ศึกษาปริยญาโททางปรัชญา พระภิกษุที่ส่งไปศึกษาเหล่านี้ก็กลับเข้ามาเป็นกำลังสำคัญของจำเลยในการพระศาสนา ดังที่จำเลยประสงค์ ฝ่ายในด้านวิปัสสนากรรมฐานนั้นแล้ว เมื่อได้มีการทดสอบการปฏิบัติถูกต้อง บุคคลผู้เข้าปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม ก็มีผู้นิยมเลื่อมใสเข้าศึกษาปฏิบัติกันมากขึ้น มีทั้งภิกษุสามเณรชนต่างชาติต่างชนต่างศาสนาก็เข้าปฏิบัติ นับได้ตั้งแต่สมเด็จพระราชชนนี ข้าราชการผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารพลเรือน ตลอดจนไปจนถึงนักโทษในเรือนจำก็ปฏิบัติได้ผลเป็นปรากฏชัดตามเอกสาร ล. ๓, ล. ๔๐, ล. ๖, ล. ๒๓, ล. ๔๒, ล. ๕๓, ล. ๕๕, ล. ๕๗, ล. ๕๘ ถึง ๖๓ และ ล. ๖๓ เป็นต้น ในด้านต่างจังหวัด จำเลยก็ให้วัดต่าง ๆ ทูลราชอาณาจักรส่งพระภิกษุมาอบรมศึกษาปฏิบัติได้แล้วก็อบรมเป็นอาจารย์

จากที่จำเลยได้ประกอบกุศโลบายในทางพระศาสนาามากมายดังที่ศาลได้หยิบยกขึ้น
กล่าวแต่โดยสังเขปนี้ จะเป็นด้วยเหตุอันใดไม่ปรากฏ ครั้นถึงวันที่ ๓๒ พฤษภาคม ๒๕๐๓
ได้มีประกาศแต่งตั้งคณะสังฆมนตรีชนใหม่ จำเลยไม่ขอร่วมในคณะสังฆมนตรีนั้น เป็นอัน
ตำแหน่งสังฆมนตรีว่าการองค์ปกครอง ซึ่งจำเลยดำรงอยู่ถึงสิ้นสุดลง ในการแต่งตั้งสมเด็จพระ
สังฆราชและสังฆนายกทรงเอง ได้เป็นเหตุให้มีการแถลงการณ์เป็นบัตรสนเท่ห์ชนตาม
ใบปลิวเอกสาร จ. ๖ และ จ. ๓๕ โจมตีคณะสงฆ์ สมเด็จพระสังฆราช (วัดเบญจมบพิตร)
สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน) ซึ่งเป็นสังฆนายกในขณะนั้น รวมทั้ง
เจ้าคุณธรรมคุณาภรณ์หรือเจ้าคุณธรรมปัญญาบดี วัดสามพระยาองค์ปัจจุบัน เป็นข้อความ
ยุบให้พระเถระลงชื่อขบพระเถระผู้ใหญ่ดังกล่าวแล้ว จากใบปลิวบัตรสนเท่ห์ดังกล่าวนี้เอง
ก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในหมู่สงฆ์ จำเลยเห็นว่า เหตุจะไปกันใหญ่ จึงระงับเหตุการณ์นั้น
โดยขอให้พระภิกษุทั้งหลายอยู่ในความสงบ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจหลงผิดคิดไปว่าเป็นการ
กระทำของจำเลย ได้ลงมือทำการตรวจค้นจับกุมพระภิกษุในวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
หลายรูป โดยบังใจเชื่อเอาว่าใบปลิวนั้นได้พิมพ์ชนจากแม่กองธรรมที่ชนอยู่ในกองการ
ศึกษา พระภิกษุเหล่านั้นก็รวมถึงพระมหาสังเวชน พระมหานคร และพระมหามนัส ซึ่ง
จำเลยส่งไปศึกษาในประเทศอินเดียด้วย ถูกฟ้องศาล ในข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งศาลได้
พิพากษายกฟ้องไปแล้ว ส่วนต้นตอในการจับกุมฟ้องศาลในเรื่องใบปลิวนี้ ตำรวจได้จับ
พระภิกษุวัดจักรวรรดิราชาวาส ตามเอกสาร จ. ๒๗ นั้น ถึงกระนั้น ทางเจ้าหน้าที่โดยพัน
ตำรวจเอกชโล อุตกพานักไม่เชื่อ ยังบังใจเชื่อว่าเป็นการกระทำของจำเลยอยู่นั่นเอง ได้
มีการจับกุมพระวัดมหาธาตุไปเพื่อจะให้ชดทอดจำเลย แต่ก็ไม่เป็นผล หลักรู้นใด ๆ ก็ไม่มี
บ่งชี้ว่าจำเลยได้กระทำในเรื่องนี้ พันตำรวจเอกชโลได้นำเรื่องที่จะจับจำเลยเป็นคอมมิวนิ-
สต์นี้เนื่องจากใบปลิวที่เขาที่ประชุมกรรมการสอบสวน แต่ผลตำรวจตรีเออ เอ็มปาน ได้
คัดค้านว่ายังไม่ควรกล่าวหาเช่นนั้น ไม่นับพวกคอมมิวนิสต์หนุนหลังหรือเป็นแผนคอมมิวนิสต์
ดังปรากฏตามรายการประชุมเอกสาร ล. ๒ นั้น เรื่องนั้นก็เงียบไปชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่
ได้เรื่องใบปลิว ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไปเที่ยวสอบสวนบุคคลให้กล่าวหาว่าจำเลยคือผู้คิด
ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป จากการทูลหรืออุบายคดีตนเอง ต่อมาในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๓ สมเด็จพระ
สังฆราชก็ได้มีพระบัญชาให้จำเลยลาสิกขาบทภายใน ๓๕ วัน ให้หลบหนีหายไปเสีย

ดังปรากฏตามเอกสาร ล. ๓๓ โดยกล่าวหาว่า จำเลยคดีฉ้อโกง ซึ่งตามเอกสารนี้ปรากฏว่า
สมเด็จพระมหาดาวรวงศ์ ได้บันทึกถึงสมเด็จพระสังฆราชว่า จำเลยคดีฉ้อโกง ไม่สมควรให้ทรง
เพศบรรพชิต และไม่ควรดำรงสมณศักดิ์ จำเลยพิจารณาพระบัญชานั้นแล้ว เห็นว่าตนไม่
ได้กระทำความผิด และได้ตั้งจิตปฏิญาณว่า จะเป็นทาสพระคาสณาอุปสมบทไปจนตลอดชีวิต
การจะให้หนีหายไปนั้นก็ไม่อาจทำได้ เพราะเป็นพระเถระผู้ใหญ่มีศิษย์มาก ครั้นหนีไป
ก็เหมือนควักไม้ประกอบกรรมชั่วไว้ดังกล่าวหา ประกอบกับการกล่าวหาเช่นนั้น ก็มีได้
มีการได้ส่วนให้ต่อตามพระราชบัญญัติและพระวินัยบัญญัติได้ กล่าวคือภิกษุต้องอธิกรณ์
ผู้กล่าวโทษจะต้องไปกล่าวหาถึงพระธรรมขรได้ได้ส่วน เมื่อพระธรรมขรได้ส่วนแล้ว เห็นมี
มูลตามกล่าวหา ก็จะต้องยังคณะวินัยกรรมขรได้ได้ส่วน เมื่อพระธรรมขรได้ส่วนแล้ว
เห็นมูลตามกล่าวหา ก็จะต้องยังคณะวินัยกรรมขรได้พิจารณาสอบสวนพยานเรียกจำเลยไป
กล่าวแก่แล้วชขาด พระธรรมขรก็ได้ คณะวินัยกรรมขรได้ ได้มีการแต่งตั้งขึ้นไว้แล้วตาม
สังฆานัติ แต่จำเลยไม่ได้รับความเป็นธรรม ให้ได้พิจารณาจากสถาบันเหล่านั้น ในเรื่อง
ทุกสิ่ง แทนที่จะเป็นเรื่องของสงฆ์ กลับปรากฏว่า ทางฝ่ายตำรวจโดยมีพันตำรวจเอกชตอ
อุทกภาชน์ เป็นผู้ไปได้สอบสวนพยานแทรกแซงเข้ามาในกิจการของสงฆ์ นำเวียงสมเด็จพระ
มหาดาวรวงศ์ สังฆนายก และสมเด็จพระสังฆราชทรงเชื่อไปตามคำร้องนั้น แล้วก็มีพระบัญชา
มาโดยที่จำเลยเองมิได้มีโอกาสโต้แย้ง เมื่อเป็นเช่นนั้นจำเลยจึงได้มีหนังสือร้องขอความ
เป็นธรรมไปยังสมเด็จพระสังฆราช (วัดเบญจมบพิตร) ตามเอกสาร ล. ๓๔ และจากหนังสือ
ร้องขอความเป็นธรรมเพื่อให้พิจารณาตามธรรมวินัยนั่นเอง แทนที่จะได้รับการพิจารณา
โดยธรรมโดยวินัยตามระเบียบแบบแผนการปกครองสงฆ์ จำเลยก็กลับถูกลดออกจากรั้ว
อาณาจักรมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ โดยเหตุผลที่ไม่ปรากฏ
จำเลยจึงมีหนังสือถึงกรมการศาสนาขอให้ระงับพระบัญชาไว้ก่อน แต่สมเด็จพระสังฆราช
ก็มีพระบัญชาว่า "บัญชาของผู้สูงสุดย่อมระงับคำสั่งที่ต่ำกว่าเสมอ การที่ขอผ่อนผันให้
เลื่อนเวลายื่นคำแก้ชื่อนั้น หากเป็นการผ่อนผันให้แก้ชื่อนั้น มีละนัยผู้ถูกกล่าว
หาที่จะใช้อำนาจหน้าที่ของตนให้การของพยานต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจของตนได้ ที่พระ
พิมพ์ธรรมไม่ยอมก็คงประสงค์ประโยชน์ จึงยืนยันบัญชาไม่เปลี่ยนแปลง" เมื่อเป็นดังนี้
ที่จำเลยจะแก้ชื่อนั้นเป็นอันไม่มีโอกาส จากเหตุนี้เองสังฆนายกก็เรียกประชุมสังฆมนตรี

บางท่าน แล้งมมตว่า ขัตติยราช ไม่สมควรให้ดำรงสมณศักดิ์ แล้งต่อมาในวันที่ ๓๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ ก็ถูกถอดจากสมณศักดิ์ ในการถูกถอดจากสมณศักดิ์ปรากฏว่า ได้มีพระภิกษุวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และคณะบุคคลได้ร้องขอความเป็นธรรมไปยังสมเด็จพระราชชนนีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทางสำนักราชเลขาธิการในพระองค์ มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีให้ลดทอนความเห็น แต่หนังสือโต้ตอบระหว่างสำนักราชเลขาธิการในพระองค์และคณะรัฐมนตรีหายไป กลับปรากฏต่อมาว่าสำนักนายกรัฐมนตรีถอดสมณศักดิ์จำเลยตามเอกสาร ล. ๓๒ อันนี้ ในเรื่องจำเลยถูกตำรวจหาว่าทุจริตหรือคดีฉ้อโกงเช่นนั้น จำเลยจึงได้ยื่นฟ้องพยานที่ตำรวจสอบสวนให้การปรักปรำจำเลยโดยไม่มีมูลต่อศาล ในข้อหาแจ้งความเท็จ และทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ เมื่อคดีถึงศาลพยานเหล่านั้นได้ยอมขอขมาทั้งหมด จำเลยก็ถอนฟ้องให้ ดังปรากฏตามเอกสาร จ. ๗๕ ซึ่งนายวิระยุทธ วิมลนานุสรณ์ พยานผู้กล่าวหาจำเลยอย่างมากมาย ให้การต่อศาลว่าขอรับสารภาพผิด และว่าที่ให้การกับตำรวจปรักปรำโจทก์ทำทราจต่าง ๆ ไม่มีมูลแห่งความจริง ข้าพเจ้าให้การไปเพราะถูกบีบบังคับหลายประการ ทว่าโจทก์ทำทราจนั้น เจ้าหน้าที่เป็นผู้เขียนเองทั้งสิ้น แม้มากให้การที่สมเด็จพระสังฆนายก เจ้าหน้าที่ยังคงขบถอยู่ จึงต้องกล่าวไป จำเลยต้องถูกออกจากเจ้าอาวาส ถูกถอดจากสมณศักดิ์ เสื่อมเสียชื่อเสียง และพระศาสนาถูกรบกวนกระทบกระเทือน จึงสันนิษฐานได้ว่ากระทำความผิดอย่างมหันตเสียดายร้ายแรง เป็นบาปกรรมอย่างยิ่ง จึงขอให้การตามจริง ขอขมาต่อหน้าศาล ฯ ดังนี้

นับแต่จำเลยได้ถูกถอดสมณศักดิ์ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๓ นั้นแล้ว ทางตำรวจก็ยังไม่ได้ตลกระเรื่องไปปลิว คงมีการจับกุมนายทองคำ ฆาตกร ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๐๔ อีก สอบถามและคุมขังไว้นานถึง ๓ ปี ก็ไม่อาจจะเอาผิดกับจำเลยได้ จำเลยก็ยังคงดำเนินคดีกับพยานซึ่งตำรวจไปสอบสวนเรื่องทุจริตอยู่นั่นเอง จะด้วยมูลกรณีอย่างไรก็ไม่ปรากฏ พอถึงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๕ จำเลยก็ถูกจับโดยทางเจ้าหน้าที่หาว่า จำเลยมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ และกบฏในราชอาณาจักรตามเรื่องนี้ เมื่อจำเลยถูกจับแล้ว สมเด็จพระสังฆนายกให้เจ้าคุณธรรมคุณาภรณ์ไปทำการสึกจำเลย จำเลยขอต่อสู้คดีในภาวะสมณเพศไม่ยอมสึก ได้เขียนหนังสือขอความกรุณาขอต่อสู้คดีในสมณเพศไปยังสมเด็จพระสังฆนายกตามเอกสาร ล. ๒๘ ซึ่งสมเด็จพระสังฆนายกก็แทงหนังสือมาว่า "เป็นเรื่องของบ้านเมือง

ไม่ผ่อนผันอะไรได้ การให้สละเพศบรรพชิตไม่ใช้การประหารชีวิต แต่การห้ามขงชนชั้น
เหล่านี้ จึงนับว่าเป็นการประหารชีวิต” เมื่อไม่ได้ผ่อนผันจำเลยจึงมีหนังสือถึงเจ้าคุณธรรม
คุณาภรณ์ ตามเอกสาร ล. ๗๕ ได้กล่าวเป็นข้อความลครจรว่า ถ้าขอร้องมิได้แล้ว
จำเลยเองได้ตั้งสัจปฏิญาณว่าจะครองสมณเพศต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ หากจะมีผู้ลัก
อำนาจมาเอาผ้ากาสาวพัตร์ออกจากวางแล้ว ก็จะถือว่าผู้นั้นขงเอาโดยผิดศีลธรรม จะปฏิ
ญาณตนเป็นพระภิกษุตลอดไป แม้จะมีผู้ใดใจโหดร้ายทารุณแย่งชิงผ้ากาสาวพัตร์ไป ก็จะ
นุ่งห่มผ้ากาสาวพัตร์ชุดอื่นแทน ซึ่งมีสิทธิตามพระธรรมวินัย จากเอกสารฉบับนี้ขอให้
เจ้าคุณธรรมคุณาภรณ์และพระธรรมมหาวิธานุตตรเป็นพยาน แล้วจำเลยก็ยอมสละ คงเข้า
ที่ภavana เจ้าคุณธรรมคุณาภรณ์ก็ดึงผ้ากาสาวพัตร์ออก ใช้ผ้าขาวครองแทนแต่บัดนั้นมา
โดยจำเลยเองยังปฏิญาณครองสมณเพศอยู่และต่อสู้คดีมาโดยตลอด

จากการที่จำเลยนำสืบพฤติการณ์แห่งคดีมากมาย ตามที่ศาลได้สรุปกล่าวไปแล้ว
จำเลยยังสืบกล่าวแก้ข้อหาของโจทก์อีกมาก ซึ่งศาลจะได้ประมวลสรุปกล่าวต่อไปอีกดังนี้

๓. ตามที่กล่าวหาว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จำเลยชักชวนให้สมัครรัฐบาลและเตรียม
สนามทดลองขงวงระเบิดที่เขาช่องลมนั้น ไม่มีมูลความจริง เพราะไม่เคยได้ชักชวนผู้ใดหรือ
เคยไปที่เขาช่องลมเลย

๒. ตามที่กล่าวหาว่า เมื่อ ๓๐ วันก่อนถูกจับในคดี พระภิกษุอำนาจและพระภิกษุ
สงวนไปพบ แล้วจำเลยได้พูดตำหนิตติเตียนรัฐบาลและวางแผนกบฏ เพื่อนาลัทธคอมมิวนิสต์
มาใช้ในประเทศนั้น ก็ไม่มีมูลแห่งความจริงเลย เพราะนับตั้งแต่ถูกถอดจากสมณศักดิ์แล้ว
มีข่าวว่าจะถูกกีดกันเกลียดต่าง ๆ พระโนวัดจึงได้จัดเวรกันเฝ้าเพื่อป้องกันอันตราย คงปรากฏ
ตามระเบียบการเฝ้าเอกสาร ล. ๕๓ ในระหว่างวันที่ ๓ ถึง ๒๐ เมษายน ๒๕๐๕ นั้นไม่ได้ไป
ไหน ใครมาหาพระเลขานุการและพระผู้บัญชาการต้องทราบ พระอำนาจและพระสงวนจำเลย
ไม่เคยรู้จัก ถ้าจำเลยคิดการใหญ่เช่นนั้น ตามสามัญสำนึกจะกล้าพูดกับผู้ไม่รู้จักเช่นนั้น
หรือ และตามที่พระอำนาจให้การในชั้นสอบสวนว่า จำเลยคุยว่า จอมพลสฤษดิ์ โกงเงิน
เป็นพัน ๆ ล้านนั้น ก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะไม่มีผู้ใดรู้เลยว่า จอมพลสฤษดิ์ โกงเงิน มา
รุกรานเมื่อตายแล้ว ซึ่งจำเลยก็ถูกจับมาก่อนแล้ว และตามที่พระอำนาจว่า จำเลยพูดว่า
นายรวม วงศ์พันธ์ ถูกจอมพลสฤษดิ์ประหารชีวิตแล้ว นั้นก็เป็นเรื่องเด็กสรรคบันชน เพราะ

ความจริงนั้น นายรวมถูกประหารชีวิตหลังจากจำเลยถูกจับไปแล้ว ๔ วัน จำเลยจะเอา
อะไรไปแลกกับพระอำนาจตามที่ให้การได้

๓. เรื่องที่พูดทวดพระปฐมเจดีย์นั้น จำเลยได้พูดว่า วิบัติส่นานนั้นจะเอาของหลอก
มาเป็นอารมณ์ไม่ได้ ต้องเอาของจริง เช่น พระเจดีย์เป็นของหลอก หมายถึงของสมมุติ
เป็นบัญญัติ จะนำมาเป็นอารมณ์ของวิบัติส่นานไม่ได้ อารมณ์ของวิบัติส่นานต้องเอาของจริง
คือ รูป นาม ชาติ อายตนะ เหล่านี้เป็นอารมณ์ จะได้พูดเพื่อตมึนตูดถูกปุโรหิตวัดดุก
หาไม่ พระปฐมเจดีย์มีความสำคัญควรเชิดชูอย่างไร จำเลยเองก็เคยกล่าวอนุโมทนาไว้ตาม
เอกสาร ล. ๒๖

๔. ที่ว่าจำเลยนำแถลงการณ์ต่อพระเถระผู้ใหญ่ ตามเอกสาร จ. ๖ และ ๓๕ ไป
แจกพร้อมด้วยพระเปลี่ยนที่ภาค ไตหนักไม่เป็นความจริง ความจริงมีว่า จำเลยได้เดินทางไป
ในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าคณะจังหวัดตรัง ได้พบกับพระเปลี่ยนซึ่งเป็นพระสอนวิบัติส่นา
กรรมฐานในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ในวันที่ ๓๕ พฤษภาคม ๒๕๐๓ เมื่อพระราชทาน
เพลิงในวันที่ ๓๖ พฤษภาคม ๒๕๐๓ แล้ว ในวันที่ ๓๗ ก็แยกกันไป พระเปลี่ยนกลับรัฐ
เคดาห์ ส่วนจำเลยได้เดินทางไปเยี่ยมคณะสงฆ์อีกหลายจังหวัด มีผู้ติดตามหลายคน ไม่เคย
เห็นใบปลิว หรือแจกใบปลิวที่ไหนเลย มีแต่แจกหนังสือบริษัทศิลาธรรม ซึ่งพิมพ์แจก
ในงานพระราชทานเพลิงนั้นตามเอกสาร ล. ๔๐ กลับมาถึงวัดแล้วจึงรู้ว่ามิใช่ใบปลิว คู่แล้ว
ใบปลิวนั้นลงวันที่ ๓๕ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ซึ่งจำเลยได้ไปจังหวัดตรังแต่แต่วันที่ ๓๕ พฤษภาคม
๒๕๐๓ ก่อนใบปลิวออก ที่ว่าพระเปลี่ยนหนีไปนั้น ก็ไม่จริงเลย เพราะพระเปลี่ยนนั้นไป
ประจำรัฐเคดาห์แต่ปี ๒๕๐๒ และในปี ๒๕๐๖ ก็กลับมารับฐานาเป็นพระครูวินัยธร เป็น
ฐานาของเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุองค์ปัจจุบันนี้เอง

๕. ที่กล่าวหาว่าจำเลยพูดว่า พระพุทธเจ้าเป็นจอมโกหกนั้น ความจริงมีอยู่ว่า
จำเลยได้คุยกันกับผู้ใหญ่ฝ่ายปกครองว่า การเป็นผู้ใหญ่ปกครองคนนั้นต้องมีกุศโลบาย แล้ว
ก็มีการแยกศัพท์กันว่า กุศลแปลว่า เก่ง อุบายแปลว่า โทหก กุศโลบายจึงแปลว่า โทหก
เก่ง กุศโลบายไม่ผิดศีล ๕ ผู้ใหญ่ทั้งสองนั้นไม่เห็นด้วย จำเลยจึงยกตัวอย่างพระพุทธเจ้า
ใช้กุศโลบายเรื่องพระนันทกุมาร พระพุทธอนุชา ให้ฟังเท่านั้นเอง

๖. เรื่องที่กล่าวหาว่าไปฝึกยิงอาวุธนั้น ก็มีอยู่ว่า ขุนจ้านงภูมิเวท ให้ไปฝึกตก
อากาศที่บ้านเขากระอา ขุนจ้านงเอาปืนสมมาหยงหน้าห้องพัก ขุนจ้านงเลี้ยงปืนให้ดู จำเลย
เชยดูแล้วเล็งทกลองปืนนั้น สามแฉกรก็ถ่ายภาพไว้มาเก็บไว้ที่กุฏิ ตำรวจคนใดก็หาว่าไปฝึก
ยิงปืนเพื่อทำการปฏิวัติ

๗. เรื่องการแต่งเครื่องแบบลงบ่อถ่านหินนั้นก็ไม่อะไร เพราะเมื่อไปประชุม
ขบวนการ เอ็ม. อาร์. เอ. ชาวเยอรมันซึ่งไปประชุมด้วยกัน เขาต้อนรับและขอให้ไปชม
บ่อถ่านหิน ผู้จัดการเขาเอาเครื่องแบบลงบ่อถ่านหินมาให้พร้อมหมวกที่ติดไฟฉาย ก็แต่งลง
ไปดูบ่อถ่านหิน ข้าราชการสถานทูตไทยก็ไปด้วย การแต่งก็คงเปลืองแต่जरอลอก เอาเครื่อง
แบบสวมทับอังสะ จำเลยเห็นว่าไม่เสียหายอะไร พวกขบวนการ เอ็ม. อาร์. เอ. ก็ถ่ายภาพ
ไว้ส่งมาให้ พระภิกษุปัญญานันทะและพระองค์อินทเคศทำมา ไม่เห็นมีใครเอาเรื่องอะไร
การแต่งกายของสงฆ์เป็นไปตามกาลเทศะ

๘. ที่ความหาวิทยาลัยนาถันหาประเทศอินเดีย ได้รับทุนจากเงินคอมมิวนิสต์นั้น
มหาวิทยาลัยนั้น ท่านกฤษประเถระเป็นผู้ก่อตั้งขึ้น ไม่เคยบอกหรือทราบมาเลยว่า ได้รับการ
อุดหนุนจากเงินคอมมิวนิสต์ และวารสารก็ไม่ปรากฏว่ามีคองาม โนม์เอียงไป ในลัทธิคอมมิว-
นิสต์ แม้ในสำนักวิทยาสันนากรรมฐานที่ประเทศพม่า ทอดศำสนายศำ ก็ไม่ปรากฏว่าได้รับ
ทุนจากเงินคอมมิวนิสต์ ทราบแต่ว่ามีมหาเศรษฐีชาวพม่าชื่อ เซอร์อุตอง เป็นผู้อุปการะอยู่

๙. ที่กล่าวหาว่า จำเลยเป็นหัวหน้าองค์การสงฆ์ไทยที่ชาติตนนั้น จำเลยอ้างว่าไม่
มีมูลความจริงเลย องค์การสงฆ์ไทยนี้ไม่เคยทราบว่ามีมากลุ่มเลย แต่เมื่อทราบว่าองค์การนี้
มีมาแต่ ปี ๒๔๘๕ แล้ว เหตุใดจึงมิได้จับกุมจำเลยเสียแต่บัดนี้ มาจับเอาปี ๒๕๐๕ ซึ่งความ
จริงพยานหลักฐานของโจทก์ก็ทราบชัดอยู่แล้วว่า มหาสม สุขสีฮาด วัดมกุฏกษัตริยาราม
เป็นหัวหน้า หาใช่จำเลยไม่

๑๐. เรื่องที่หาว่า จำเลยสนับสนุนเงินคอมมิวนิสต์หรือแลกเปลี่ยนทุกกันนั้น ใน
เรื่องนี้ ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ในคราวพม่าทำการฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ พุทธศมาคมต่างๆ
ตั้งผู้แทนไปประชุม ได้พบกับอุปนายกพุทธศมาคมเงินคอมมิวนิสต์ คือ นายชาวปู้ในงานนั้น
ครันต่อมา นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ มาลาจำเลย จำเลยก็ให้พระพุทธรูปไปองค์หนึ่ง
จำเลยเข้าใจว่า เมื่อนายกุหลาบไปเยี่ยมพุทธศมาคมบ้างถึง นายกุหลาบได้ให้พระพุทธรูป

แก้สัมาคนอ้างว่า จำเลยฝากไปให้ นายชาวปุรุ จึงมีหนังสือตอบรับมาตามเอกสาร จ. ๓
เท่านั้นเอง

๓๑. เรื่องที่กล่าวหาว่า วางแผนสั่งพระมหามนัสกับพวกไปจับคอมมิวนิสต์นั้น ก็
ไม่เป็นความจริง จำเลยไม่ทราบด้วยเลย เป็นเรื่องที่ทางมหาวิทยาลัยยานานาสังฆพระนา
ชาติซึ่งเป็นนักเรียนไปดูกิจการพระศาสนาในจีนคอมมิวนิสต์ ตามคำเชิญของพุทธสมาคมเท่า
นั้น เรื่องนี้ปรากฏตามเอกสาร ล. ๔๖ ว่ารัฐบาลได้อนุญาตให้พระมหามนัสกับพวกไปตาม
ที่เขาขอ

๓๒. เรื่องที่กล่าวหาว่า ในปี ๒๔๘๖ จำเลยนำเอาวิปัสสนากรรมฐานของพม่ามา
เผยแพร่ในประเทศไทย เป็นวิปัสสนาหลอกหลวงไม่ใช่หลักวิปัสสนาของพระพุทธเจ้านั้น ความ
จริงจำเลยได้ตั้งสำนักวิปัสสนาสอนมาตั้งแต่ ปี ๒๔๗๕ แล้ว ต่อมาจึงส่งพระไปดูกิจการใน
ประเทศพม่า หาได้นำเอาวิปัสสนาของพม่ามาเผยแพร่ไม่ ความจริงการปฏิบัติวิปัสสนา
กรรมฐานของพม่าและที่จำเลยตั้งขึ้นก็มาจากหลักธรรมอันเดียวกัน ซึ่งตรงตามพระพุทธ
วจนะทุกประการ จึงไม่ใช่วิปัสสนาของใคร เป็นพุทธวิปัสสนา เรื่องนี้ แม้สมเด็จพระสังฆ
ราชวัดเบญจมบพิตร ก็อนุโมทนาตามเอกสาร จ. ๒ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐ
มนตรี ในสมัยนั้นก็ให้การสนับสนุนตามเอกสาร จ. ๒ หน้า ๑๗ สมเด็จพระสังฆราช (วัด
สระเกษ) ก็เป็นองค์อุปถัมภ์ แม้สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์
ก็ส่งเสริมตามเอกสาร ล. ๕๓ กับทั้งการจัดตั้งสำนักวิปัสสนาอันคณะสังฆมนตรีก็เห็นชอบ
ด้วยแล้ว การปฏิบัติก็ทำตามพระไตรปิฎก และคัมภีร์อุลลัมภกรัตน ซึ่งทุกคนควรจะสอบ
พิสูจนได้ หาใช่วิปัสสนาหลอกหลวงไม่

ตามที่ศาลได้หยิบยกข้อกล่าวหาของ โจทก์และข้อกล่าวหาแก้ของจำเลยแต่โดยย่อขึ้น
มาตั้งไว้ดังกล่าวนั้นแล้ว ก็เพื่อเป็นหัวข้อเป็นประเด็นที่ศาลจะได้วินิจฉัยต่อไป แต่อย่างไร
ก็ดี ก่อนที่ศาลจะได้วินิจฉัยคดี ศาลไต่ถามกล่าวไว้ ณ ที่นั้นว่า คดีนั้นนับเป็นคดีที่มีความสำคัญ
อย่างยิ่งคดีหนึ่ง เพราะข้อหาแห่งคดีเป็นข้อหาฉ้อโกง หงจำเลยนั้นเคยประกอบกุศลกิจในทาง
พระพุทธศาสนาได้มาก ดำรงตำแหน่งสูง เป็นพระเถระผู้ใหญ่ ปกครองสังฆมาทวีสังฆมณฑ
ลหลายประการหนึ่ง พฤติการณ์แห่งคดีมีการสืบค้นพยานพยานเข้าไปในสถาบันพระศาสนา
อันเป็นสิ่งเกิดทุนของปวงชนชาวไทย จึงเป็นที่สนใจและกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของ

พระภิกษุสงฆ์และสาธุชนทั่วพระราชอาณาจักร สักประการหนึ่ง คือด้วยความสำคัญแห่งลักษณะ
คดีดังกล่าวนี้ ศาลใคร่จะได้พยายามวินิจฉัยคดีให้เป็นไปโดยละเอียดทุกแง่ทุกมุมตามความ
สำคัญนั้น แต่ศาลได้พิจารณาแล้วก็ไม่อาจจะกระทำไปได้ ทั้งนี้ ก็เพราะข้อเท็จจริงแห่งคดี
บางเรื่องบางตอนนั้น เป็นไปในทางที่เกี่ยวแก่วินัยสงฆ์บ้าง เกี่ยวโยงไปถึงสมเด็จพระ
สังฆราชองค์พระประมุขของสังฆมณฑลเทศาภิบาลบ้าง เป็นการกระทำอันไม่สมควรแก่
สมณเพศบ้าง ซึ่งให้เห็นถึงการแข่งดริชยากันในวงการสังฆบาง ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องมัวหมอง
แก่พระพุทธศาสนาทางสิ้น ศาลจึงจำต้องพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่พิจารณาไปถึง เว้นแต่มี
ความจำเป็นเพื่อความยุติธรรมแห่งคดีเท่านั้น

อนึ่ง เนื่องจากข้อเท็จจริงตามที่อ้างนั้นมีประเด็นมิได้เกี่ยวโยงกัน แต่ใจทักได้
สืบเข้ามาเป็นเรื่องประกอบกันหลายกรรมหลายวาระเพื่อประมวลให้เห็นว่า จำเลยได้กระทำ
ผิด ฉะนั้น การวินิจฉัย ศาลจะได้วินิจฉัยไปแต่ละเรื่อง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. จำเลยเป็นหัวหน้าองค์การสงฆ์ไทยกุชาติอันเป็นองค์การคอมมิวนิสต์จริงหรือ?
ในประเด็นนี้ ใจทักมีพันตำรวจเอก ชลอ อุตกภาชน มาสืบว่า จีนคอมมิวนิสต์ได้ส่งพรรค
พวกเข้ามาและได้ตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ฝ่ายสงฆ์ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยเรียกว่า "องค์การสงฆ์
ไทยกุชาติ" มีนายสม สุรสอาด เป็นประธานองค์การ มีรายชื่อสมาชิกอยู่ ๒ พันคนเศษ
องค์การนี้รวมมือกับองค์การสันติภาพ อันมีพระมหาติลภเป็นรองประธานองค์การสันติภาพ
และเป็นที่ปรึกษาขององค์การสงฆ์ไทยกุชาติ นอกจากพันตำรวจเอก ชลอ แล้ว ใจทักได้นำ
นายสม สุรสอาด มาสืบว่า ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น นายสมเป็นพระภิกษุสำนักวัดมกุฏ-
กษัตริยาราม ตั้งตนเป็นประธานองค์การสงฆ์ไทยกุชาติ เพื่อสร้างแนวร่วมของพรรคคอม-
มิวนิสต์ชน มีสมาชิกประมาณ ๒๐ องค์ ทวดมมหาชาติมีพระมหาติลภ พระภิกษุเจ้าอาวาส
และพระภิกษุทองอินทร์ เป็นสมาชิก ส่วนจำเลยนำพระมหาติลภมาสืบว่า เป็นรองประธาน
องค์การสันติภาพจริง จำเลยทราบจากหนังสือพิมพ์ได้เรียกมาตุให้ออกจากกรรมการ คณะ
สงฆ์ไทยกุชาติมหาสมตงชนทวดมกุฏกษัตริยาราม มีสมาชิกไม่เกิน ๑๐ รูป จำเลยไม่ได้
เกี่ยวข้องด้วย พอปี ๒๔๘๖ มหาสมก็ถูกจับ องค์การก็ล้มไป จากคำเบิกความของนายสม
พยานใจทักและพระมหาติลภเห็นได้ชัดแจ้งว่า จำเลยมิได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การสงฆ์
ไทยกุชาติเลย ที่พันตำรวจเอกชลอว่า จำเลยเป็นหัวหน้านั้น พันตำรวจเอกชลอว่า เห็น

จากบัญชีรายชื่อ ซึ่งเมื่อตอบจำเลยชกกล่าวว่ามี ๒ ราย นายสมประธานองค์การ
เองว่ามีสมาชิกไม่ถึง ๒๐ องค์ พันตำรวจเอกชลอกักว่ามี ๒ พันกว่า โดยปราศจากหลักฐาน
ข้อเท็จจริง จึงพึงได้ชัดว่า จำเลยมิได้เป็นหัวหน้า หรือรู้เห็นอะไรเลย เกี่ยวกับองค์การ
สังฆไทยกษัตริย์นั้น แม้นายสมพยานใจทักซึ่งเป็นหัวหน้าองค์การเองก็มีได้กล่าวอ้างว่าจำเลยเป็น
สมาชิกหรือมีหน้าที่อะไรในองค์การนั้น จึงเป็นเรื่องที่พันตำรวจเอกชลอกกล่าวหาชนลอย ๆ
โดยปราศจากหลักฐานเท่านั้นเอง

๒. จีนคอมมิวนิสต์เข้าแทรกแซงในพม่า โดยให้ทุนสนับสนุนสำนัก
วิปัสสนา จำเลยได้ทำการประสานแผนโดยส่งพระไปพม่า แล้วนำเอาวิปัสสนาตลอดลงใน
พม่าเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ เพื่อทำให้คนหลงเชื่อเข้าเป็นพรรคพวกจริงหรือ ในประเด็นนี้
ศาลจะได้แยกพิจารณา ดังนี้

ก. จีนคอมมิวนิสต์หนุนหลังสำนักวิปัสสนาในพม่าหรือไม่ ในประเด็นข้อนี้ พัน
ตำรวจเอกชลอกและนายสม ผู้ต้องหา พยานใจทักเบิกความว่า จีนแดงให้เงินอุดหนุนสำนัก
วิปัสสนาในพม่าและองค์การพุทธศาสนาต่าง ๆ ด้วยตามที่ทราบ จำเลยเบิกความว่า ไม่เคย
ทราบว่าจีนคอมมิวนิสต์สนับสนุน ทราบว่ามีมหาเศรษฐีพม่าชื่อ เซอร์ฮูตอง อุปการะอยู่
นายวงศ์ พลนิกร เลขาธิการทูตในพม่าขณะนั้นเป็นพยานจำเลยเบิกความว่า รัฐบาลพม่า
ให้การสนับสนุน และให้ขยายกิจการพระพุทธศาสนาไปทั่วถึงขวาง จีนคอมมิวนิสต์ไม่เกี่ยวข้อง
ข้อนี้ด้วย เพราะตั้งแต่พม่าได้เอกราชมา นโยบายการปกครองก็หนักไปในทางสังคมนิยมอยู่
แล้ว จากคำเบิกความของพยานใจทักและจำเลยที่ศาลได้หยิบยกขึ้นมา เห็นได้ว่าพยาน
ใจทักไม่มีหลักฐานเป็นแต่ทราบว่า ซึ่งเป็นกรกล่าวอ้างลอย ๆ ทั้งสิ้นว่า จีนคอมมิวนิสต์
ให้การสนับสนุน เลขาธิการทูตไทยพยานจำเลยซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ ก็ไม่เชื่อว่าจีน
คอมมิวนิสต์สนับสนุน เป็นเรื่องรัฐบาลพม่าสนับสนุน จึงพึงไม่ได้ตามที่ใจทักสืบมา

ข. จำเลยนำเอาหลักวิปัสสนาในพม่ามาเผยแพร่จริงหรือ ประเด็นนี้ใจทักมีพณ
ตำรวจเอกชลอกเพียงปากเดียว จำเลยได้นำเอาหลักวิปัสสนาของพม่ามาเผยแพร่ในประเทศ
ไทยแต่ มี พ.ศ. ๒๔๘๐ จำเลยมีพระราชสิทธิมนุญ นายเกษม บุญศรี และพยานอีกหลายปาก
เบิกความตรงกันว่า สำนักวิปัสสนาจัดมหาธาตุขึ้นได้เมื่อตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ มีท่านเจ้าคุณ
ภาวนาภิรามเถระวัดระฆังโฆสิตาราม เป็นอาจารย์ใหญ่ผู้สอน หากได้ไปเอาแบบอย่างของ

พม่าหรือผู้ใดไม่ แต่ดำเนินตามหลักพระพุทธวจนะ ในประเด็นข้อนี้ก็ยังมีแต่พันตำรวจเอก
ชลอพูดเอาเองทั้งสิ้น โดยพันตำรวจเอกชลอก็ไม่รู้ว่า วิปัสสนาของพม่าและของสำนักวัด
มหาธาตุนั้นเป็นอย่างไร

ค. การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่จำเลยตั้งขึ้นนั้น เป็นวิปัสสนาหลอกหลวง ไม่
ตรงตามหลักของพระพุทธศาสนาจริงหรือไม่ สำหรับประเด็นนี้เป็นประเด็นใหญ่และสำคัญ
เพราะถ้าวิปัสสนาเป็นเรื่องหลอกหลวงแล้ว ก็อาจจะแลเห็นเจตนาของจำเลยในการกระทำ
มาทวน ศาลจึงจะได้พิจารณาโดยละเอียดพอสมควรต่อไป ในประเด็นนี้ โจทก์มีนายพัน
ตำรวจเอกชลอปากเดียวเบิกความว่า หลักวิปัสสนาของจำเลยไม่ถูกต้องตามหลักพระพุทธร
ศาสนา เพราะการวิปัสสนาของจำเลยนั้นเป็นการสะกดจิตตัวเอง ไม่ก่อให้เกิดปัญญาที่แจ่ม
ตามหลักพระพุทธศาสนา พันตำรวจเอกชลอกล่าวอีกว่า โจทก์ไม่รู้จักเพราะสอนให้ ขวคตติ
ณะนั้นจึงเป็นวิปัสสนาหลอกหลวง โดยตั้งขึ้นเพื่อล้างสมองผู้ฝึก ให้เชื่อว่าพุทธศาสนาคือคอม
มิวนิสต์ และก็เพื่อหาพรรคพวกโดยใช้วิปัสสนาเป็นเครื่องมือนั่นเอง และเบิกความต่อไปว่า
ที่จำเลยวิปัสสนาของจำเลยทำให้ขาดสติ ก็เพราะปรากฏจากบทความของศาสตราจารย์พระยา
นิติศาสตร์ไพศาล (เอกสาร จ. ๒) ในบทความนั้นพระยานิติศาสตร์ไพศาลได้เขียนว่า สันตติ
ชาติ ๕ ครั้ง จึงถือว่าเป็นชาติสติ นอกจากพันตำรวจเอกชลอเบิกความแล้ว โจทก์ยังมี
นายแพทย์ เข็ชร ศิริยานนท์ เบิกความว่า การสะกดจิตนั้น เป็นภาวะที่เกิดขึ้นตามคำสั่ง
ของผู้สะกดทำให้เคลิ้มไปชั่วขณะหนึ่ง ในประเด็นนี้จำเลยนำสืบพยานบุคคลและเอกสารมา
มากมาย โดยเฉพาะจำเลยนำพระราชพิธีมุนีปริยธรรม ๘ ประโยค และเป็นพระวิปัสสนา
จารย์ใหญ่ว่า ได้ศึกษาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ กับเจ้าคุณภาวนาภิราม
เถระ วัดระฆังโฆสิตาราม ซึ่งจำเลยนำมาสอนในสำนักวิปัสสนาวัดมหาธาตุ ได้รับผลคือ
ความสุขสงบตามหลักธรรมในพระไตรปิฎก พยานว่าตามหลักพระพุทธรศาสนา นั้น ศาสนา
แบ่งเป็น ๓ ภาค คือ ปรัชญา ศาสนา ปฏิบัติศาสนา และปฏิบัติศาสนา เฉพาะปฏิบัติศาสนา
หมายถึงสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐานกับวิปัสสนากรรมฐานต่าง
กันที่อารมณ์ สมถกรรมฐานมีบัญญัติเป็นอารมณ์ ส่วนวิปัสสนากรรมฐานได้มรรคผล
นิพพาน สมถกรรมฐานเมื่อปฏิบัติแล้วจะเป็นฐานเป็นบาทให้ได้วิปัสสนาญาณและผลพิเศษ

การปฏิบัติวิปัสสนาต้องมั่งคั่งวิเศษและจิตวิเศษเป็นมูลฐาน ผู้ปฏิบัติจะต้องประ-
กอบด้วยคุณธรรม ๓ ประการ คือ มีความเพียร มีสติ และมีสัมปชัญญะ ในการปฏิบัตินั้น
ไม่ว่าอยู่ในอิริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน หรือกิริยาอาการใดๆ ต้องมีความเพียร มีสติ-
สัมปชัญญะกำหนดรู้ทัน กาย เวทนา จิต ธรรม หลักปฏิบัติเหล่านี้ปรากฏตามมหาสติปัฏ-
ฐานสูตร ในพระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐเล่ม ๓๐ หน้า ๓๒๕ และเล่ม ๓๒ กัมมัฏฐานวิ-
มรรคเล่ม ๓ หน้า ๒๕๓ สำนักวิปัสสนาวัดมหาธาตุเมื่อก่อนให้ปฏิบัติตามหลักดังกล่าวนี้ และ
พยานก็เอาหลักฐานไปทดสอบกับสำนักวิปัสสนากรรมฐานที่ปฏิบัติอยู่ในพม่า เห็นว่าตรงกัน
จึงนำไปเผยแพร่ที่วราชอาณาจักรและต่างประเทศด้วย นายเกษม มุญศรี กรรมการชำระ
พระไตรปิฎก และได้ปฏิบัติวิปัสสนากับเจ้าคุณภาวนาภิรามมาแล้วเบิกความว่า การปฏิบัติ
วิปัสสนาที่จาเลยตงขนนถูกต้องตามพระพุทธรัจนะทุกประการ พันโทประเสริฐ สุตบรรทัด
เบิกความว่า ได้ปฏิบัติวิปัสสนาในสำนักวิปัสสนาวัดมหาธาตุแล้วได้รับผลเป็นอย่างดี มี
ความสงบเยือกเย็นเป็นสุข ได้นำภรรยาและบุตรเข้าปฏิบัติด้วย ทุกคนได้รับผลเป็นอย่างดี
โดยเฉพาะบุตรมีความเฉลียวฉลาดและจดจำการศึกษาเล่าเรียนดีกว่าเดิมมาก ทงได้ตรวจการ
ปฏิบัติกับหลักในพระไตรปิฎกและกัมมัฏฐานวิมรรคแล้ว ก็แน่ใจได้ว่าถูกต้องตามหลักพระ
พุทธรัจนะ นอกจากนั้นจาเลยได้นำสืบว่า หลักวิปัสสนาถูกต้องตามพระพุทธรัจนะ แม้สมเด็จพระ
พระราชชนนีก็เข้าปฏิบัติ นายเสงัด เขียมพงศ์ส่านต์ อธิการูมนตรีได้เข้าปฏิบัติแล้วเขียน
หนังสือพุทธวิปัสสนาทางหลักธรรมและการปฏิบัติสนับสนุนตามเอกสาร ส. ๓ พระยานิตคำาสตร์
ไพศาลก็เขียนสนับสนุนตามเอกสาร จ. ๒ จ. ๕ และ ๕ และ ล. ๕๘ ตามเอกสาร จ. ๒
หน้า ๓๓ นั้น สมเด็จพระสังฆราช (วัดเบญจมบพิตร) ก็ทรงกล่าวว่า หลักวิปัสสนาของ
จาเลยเป็นคุณประโยชน์ต่อปวงชนตามเอกสาร จ. ๒ หน้า ๗๘ และ ล. ๕๒ จอมพลแปลก
พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีก็ให้อุปการะ สมเด็จพระมหาจักรวงศ์สังฆนายกก็อนุโมทนา
ตามเอกสาร ส. ๕๓ และตามเอกสาร ล. ๕๔ สมเด็จพระสังฆราช (วัดสระเกษ) ก็เป็นองค์
อุปถัมภ์ นายจอห์น โคลแมน ผู้แสวงสันติธรรมในไทยก็สนับสนุนเชิญชวนให้ทุกคนเข้าปฏิบัติ
ตามเอกสาร ส. ๕๘ และปรากฏตามเอกสารอันอีกมากมาย ก็ยืนยันว่าวิปัสสนาที่จาเลย
นำออกเผยแพร่ันถูกต้อง เช่น เจ้าคุณภาวนาโกศล (หลวงพ่อดัดปากน้ำ) ซึ่งเป็น
ผู้ชำนาญในการนี้ก็กล่าวว่า “เราวิปัสสนาตามแบบแผนที่วัดมหาธาตุสอนอยู่ในปัจจุบันนี้
ยืนยันได้ว่า การปฏิบัติแบบนี้ถูกต้องร้อยรอยในมหาสติปัฏฐานสูตรทุกประการ” นอกจาก

พยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบแล้ว พระธรรมศรีวิชัยพยาน โจทก์เองก็เบิกความว่า หลัก
วิบัติสัญญาของจำเลยนั้นถูกต้องตามหลักกรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเมื่อนาย
สัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานศาลฎีกาพยาน โจทก์ก็เบิกความว่า เคยเป็นนายกพุทธสมาคม
จำเลยขยายการวิบัติสัญญาไปในที่ต่าง ๆ นั้น เป็นผลดีในทางส่งเสริมการปฏิบัติในทางพระ
พุทธศาสนา มาก การส่งคนไปประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกทุกครั้ง ได้เอาผลจาก
การตั้งวิบัติสัญญาของจำเลยไปแถลงอยู่เสมอ พุทธสมาคมให้การสนับสนุนวิบัติสัญญาของ
จำเลย จำเลยได้ทำประโยชน์ในทางพระพุทธศาสนา มาก และมีความเชื่อวางใจมาก ไม่เคย
เห็นจำเลยมีเบื้องหลังในทางการเมือง

ตามที่ศาลได้หยิบยกคำพยานและหลักฐานทั้งสองฝ่ายขึ้นมาถกเถียงกันนั้น พึง
ได้สดว่า หลักวิบัติสัญญาของจำเลยนั้นมาตามหลักกรรมในพระพุทธศาสนาทั้งในทางทฤษฎี
และการปฏิบัติ พยานจำเลยที่นำสืบมาล้วนเป็นบุคคลสำคัญมีทั้งในทางโลกและทางธรรม
ในทางธรรมสมเด็จพระสังฆราชทุกพระองค์ ตลอดจนพระเถระผู้ใหญ่อีกหลายองค์รับรอง
สนับสนุนวิบัติสัญญาของจำเลย ในทางโลกนั้นเล่าก็มีบุคคลชั้นรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา
กรรมการผู้ชำระพระไตรปิฎก ต่างก็มีความรอบรู้สูงทั้งทางโลกทางธรรมให้การรับรองว่า
ถูกต้องตามหลักพระพุทธวจนะ นอกจากนั้น กรรมการศาสนาเองก็นม่นต์พระอาจารย์วิบัติสัญญา
ของวัดมหาธาตุฯ เป็นธรรมทูตและสอนข้าราชการในกรรมการศาสนา คณะสังฆเถระ
สมาคมไม่เคยตั้งรังเกียจในการปฏิบัติตนนั้น หลักการปฏิบัติวิบัติสัญญากรรมฐานของจำเลยนั้น
เผยแพร่ถึงสอนคนไปทั่วทุกชาติชน ทั้งในและต่างประเทศ ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีผู้ใด
ตำหนิคัดค้านว่าเป็นวิบัติสัญญาหลอกลวง นอกจากนายพันตำรวจเอก ชลล นายตำรวจ
สันติบาลเพียงคนเดียว พันตำรวจเอกชลลเบิกความต่อไปว่า ที่ว่าหลักวิบัติสัญญาของจำเลย
ไม่ถูกเพราะสอนให้คนขาดสติ จำเลยได้ชักค้ำว่า ขาดสติอย่างไร พันตำรวจเอกชลลก็เบิก
ความว่า ที่ว่าขาดสติก็เพราะบทความของพระยานิติศาสตร์ไพศาลเขียนว่า สันติบาท ๕
ครั้ง จึงแปลว่าขาดสติตามเอกสาร ๑. ๒ และที่เชื่อว่าไม่ถูกต้องก็เชื่อจากบทความนี้เอง
จำเลยนำสืบขึ้นชื่อว่า คำว่า สันติบาท นั้นแปลว่า การสืบทอดของรูป-นาม หาใช่แปลว่า
สติ คือความระลึกได้ไม่ ศาลได้พิจารณาข้อความในบทความของศาสตราจารย์พระยานิติ-
ศาสตร์ไพศาล ตามเอกสาร ๑. ๒ ๑. ๔, ๕, และ ๓. ๕๗ นั้นแล้วเห็นว่า เป็นบทความที่

เขียนชนสัมพันธ์นวิสัยสันนาของเจ้าเสยหงส์น ดังเช่น เขียนว่าล้านกวมวิสัยสันนาของมหาชาตุน
ได้ดำเนินการสอบสวนตามมหาสติปัญญาสูตร โดยแท้ และยังได้หยิบยกขึ้นว่าหลวงพ่อวัด
ปากน้ำ พระภิกษุโกศลเขียนสัมพันธ์นวิสัยน ภาโตเขียนคำทบทวนหรือคัดค้านดังที่
พันตำรวจเอกชลอเบิกความไม่ คำว่าสันตติแปลว่าการสืบต่อตามที่เจ้าเสยนำสืบมาถูกต้อง
แล้ว ฉะนั้นสันตติขาดก็หาใช่ขาดสติไม่ แต่หมายความว่า เห็นความสืบต่อของนามของ
รูป หรือระยะที่นามหรือรูปเกิดดับต่อเนื่องเป็นสายเดียวกัน อันทำให้มองเห็นอนิจลักษณะ
ได้สนิทกว่า ขาดสันตติครั้งหนึ่งคราวหนึ่งน ก็หมายความว่า เห็นความเกิดดับหรืออนิจจ
ครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง เห็นสันตติขาด ๕ ครั้ง ก็คือเห็นอนิจจ ๕ ครั้งนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนั้นก็พึง
ได้ว่า พันตำรวจเอกชลอไม่รู้อะไรเลย แม้คำว่า สันตติกับสติไม่รู้ อรรถความก็ไม่เข้าใจ
ว่าสัมพันธ์นหรือคัดค้าน แล้วจึงนำเอาความไม่เข้าใจของตนเองนั้นมากล่าวหาต่อไปว่า
วิสัยสันนาของเจ้าเสยเป็นการสะกดจิตทั้ง ๆ ตัวเองก็ไม่เคยอบรมวิสัยสันนาเลย ครั้นถูกถามว่า
สะกดจิตอย่างไร พันตำรวจเอกชลอก็บอกว่า ทราบจากบทความของพระยานิติศาสตร์ไพศาล
นั้น โดยการอนุมานจากข้อความ และจากการอนุมานในการอ่านผิด ๆ ในบทความเพียงบท
เดียนั่นเอง พันตำรวจเอกชลอก็วาดภาพอันเลือนลอยหาว่าเจ้าเสยอ้างสมมุติผู้ฝึก ให้เชื่อ
ใหม่ว่า พระพุทธศาสดาคือลัทธินิยมนิยมวิสัยสันนาบ้าง การศึกษาวิสัยสันนาเจ้าเสยประสงค์จะแยกผู้
ศึกษาออกจากสังคม เพื่อไม่ให้ต่อต้านการดำเนินงานของคอมมิวนิสต์บ้าง เพื่อการหา
พรรคพวกดำเนินการตามวัตถุประสงค์ประสงค์ของคอมมิวนิสต์บ้าง ครั้นถูกซักค้านก็ตอบว่า เป็นเพียง
เดียนข้างไม่มีหลักฐาน ศาลพิจารณาแล้วก็เห็นว่า นายตำรวจผู้ใหญ่เช่นนั้นเพียงแต่เดียน
ข้างผิด ๆ และข้างที่มาจากไหนก็ไม่รู้ ก็คิดทำลายล้างพุทธวิสัยสันนาซึ่งเจ้าเสยเป็นเพียงผู้นำ
มาเผยแพร่เพื่อประโยชน์สุขของพุทธศาสนิกชนเห็นปานฉะนี้ เป็นการกระทำที่ถูกต้องแล้ว
หรือ พันตำรวจเอกชลอได้คิดทำลายล้างล้านกวมวิสัยสันนาของวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ แต่
เมื่อใดและเพื่อประโยชน์อันใด เป็นข้อที่น่าพิจารณาดัง ในปัญหาเหล่านี้ใจทักไตน์สืบว่า
การทำวิสัยสันนาเป็นการสะกดจิตตัวเอง เกิดภาวะจิตได้ล้านกตามพันตำรวจเอกชลอเบิก
ความ และนายแพทย์เชยร ศิริยานนท์ ได้ปรากฏใจดังปรากฏจากหนังสือจิตสาร เอกสาร
จ. ๑๘ นายแพทย์เชยร ไซค์ว่า ธรรมเนียมรูป คือธรรมเนียมหลอกลวง นายแพทย์เชยรนั้นคือใคร
ปรากฏตามท้องตำนานว่า นายแพทย์เชยรนั้นเป็นเลขานุการกรรมการสมาคมสุภาพกิจ

พันตำรวจเอกชลอเป็นกรรมการบรรณารักษ์ สยามนิรมิตสถานที่ตั้งอยู่ในวัดมกุฏกษัตริยาราม
พันตำรวจเอกชลอ พยานสำคัญของโจทก์ซึ่งเป็นตำรวจสันติบาลไปมีบทบาทโจมตีวิบัติสนา
ของจำเลยมาแต่ต้น อันเป็นมูลเป็นเหตุให้กล่าววิบัติสนาของจำเลยหลอกลวง เป็น
วัตถุประสงค์ของคอมมิวนิสต์เหมือนนักนายแพทย์เซียร์กล่าวไว้ จากการอภิปรายคราวนั้น
ได้มีปฏิกริยาอัน คังปรากฏจากคำเบิกความของพระภิกษุปัญญาันทระว่า ในขณะนั้นผู้
คนเข้าเรียนธรรมในวัดมหาธาตุมากที่สุด ในจังหวัดพระนคร ทำให้เกิดการอิจฉาริชยกัน
จนแต่ไม่รุนแรง จนต่อมาได้มีการประชุมปาฐกถากันขึ้น ในวัดมกุฏกษัตริยาราม โดย
นายแพทย์เซียร์และพันตำรวจเอกชลอเป็นผู้อภิปราย และมีการเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์
ด้วย ซึ่งพระภิกษุปัญญาันทระได้อ่านพบผู้อภิปรายได้อภิปรายว่า "วิบัติสนานั้นไม่ใช่อะไร
คือการสะกดจิตตัวเองนั่นเอง เมื่อสะกดจิตตัวเองแล้วไม่รู้สึกรู้หา ใครจะรุ่งไปทางไหนก็ได้
และมีข้อความอีกมาก พระภิกษุปัญญาันทระเห็นว่า ผู้พูดไม่รู้พระคำสนาเลย แต่ผู้พูดเป็น
คนมีชื่อเสียง อาจทำให้คนหลงผิดตามที่พูดได้ จึงคิดแก้ไขความเข้าใจของประชาชน จึงได้
จัดปาฐกถาในหัวข้อเรื่องว่า พระพุทธศาสนาแท้แท้จริง กล่าวแก้สยามนิรมิตสถานนั้น ตาม
เอกสาร ล. ๒๗ ตามที่ศาลได้หยิบยกข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นขึ้นมากล่าวก็เพื่อให้เห็นมูลเหตุชัด
แย่งระหว่างพันตำรวจเอกชลอและจำเลย อันเป็นเหตุให้จำเลยต้องมาถูกข้อหาเป็นคอม-
มิวนิสต์ โดยใช้พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือตั้งกล่าวขึ้น

๓. ในประเด็นที่ว่า จินคอมมิวนิสต์แทรกแซงในประเทศอินเดีย ให้เงินมหา-
วิทยาลัยนาลันทา และเอาชาวอินเดียที่นิยมคอมมิวนิสต์เป็นอาจารย์อบรมพระภิกษุสงฆ์จริง
หรือไม่ และจำเลยทำการประธาณแผนโดยสั่งพระมหานคร พระมหามันต์และพระมหาสังเวียน
ไปศึกษายังมหาวิทยาลัยนั้น กับทั้งวางแผนให้พระภิกษุทั้งสามไปประชุมพุทธสมาคมที่ปักกิ่ง
ด้วย ในประเด็นข้อนี้มีข้อพิจารณา คือ

ก. มหาวิทยาลัยนาลันทา เป็นมหาวิทยาลัยเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์จริงหรือไม่ ?
ในเรื่องนี้ โจทก์ก็ยังมีแต่พันตำรวจเอกชลออีกว่ามหาวิทยาลัยนาลันทาเป็นมหาวิทยาลัยที่
จินคอมมิวนิสต์สนับสนุน และเอาชาวอินเดียที่นิยมคอมมิวนิสต์เป็นอาจารย์ พันตำรวจเอก
ชลอได้กล่าวลอย ๆ เช่นนี้เท่านั้น ไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานแน่แน่นอน จำเลยชี้ค้านถึง
พยานหลักฐาน พันตำรวจเอกชลอก็ว่า ทราบจากสถานทูต แต่เอาหลักฐานมาไม่ได้ ข้อ

อาจารย์ขุนยมคอมมวณิสต์กโมกราบ เมื่อเป็นชนนิกไม่อาจจะรับฟังได้ความหาวิทยาลัย
นาสินทา เป็นมหาวิทยาลัยที่จนคอมมวณิสต์สนับสนุน จำเลยนำสืบถึงเรื่องส่งพระภิกษุทั้ง
สามไปเพื่อให้เล่าเรียนพระพุทศศาสนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อประสงค์จะให้พระภิกษุเหล่า
นั้นกลับมาเป็นอาจารย์สอนให้แก่หาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยของจำเลย เพื่อเผยแพร่ใน
หลักปริยัติศาสนานั้นเอง

จ. จำเลยเป็นผู้วางแผนส่งพระภิกษุทั้งสามไปประชุมที่บังกงจริงหรือ ในประเด็น
นี้ โจทก์นำพินด้ารองเอกชลอกมาเบิกความว่า ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้ข่าวว่าจำเลยได้วางแผน
ให้พระภิกษุทั้ง ๓ รูปไปประชุมที่บังกงตามเอกสาร จ. ๘ พระภิกษุที่ไปได้พูดวิทยุสนับสนุนว่า
ในจีนคอมมิวนิสต์ยังสนับสนุนพระพุทศศาสนาอยู่ จำเลยได้มอบพระพุทศรูปไปให้พุทศสมาคม
จีนคอมมิวนิสต์ด้วย จำเลยนำนายมนัสมาลืบว่า การไปจีนคอมมิวนิสต์นั้น เนื่องจาก
พุทศสมาคมเขาได้เชิญไปที่มหาวิทยาลัยนาสินทา ให้มหาวิทยาลัยคัดเลือกพระภิกษุนานา
ชาติไป ทางมหาวิทยาลัยได้คัดเลือกพระภิกษุไทยไปด้วย จำเลยมิได้เกี่ยวข้องกับกรณี
และทั้งการไปคราวนั้นได้รับอนุญาตจากรัฐบาลแล้วตามเอกสาร ล. ๕๖ ซึ่งปรากฏว่า พระ
ภิกษุที่ไปได้ขออนุญาตจากสถานทูตไทยในอินเดีย สถานทูตไทยแจ้งมายังกระทรวงการต่าง
ประเทศ ซึ่งที่สุดท้ายกรรัฐมนตรีสมัยนั้นก็อนุญาต สถานทูตอินเดียจึงออกวีซ่าให้ และเรื่อง
การไปพูดวิทยุสนับสนุนสมเด็จพระมหาจักรงศ์ก็กล่าวไว้ในเอกสาร ล. ๕๖ ว่า ก็เป็นสามัญนิยม
ไปประเทศเขาก็ต้องกล่าวสรรเสริญไปตามฐานะ ตามหลักฐานนี้จึงปรากฏชัดว่าจำเลยมิได้
เป็นผู้วางแผนส่งพระภิกษุทั้งสามไปดังที่พินด้ารองเอกชลอกกล่าว ในเรื่องส่งพระพุทศรูปไป
ศาลก็ไม่เห็นว่าเป็นการผิดหรือชี้ให้เห็นถึงการสนับสนุนเงินแดงอย่างไร ดังที่นายสัญญา
ธรรมศักดิ์ ประธานศาลฎีกาพยาน โจทก์เบิกความว่า พุทศสมาคมบังกงเป็นสมาชิกของ
องค์การพุทศศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก พุทศสมาคมไทยก็เป็นสมาชิกขององค์การนี้ด้วย นาย
ชาวปุงเป็นอุปนายกของพุทศสมาคมบังกง การส่งพระพุทศรูปไปบังกงไม่เห็นผิดหลักพุทศ
สมาคม ดังนี้ ซึ่งความจริงจำเลยก็ปฏิเสธว่าไม่ได้ส่งไป หากแต่นายกุหลาบเอาไปให้

๘. จำเลยได้พูดประณามพระพุทศเจ้าว่า เป็นจอมโกหกจริงหรือเปล่า? ในประเด็น
ข้อนี้ โจทก์นำพระศุลยพากย์สุ่มฉันทมาเบิกความว่า เมื่อปี ๒๔๘๘ จำเลยนำพิศไปแจก
ที่จังหวัดเชียงใหม่ ขณะเดินทางกลับจากวัดพระธาตุจอมทอง จำเลยกล่าวว่าในการดำเนิน

การใด ๆ ก็ตาม ต้องมีอุบายล่อลวงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ แม้พระพุทธเจ้าของเราที่เป็น
ผู้กล่าวโกหก พยานจึงว่าโกหกอย่างไร จำเลยก็เล่าเรื่องพระนันทกุมารพุทธอนุชาให้ฟัง
ขุนไตรภคิยานุกูลเบื่อกความว่า จำเลยพูดตอนหนึ่งว่า พระพุทธเจ้าปดอย่างสำคัญ พระศุลย์
ก็ว่า ปดอย่างไร จำเลยก็เล่าเรื่องพระนันทกุมารให้ฟัง ขุนไตรฯ ว่า ไซ้คำว่าปดไม่ ไซ้คำอื่น
จำเลยให้พระศุลย์วิเคราะห์หาคำว่า "ปด" พระศุลย์ก็ว่า "ปดก็คือโกหก" ส่วนจำเลยสืบว่า
ได้คุยกันถึงการปดครองว่าต้องกุศโลบาย แล้วถกมการแปลศัพท์กุศโลบายว่าโกหกเท่านั้น
จากพยานโจทก์เพียงเท่านั้นเอง พันตำรวจเอกชลอกก็ว่า จำเลยประสงค์จะทำลายพระศาสนา
และถอนความเชื่อของผู้ฟังให้เลิกนับถือพระศาสนา พยานโจทก์ทั้งสองปากยังเบื่อกความได้
ชัดว่า การที่จำเลยพูดนั้นไม่ได้ถูกพระพุทธเจ้าหรือทำลายพระศาสนา เป็นการพูดคุยกัน
เท่านั้นเอง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ชัดว่าเป็นการคุยกันระหว่างเดินทาง ซึ่งถกมถน ๒-๓ คน และ
พระศุลย์ก็เป็นถึงอธิบดีผู้พิพากษา ขุนไตรภคิยานุกูลก็เป็นชาหลวง การจะพิจารณาว่า
จำเลยถูกพระพุทธเจ้าหรือไม่ พยานจะไม่รู้หรือ หรือว่าบุคคลทั้งสองนั้นฟังจำเลยพูดเพียง
เท่านั้น ก็จะเลิกนับถือพระพุทธศาสนากระนั้นหรือ ไม่อาจจะฟังเป็นเหตุเป็นมูลได้เลย
ประกอบทั้งเหตุการณ์นุกเกิดชนมาเกือบ ๕๐ ปีแล้ว พันตำรวจเอกชลอกก็อุตส่าห์ไปหา
ประวัติประต้อให้เห็นเป็นเรื่องใหญ่ว่า จำเลยทำลายพระศาสนาไปได้ ถ้าพันตำรวจเอก
ชลอกไม่มีอคติจนเกินไปแล้วก็จะแลเห็นเจตนาแห่งการไซ้คำพูดเช่นพระศุลย์และขุนไตรฯ เบื่อก
ความได้ ตามที่จำเลยอ้างเรื่องพระนันทกุมารที่พระพุทธองค์ไซ้อุบายอันฉลาดชกจึงเข้ามาสู่
พระศุณานันให้ฟัง จะเห็นได้ว่าเป็นกุศโลบายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อบึงหวัง
จะให้บุคคลที่ถูกชกจึงได้ประสพผลดีเช่นมรรคผลเป็นสำคัญ ผู้ใดได้ฟังเรื่องเช่นนี้แล้วตำหนิ
ผู้เล่า ว่าถูกพระพุทธเจ้าเห็นจะไม่ถูก ศาลเห็นว่าจะตำหนิจำเลยได้ก็เพียงไม่สำรวมในการ
ไซ้วาจา และไซ้ไม่ถูกต้องเท่านั้น

๕. จำเลยได้พูดประณามอดีตพระมหากษัตริย์และทำลายความเชื่อถือของประชาชน
ให้เลิกนับถือพระปฐมเจดีย์อันเป็นปูชนียวัตถุจริงหรือ ในประเด็นข้อนี้ โจทก์มพระธรรม
คีรีชัยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์และขุนสุวรรณประสาธมาเบื่อกความว่า เมื่อปี ๒๔๘๘ จำเลย
ไปเบื่อกต้นกอบปัสสนาที่วัดพระปฐมเจดีย์ ถิ่นพลเสร็จแล้วก็คุยกัน จำเลยพูดว่าองค์
พระปฐมเจดีย์สร้างหลอกชนไว้ พระธรรมคีรีชัยก็ว่า เขาแต่เพียงล่อเบื่อกอย่าเอาถึงหลอก

เลย พระครูสอนวิชัยว่าในการไปเบียดเบียนกบฏวิปลานานนั้น จำเลยคุยเรื่องกบฏวิปลานานว่า การ
เรียนกบฏวิปลานานนั้นคงเอาของจริงเป็นอารมณ์ ถ้าเอาของหลอกเป็นอารมณ์ก็ไม่อาจเข้าถึง
กบฏวิปลานานได้ เช่นพระปฐมเจดีย์เป็นของหลอก แม้จะกราบไหว้เป็นนิจก็ไม่สำเร็จมรรคผล
ได้ ในประเด็นนี้กรมชวลตฺยจริงเท่านั้น ศาลพิจารณาแลเห็นว่าเป็นเรื่องสั้นเท่านั้น
ระหว่างพระภิกษุด้วยกัน ผู้ฟังๆ แลจะเห็นเป็นเรื่องตลกพระศาสนาและถอดความเลื่อมใส
ในปุชนียวัตถุอย่างไร แม้ขุนสุพรรณประสาทจะเบื่อกความว่า จำเลยได้พูดว่าพระมหาภคชฎี
แต่ก่อนทำหลอกชนไว้ ก็ไม่เห็นเป็นเรื่องตลกตลกหมิ่นอย่างไร ดังที่พระศรีชัยพยานใจทักเอง
เบื่อกความว่า ไม่เห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นไปในทางเป็นศัตรูล้มล้างพระศาสนา ทักกล่าว
เช่นนั้นไม่คิดว่าจำเลยตมหมิ่นพระมหาภคชฎี เป็นการกล่าวตามอัธยาศัยไม่คิดว่าจะกล่าวให้
เลื่อมใสต่อพระศาสนา หลังกบฏวิปลานานของจำเลยทำจนถูกต้องตามหลักธรรมของสมเด็จพระ
พุทธเจ้าสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนี้ ศาลจึงไม่เหตุผลจะเชื่อว่าจำเลยกล่าวเพ้อทำลายพระพุทธรักษา
ดังที่พินดารวจเอกชลอเบื่อกความ

๖. จำเลยแต่งเครื่องแบบลงบ่อถ่านหินร่วมกับพลเรือน ในเรื่องนมโตเป็น
ประเด็นเกี่ยวของอะไรกับการกระทำตามฟ้อง แต่พินดารวจเอกชลอได้หยิบยกขึ้นมาเป็นข้อ
ลบล้างพระศาสนาและใจทักส่งภาพถ่ายจำเลยแต่งกายพลเรือนตามเอกสาร จ. ๘ ทำให้ผู้ใด
พบได้เห็นเห็นว่า จำเลยกระทำมีสมควรแก่สมณเพศ เป็นเหตุยุติอย่างหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่า
จำเลยกระทำการเพื่อเอาศาสนาเป็นเครื่องมอที่พินดารวจเอกชลอกกล่าวไว้ ทั้งเป็นเรื่องทำให้
คนเลื่อมใสความนิยมนับถือจำเลยด้วย ศาลจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงเรื่องนี้ ข้อเท็จจริงทั้ง
พยานใจทักและจำเลยรับกันมออยู่ว่า เมื่อปี ๒๔๘๘-๒๕๐๐ จำเลยเดินทางไปประชุมส่งเสริม
วัฒนธรรมในต่างประเทศ จำเลยได้แวะที่เยอรมันตะวันตก ชาวเยอรมันที่ไปในขบวนทหาร
เอ็ม. อาร์. เอ. ได้เชิญจำเลยลงบ่อถ่านหิน การลงบ่อถ่านหินต้องมีเครื่องแบบป้องกัน
อันตราย จำเลยกับพวกจึงแต่งเครื่องแบบนั้นโดยใช้เครื่องแบบสวมทับผ้ากาสาอวดผ้า มี
ฉะนั้นก็ลงไปไม่ได้ การแต่งเครื่องแบบเช่นนั้นไม่ว่าใคร ๆ ที่จะลงบ่อถ่านหินก็ต้องแต่งเช่นนั้น
เพราะเป็นเครื่องแบบป้องกันอันตราย เมื่อเพิ่งเล็งถึงเจตนาของจำเลย การกระทำเช่นนั้น
ทำไปเพียงเพื่อบำรุงศรัทธาของเจ้าของบ่อถ่านหินเท่านั้น คงไม่มีเจตนาลบล้างพระพุทธรักษา
แต่อย่างใด

๘. จำเลยผูกหัด ยิงปืน เพื่อเตรียม จะใช้อาวุธ ประหัต ประหาร ในวันเกิดสังคราม
ปฏิวัติจริงหรือ? ในประเด็นข้อนี้ พันตำรวจเอกชลอพยานโจทก์เบิกความว่า จำเลยไป
ฝึกยิงปืนยาวที่บ้านขุนจ้านงภูมิเขตตามภาพเอกสาร ๑. ๓๐ การฝึกยิงปืนเป็นการเตรียม
ใช้อาวุธประหัตประหาร ในวันเกิดปฏิวัติ นอกจากพันตำรวจเอกชลอแล้ว โจทก์มีนาย
ประเสริฐ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา เบิกความว่า การไปพักบ้านขุนจ้านงคราวนั้นมีการยิงปืนเล่น
ขุนจ้านงก็ยิง จำเลยก็ยิง จำเลยจะยิงเองหรือขุนจ้านงให้ยิงไม่ทราบ สามเนรถ่ายภาพไว้
ปืนยาวที่ไซยงก็ปืนนัดแกสใช้ลูกกระต ยิงกันเล่น ไม่ได้ฝึกไปรบกับใคร จำเลยและ
นายทอง เทรียงวงศ์ เบิกความว่า ขุนจ้านงหัดยิงปืนเล่นหน้าห้องพักจำเลย ขุนจ้านงเลี้ยงปืน
ให้ดู จำเลยขอดู สามเนรก็ถ่ายภาพไว้ จากพยานโจทก์จำเลยเพียงเท่านั้นก็ฟังได้ว่าจำเลย
เอาปืนมาประทักเล่นดูในคราวไปตากอากาศที่ชะอำ สามเนรถ่ายภาพไว้ แล้วมาเก็บไว้ที่
กุฏิ ตำรวจค้นได้ก็เอาไปเป็นเหตุว่า จำเลยไปฝึกยิงปืนเพื่อใช้ประหัตประหาร ในวันเกิด
สังครามปฏิวัติ ทั้ง ๆ ที่นายประเสริฐพยานโจทก์เองก็บอกว่ายิงปืนเล่น เป็นปืนลม ไม่ได้
ฝึกไปรบกับใคร

๙. จำเลยได้เตรียมสนามฝึกซ้อมข้างระเบียบที่เขาค้อ และเขาค้อองลมเพื่อพลพรรค
หรือไม่ ในประเด็นข้อนี้เป็นข้อฟ้องของโจทก์ในข้อหาอันเป็นแผนการกบฏ แต่โจทก์
ไม่ได้พยานมาสืบ พันตำรวจโทชาญวุฒิ โพธิ์วงศ์ เบิกความว่า หากัวพยานไม่พบ จึงส่งค
ให้การสันสอบสวน คำให้การนั้นไม่น่าเชื่ออย่างไร ศาลจะไม่พิจารณาถึง เพราะไม่อาจจะ
รับฟังได้ ศาลจึงถือว่า ไม่มีข้อเท็จจริงที่จะวินิจฉัยในประเด็นนี้

๑๐. จำเลยได้กล่าวชักชวนบุคคลล้มล้างรัฐบาล สถาปนากษัตริย์จริงหรือ ใน
ประเด็นข้อนี้ โจทก์มีพระภิกษุอำนาจ วัคมี และพระภิกษุสงวน พันแดง มาเบิกความว่า ข้อ
เท็จจริงต้องกันว่า ไม่เคยรู้จักกับพระพิมลธรรมมาก่อนเลย พยานทั้งสองอยู่จังหวัดชลบุรี
ได้ยินข่าวว่าพระพิมลธรรมปฏิบัติไม่ตั้งธรรมวินัย ถูกถอดจากสมณศักดิ์ จึงไปเยี่ยมและ
ได้ถามเด็กและพระในวัดมหาธาตุ เมื่อพบแล้วพระพิมลธรรมได้พูดว่า “เขากลับแกส
ไม่สอบสวน คณะสงฆ์อยู่ใต้บาทรูปาล สมเด็จพระสังฆราชวัดเบญจมบพิตรนั้นไม่ต้อง
เคารพนับถือ เพราะไม่ใช่พระ มีลูกมีเมีย และยังพูดติเตียนรัฐบาลว่า เป็นเผด็จการ
ทำอะไรตามใจชอบ จอมพลสฤษดิ์โกงเงินเป็นพัน ๆ ล้าน การปกครองของรัฐบาลใช้ไม่ได้

ล้ำสมัย สื่อคอมมิวนิสต์ไม่ได้ ประเทศเขาเจริญมาก เช่นรัสเซีย จีนแดง พระพิมลธรรมว่า
หลวงปู่เตรียมจะปฏิวัติอยู่แล้ว ได้เตรียมการเสร็จไป ๘๐% แล้ว ถ้าทำเสร็จจะจัดระบบ
ที่ดิน เอาที่ดินจากคนมั่งมีมาเฉลี่ยให้คนจนคนละ ๒๕ ไร่ และพระพิมลธรรมพูดว่า เรื่อง
กษัตริย์ไม่มีประโยชน์ เบียดเบียนทอง และยังมีกรกล่าวอีกมาก การที่พยานโจทก์เบิก
ความว่าพระพิมลธรรมกล่าวเช่นนั้น ศาลเห็นว่าเป็นการกล่าวลอยคำดาหน้าแต่ยื่นรัฐบาล
ยุ้งเลี่ยมสอน โฆษณาชวนเชื่อให้ ภิกษุและประชาชนเลื่อมใสในลัทธิคอมมิวนิสต์ อันเป็น
การกระทำที่ผิดกฎหมายของบ้านเมือง เป็นการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในหมู่ประชาชน
จงทำลายล้างชาติศาสนาพระมหากษัตริย์จริงตามฟ้อง แต่ปัญหาว่าพระพิมลธรรมที่พยาน
โจทก์ทั้งสองฟังมานั้นใช่จำเลยหรือไม่ พยานโจทก์ทั้งสองกลับเบิกความดังนี้ กล่าวคือ พระ
ภิกษุอำนาจเบิกความว่า “จำเลยน้อตมาเห็นว่าไม่เหมือนพระพิมลธรรมซึ่งอตมาคุยด้วย
เมื่อปี ๒๕๐๕ หน้าตาของจำเลยไม่เหมือนพระพิมลธรรม สอนพระภิกษุตั้งจนเบิกความว่า
“อตมาเชื่อว่า พระพิมลธรรมนั้นถ้าเห็นอกก็จำได้ โจทก์ขอให้พยานดูจำเลยแล้วตอบว่า
จำเลยไม่ใช่พระพิมลธรรมที่ได้ไปคุยด้วย ในวันนั้น เพราะพระพิมลธรรมที่ไปคุยด้วยนั้น
รูปร่างผอม จมูกโด่ง ดำ สูง คอโปร่ง คะเนอายุ ๗๐” พยานอาจได้ยินพระพิมลธรรมพูด
จริง แต่พระพิมลธรรมที่พูดด้วยไม่ใช่พระพิมลธรรมจำเลยนี้ ไม่ทราบจำพระพิมลธรรม
ปลอมอยู่ที่ใดที่มากุญให้ฟังถึงข้อความฉกรรจ์เช่นนั้น เป็นที่น่าประหลาดว่า ข้อหาฉกรรจ์
ขุนเดชสามารถไขได้แล้วให้พันตำรวจตรีสุพรรณ แรมวณิช ผู้สอบสวนฟังเมื่อเดือนพฤษภาคม
๒๕๐๕ ภายหลังจากจำเลยถูกจับไปแล้วตั้งเดือน เพราะจำเลยถูกจับ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๕
ทำให้เห็นว่าข้อหาสำคัญนี้ตำรวจไปหาเอาเมื่อจับจำเลยไปแล้ว และเหตุการณ์ที่พยานทั้งสอง
ฟังไปพูดกับพระพิมลธรรมก็พูดก่อนถูกจับ ๓๐ วันเท่านั้นเอง ซึ่งพิจารณาให้ตกไปสุด
ก็ลองต้องกับคำเบิกความของพันตำรวจเอกชลอที่ว่า ได้พูดกับพระเถระผู้ใหญ่คือเจ้าคุณ
ธรรมคุณาภรณ์ต่อหน้าพระธรรมมหาอรรณวดีว่า “ถ้าสักเมื่อไร ก็มีหลักฐานที่พอจะฟ้องได้
ซึ่งขอเท็จจริงของเหตุการณ์เกี่ยวกับกรกระทำของจำเลยตั้งแต่นั้นทุกประเด็นที่ศาลได้พิจารณา
มานั้น คงไม่พอฟ้องหรือฟังได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิด พอที่จะจับกุมให้ลี้ภัยได้ สมดังที่พล
ตำรวจตรีเอช เอ็มปาน ได้คัดค้านพันตำรวจเอกชลอไว้เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๓
ตามเอกสาร ส. ๒ นั้น เหตุการณ์และข้อหาใหม่จึงเกิดขึ้นเป็นข้อหาฉกรรจ์ภายหลังจับ

จำเลยไปแล้ว และเป็นข้อเท็จจริงที่แปลกกว่าผู้ใหญ่คิดการใหญ่ จะพูดกับบุคคลที่ไม่รู้จัก ถึงเรื่องคอขาดบาดตายหรือ และข้อความที่กล่าวก็ไม่ตรงต่อเหตุการณ์หลายประการ ถ้า จะพิจารณาถึงตัวพระภิกษุอำนาจ ซึ่งเบิกความว่าเป็นเจ้าอาวาสวัดช่อมะเฟือง จังหวัด ชลบุรี พระธรรมโกศาจารย์เจ้าคณะจังหวัดชลบุรีก็มาเบิกความว่าไม่รู้จักพระทงสองนี้ ตาม ไปดูวัดช่อมะเฟืองว่ามีจริงหรือไม่ ก็ไม่ปรากฏว่ามีวัดหรือสำนักสงฆ์ใด ๆ เลย เห็นมีกุฏิ เก้า ๆ อยู่กลางป่าแคบ ๆ สอบประวัติพระอำนาจก็ได้ความว่า สักมาครั้งหนึ่งเมื่อปี ๒๕๐๓ อยู่วัดท่าเจริญ ถูกชาวบ้านทำร้ายเอา ทรัพย์สินเงินทองหาย และในบั้นนั้นก็บวชออกชื่อนายนาค บวชที่วัดพญาท่าแตงก็หายไป นิสิตลักษณะพระที่ตำรวจเอามาเป็นพยาน แต่อย่างไรก็ดี พยานทงสองนั้นก็ว่าไม่ใช่จำเลยพูดเสียแล้ว ศาลจึงไม่จำเป็นต้องฟังพยานจำเลยและวินิจฉัยใน ประเด็นข้อนี้ไป

๓๐. จำเลยเป็นตุลาการสำคัญออกไปปลิวเอกสาร จ. ๖ โจมตีคณะสงฆ์และเป็นผู้ แฉกไปปลิวหนังสือหรือ ในประเด็นนี้จากทนายฟ้องเอกชลอปากเดียวที่ว่าจำเลยเป็นตุลาการ เพราะมีสาเหตุมาจากจำเลยไม่ได้รับแต่งตั้งเป็นสังฆมนตรีร่วมกับสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ในปี ๒๕๐๓ และเป็นการสืบเนื่องมาจากจำเลยเป็นหัวหน้าฝ่ายสังฆวิธเรียนคณะสงฆ์ใน กรณีสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าเป็นสังฆนายกปี ๒๕๑๕ เป็นเหตุให้สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าต้องลา ออกจากสังฆนายก จึงเชื่อว่าจำเลยเป็นตุลาการ จำเลยต่อสู้ว่าไม่ทราบเรื่องการออกไปปลิว เอกสาร เพราะได้เดินทางไปจังหวัดตรังตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ก่อนวันไปปลิวออก ใน ประเด็นนี้ไม่มีพยานหลักฐานอะไรเลยที่ว่า จำเลยเป็นผู้ออกไปปลิว จึงฟังไม่ได้ตั้งกล่าวหา แต่ในเรื่องไปปลิว โจมตีคณะสงฆ์เป็นมูลเหตุใหญ่แห่งคดีที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์หลายรูปต้องคดี บ้าง ถูกจับไปจับขังเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดบ้าง ถูกฟ้องศาลบ้าง ที่สุดแล้วจำเลยก็มาจาก มูลกรณีนี้ ในประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญที่จำเลยถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อวินาศกรรมให้เกิดการ แฉกแยกชนในหมู่สงฆ์ แต่ศาลได้พิจารณาพยานหลักฐานเอกสารตามที่อ้างจนโดย ตลอดแล้ว จำเลยมิได้เป็นดังที่ถูกกล่าวหาเลย พยานหลักฐานแห่งการเป็นมาในเรื่องนี้ เป็นมาเพราะพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ หนังสือที่ ๓๕๓/๒๕๑๒ ของคณะ ธรรมยุติกนิกาย หนังสือที่ ๕๐/๒๕๑๕ ของคณะสงฆ์ไทย หลักฐานเหล่านี้ปรากฏตามเอกสาร ล. ๓๑ ซึ่งศาลไม่สามารถจะหยิบยกขึ้นมากล่าวได้ เพราะกระทบกระเทือนถึงสถาบันของ

คณะสงฆ์และมัวหมองแก่พระเถระผู้ใหญ่และพุทธศาสนาสืบแล้ว เหตุการณ์เรื่องใบปลิว
นี้ไม่มีหลักฐานเอาผิดแก่จำเลยได้ จึงมีการสอบสวนเหตุส่วนตัวของจำเลยขึ้น แล้ว
กล่าวหาเป็นทักเสตามเอกสาร ส. ๓๔ จำเลยต้องถูกถอดออกจากเจ้าอาวาส จากสมณศักดิ์
ตามที่ศาลได้ขอล้างใจข้างตนนั่นเอง

ส่วนการแจกใบปลิวนั้นแล้ว จำเลยก็นำพระเปลี่ยนมาเบิกความว่าไม่เคยแจก
พระเปลี่ยนนทางเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเป็นตัวการ สำคัญแจก ใบปลิวร่วมกับจำเลยแล้วหนีออก
นอกประเทศ ซึ่งปรากฏความจริงว่า พระเปลี่ยนอยู่ที่วัดในรัฐเคตาห์ประเทศมาเลเซียมา
แต่ก่อนเกิดใบปลิวนี้ คือตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ และไป ๆ มา ๆ ประเทศไทยอยู่เสมอ เมื่อปี ๒๕๑๖
ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูด้วยชرفานาของเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุของจังหวัดจันทบุรี ทางเจ้าหน้าที่
ก็ไม่จับกุม โจทก์ไม่เอามาเป็นพยานยืนยันจำเลยตามที่กล่าวหาอย่างใด เมื่อพยานที่จะยืนยันว่า
จำเลยแจกใบปลิวก็ไม่มี ในประเด็นข้อนี้จึงไม่ได้ดูกัน

ตามที่ศาลได้ประมวลวินิจฉัย ข้อเท็จจริง ตามฟ้อง และกล่าวหา มาหลายข้อหลาย
ประเด็นนี้ มีสาระบ้าง ไม่มีสาระบ้าง ก็ไม่ปรากฏมีพยานหลักฐานใด ๆ เลยพอที่จะชี้ให้
เห็นว่าจำเลยได้กระทำหรือน่าจะกระทำผิด การจับกุมคุมขังจำเลยนั้นยอมเป็นที่เศร้าหมอง
และน่าสลดใจ ในวงการคณะสงฆ์และพระพุทธรักษาอันชานมาก ท่านประธานศาลฎีกาก็คือ พระ
เถระผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยก็ดู ซึ่งเป็นพยานต่างก็กล่าวว่าเป็นท่านเองเดียวกันว่า จำเลย
นี้เป็นผู้ประกอบแต่กุศลกรรม กระทำกิจพระศาสนาแผ่ไพศาลไปทั้งในและนอกประเทศ ทั้ง
ในทางปริยัติศาสนา และปฏิบัติศาสนา มีผลประจักษ์ชัดเป็นหลักฐานมาก ไม่เชื่อว่าจะได้
กระทำผิด แต่กลับมากต้องถูกถอดออกจากเจ้าอาวาส ถูกถอดจากสมณศักดิ์ ถูกจับกุม ถูกขังกับ
ให้สละเพศพรหมจรรย์ นับว่ารุนแรงที่สุดสำหรับพระเถระผู้ใหญ่ที่ปวงชนเคารพนับถือ พระ
ธรรมโกศาจารย์ถึงกับกล่าวว่า คิดได้อย่างเดียวว่า เกิดขึ้นเพราะความอิจฉาริษยากัน ในวง
การสงฆ์ หรือมีฉันทน์เป็นกรรมเก่าของจำเลยเท่านั้นเอง พันโทประเสริฐ ผู้ตรวจ
ผู้ฝึกฝนในธรรมผู้หนึ่งก็กล่าวหาว่า ตามที่จำเลยต้องคดีนี้ ได้สืบส่วนตัวด้วยตนเองทราบเบื้องหลัง
โดยตลอด แต่จะเบิกความก็เกรงจะเป็นการกระทบกระเทือนแก่วงการพระภิกษุสงฆ์และ
พระศาสนา ขอสรุปว่ามูลกรรมทั้งหลายตามที่ทราบความจริงมา จำเลยถูกกักขังแก่ง
โดยไม่เป็นธรรมจริง ๆ ไม่ได้กระทำผิดตามที่กล่าวหา ดังนั้นศาลจึงขอให้จำเลยรำลึกว่า

เป็นคราวเคราะห์หรือกรรมเก่าของจำเลยเอง หรือมีฉะนั้นก็เป็นการสร้างบาปกรรมของ
คนมีกิเลส ไม่ใช่ความผิดของผู้ใด แต่เป็นความผิดของสังสารวัฏเอง ศาลนี้รู้สึกสงสารใจ
และเห็นใจจำเลย แต่เชื่อว่าจำเลยซึ่งอบรมอยู่ในพระศาสนามานานคงจะซาบซึ้งดีในอุเบก
ชาญาณที่ค่า สัตว์ทั้งปวงมีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย
ทำกรรมใดไว้ดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ก็จะเป็นกรรมทายาทรับผลของกรรมนั้น และคงจะ
ตั้งอยู่ในคุณธรรมอันเป็นลักษณะของบัณฑิตในพระพุทธศาสนาสืบไป

อาศัยเหตุผลและดุลพินิจที่ได้วินิจฉัยมา จึงพร้อมกันพิพากษายกฟ้องโจทก์ ปล่อย

จำเลยพ้นข้อหาไป

(ลงชื่อ) พ.อ. ปาน จันทรานุกร	ประธานตุลาการ
(ลงชื่อ) พ.อ. มณีรัตน์ จารุจินดา	ตุลาการพระธรรมนูญ
(ลงชื่อ) น.ท. โปร่ง ชื่นใจ ร.น.	ตุลาการ

พันเอก มณีรัตน์ จารุจินดา เรียง

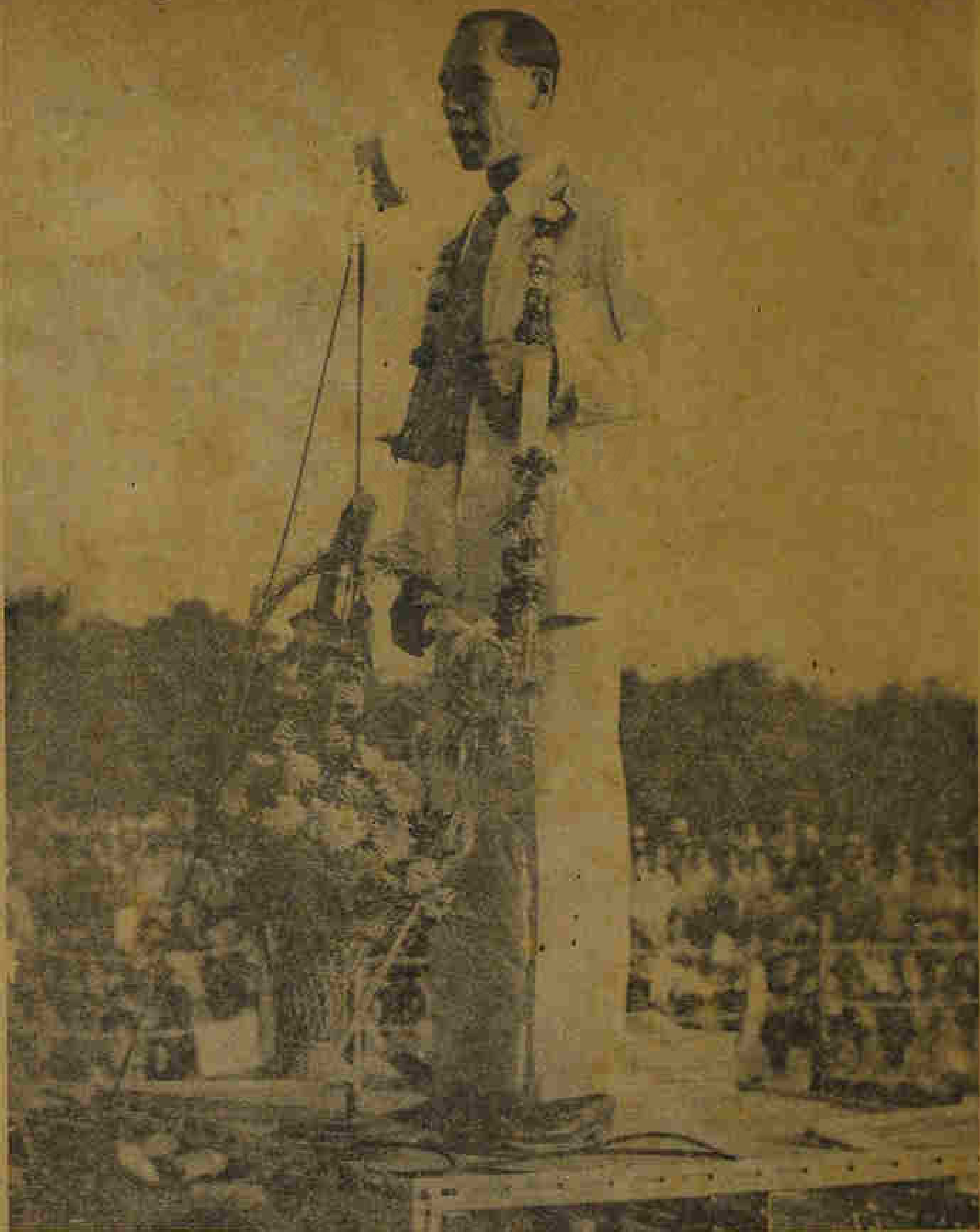
พันจ่าอากาศเอก ชชาย จจรเนติยุทธ พิมพ์ ทาน

สำเนาถูกต้อง

ร.ต. (อ่านไม่ออก)

จักษุแพทย์ทหารกรุงเทพ

๘ ก.ย. ๐๘

■ อุดมการณ์ของผู้พิมพ์

เกิดจากท้องนา นิ่งและนอนบนหลังควาย ลูกบ้านหมอ จ.ว. สระบุรี เขา
 กถือ นายกิตติศักดิ์ ศรีอำไพ (ในภาพนี้) ผู้ม่อุดมการณ์ กล้าพูด และกล้ากระทำจริง
 กล้าคิด และกล้าเขียนจริง หนังสือเล่มนี้เป็นประจักษ์พยานแห่งความกล้าของเขา กล้า
 พิมพ์เผยแพร่ ดิฉันความจริงออกมาเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่า สังฆกรรมเท่านั้นครองโลก!

นายรำพรรณ พุกกะเจียม

๒๒๕ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ

๓๔
นักอโณมหัวของ กิตติศักดิ์ สร้อยไพ สิชย์หลวงพ่อยี่
วัดดงตาก้อนทอง จังหวัดพิจิตร กำลังประจบประแจง พระเดชพระคุณ
สมเด็จพระวันรัต ที่ วัดพระพุทธบาท สระบุรี